

DE
CHARLATANERIA
ERUDITORUM.

JO: BURCH. MENCKENII
DE
CHARLATANERIA
ERUDITORUM
DECLAMATIONES
D U Æ,
CUM
NOTIS VARIORUM.
ACCESSIT
EPISTOLA
SEBASTIANI STADELII
A D
JANUM PHILOMUSUM
DE CIRCUMFORANEA LITERATORUM
VANITATE;

Ac tandem supplementi loco in hac Editione adjectæ sunt N.N.

NOTÆ TUMULTUARIÆ.

Editio quarta ad tertiam Amstelodamensem adornata.

***

LUCÆ MDCCXXVI.

Typis Leonardi Venturini)(*De Sup. Lic.*

[illegible]

ILLUSTRISSIMO

Itemque Eruditissimo Juveni

NICOLAO
DE NOBILIBUS

LEONARDUS VENTURINI

S. P. D.

INter cætera ad ſapientiam incitamenta nihil animos Juvenum incendit magis, quàm ſi Virum aliquem eruditum nacti fuerint, quo aliorum errores monſtrante, iter

ſibi ad ſcientias certum, aſſertumque paraverint. Id verò MENCKENIUS, vir inter paucos eruditus, tum in aliis ingenii ſui Lucubrationibus non infeliciter, cum in feſtivo hoc Libello præſtitit egregiè. Sive enim ſapientum alioqui Virorum intolerabilem faſtum in ordinem redigat, ſive ementitam eruditionis larvam ineptis quibuſdam Scriptoribus detrahens, ſpectaculum faciat Lectoribus; inter ſales tamen & jocos ſe-

ria versans, amœnam licèt & jucundam, tutam tamen & rectam ad sapientiam viam instruit. Ejus ego consilio, quòd utile nostris hominibus fore non dubitarem, pro eo, quo Eruditorum commodis serviendi studio teneor, obsequendum statuens, post tertiam exteram Opusculi editionem, quartam, quæ prima esset Italica, tradere constitui. Vix ea suborta cogitatio, cum gemina statim altera accessit, ut ti-

bi ſcilicet eruditiſſimo Juveni meis typis vulgandum Opus offerrem. Primò ſanè Italiam appellentem MENCKENIUM te conveniſſe par erat, quos ambos idem in bonas literas amor ad mutuum officium invitat. Fruere igitur tanto hoſpite Juvenis ornatiſſime, eodemque, ſi non præceptore, neque enim indiges, hortatore tamen ſtudiorum tuorum utere. Fiet indè ut expectationem de te omnem, ipſumque adeo Patrem

tuum Virum amplissimum, & Avunculum, Virum summis Ecclesiasticis Dignitatibus hujus Dioecesis parem, æquaveris. De me interim nullam habere te rationem aliam volo, quàm ut, quemadmodum clarissimam Familiam tuam summis semper obsequiis colere non destiti; ita hac oblata occasione publicum servitutis erga te meæ argumentum exhibere patiaris.

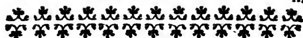
E meis Typis die 20. Februarii 1726.

NO-

NOMINA COMMENTATORUM.

CHAR. i. e.	CHARISTIUS.
CRIS.	CRISPINUS.
DROM.	DROMADIUS.
I. HALL.	INTERPRES HALLENSIS GERM.
KEND.	KENDALIRIUS.
Q. MAR.	QUADUS MARCOMANNUS.
SAL.	SALICETUS.
SAM.	SAMOSCIUS.
SCRIB.	SCRIBANIUS.
SER.	SERENUS.
THEM.	THEMISTIUS.
TRIVULT.	TRIVULTIUS.
VAND.	VANDOSALVUS al. FANDO-SALVUS.

LE-

LECTORI SAL.

CUM *ab hinc biennio, & quod excurrit, in suavissimo amicorum consortio de eruditis sermo incideret, qui varias artes atque technas, ad comparandam famam, plausumque concitandum, comminiscuntur, Vir quidam paulò amœnioris ingenii, postquam Carolum Patinum* Charlataneriam *quintam seu potiùs primam constituisse Medicinæ partem, narrasset, multum utique præstigiarum in universa re literaria deprehendi judicabat, dignamque rem eam arbitrabatur, quæ uberiori oratione diduceretur. Itaque cum mihi mox deinde in publica Magistrorum panegyri ver-*

ba

ba facienda essent, & eo ipso tempore de jucundo themate eligendo circumspicerem, alacri animo spartam illam in me suscepi, cumque omnia absolvi eadem oratione non possent, quæ reliqua fuere, in proximam occasionem rejeci, quam nactus sum anno superiore. Itaque conflatę sunt duæ Oratiunculæ, altera A. 1713. *d.* 9. *Februarii, altera A.* 1715. *d.*14. *Febr. recitata, quas ut protruderem in lucem, partim Virorum, quos veneror, authoritas, partim quorundam importunæ preces perfecere: quod si enim meo arbitrio agendum fuisset, hæc sanè nequaquam erant proditura, quæ nè mihi quidem ipsi satisfaciunt, tantum abest, ut aliis sperem ad palatam futura. Quod verò barbaro* Charlatanerix *vocabulo inscripsi Declamationes meas, exemplo non caret, cum & alii de Pædantismo, seu Pædanteria litera-*
ria

ria, de Galantiſmo item literario, & ſimilibus nonnihil fuerint commentati, &, quantum ad ipſum Charlataneriæ *vocabulum, Patinus, ut dixi, præiverit. Latinius utique* Circulatoriam * *dicere pote-*

* *Charlatan* reddi Latinè per *Planum*, & *Circulatorem*, patet ex libello, cui tit. *Bienſeance de la converſation entre les hommes*: Latinè verſus eſt hic liber per Jeſuitas Muſſi-Pontanos, Pariſiis 1628. in 24. ubi cap.7. Documento 34. in Ed. Gall. ſic legitur: *Eſtant en compagnie, voire meſme de ceux de ta condition, ne fais du CHARLATAN, mais parle avec meſure. &c.* Latinè ita: *In communi etiam tuorum æqualium congreſſione nè blatera ut planus, & circulator, ſed loquere modeſtè &c.* Jam quid per *planum* boni Authores intelligant, apparet ex Horatii L.7. Ep.17. v.57. ſeq. it. Petronio c.99. p.418. *Unde Plani, unde levatores* &c. ubi not. Ethardini Vid. Athenæus L.14. c.1. f.m.616. A. Gellius L.16. c. 7. p.395. Barclajus Euphorm. p.205. Ed. Hakiana: *Quippe nos planos & intentos in rapinam arbitrabantur*; pag.141. *quod in me, quiſquis ille planus cogitaſſet*; p.116. *tanquam invaſores nocturni, quod majorem vim fœdè planorum imaginem ſumunt. DROM.*

teram, cum vox illa ex Hetrusco ciarlare, *quod est circulare, seu decipere, descendat, unde* Ciarlatano, *seu* Cerretano, *circulator, &* *Gallicum* Charlatan, *quod veteres* Ciarlatan *scripsere.* ** *Ceterùm nemo me existimaverit optimas scientias, in quibus ridiculum quidpiam annotavi, contemnere, nam & crisin sanam probo, historias profiteor, poesin à pueris amavi, suspicio Mathematicos acutos, peritos Medicos, JCtos prudentes, Theologos pietate, & doctrina conspicuos, ac reliquos omnes, qui in ornandis bonarum artium studiis operam haud inutilem collocant. Id tantùm propositum mihi fuit, ut do-*

** Ita existimat Menagius *Origini della Lingua Ital.* p.170., quamvis idem non dissimulet pag.164, *Cerretano* ab oppido Umbriæ Cæreto nonnullis derivari, quod *Caretani totum orbem vano quodam ac turpi superstitionum genere ludificantes, continuò peregrinentur, familia domi relicta. M.*

docerem, quo fuco, quibus præstigiis nonnulli ad alliciendos incautos utantur, & quantum ubique sit in disciplinis inane. Qua in re ut antea Erasmum quoque, Agrippam, Naudæum, Lilienthalium, * *aliosque laborasse constat, ita me illorum nonnunquam vestigia legisse, neutiquam diffiteor: addidi tamen non pauca, & addi longè plura poterant, nisi ad temporis, quod oratiunculis his destinatum est, normam redigenda omnia fuissent. Adjeci ultimo loco bina Programmata, his ipsis Declamationibus publicè præmissa, tum quod à re nostra non essent prorsus aliena, tum ut Typogra-*

pho

* Erasmus scil. in *Encomio Moriæ*, Agrippa in Libris *de vanitate scientiarum*, Naudæus in Opusculo, quod inscripsit *Instruction à la France sur la veritè de l'histoire des Freres de la Roze-croix*, & Mich. Lilienthalius in Opusculo de *Machiavellismo literario*. M.

pho velificarer, qui paullum augeri libelli molem cupiebat, cujus arbitrio cętera quoque, quæ ad ornatum spectare visa sunt, fuère relinquenda. His itaque, benevole Lector, utere, fruere; vale.

Phædrus Lib.III. Fabul. Æsop.

SUspicione si quis errabit sua,
Et rapiat ad se, quod est commune omnium,
Stultè nudabit animi conscientiam:
Huic excusatum me velim nihilominus:
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verùm ipsam vitam, & mores hominum ostendere.

DE-

DECLAMATIO I.

Magnifice Academiæ RECTOR,

Reverendiſſimi Capituli Martiſburgenſis Legate ſplendidiſſime,

Spectatiſſime Domine Procancellarie,

Auditores cæteri, Viri graviſſimi, Juvenes optimi.

VEtuſtiſſima inter Gręcos, Romanóſque, ac gentes alias conſuetudo fuit, Auditores, ut omnium oculis repræſentarentur in theatro quęcunque, ſive ſuperiorum temporum memoria, ſive præſens ætas,

& communis hominum vivendi ratio, læta, aut triſtia ſuppeditaret. Quæ cum initio ideo inſtituta eſſent, ut, quemadmodum ſermone, & ſcriptis, ita & geſtu ipſo velut in viva quadam rerum humanarum tabula ad virtutem amplectendam invitarentur mortales, ſucceſſu temporis, cum lucri ingens cupiditas acceſſiſſet, ita degenerarunt, ut non æquè nunc mores populi ſpectent mimi, & fabularum actores, verùm id curent tantummodo, qua ratione riſus, & cachinnos, ſtrepituſque, ac plauſus è ſpectatoribus elicere, aut ſi triſtior fuerit materia, molliores animi affectus ciere, oculiſque lacrymas excutere valeant. Cumque adeo è plauſu populi de virtute, ac pulcritudine dramatis judicium vulgo fieri conſueverit, ita ut unius ſæpè,

pè, vel paucorum ſpectatorum, plauſus univerſa multitudo inſano pruritu ſequeretur, quidam eo proceſſerunt, ut ære conduxerint, qui frequenter applauderent actoribus in ſcena, aliiſque exemplo ſuo præirent. Utì enim optima quandoque dramata infeliciſſimam experta ſortem, ac quovis ſubſannationum genere exagitata ſunt, & exploſa, ita non raro vidimus, vel inſulſiſſimas fabulas ſuos habuiſſe admiratores, plauſoreſque, ut exclamandum utique fuerit cum Horatio:

Inſanos oculos, & gaudia vana!

Ecquis ineptior, vel indoctior fuit Joanne de la Serre Gallo? (*Rymer of Tragedy p.*8. *ſeq.*) at ille quoties de Thoma Moro tragœdiam repræſentaret, præſente Richelio Cardinale, lacrymæ huic heroi ex oculis cecidere,

quasi puero. Idem vero Richelius, quanti Vir ingenii, quàm acutus, & perspicax! in Petri Cornelii, ingeniosissimi Poëtæ, tragœdia, *Le Cid* dicta, quæ alios omnes ita fascinabat, ut publico judicio cunctis veterum, & recentiorum tragœdiis longissimè anteponeretur, nihil se videre fatebatur, quod magnopere placeret, authorque erat Academiæ Franciæ, ut tragœdiam acri censuræ subjiceret: quanquam pulchrè causam suam egit Cor-

---

Le Cid *dicta.*) Sorellus in Bibliotheca Gallica p.206. seq. veram causam prodit, ob quam Richelio drama istud, *le Cid* dictum, minus placuerit; alterum verò, quod inscribitur *l'Amour tyrannique* ejusdem vatis, magis arriserit. SCRIB.

Causam suam egit Cornelius.) Traditur Richelius invidia ductus, quòd Cornelii Tragœdia omnibus reliquis, & inter has suis etiam, quas alieno sub nomine in Theatrum produxerat, longè præferretur, censuram ejus, quamvis arduis maximè de salute Reipublicæ curis eodem tempore ferè

Cornelius (*Pelisson Hist. de l'Acad. Franc.*) supersedere se posse ratus apologia pro eo dramate conscribenda, quòd, si vel vicesies repræsentetur, vidisse neminem pœniteret. Etenim mira res est plausus, &, ut in dramate persistamus, difficulter admodum cognoscitur, utrùm plus valeat ad conciliandum plausum spectati cujusdam viri, atque adeo ipsius Principis, authoritas, an inconditæ plebis judi-

obrueretur, intensissimo tamen studio promovisse. Quare Boilavius Sat.IX. p. m. 54.
En vain contre le Cid un Ministre se ligue,
Tout Paris pour Chimene a les yeux de Rodrigue.
L'Academie en Corps a beau le censurer,
Le public revoltè s'obstine à l'admirer. CRIS.

Plebis judicium & favor.) Nimirum solus.
Munera nunc edit Vulgus, qui pollice verso
Quemlibet occidit populariter.
Neque tamen id nudius tertius demum obtinuisse, luculentus pariter & expertus testis est, præter Græcos Oratori nostro laudatos, ipse Terentius. Huic enim, etsi,

dicium & favor. Meminiſtis, Auditores, quod Macrobius refert (*Saturn. L.II. C.7.*) de ſummo Principe Julio Cæſare, cum, etſi maximè faveret Laberio, cum Publio Syro in ſcena contendenti, quem nimirum quingentis millibus invitaverat Romam, non potuiſſe tamen prohibere, quo minus populus favorem in Publium verteret, eoque his Laberium verbis fuiſſe allocutum:

Favente tibi me victus es, Laberi, à Syro.

Nec ignoravit lepidiſſimus Gallorum Molerius, (*La Vie de Molie-*

Afranio judice,

non ſimilem dices quempiam;

Hecyra tamen ejuſdem, quæ Scipionibus quidem (at quantis arbitris!) ita ſe probaverat, ut Valgius eam non minus ac reliquas quinque ipſi Africano Victori tribuere ſategerit, bis nihiloſecius populo diſplicuit, & vix tertiis tandem Megalenſibus admiſſa eſt. THEM.

liere p.68.) quantum etiam vulgo placuisse juvet, quippe qui Comœdias suas, antequam producerentur in theatrum, pedisſequæ prælegebat, & quæ minus illi arriderent, diligenter emendabat. Quanquam multum & valuit aliquando ipsius Regis Ludovici XIV. judicium: nam cum idem Molerius (*Ib. pag.166. seq.*) anno superioris seculi septuagesimo drama, quod *Civem Nobilem* (*Le Bourgeois Gentilhomme*) vocat, prima vice exhibuisset in theatro, Rege tacente, plerique alii frigidius judicabant; at, simul atque Rex iterum repræsentatum præstantissimum pronuntiasset, nemo erat, qui velut ad nutum ipsius continuo non applauserit ambabus manibus. Ita & è diversa parte unius quandoque importunus jocus optimis dramatibus nocuit-

quod de Cariolano, Tragœdia exquisitissima ab Abbate Gallo Abeille (*Piec. Fugit. d' Hist. & de Let. A.*1704.*P.III.p.*544.)paucis ab hinc annis composita, constat. Nam cum is, qui personam induerat Cariolani, in hanc sententiam sororem esset allocutus: * *num meministi, Soror, Regis, Parentis quondam nostri?* è turba spectantium nescio quis festivus homo exclamabat: ** *per meam fidem, si non meminerit, nec ego satis memini;* ex quo tanta subito inter spectatores orta obmurmuratio, ut nunquam posthac in scenam prodiret miser Cariolanus, quin derisiones omnium, ac sibilos in se provocaret. Longus hìc exspatian-

* *Vous souvient il, ma Soeur, du feu Roy nostre Pere?*

** *Ma foi, s' il n' en souvient, il ne m' en souvient guere.* (legunt quidam *s' il m' en souvient?*)

tiandi campus foret, si per omnia veterum & nostri ævi theatra vagari liceret. Ipse Æschylus,(*Pope'Bloundt Cens.Erud.p.5.*) Vir magni ingenii, cum Tragœdias populo dederit nonaginta, vix vicies octies, vel, ut alii ajunt, decies ter vicisse memoratur, cessitque is tandem Sophocli, (*Athen.L.VIII.p.374.Plut. in Cim. p.483.*) quamvis longè ætate juniori, & indignabundus ad posteritatis judicium provocans, relictis Athenis in Siciliam emigravit inglorius. Pindarus, (*Ælian. Var. Hist. L.13. c.25.*) quem ne imitari quidem quisquam poterat, teste Horatio, cum auditores Thebanos nactus esset indoctos, quinquies carmine se superatum vidit à Corinna, quem *porcum* vocabat, ad proverbium *sus Minervam* alludens. Et sæpiùs conquestus est

nostra etiam ætate tersissimus inter Anglos Poeta, Joannes Drydenius (*Opp. P.I. p.*515. *P.II. p.*329.), ea ipsa dramata, quæ Viris in hac arte exercitatissimis prælecta placuissent, postquam in scenam ducta fuissent, plausores admodum paucos, vel nullos invenisse. Nec deessent aliorum exem-

Paucos, vel nullos invenisse:] Neque verò hæc Comico saltem in spectaculis accidere solent; quia plurimi homines in amplo hoc Mundi Theatro mox hilarem induunt ludicramve personam, mox tristiore larva tecti incedunt. Vulgus est, qui judicandi libertatem sibi vindicat: hic verò, quum maximam hominum partem constituat, & ingenio tamen, atque judicio, ad probè censendum necessario, destituatur, causa per se manifesta est, quare illa, quæ solidum crepant, & eruditissimorum quorumvis assensum merentur, paucioribus placere consueverint. Quicunque stentore à voce gaudet, aut lingua maximè volubili instructus est, primas tenet inter Theologos: qui clamando reliquos superare, & promptissimè fabulari novit, JCtorum Antesignanus, Philosophorum præstantissimus salutatur: & ille

exempla, qui cum leges theatri haberent perſpectiſſimas, plauſum tamen extorquere ſpectatoribus nequaquam potuerunt. Quod cum animadverterent rudiores quidam dramatum auctores, nihil prius, aut antiquius habuerunt, quàm ut riſum ſolicitarent, adeo ut Caſtelvetrus (*Rymer of Trag. p.* 53.) ſuo tempore ipſam Salvatoris noſtri Sanctiſſimam Paſſionem tam abſurdè

tandem Medicorum eſt experientiſſimus, qui circumforaneas agyrtarum grandiloquentias optimè imitari didicit. Libri eruditiores negliguntur; quippe qui ſtupidæ, aut ſemi-doctæ plebis captum tranſcendunt. Lexica quærimus, Diaria, ſcripta in Ana deſinentia, & neſcio quæ lepida commenta alia: Curioſum ſcilicet eſt ſeculum noſtrum & novitatis avidum; ſed genio ſimul indulgens, quodque breviori via erudiri cupit. Rident interim Prudentiores, dum certi ſunt, eodem ſucceſſu ex his tricis doctrinam peti, quo in morionum faſciculis remedia ſanitatis quærimus. I. HALL.

Sanctiſſimam Paſſionem &c.) Simili pla-

tum sit hominum dementiorum, qui cum decipi cupiant, dignissimi sunt qui decipiantur. Sed quid moror hæc theatra, quæ ad fallendos paucos, eosque inficetos, & ineptos, excitata sunt? ipse Orbis universus theatrum est, in quo histrionum quodammodo partes sibi sumunt, qui famam, gloriamque, & communem mortalium plausum summa animi solicitudine sectantur. De Carolo Patino memorant, quòd, cum Basileæ apud Doctorem Medicum divertens, ex ejus fortè filio Medicinæ Candidato quæsivisset, quot partes tradantur Medicinæ, isque è communi sententia quatuor, *Physiologicam*, *Pathologicam*, *Semeioticam*, & *Therapeuticam* enumerasset, addiderit ipse quintam, quam omnium primam vocabat, *Charlataneriam* nempe,

quam si quis satis non perdidicisset, eum Medici nomine prorsus censebat indignum. Nec ineptè Patinus censuit; nam ut agyrtas taceam, & circulatores, qui in pulpitis, & theatris, per fora, & compita, viasque publicas miseræ plebi imponunt, nugasque ac nubem pro Junone vendunt, quotusquisque est hodie Medicorum, qui non *cratisto-cheirourgemata* sua ubique jactet, vividos nimirum latices, olea incombusta, hieras hermeticas, panacejam, mumiam magneticam, aurum potabile, pulveres vipereos gemmatos, besoardicos, theriacales essentias, tincturas, & id genus remedia alia sexcenta, quæ novis nominibus, Arabicis dicam, an Abracadabricis, involvunt. Enimverò non in Medicis tantum quæsiveris

Char-

Charlataneriam, quin potiùs ubique se prodit inter eruditos, qui se Diis proximos esse arbitrantur, si plausum, quem non minus quàm vitalem auram studiosè captant, fuerint consecuti. Qua de re cum pauca verba ad vos facere constituerim, Auditores, oro vos, quæsoque, ut ani-

---

Charlataneriam) Cum fines Charlataneriæ non videantur satis definiti, non abs re erit, si hic discrimen Charlataneriæ, Pædantismi, Galantismi, Machiavellismi literarii adjiciatur. Charlataneria cum Pædantismo, & Machiavellismo conjuncta est, ita ut omnis Charlataneria sapiat speciem Pædantismi, & Machiavellismi, licèt non omnis Pædantismus, & Machiavellismus speciem Charlataneriæ. Charlataneriæ proprium est: Mundus vult decipi; in cujus studio *judicium* magis corruptum est, quàm *voluntas*. Pædantismus autem, qui vetustati addictus est, & in rebus nullius usus versatur, prodit eosdem, cum intellectus, tum voluntatis morbos. vid. Ferrarii Origg. Linguæ Italic. p.226. Clericum Parrhas. Tom.I. pag.250. Huberum Or. de Pædantismo. CHAR.

animis benevolentiſſimis, linguiſque faveatis.

Quemadmodum circulatores ſua plerunque privilegia, & diplomata jactare ſolent, tituloſque adſciſcunt miros, & portentoſos, ita in Orbe erudito univerſo non pauci deprehenduntur, qui novis honorum titulis decus præcipuum, ac famam quærunt. Nota ſunt in Hiſpania Archi-Coſmographorum, Archi-Hiſtoriographorum, Archi-Mathematicorum nomina, quibus ſi qui fuerint à Rege decorati, ii demum in ſtudiis illis, in Hiſtoria, Matheſi, aliiſque, principatum gerere exiſtimantur. Quis Italorum neſcit Academias, quæ raris, ac ridendis nominibus celebrari ſe geſtiunt, quales ſunt Argonautæ, Seraphici, Elevati, Inflammati, Olympici, Parthenici, Intronati,

ti, tum & Obſcuri, Immaturi, Infœcundi, Obſtinati, Offuſcati, Otioſi, Somnolenti, Inhabiles, Phantaſtici. Quin ipſa etiam nomina ex Italis aliqui mutare conſueverunt, tempore imprimis Pau-

Inhabiles, Phantaſtici &c.) De his, ac ſimilibus perlepidis Italorum Societatibus confer ſis Morhofium L.1. c.14. Polyh. Struvium Introd. C.X. & in Supplem. p.153. Reimannum P.1. Hiſt. Lit. L.1. p.107. ſeq. Eadem ſcilicet ſunt horum Collegiorum in rem Literariam merita, quæ fuerunt olim Sociorum Cæſianorum, Carpophororum, Phonaſcorum, Diſquirentium etiam, Scrutantium, Pythagoræorum & reliquorum, de quibus omnibus verè dicas illud Fabulatoris:

Mons parturibat --
Eratque in terris maxima exſpectatio;
At ille murem peperit. Hoc dictum eſt tibi,
Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

Phædrus L.IV. 21. Optarem interim, ut licuiſſet Chriſt. Junckero Commentarium abſolvere, quem nos de Societatibus his Literariis exſpectare juſſit. I. HALL.

Nomina mutare conſueverunt) Plerique, ut eruditum neſcio quid ſonarent, & eru-

Pauli II. Pontificis (*Naud. Mascurat p.79.83. seq.*) quo Majoragius, aliique, exemplo Pomponii Læti, abjectis nominibus, quæ nova ipsis videbantur, vetera illa Romana revocabant. Sed ut

ditionis eorum, qui ea gerebant, opinionem quandam in animis legentium excitarent. Fuerunt, quibus non nisi Græca nomina ad palatum essent; inter quos mihi semper ridiculus maximè visus est Medicus ille, qui pro nomine Gallico *Sans Malice*, Akakian vocari se voluit. Alii levi immutatione nomini suo gratiorem dare sonum conati sunt, ut qui pro Petro Pierii, pro Perezio Petreji, pro Voutiò Vulteji, & similia nomina adscivere. De Balsacio Gallo refert Sorellus in Libello. *de la Connoiss. des bons livr.* c.2. p.28. eum spreto Guezii, quod à parentibus acceperat, nomine, à prędio quod possidebat, cognomen mutuasse, majore in pretio scripta sua penes lectores fore existimans, si ex nobilissima familia Balzaciorum *d'Entragues* prognatus crederetur. Vide de nominum mutatione præter alios notiores, Anonymum in Rabi *Bibl. Librorum novorum Belgica an.*1694. *mense Majo & Junio pag.*1528. *seq.* KEND.

Vetera illa Romana) Huc pertinent Mem-

ut ad titulos redeamus, non sunt tacendi hic acerrimi æmuli, Julius Cæsar Scaliger, & Casparus Scioppius. Ille enim è Principum Veronensium de Scala sanguine se ortum, responsis prudentum in Academiis pluribus ambitiosè corrogatis, docebat,

bra Societatis Abbreviatorum Romanæ. Ex. gr. Philippus Geminianus, de quo Jovius in *Elog. n.*40. *p.*96. adsumsit nomen Callimachi; Jacobus Pontanus Joviani; Jacobus Sannazarius Actii Sinceri. Vide plura apud Platin. *Vit. Pont. Rom. Vita Pauli II. p.*331. Arisium *Cremona liter. T. I. p.*312. Struvium *Act. Liter. Fascic. IV. p.* 1. Ferrarium *Opp.* à *Cl. Fabricio ed. p.*110. 11. & Stempelium *de Societ. Abbrev. p.*4. CHAR.

Jul. Cæs. Scaliger) Is variis locis multa de se prædicat, e. g. Epistola quadam ad Augerium Ferrerium pag.256.edit.1600. 8. speciatim de Familiæ suæ splendore eadem Ep. p.257. item Oratione in luctu Audecti Cæsaris filii, p.323. CHAR.

Ambitiosè corrogatis docebat.) Tam perverso quidem inclarescendi pruritu, ut Scioppius adversarius, in hoc ejus de Vita Parentis, & Gente Scaligera scripto,

bat, Criticumque se, Poetam, Medicum, & Philosophum vocabat: hic verò, nobili pariter prosapia juratis testibus asserta, hoc vulgo elogio conspiciebatur. *C. Scioppius, Patricius Romanus, Eques S. Petri, Consiliarius Imperatoris, Regis Hispaniarum, & Archiducis Austriæ, Comes Palatinus, & Comes de Clara valle*. Prætermitto exempla eorum, qui ut multo inferiores Scaligero, & Scioppio fuerunt doctrina, ita id unicè spectarunt, ut longam ostentarent titulorum seriem, quòd id plu-

vix octo phyliras exsuperante, ultra 499. imposturas detexerit. Conf. Naudæi Mascurat p. m. 24. Intelligunt quippe hi boni viri, quàm pulchrum sit digito monstrari, & dicier hic est:

Vir mactus omni laude, seculi decus,
Princeps senator literariæ rei.
Cui Phœbus ipse assurgit, & fasces suos
Submittit omnis Eruditorum chorus.

THEM.

plurimum valere existimarent ad conciliandam eruditionis opinionem. Et sæpè utique miratus sum patrum nostrorum ambitionem, quippe qui Illustrium, Excellentissimorum, Clarissimorum, Spectabilium compellationes, (*Mabillon. de Re Diplom. L. II. Spanhem. de Usu Num. p.* 605.) olim Principibus tantùm, Regibusque, ac Senatoribus Romanis concessas, in Scholam transtulerunt. Videas hodie, ut loquitur Vir elegantis ingenii (*Lilienthal de Mach. Liter. p.* 152.), multos vocari velle *Clarissimos*, qui extra mœnia Civitatis prorsus sunt incogniti; *Magnificos*, quos urget res angusta domi; *Consultissimos*, quibus parum aut nihil consilii; *Excellentissimos*, quos vel tyro an-

Excellentissimos) Ita olim Francorum Reges compellati sunt. Exstat enim in Codice Carolino Epistola XLII. *Dominis*

antecelleret ſcientia. Enimverò cum olim Carolus Magnus, Romanorum Imperator, in inſcriptione Libri, quem de *Imaginibus* contra Græcos ſcripſiſſe traditur, *Viri Excellentiſſimi*, & *Spectabilis* elogio mactetur; ecquis eſt hodie inter Doctores umbraticos, cui idem [quandoquidem uſus eſt vocabulorum tyrannus] jure optimo maximo non competat: ut inſanire propemodum videantur hoc tempo-

---

nobiliſſimis, atque excellentiſſimis filiis, Carolo, & Carolomanno Regibus Francorum, à Paulo Papa inſcripta, teſte Mabillonio de Re Dipl. L. II. c. 6. §. 7. Idemque teſtatur c. 1. l. 4. §. 12. eo titulo jam antea Reges Longobardorum fuiſſe ſalutatos. Ita enim Rotharis Rex, qui primus leges ſcriptas promulgavit, in Edicto, Papiæ An. DCXLIII. publicato: *Ego in Dei nomine Rotharis Rex, Vir Excellentiſſimus*. CHAR.

Spectabilis) Proſtat Opus, opera Eli. Phili. ſeu Eliæ Philyræ h. e. Jo. Tilii editum in Gallia 1549. hoc titulo: *Opus Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi, ſeu Specta-*

pore, qui apud nos, ut Bullialdus quondam inter Polonos, Excellentiæ compellationem non ad-

bilis Viri, Caroli Magni, nutu Dei, Regis Francorum &c. contra Synodum, quæ in partibus Græciæ pro adorandis imaginibus stolidè sive arroganter gesta est. M.

Bullialdus] *Monf. Boullaud Math. etant en Pologne, comme on le traitoit souvent d' Excellence, vint a s' en facher, disant, qu' il ne meritoit pas ce nom là. Quelqu' un alors luy repliqua, qu' il ne devoit pas s' en facher, qu' en Pologne on le donnoit à tout le monde.* v. Colom. Mel. Hist. pag. 13. M.

Excellentiæ.) Pulchrè de hoc titulo lusit Professor quidam ad alterum his versiculis:

Excellentia, Claritasque vestra!
Quod deridicule mihi, tibique
Dant nomen titulotenus Studentes,
Instar iridis æstimare par est;
Formosissimus arcus ille picta
Gemmat luce, coloribusque pulchris,
At mendax sine rebus est imago.

Quos è Seldeno *de titulis honorum* refert Tenzelius Colloqu. Menstr. A. 1697. p. 761. In Rosini Lentilii Miscellaneis Medico-Practicis p. 608. seq. habetur Theodori Caroli D. & Physici Leomontani in Ducatu VVurtenbergico ad Parochum quendam Medicastrum Epistola, in qua hic *Urinosa*

admiserit. Quin & eo processit sub ipsis instauratæ eruditionis initiis honorum cupiditas, seu titulomania, ut non deessent, qui

---

Claritatis nomine aliquoties compellatur. SCRIB.

Excellentiæ compellationem non admiserit] T. C. literatorum nostra ætate non postremus, Excellentiæ titulum majorem in modum affectare, ab omnibus, qui ipsum compellarunt, narratur. Audiamus Severini a Clamoribus (h. e. Ernesti Martini Plarrii) verba ex Epistola *de vita studiis, & moribus* T. C. Amst. 1706. impressam p. 4. *Risum tene, quæso, si tibi dixero, hunc ab extraneis sese adeuntibus excellentis viri titulum, tanquam summo jure sibi debitum, poscere, quum sterquilinio quàm homini sit similior. Mihi sanè, quum consueto apud nos Domini nomine illum salutassem, regessit protinus: Comitem nescio quem se accessisse, qui variis de rebus secum fecerit sermonem, dixeritque inter alia:* Crede mihi, Vir Excellentissime (*Eur. Excellentz kan mir glauben* &c.) *ut moneret, hac, neque alia ratione ferre se exterorum adloquium.* SAL.

Titulomaniæ.) Nihil enim multos Semi-Eruditorum magis titillat, quàm si per titulos novi quasi homines fiunt, & futi-

qui Bartolum JCtum, velut alterum cultioris Orbis caput, invictissimum vocarent.

B Ta-

---

lia ipsorum Schediasmata perpetuam profundæ eruditionis Echo resonant. Sic benè ille in pago Ludi-Moderator, cum nemo alius dignis titulis eum ornare vellet, de seipso prædicare noverat: *Ego sum Rector, Con-Rector, Cantor, & omnia tresque, & sic re vera, Omnia in omnibus.* Cum quo (ut Charlatanos Politicos, aliosque nugivendulos taceamus) conferri meretur scholæ cujusdam oppidanæ Rector, iconem suam sequenti titulo ornans, nescio, an onerans: *A. P. Cæsarea, & Imperiali authoritate, Artium Liberal. Doctor & Poeta Laureatus, Societatis Germanicæ Archivarius, Lycei N. Director supremus, Scholarum Germanicarum Inspector, Collegarum Gymnasii Senior, & puerorum Chori currentis Ephorus &c. &c.* I. H A L L. *Invictissimum.*) Adeant, quibus talia legisse volupe est, Fichardum in Vitis JCtorum, & risum creberrimè movebunt inepta præconia, quibus primos Juris interpretes ornatos deprehendet. Sic Azo *Fons legum, Vas electionis, Numen Jure-Consultorum & Tuba veritatis;* Joh. Andreæ, *Archi-Doctor immortalitate dignus, Tuba Juris Canonici,*

Taceo Scholasticorum elogia, Doctoris illuminati (*Baillet Jug. T.I.*

Rabbi Doctorum, Lux, Censor, normaque morum;

Baldus *Juris utriusque Monarcha divinus, qui omnia scivit*, alii aliter, sed æquè stolidè, sæpiùs blasphemè, cognominati fuerunt. Non minus bilem movent Fortunatus, quem *Scholasticissimum* Ryckelius, quem *Doctorem Ecstaticum* Halesius, quem *Irrefragabilem*, & Alanus ille, qui tria, qui septem, qui scibile noverat omne, quem *Universalem* appellarunt. Conf. Beyeri Spec. III. Notit. Aut. jurid. p.38. & de Scholasticis Baillet T. I. c.13. quod integrum de titulorum præjudiciis tractat. THEM.

Taceo.) Nec minus tamen huc pertinent, qui cum fortè unum alterumve ediderint Opusculum, *Principis eruditorum* nomen vel ambitiosiùs affectant, vel acclamari sibi impunè patiuntur. Quibus tamen metuendum ne idem eveniat, quod Tibicini illi, cui *Principis* nomen erat, apud Phædrum Lib. V. Fab.7. qui cum Chorum ipso intrante verba occinere audivisset:

Lætare, incolumis Roma, salvo Principe, sibi eum honorem deferri stulte arbitrabatur. Posset & hoc loco eorum tangi ambitio, qui titulos inanes nullo alio lucro redimunt, quàm ut alios se doctiores pru-

T. I. p. 205.) Mirabilis, Universalis Fundatissimi, Resolutissimi, quæ totidem Scholæ Doctoribus κατ' *exochen* fuere concessa. Illud verò perridiculum, quod de M. Joanne Segero, * Poeta Laurea-

 rò

dentioresque longis parasangis antecedant: sed ad hos spectant verba, quibus Jupiter apud eundem Lib. IV. Fab. 35. hircos indignantes, quòd capellæ barbam impetrassent, solatur:

Sinite illas gloria vana frui:
Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestra fortitudinis.

SER.

Scholæ Doctoribus.] De horum titulis multa deprehenduntur apud Tribechovium *de Doctoribus Schol. L. IV.* Mollerum *Homonymoscopia Sect. III. Cap. V. p.* 878, & Baillet *Jug. des Sav. T.* 1. CHAR.

De M. Joh. Segero.) Mihi eadem fabula relata est de *M. Joh. Peiskerò*, Poeta, itidem coronato, & Scholæ VVitteberg. Rectore, & quidem ab illo, qui semetipsum imaginem hanc possidere prætendebat. Verùm quicquid fit

- - - *mutato nomine de Te*
Fabula narratur. I. H A L L.

* Is natus Gryphisvvaldiæ 1582. a Reimaro Seltrecht JCto & Com. Pal. ob facul-

to & Ludi oppidani Wittebergensis Rectore, à viris fide dignis relatum accepi. Curaverat is in tabula ænea depingi Christum crucifixum, quem Segerus ille sub cruce stans Laconicè compellabat verbis ex ore ipsius emissis: *Domine Jesu, amas me?* Ad quæ Salvator cum amplissima honoris præfatione de Cruce respondebat: *Clarissime, pereximie, nec non doctissime, Domine Mag. Segere, Poeta Laureate Cæsaree, & Scholæ VVittebergensis Rector dignissime, ego amo te.* Ne

tatem scribendorum versuum Laurea donatus est, deinde VVittembergę Con-Rector, paulo post Phil. Magister, ac demum Rector factus Scholæ oppidanæ, scripsit Lexicon Quadrilingue, Orationes & Poemata, & in ipsa Schola, dum officio suo fungitur, forti apoplexia correptus, altero post die decessit 1637. die 14. Mart. Conf. Buchneri Dissert. Acad. cccxiv. p.387. M.

Ego amo Te.)

Quis neget, huic socium quem possis jun-

Neque vero inficiandum, multum omnino ad fallendos imperitos, & indoctos referre, quo quid titulo, quave appellatione veniat, quod illi non ignorant, qui vel libellos emittunt in publicum, quibus opus est suspensa hedera, vel ad lectiones, aut declamationes publicas

gere, *dignum*, imo terque quaterque dignum esse Rabulam, amici album sequenti Inscriptione [& properante quidem calamo] locupletantem: *In singularem Domini Possessoris honorem propria manu sua hæc addere non gravatus est ejusdem Patronus & Fautor benevolentissimus : Tit. plen. Dnus P. N. J. U. Licentiandus & Practicus per integrum triennium longe meritissimus, Advocatus juratus ; Patronus Causarum ordinarius, & omnium tam Actorum, quàm respectivè Reorum defensor promtissimus, acerrimusque, p. t. quatuor proximè adjacentium prædiorum constitutus Magistratus Supremus, & judiciorum ibidem administrator primarius. Dextra, pennaque festinante, ob bina fatalia hoc ipso die observanda. N--- A. post genitum humani generis gaudium MDCXCI. die* 3. *Quintilis. &c.* THEM.

populum invitant. Nam ut à declamatoribus faciam initium, omne tulisse punctum sibi persuadent, qui materiam selegerunt raram, auribusque dignam. Quo pertinet illud, quod de Alano de Insulis refertur [*Sartor. Cistertio Bis tert. tit. 20. p. 559.*], qui cum se de Trinitatis mysterio publicè verba facturum divulgasset, incredibilem hominum multitudinem concitaverat, quorum curiositatem castigaturus, ascendit quidem in suggestum, verùm cum pauca verba protulisset, *sufficiat vobis*, dixit, *vidisse Alanum*, ac protinus iterum descendens omnium exspectationem fefellit. Atque hinc excogitatum apud nos Pansophorum vocabulum vi-

Pansophorum] De his graviter queritur Cl. Lilienthal in Machiavellismo Liter. p. 96. his planè verbis: *Inter ineptos*

videtur ab his, qui ut quæstum faciant, omnes Philosophiæ re-
B 4 cef-

gloriæ, per promissa multa, caupones numerantur, qui in Academiis Collegia Pansophica more pessimo indicunt. Hanc Pansophiam profiteri, & sub splendido ejusmodi titulo juventutem decipere, numisque defraudare, plurimis admodum solemne est: sed solemnis simul est insania. Quantus enim, quaso, furor, ipsius Dei, qui solus scit omnia, invadere jura? Quanta stultitia, docere aliquid velle, quod in rerum natura non datur? quàm misera etiam ista est Pansophia, qua ultra sex ad summum disciplinarum circulum non extenditur? Profectò, aut me omnia fallunt, aut nimis stupida oportet fuisse ingenia Philosophorum antiquorum, & recentiorum, qui fermè omnem ætatem sapientiæ dederunt, quam nostris juvenibus à Pansophis illis datum est emetiri unius anni tempore. Publica coerceri lege hominum ille furor, *ex judicio Morhofii Polyh. T. I. L. 1. C. 1. §. 24.* deberet; quibus Magistris patentissima ad ignorantiam via sternitur, omnis solida doctrina evertitur, in cathedras, in forum cruda studia propelluntur, pro Philosophis jejuni, & strigosi terminorum nomenclatores, pro Mercuriis stipites, & trunci ubique in seculi nostri infamiam triumphant. M.

cessus, omnes aditus se reclusuros jactitant, cum vix tamen emar-

Omnes aditus se reclusuros jactitant) Memorandi hìc etiam, qui eruditos ad velitationes literarias de quovis argumento invitant. Quo in genere jactantiæ nescio an quisquam superarit Franciscum à S. Augustino Macedum, virum equidem omnibus ingenii dotibus ad miraculum instructum, maximum tamen simul, si quis alius, Thrasonem literarium. Is Romæ anno 1658. per triduum, & paulo post Venetiis per integros octo dies, ad solvendas, quæ sibi à quocunque eruditorum ex omni scientiarum ambitu proponi possent difficultates, se obtulit; sicuti testatur Gregorius Leti *Italia imperantis L.*3. *c.*3. In mentem venit hic Lullistarum & Kuhlmanni imprimis, qui quemlibet de quavis re vel extemporalia carmina fundere, vel copiosè, ornatè, promtè, ad stuporem usque disserere; imo stupidos etiam, & omnium rerum ignaros unico scripto suo doctorum spopondit, libros doctos, novos, utiles, omni rerum scientia plenos, levissima opera edere. Vid. ejus *Prodromus Quinquennii mirabilis*. C R I S.

Memorari hìc quoque poterat Petrus de Montmaur, de quo supra, ex ipsius quidem Biographi ejus nuperrimi de Sallengre consilio, cujus verba huc transcri-

emarcidam quandam, ac elumbem Philosophię partem satis ab-
B 5 sol-

bemus. Ita vero ille: *Je ne saurois passer sous silence un trait propre à faire connoitre sa* forfenterie, *s'il faut ainsi dire. On sçait, que les Professeurs sont tenus de faire des leçons publiques. Montmaur avoit negligè pendant long-tems son devoir à cet egard, mais à la fin craignant qu'on lui ôtât sa Chaire, il fit afficher qu'il expliqueroit publiquement HESYCHIUS Grammairien Grec. Il promettoit dans cet affiche des choses magnifiques en termes extremement pompeux, qu'on nommeroit en Latin* sesquipedalia verba, bullatæ nugæ. *La voici touto entiere. Si on fait une seconde edition des sçavantes Dissertations, que M. MENCKE vient de publier sur la Charlatanerie des gens de Lettres*, de Charlataneria Eruditorum, *on pourra fort bien y faire entrer nostre Montmaur.*

Cum Deo *PETRUS de MONTMAUR*, Græcarum Literarum Regius Professor, Hesychii recondita eruditione refertas Glossas visendas, fruendas proponet, lectissimis parenchiresibus earundem præstantiam patefaciet; Anthorem eximium non fuisse alienum a Christianis pietatis nostrę sacris, præfationis epicheremate demonstrabit; arduis vocibus explanationem asseret, vetustis novitatem, novis auctori-

ſolvant, & exhauriant. Plura dicturus eram de iis, qui ſpecioſis nominibus Auditores ad ſcholas ſuas pertrahunt, & allectant,

---

tatem, obſoletis nitorem, obſcuris lucem, faſtiditis gratiam, dubiis fidem, in omnibus verò Deum quæret, & in Deo omnia, quo digna (ipſo faciente) preferentur, ne quid piis cogitationibus, his præſertim ſacris ſtatis ceremoniis, & eſurialibus feriis, pereat. Ta cala exo. Die Martis hora 7. antemeridiana, in Auditorio Franciæ novo.

Remarquez qu' il deſtine pour ſes leçons une heure, ou preſque tout le monde dort, ſavoir à ſept heure du matin. Auſſi n' avoit il preſque pas d' Auditeurs, & on l' appelloit par deriſion la Voix de celui, qui crie au deſert. *V. Hiſt. de Pierre de Montmaur Preface pag.71.ſeq.* V A N D.

Pertrahunt & allectant.) Quales ſunt qui ſe viam monſtraturos ad obeundum Conſiliarii intimi munus, vel arcana Statuum intima reſeraturum, vel artem diteſcendi gratis docturos ſpondent, non minus interim ad Grammaticos Logicoſque curſus parati, ut ſimiles videri poſſint illi, qui in celebri Academia publicè valvis hanc ſchedulam affixerat: *Quiſquis opus habeat Ephoro morum, & doctrinæ, vel Secretario, vel Præceptore, vel Famulo,*

ſtant, niſi verendum mihi eſſet, nè aliqui minus æquo animo laturi ſint, artes ſuas, fraudeſque tam manifeſtè prodi.

B 6 Venio

---

vel Servulo, mea utitor opera. Multum verò imprimis ad faſcinandos Auditores memoria valet, prompta, ac præſens, ſive eam naturæ beneficio acceperis, ſive arte aliqua, quam multi jactant, comparaveris. Memini, cum in Fr. Academia ſtudiis operam navarem, Profeſſorem extra ordinem quendam ſæpiſſimè in ſuis lectionibus hiſtoricis ad variarum gentium Commentarios, Gallorum imprimis, provocaſſe, atque integras paginas promptè recitaſſe, quod dum faceret, ipſum librum Auditoribus cum ſtricto gladio porrigebat, continuo, *confodite me*, inquiens, *ſi vel verbulo erraverim*. Idem nunquam niſi gratis prælegebat, & ſi quis pretium offerret, eum torvo vultu intuens acriter increpabat, quòd ſuam doctrinam ære penſari poſſe crederet. V A N D.

Tam manifeſtè prodi.) Mundus ſcilicet opinionibus regitur, & decipi vult. Vix Cajus Mſcta ſua ex centum libris corraſa, & aliquot menſuræ pondo excedentia Auditoribus balbutiente lingua prælegere novit, qui nihilominus eoſdem thraſonicis Programmatibus allicere conatur. Atque,

Venio ad librorum titulos,

in

---

si hæ forsan piæ fraudes successu careant, emissarios subornat, & coryphæos, qui obsoleta vina commendent aliis, & tantum non pro Falerno obtrudant. Alius ex reliquorum contemptu sibi gloriam parare audet. Mevius nova inventa crepat, & methodos recens à se excogitatas ubique extollit. Verùm quis omnes tot Circulatorum machinationes recenseat? I. HALL.
Citiùs ille
Myrmecum populos numeret, Lybicaque cicadas.
Redit hac occasione in memoriam ille septem Artium Magister, qui uno impetu XXI. Collegia quotidie habenda ex valvulis intimarat; à Conticinio lecturus usque ad mediæ noctis inclinationem. Idem tres reliquas horas aptissimo consilio distribuens, unam prandio, alteram cœnæ, tertiam denique, partim somno, partim reliquis negotiis (præparationi imprimis ad tot Collegia) assignaverat. Quid verò, si hoc non est plurimum vitæ tempus Auditorum commodo consecrare velle? Sic excusandus est vir diligentissimus si aut cum Cantero horas ad clepsydram diviserit, aut cum seniore Vossio ipsum etiam Schraderum, non ultra alterum horæ quadrantem confabulari secum passus fuerit. Q. M. A. R. C.

Ad librorum titulos] Cicero orationes

in quibus nihil magis quàm fidem desideres: nam cum magnificè plerique instructi sint, & nihil

contra Antonium adpellavit ineptè *Philippicas*, eo nomine, ut Demostheneas imitaretur, quas ille in Philippum Macedoniæ regem habuerat, Appianus IV. Civil. f.306. Coloniæ anno MDII. editum. Lexicon VVerdeni sub titulo: *Gemma gemmarum*, quis existimaret, titulum hunc indicare Lexicon? vide Du Cangium præf. gloss. med. Latin. n.51. p.41. Prodiit quoque Martini Crusii *Corona anni*, quæ expositiones Evangeliorum, & Epistolarum, concionibus Theol. Tubingensium Græco idiomate consignatas complectitur. vide Gœtzii Principem Græcè doctum p.40. Huc illi quoque pertinent, qui nomina veterum Auctorum libris suis adtribuunt, e. g. Petri Berthault Florus Francicus Paris. 1630. Sylvii Florus Anglicus Lugd. Bat. 1651. Joachimi Pastorii Florus Polonicus Ged. 1670. Jo. Nadangi Florus Hungaricus Amst. 1663. Viti Beringii Florus Danicus; Gellii Noctes Atticæ titulum præbuerunt aliis libris, Noctibus Theologicis, Christianis, Genialibus, Solitariis, Africanis, Brixianis, Parisinis, Romanis. Sorellius libro *de la Connoissance de bons livres p. 4. sequ.* Machiavellismum hìc subodoratur. CHAR.

hil non promittant insolitum, ac magnum, sæpissimè deludunt corvos hiantes. Jucunda sunt admodum, quæ de Græcis C. Plinius Secundus [*Nat. Hist. L. I. p.8. seq.*] refert, ubi *Inscriptionis*, inquit, *apud Græcos mira felicitas: cerion inscripsere, quod volebant intelligi favum: alii ceras amaltheias, quod Copiæ cornu, ut vel Lactis gallinacei sperare possis*

Insolitum, ac magnum) Valentinus VVeigelius *Capturam* suam *auream* fastuosissima inscriptione commendavit, *quod ad res omnes sine ullo errore agnoscendas multis doctissimis incognita quidem &c.* Saldenus L. II. de libris c.3. quod agit de *eruditorum thrasonismo*, hic evolvendus p.317. Contra vanitatem titulorum in libris graviter declamat Dan. Bartolus, cujus verba citat Spizelius in Literato felici p.423. SCRIB.

Lactis gallinacei.) Curiosa sunt, & lectu dignissima, quæ elegantis Vir ingenii, Naudæus, occasione Distichi:

Affluat divitiis, omni virtute redundans
Gallinæ, *ut fertur*, lac *reperire queas*.

ad hunc Plinii locum monet, in cit. Patroni sui Apol. p.123. 124. THEM.

possis in volumine haustum. Jam Musa, pandectai, egcheiridion, leimon, pinax, schedion, inscriptiones, propter quas vadimonium deseri possit. At cum intraveris, Dii Deaeque, quam nihil in medio invenies. Hactenus Plinius. Quemadmodum verò hunc morem ipsi paulo post Romani, eodem teste, imitati sunt, ita nostros homines facetissimos titulos excogitasse, mirum nemini videbitur. Hinc tot videas antiquitatum, ac elegantioris Lati-

Quam nihil in medio invenies.) Jo. Riderus, Pastor primo prope Londinum, deinde Episcopus Ladensis in Hybernia, Lexicon emisit Anglico-Latinum, cui Bibliothecæ nomen indidit, quem propterea sequenti Epigrammate perstrinxit Martialis Britannus JO. OVVENUS:

Quid sibi ridendi vult. Bibliotheca Rideri?
Unus enim non est Bibliotheca liber.
Verborum cum theca sit hac, non theca librorum,
Lexicon hoc dici Dictiotheca potest. CRIS.

tinitatis Thesauros, quos cum evolves pro thesauris carbones inveneris; tot Philosophiæ, ac reliquarum scientiarum Nucleos absque nucleo, arenam sine calce; tot sales, & facetias, in quibus nè micam quidem salis inveneris; tot denique Atlantes, & Theatra historica, de quibus meritò exclames Catullianum illud:

Annales Volusi, cacata charta!

Taceo tot Claves aureas, Methodos

Taceo tot Claves &c.) Spissum enim Volumen his & similibus stultitiæ exemplis repleri posset. Quot quæso Curiosissimi, quot Fundamentales, Peculiares, Elegantissimi, & (sit venia verbo) Galantissimi Tituli quotidie oculos nostros feriunt? Illud vero iis artibus efficitur, ut simpliciores ad pecuniam dilapidandam perducantur; maximè, cum hoc plerumque sit librorum fatum, ut quo pejores sint, eo plures reperiant emptores, eo quòd paucissimi dignoscere queant, quid solidum crepet. Vapulant ob hanc moriam imprimis Germani nostri Patino in Libello Gal-

dos regias, gradus ad Parnassum [*Baillet. Jug. T. I. C.13.*], Oceanos macro-micro-cosmicos,

---

lico *L' Esprit* dicto p.188. Referendi autem & huc sunt illi, qui titulos suos ab aliis mutuantur: scripserunt e. g. aliqui celebriores Viri *Pericula*; quidni Caji charta idem nomen in fronte gerat? quot Calendaria, Memorias, scripta in Ana desinentia, Introductionesve numeramus? nec dubium est, quin imposterum Plaustra Cautelarum simus habituri. Novi certè homuncionem, qui simile quid jam tentavit. At at

O Imitatores servum pecus! ut mihi sæpè Bilem, sæpè jocum vestri movere tumultus! I. HALL.

Insignem inter hos libros fœcundos locum merentur Acta Eruditorum Lipsiensia, ad quorum exemplum tot Acta Literaria, Latina, Germanica, Semierudita, & nescio quibus aliis Epithetis onerata prodierunt, ut idem prope de illis, quod de Aristippo olim dici queat, quem nimirum

- - - *omnis decuit status, & color, & res.*

Conf. Baillet *T. I. des Jugem. c.13. pag.* 534. *seqq.* Q. MAR.

Macro-micro-cosmicos.] Non ignoro Baillettum (p.531. T. I. Judiciorum) ob hanc Epigraphen insultasse celeberrimi nominis

cos, Clypeos veritatis, Fortalitia scientiarum, Inventaria cerebri humani, & libros alios sex-

---

Medico, qui eâdem *Notitiam suam de discrimine inter motum aquarum, & sanguinis* insignierat. At enim verò, si liberè, quod res poscit, dicendum est, malitiosè hìc egit censor, aut imperitè. Novimus omnes, hominem antiquitus Microcosmum dici, & quoad structuram internam cum ampla Mundi terraquei machina conferri: hac comparatione semel admissa, quid convenientius cum Oceano, & qui in illum devolvuntur, fluviis componi possit, quàm circumflua corpore toto sanguinis massa? ego quidem nihil invenio, nihilque aliud suo hoc judicio egisse mihi videtur Bajulus ille Bajuletus, quam ut suam in elegantiis Physicis ignorantiam prodiderit. Potiori forsan jure circa *Anatomiam aquæ* hæsitabunt Critici rugosi, quàm Sancassanus Med. Patavinus nuper publicavit. Conf. Nova Lit. Lipſ. An. I. N. XLIV. p.350.

Et libros alios sexcentos.) Videas hic etiam Lullistas stultitia reliquos longè post se relinquere, suosque vocum inanium catalogos titulis magnificis *Artis artium*, *Artis universalis*, *Artis magnæ sciendi*, *scribendi*, *disserendi*, *Operis operum*, *Phari Scientiarum*, *Via regia ad omnes scientias, & artes*, sexcentisque aliis insignire

sexcentos, quibus, ut emptores allicerent, ex splendido tituli

---

Hos inter Claudius Clemens Venetiis 1651. emisit *Prodromum Scientiarum, artiumque*: quo specioso sub emblemate, quis credat, non nisi Logices præcepta exhiberi? Commodè huc etiam referas hunc operis à Savanarola quodam promissi titulum: *Orbis Literarius Universus, exhibens Materias & Scriptores in omni Scientiarum, & artium genere, quocunque idiomate ab initio rei literariæ usque ad presens, expressis ut plurimum anno, loco, & forma editionis librorum, & in eos Commentariis, Notis &c. Opus ex mundi totius Bibliothecis præcipuis concinnatum, ordine Indicis generalis materiarum alphabetici dispositum, & caracteribus linguarum Hebraica, Chaldaica, Syriaca, Græca, Arabica, Persica, Armenica, Germanica, Æthiopica, Ægyptiaca, nonnunquam elaboratum, Italis, Gallis, Hispanis, Boemis, Pannoniis, Anglis, Belgis, & cæteris exterarum Nationum Scriptoribus plerumque Latino, interdum vernaculo sermone appositis. Autore P. D.* Raphaele Savanarola, *Patavino, ex Clericis Regularibus, vulgo Theatinis S. Theol. Professore*. KEND.

Judæorum quoque Magistri mirificè sibi grandioribus titulis placent, quos plerumque ex sacris Literis depromunt. Nos

li ornatu hedera ſuſpenditur. Nonnulli titulos multis allegoriis ac figuris rethoricis exornant, ſeu potius involvunt, ut, quid propinare Lectoribus velint, vix poſſis, omni licèt ingenii vi adhi-

ſaltem unum adducimus librum ritualem, qui jura, & conſuetudines Hebræorum complectitur. Ejus titulus eſt kol bo, *omnia in eo*. Vide Buxtorfii Biblioth. Rabbin. p. 98. SAL.

Ingenii vi adhibita divinare.) Hi illi ſunt, quorum titulis non Lectore opus eſt, ſed Apolline, quique cum Anonymo Gallo *Stomachationem boni publici* vocant paucas plagulas, in quibus cenſus regius exponitur: qui cum Pſeudonymo Hiſpano, Miſcellanea ſua philologica L Capitibus diſtincta, *Pentacontarchum* inſcribunt, *ſive quinquaginta militum ductorem*, *ſtipendiis* Ramirezii de Prado *conductum*, *cujus auſpiciis varia in omni Literarum ditione, monſtra profligantur, abdita panduntur, latebra, ac tenebra perveſtigantur*, & *illuſtrantur*: qui demum cum Jachetto Italo, *Iconologiam Salvatoris*, & *Kariologiam Pracurſoris* ſcribere malunt, quàm diſquiſitionem de Imagine Chriſti ad Abgarum miſſa &c. Adeat, qui centena talia cupit, Thyſium Comment. ad A. Gellii Præf. N.

hibita, divinare. Quis enim in Johannis Haji *Triumpho veritatis, ordinati Evangelii quadriga invectæ, Sanctorum Patrum exercitu stipatæ*, (*Alegambe Bibl. S. J. p.* 459. 460.) qui Duaci anno superioris seculi nono prodiit, Harmoniam quandam Evangelistarum quæsiverit? Aut quid permovit Medicum Lipsiensem, qui ante complures annos hunc li-

A. Salmas. Exerc. ad Solin. & qui fusissimus est, Baillettum L. I. cap. 13. integro. Addimus ex nostris, Joh. Mylium, Rhythmologum Germanum, precationes suas titulo *geistreicher lebendiger Hertzens. Funcken und krafftiger Stucke des besten Kirchen-VVeyrauchs* exornantem. Itemque pium illum, qui Parentationes binas, facta aptissima ad Defunctorum nomen allusione, alteram *Temonem* inscripsit *ad sydera tendentem*, alteram, *Follem spiritualem vento consolatorio turgidum, acrophytio S. Scripturæ armatum, manuque Samaritani applicatum*. Sancta simplicitas! Cui verò mederi nostrum non est: scilicet:

Curentur dubii Medicis majoribus agri.

THEM.

libello suo titulum fecerat: *Jus publicum, hoc est, Theses Medicæ de dolore capitis?* Quid memorem *Fratrum Roseæ Crucis* (*Naudè Hist. des Fr. de R. C. p. 96. seq.*) *Famam escanziam reducem, buccinam jubilæi ultimi, Evæ hyperboleæ prænuntiam, Montium Europæ cacumina suo clangore ferientem, inter colles, & convalles Araba resonantem?* Quid *Amphitheatrum Sapientiæ æternæ solius veræ, Christiano-Cabalisticum, Divino-Magicum, nec non Physico-Chymicum, Tertriunum Catholicum, instructore Henrico Cunrath &c.* aliaque titulorum portenta, de qui

Titulorum portenta) Pertinet huc quoque hybridorum, & trilinguium Titulorum Architecti, nec non ii, qui inscriptiones Latinas, quanquam tritissimas, addita versione vernacula illustrare solent; quod quidem in Disputationibus Juridicis hucusque imprimis obtinuit: quanquam & aliis Eruditis lepidum inventum non displicuisse, copiosa specimina testantur. Pro-

quibus idem dixeris, quod de Cumæa Sibylla Virgilius Poeta: (*Æn.6.*)

Horrendas canit ambages, antroque remugit
Obscuris falsa involvens.

Quan-

ſtant ubique in tabernis, qui *de Sutoribus eruditis*; vulgo *von gelebrten Schuſtern*, de *doctis Nicolais*, *von gelebrten Nickeln*, & neſcio de quibus aliis egregia, atque erudita Schediaſmata, vulgo: *hubſche gelehrte Tractatgen*, conſcripſerunt. Neque ii prætermittendi, qui methodo Socratica uſi, plus uno ſæpè Titulo quærunt,

Quam vel mille libris tibi ſolvere poſſet Homerus.

Quale eſt illud: *Le Quare heretique, repondu, & refutè par le Quia catholique.* Non minus ac *El-Porque'* ſive *le Pourquoi?* Ribadeneiræ apud Bailletum d. l. p.524. Et Germanica illa: *vver hat das Kalb ins Auge geſchlagen? vvie viel hat denn das* Interim *verborgene Tuken hinter ihm?* nuperumque Jeſuitæ, *vvie kommts denn, daſs nichts kommt?* Cui poſteriori oppoſuit Theologus Noſtras ſuum: *Hier kommt etvvas.* Aptandum quippe erat patellæ operculum. THEM.

Obſcuris falſa involvens.) Nunquam igitur nigrum ex rubro judicare ſolitus

Quandoquidem verò de libris dicere cœpimus, non possumus hoc loco eos prætermittere, qui se beatos imprimis existimant, si nullum facilè mensem, annum nul-

Binelli potius consilium sequor, quod Gualdus in vita Ejusd. p.334. exponit. Plurimi certe Lippenii, Bolduani, Draudii, aliorumque errores ex titulis perperam intellectis orti sunt. Copiosa verò inexplicabilium Titulorum exempla suppeditant Hebræorum, Italorum, & Hispanorum scripta: quanquam ea apud Gallos etiam Nostratesque non raro prostant. I. HALL.

Nullum facilè mensem.) Apprime huc quadrat, quod de Alphonso Tostato Andr. Schottus Bibl. Hispan. T. II. p.207. refert, si numerus dierum, quos vivendo superavit, cum scriptis ejus componatur, cuilibet diei, à nativitate ad obitum ipsius, tria amplius folia tribui posse. Similiter de Felice Lopez de Vega Carpio affirmat Nic. Antonius in Bibl. Hispan., quòd si eadem ratione computes, singulis vitæ ipsius diebus quinque ampliora ex scriptis ejus folia convenire. Sed volupe fuerit cognoscere, qua ratione tot tantaque sub manu nascantur volumina. Eam aperit nobis Joach. Fortius Ringelbergius libello de Ratione studii c.24. ubi ita instruit Poly-

nullum abire patiantur, quin ex fœcundissimo ingenio aliquid promant novi, vehementerque commoventur, quando fœtus suos, quos tantopere amant, ac fovent, in Doctorum epheme-
C ridi-

graphum: *Dic chalcographis, parent sese, librum te dare velle excudendum, etiamsi ne paginam quidem paraveris. Tum facilè totam voluminis speciem animo concipere, inde singulas partes leviter in comœdiarum argumenti modum describere: denique quotidie, quantum illis satis erit, absolvere poteris. Quum sic inceperis aliquid, perficere debes, velis nolis.* Hæc Fortius, ipse artificio hoc in libris suis conscribendis nunquam non usus. Idem dē seipso paulo ante scripserat: *Si vita dabitur mediocriter longa, in animo est opuscula millena (idque summa, quantum in nobis fuerit, adhibita cura Latini sermonis) ante mortem conscribere: quorum corpori universo inde titulus erit Chilias. Nec priùs desistere certum est, quàm istæc, quæ dixi, perfecero, nisi mors invitum opprimat. Ex hoc numero libellos nuper undeviginti absolvimus, speramusque nos brevì ad centum, hoc est decimam Chiliades partem perventuros.* CRIS.

ridibus prætermissos, vel saltem non omnes sat multis elogiis ornatos, ac impensiùs viderint Lectoribus commendatos. *Nimirum*, ut utamur verbis Viri eruditi, (*Lilienthal de Machiavel. Litter.* §.4.) *in fœcundo vivimus seculo, quo, ut non nemo lepidè pronuntiavit*, Eunuchi gignunt & mulæ pariunt, *id est, ubi scribendi ista prurigo multos adeo corripuit, ut sibi persuadeant, orbi erudito ingenti detrimento futurum, si cogitationes suas, quibus mirè sibi placent, privatorum parietum carceribus includant. Adeoque singulis ferè mensibus concipientes, se ipsos, nemine urgente, præcipitant, cæcosque catulos pariendo in hoc solum gloriantur, nullis sibi doloribus enixos fœtus constitisse: in hoc unicè intenti, ut in officinis librariis chartarum suarum faces, in Cathalogis verò*

libro-

librorum nomina sua infausta conspiciantur. Quin & eo processit effrenis quorundam ambitio, ut, cum toties tabernis librariis scripta sua nequicquam obtulissent, immensos sumtus evulgandis illis facerent, Ulyssem Aldrovandum imitati, (*L'Esprit de Patin.*) qui centena millia, totumque adeo patrimonium in editione suorum Operum absumpsit, quæ publicis Bibliothecis, ut liberalitatis suæ æquè ac doctrinæ exstaret monumentum, gratis inseruit.

Præterea fertilissimi Scripto-

Patrimonium in editione suorum operum absumpsit) D. J. in recensione nostri operis (*v. Journal Liter.* 1715. *T. VII. p.* 163.) addit exemplum aliud: *M. de Maroles, Abbe de Villeloin, faisoit imprimer d' ordinaire ses Ouvrages a ses propres fraix: & meme pour pouvoir imprimer ses Ouvrages, il etoit souvent reduit à vendre les Livres; c' est ce qu' il fut obligè à faire en imprimant sa traduction d' Athenee.* VAND.

res illi, quo magis per ora volitent eruditorum, nullam facilè lucubratiunculam, aut declamatiunculam emittunt, quin excellentis cujusdam Viri nomen præponant; sive quòd famam, quam

Nomen præponant) Novum hodie genus inclarescendi invaluit, per epistolam nempe à Viro magni nominis libro præmissam. Cujusmodi hominem dignè non ita pridem excepit Vir quidam celeberrimus, qui cum precibus ejus fatigatus tandem voti eum damnaret, id sibi statuit epistolæ argumentum, ut falsè traduceret homines molestissimos, qui Præfationes hujusmodi viris doctis extorquent. Longè liberaliorem hoc in negotio se gessit non nemo, qui auctore invito &, quòd rem ipsam ob loci, ubi liber imprimebatur, distantiam impedire non posset, graviter saltem indignante, Diatriben lucubrationibus ejus præmisit commendatoriam, eamque, ut obiter id addam, Viro inscripsit in orbe literato longè celeberrimo, qui ad libri nominisque ignoti conspectum quæsiisse fertur:
Qualis & unde genus, qui sint tibi, Jane, penates?
atque miratus esse dicitur, se homini tam familiarem esse. KEND.

quam avidissimè aucupantur, illorum commendatione consequi se posse sperent; sive quòd, ut Apion quondam Grammaticus, (*Plin. H. N. L. I. p.*10.) quem Tiberius Cæsar *cymbalum mundi* vocabat, immortalitati donari à se credant, ad quos aliquid composuerunt. Hi sunt illi, qui dum donant suos libellos Mœcenatibus, tantum abest ut donent, ut potius immenso pretio vendant, chartaceis quippe munusculis istis munera aurea, tor-

Vendant) Georgius Cœlestinus surripuit Chytræo historiam Augustanæ Confessionis, ut nova dedicatione præfixa, captaret munus. Idem Senatui Argentoratensi remisit pecuniam, quæ pro eleganti, ut putabat, dedicatione, nimis ei exigua videbatur. Vid. *Observ. Halens. præf. Tom. III. p.*18. Scarronus, satyrarum celebris auctor, librum quendam cani suo minori dedicavit. In additionibus ad Observ. Halens. p.289. dicitur: *Dedicatio librorum est species mendicandi, mendicare verò non pertinet ad eruditionem*. CHAR.

ques, uniones captantes. Itaque diligenter expiſcantur, quos omnium gratiſſimos habituri ſint inſcriptionum ſuarum remuneratores, quod in Franciſco Hotomanno patuit, (*Epiſt. Hotom.* 264.) qui Obſervationes ſuas dedicaturus erat Juſto Reubero, ſi centum ab eo Joachimicos præmii loco acciperet; verùm is quidem tanti emere laudum ſuarum, quarum erat alioquin appetentiſſimus, cantilenas noluit. Quidam &, ubi haud ſatis ſpem ipſorum impleverint ii, quibus ſcri-

Alioquin appetentiſſimus) Poſtulaverat enim jam antea Reuberus ab Hotomanno, ut publico ipſum Elogio mactaret. Conf. Epiſtolam Hotomanni CLXXXI. Ejuſmodi animalculum gloripetum erat & ipſe Cicero, qui Epiſt. 12. L. V. Familiarium, his verbis Luceium Hiſtoricum compellat: *ut me ornes poſtulo, rogo etiam vehementer, ut ornes mea vehementius etiam quàm fortaſſe ſentis, & in eo leges hiſtoriæ negligas, amorique noſtro pluſculum etiam, quàm concedit veritas, largiare.* I. HALL.

scripta sua consecrarunt, mox priores titulos resecant; novosque patronos quærunt, quorum marsupiis insidientur. Qua in re, nisi me omnia fallunt, Pu-

 teanus

Quorum marsupiis insidientur.) Vel plures simul dedicationes diversis operum suorum Exemplis præfigunt, spe lucri certiore; quamvis enim tum unus alterve patulas fauces non expleverit, reliqui tamen larga manu sua non deerunt. Junioribus fortè scriptoribus, aut quibus res angusta domi est, piæ hæ fraudes condonari possunt; at verò, quando viri ætate pariter & dignitate graves idem perpetrant, tum res est --- De Georgio Cœlestino Præposito Berolinensi refertur, quòd ausus fuerit suffuratam à se Chytræo A. C. historiam Senatui Argentoratensi inscribere; cui tamen postmodum Cœlestinus donum, quod in grati animi signum transmiserant Senatores, velut exspectatione sua longè inferius, indignabundus remisit. Vid. Fechtius in Suppl. Hist. Sec. XVI. pag. 593. seqq. Ipse etiam David Chytræus Regi Daniæ, dedicationem suam non largè satis remuneranti, succenset in Epist. p. 222. seqq. Recentiora exempla suppeterent, nisi odiosa illa essent, nobisque metuenda esset horum Virorum indignatio. I. H A L L.

teanus quoque humani aliquid passus est, qui cum *Historiam* *In-*

Adde tamen, si placet, Theod. Gazam, nobilem, ac eruditum Italiæ hospitem: Qui Æmoniæ patriæ dilectis pulsus ab oris, cum Antistiti Romano *Aristotelis historiam animalium* in Latium deductam, veteri clientum more dicasset, jamque eandem in codice magni pretii eleganter descriptam ipsemet illi obtulisset; hic, quanti ornatus libri constaret, quæsiit, & quos eam in rem factos fuisse sumtus audierat, reddi jussit illi, qui amplissimo, & Pontificis munificentia verè digno præmio se affectum iri putarat. Itaque Gaza, auro, quod acceperat, protinus in Tiberim abjecto: *Effugere hinc*, inquit, *lubet*, *postquam optima segetes in olfactu prapinguibus Asinis sordescunt*. Atque adeo satius duxit in Calabriæ latebris se occultare, quàm Romæ diutiùs, ubi literæ de gradu dejicerentur, versari: ut ex Volaterrano, Vossio, aliisque concinnè refert Vir doctus in altera de Exul. Græcis dissertatione. Alius æquè pudendum laboris sui præmium aquis mersurus, *periit*, clamabat, *opera*, *pereant & nummi!* Adde denique magnum Erasmum, qui graviter in Epistolis de petulanti Typographi sphalmate conqueritur, propter quod indignationem Sereniss. Foeminæ incurrens, dolen-

nsubricam Philippo Wilhelmo
)rimum, Principi Arausionen-
i, inscripsisset, mox eam, prę-
nisso *Historiæ Barbaricæ* titulo,
C 5 Phi-

am magni præmii, quod pro dedicatio-
e exspectaverat, jacturam fecit. Sed au-
liamus ipsum Erasmum tristem casum Cur-
io suo verbis, quæ sequuntur, narrantem:
Cum in Vidua mea (agnoscis titulum
ibri) *quam Sereniss. Hungariæ Reginæ de-
icaveram, ad laudem cujusdam sanctissi-
æ feminæ, inter alia liberalitatem ejus
n pauperes referrem, hæc verba subjunxi:
tque mente illa usam eam semper fuisse,
uæ talem fœminam deceret. Scelestus ve-
ò Typographus, animadvertens sibi vindi-
tæ occasionem oblatam esse* (erat enim no-
ter in ære ejus) *ex mente illa, mentula
ecit &c.* Tam verò indignè id tulit Vir
)ptimus, Erasmus, ut trecentis aureis
gnominiam hanc redimere maluisset. Quo-
iiam nempe

*Non omnes sapiunt, videntque magnam
Matronæ quoque m - - lam libenter.*

Priap. VII. Carm.

Cæterùm omnes illos alienæ munificentiæ
:aptatores rubore suffundere potest, clas-
icus Criticorum sui temporis, Petrus Vi-
ctorius, qui neque ullum (verba sunt Im-
)erialis in *Mus. Ital. p. m.* 158.) emeriti
ucri commodum sibi cordi esse tunc osten-

Philippo IV. Regi Hispaniarum consecravit. Alii, ut Thomas Fullerus, (*Nicholson Engl. Historic. Libr. T.II. p.91.*) celebratissimus Historicus Anglus, Libros suos plurimis voluminibus partiuntur, singulisque singulos præponunt Principes, aut Optimates, à quibus lucelli quippiam

dit, cum bis aureorum millia sibi à nobili quodam presbytero oblata, ut Rethoricæ volumen typis recusum, ejus inscriberet nomini, constantissimè rejecit. Q. MARC.

Regi Hispan. consecravit.) Idem jure facere poterat, notus Alchymista, qui Leoni X. P. M. Librum offerens secretissima (quod jactabat) Chrysopoeiæ arcana revelantem, & magna hujus sui muneris præmia exspectans, nil nisi saccum recepit à Sanctissimo Patre, quo scilicet aurum, facilè à se, tanto artifice, parandum, reconderet. I. HALL.

Nec felicior fuit Criticus Boccalini, qui Apollini errorum, ex alterius scripto collectorum, Cathalogum exhibens, appludarum acervum tanti laboris mercedem tulit. THEM.

piam aucupantur. Et quis credat, deprehendi etiam, qui sibi ipsis fœtus proprios plenis titulis inscribunt? quod de H. R. memoratur, (*Moller. Intr. in Hist. Cimbr. p.630.*) qui cum *Historiam belli Dithmarsici* sub Christiani Cilicii nomine conscripsisset, eam nemini rectiùs quàm sibi ipsi dedicandam judicavit: ut taceam Andręam Schottum, qui quam ipse collegerat *Italiam illustratam*, à typographo Andrea Cambierio inscribi sibi passus est.

Dedicandum judicavit.) Simile planè quid refert Menagius in Anti-Bailleto T. I. art.72. de Morino, qui sub ficto Vincentii Panurgi titulo An.1654. Parisiis excudi fecit *Epistolam de tribus Impostoribus ad Clariss. Virum Johannem Baptistam Morin, Doctorem Medicum, atque Regium Matheseos Professorem Parisiis*. THEM.

Inscribi sibi passus est.) Alii non quod pueri in faba se reperisse existimant, dum libellos suos, Ecclesiæ militanti, Patriæ, omnibusve piis inscribunt. Alii eosdem

At nihil, ut Erafmus meus loquitur, (*Encom.Mor.p.91.*) omnium fuavius, quàm cum ipfi inter fefe eruditi mutua talione laudant, ac mirantur, viciffim-

Apollini, alii Mufis, immo quidam ipfis Adverfariis fuis confecrarunt, quod ultimum fecerunt Sociniani in Catechifmo fuo Cracovienfi. Verùm quàm multum ineft humanis rebus inane! I. HALL.

H. D. Geographiam Sacram, feu Ecclefiafticam Lipf.1704. vernaculo fermone editam tribus fummis, atque unicis Principibus hæreditariis in cœlo, & terra infcripfit. CHRISTO nempe, FRIDERICO AUGUSTO, Principi Electorali Saxoniæ, & MAURITIO VVILHELMO, provinciarum Saxo-Cizenfium hæredi, atque his fingulis plenis quidem titulis, in quibus Chriftus *Imperator* coronatus cœleftium exercituum electus *Rex* Zionis, *femper Auguftus*, Chriftianæ Ecclefiæ *Pontifex Maximus*, & *Archiepifcopus* animarum, *Elector* veritatis, *Archi-Dux* gloriæ, *Dux* vitæ, *Princeps* pacis, *Eques* Portæ inferni, *Triumphator* mortis, *Dominus hæreditarius* gentium, *Dominus* juftitiæ, & Patri cœlefti à fanctioribus *Confiliis*, additis tribus &c. &c. &c. falutatur. VAND.

Hic illius fuffragio difcedit Alcæus &c.]

cissimque scabunt, cum mutuis
epistolis, carminibus, encomiis
ese extollunt, stulti stultos, in-
doctos indocti. Hic illius suffra-
gio discedit Alcæus, ille hujus
Callimachus; ille huic est M.
Tullio superior, hic illi Plato-
ne doctior. Et memini, è nostra-
ibus aliquem, ad capessendum
n obscuro oppidulo Pædagogi
nunus evocatum, cum alium
audatorem non inveniret, car-
nine proprio marte elaborato
bimet ipsi applausisse, simul-
ue Philureæ nostræ, quòd tam
harum caput emitteret, gra-
viter

Horatius Ep. II. 2, 99.:
Discedo Alcæus puncto illius, ille meo
Quis?
Quis nisi Callimachus? SAM.
Alium laudatorem non inveniret) Huc
pertinet Poeta ille Græcus, nescio quis,
qui aves loquaciores docuerat, ut per or-
dem decantarent, non esse meliorem Poe-
tam, quàm quidem N. qui ipsos aliquan-
to tempore aluerat. SAL.

viter indoluisse. Nec desunt fortè, qui & scriptis suis plena laudis

Graviter indoluisse.) Cui verò non dictus est Hylas? Jacobus inquam Vogelius, qui de sese ipso sic satis magnificè censet:

Deutschland hat zwar einen Lutherum,
Aber noch keinen Homerum;
Einen rechtschaffenen Propheten,
Aber noch keinen rechtschaffenen Poeten;
Doch nun thut Gott erwecken frey
Einen VOGEL, der ohne Scheu
Zum teutschen Poeten gekronet ist,
Von hohen Leuten dieser Frist, &c.

i. e. *Habet quidem Germania suum Lutherum, nondum verò Homerum; habet genuinum Prophetam, nullum genuinum Poetam; at verò nunc tandem Deus excitat Avem,* (id, puta, nominis erat Vati) *ita animosè & suaviter modulantem, ut meritò ab Illustribus hujus avi Personis laurea Poetica ornatus sit &c.* Absurda hæc sunt, non inficior; interim eo magis dolendum, plurimos etiam majorum Gentium Eruditos vesana hac autophilia, & laudum propriarum concupiscentia laborare, adeo quidem, ut charta nos, non exempla deficere possint eorum, qui bonis lateribus sibimet ipsis occinere haud erubescunt illud Lucretii:

Nec sine TE pulchrum dias in luminis auras

is, & commendationis carmi-
a plurima, veluti à Viris
ximiis sponte & ultro congesta,
ræmittunt, quæ, vel composue-
unt ipsi, vel servis suis, aut clien-
bus extorserunt; Carolum V.
uodammodo Rom. Imperato-
em imitati, qui, quo majorem
geret in Hispania triumphum,
ræter ea, quæ Protestantibus de-
ellatis ceperat tormenta belli-
a, longè plura conflari in Ger-
ania, insignibusque Hassorum,
: Saxonum ornari jusserat.

Con-

*Exoritur, neque fit latum, nec amabi-
quicquam*. THEM.

Ultro congesta) Pulcrè hunc morem se-
eris, dicam? an rides, Mathanasi, qui
bello tuo *le Chef d' oeuvre d' un inconnu
&c.* non modò tot Theologorum *approba-
ones*, verùm & Bernardi Francisci Ru-
olphi Astreolidis Elephantii, artium se-
etarum Magistri, & Scholæ Utopianæ
onrectoris, tum Chilperici Asiatidis, alio-
imque Carmina Græca, Latina, Angli-
i, Gallica, Belgica, longo ordine præ-
osuisti. M.

Contra hæc nonnunquam & antagoniſtam quærunt novi libellorum artifices, cujus æmulatione famam augeant, nihilque magis illos pungit, quàm cum minimè punguntur. Itaque *ſolertiſſimas nugas*, ut Seneca loquitur, (*Epiſt.* 117. *L.* 12.) quæ vix ſomnianti in mentem venerint, comminiſcuntur, ut novi aliquid inveniſſe videantur, cunctaque, quæ rationi, ipſiſque ſenſibus conveniunt, magna impudentia oppugnant, non alio profecto fine, quàm ut illuſtrem adverſarium nanciſcantur, cum quo belliſſimè depugnent. Quod cum nè ſic quidem impetraverint, in propria viſcera ineptiſſimè ſæviunt; quod de Garopolo Poeta conſtat, qui carminis ſui de Carolo M. cenſuram ipſe acerrimam vulgavit.

Pe-

Cenſuram ipſe vulgavit) Addit hic D.

Perinde & illorum ridenda temeritas, qui cum vident Virum magni nominis eximium quippiam prodidisse, illud (tametsi it impar congressus Achilli) pro-inus velut è specula adoriunur, modisque omnibus lacerant, &

. *Journal Liter.* 1715. *T. VII. p.*164. in recensione nostri operis: *Grimaret, Auteur e la Vie de Molier, a publiée une foible ritique de cette même vie, afin d'avoir ccasion d'y repondre.* VAND.

Virum magni nominis) Huc pertinent legantia verba Paganini Gaudentii in Obetrice literar. disp. VII. p.67. *Hareant emper in luto ignorantiæ, in humilibus ordibus inscitiæ, qui contemtim de præstantissimis sentiunt, loquunturque viris. Vanissimi enim non homines, sed semi-homines, & homunciones, patientes nescio quid maginosi, videntur sibi in excelsa sedere ede, atque altissimo cacumine, sublimique emplo conspicere, ut despiciant ingentes nimas, consensu seculorum in fastigio detrinæ præstantiæ collocatos.* CHAR.

Modis omnibus lacerant.) Oscus Rehor Senecæ natus dicitur ad contumelias mnium ingeniis inurendas in Præfat. ad Controvers. L. V. p. m.233. Antipater Sionius, Stoicus Philosophus, dictus fuit

& fugillant, quòd, si is pugnam non detrectaverit, se quoque sperent nonnihil famæ, & existimationis consecuturos in Republica literaria. Enimverò hi plerumque operam, & oleum perdunt, cum nemo sit literatiorum hominum tam parum sui memor, quin insania sua frui patiatur inficetos illos, & insulsos. Quam in rem unicum producam Casparum Zieglerum, qui primus omnium in Hugonis Grotii libros de Jure Belli, & Pacis commentatus, adversarium nactus esset Henricum Henninges, qui & ipse sola æmulatione, ac famæ cupiditate ductus, notulas in Grotium ediderat, in quibus subinde nostrum carpit, & traducit, tum verò Zie-

calamoboas, propterea quod suo calamo Carneadem malè excepit. vid. le Vayer Tom.XIV. p.m.308. SCRIB.

eglerus, *iste*, inquiebat, *ob-*
urus homo ex me gloriam quæ-
t: imprudentissimus sim morta-
um, si illius votis velificaturus;
ieglerum patiar cum pusillo isto
adiatore committi.

Cæterùm cum alios suarum
udum cantores non invenerint
mines miserrimi, magna ver-
borum

Magna verborum pompa) Lucanus opus
um Pharsaliarum IX, 983. ipse ita præ-
at:

nvidia sacra Cæsar ne tangere famæ,
Nam si quid Latiis fas est promittere
Musis,
Quantum Smyrnai (intelligit Homerum)
durabunt vatis honores,
enturi me, Teque legent, Pharsalia no-
stra
ivet, & à nullo tenebris damnabitur
ævo.

m Lucani tumorem reprehendit J. Cæ-
Scaliger, & Causinus III. 10. de elo-
ntia sacra, & profana. Thomas Hob-
us scribit Epistola dedicator. Element.
osophiæ sect. I., quòd astronomia sua in-
nenta debeat Copernico; physica Ga-

borum pompa suam ipsi eruditionem extollunt, prorsus circulato-

lilæo Galilæi; medicina Guilielmo Harvæo; philosophia verò civilis non antiquior sit, quàm liber suus *de Cive*. Jo: VVovverius ambitioni maximè deditus fuit: qui veritus, nè nominis, & meritorum suorum laudes oblivione sepelirentur, LX. thaleros testamento illis constituit, qui orationibus suis panegyricis memoriam suam immortalitati essent consecraturi: plura exempla habet Reimannus in Critica de Dictionario Bælii p.68. D. Jo: Ker Anglus dedicavit librum suum Observationum de lingua Latina Reginæ Angliæ Annæ, qua dedicatione dicit, non minimam felicitatis illius Reginæ partem esse, quòd liber iste ipsa imperante sit editus in lucem. Joannes Jovianus Pontanus hoc sibi elogium composuit:

Sum etenim Jovianus Pontanus,
Quem amaverunt bonæ Musæ,
Suspexerunt viri probi,
Honestaverunt Reges, Domini. CHAR.

Suam ipsi eruditionem extollunt.) Quos inter referendus Carolus Molinæus, de quo Balsacius: *Charles du Moulin Avocat a mis à la tête des plusieurs consultations imprimees:* Ego, qui nemini cedo, & qui à nemine doceri possum. v. *Entretiens de Balzac. p.94.* SER.

latoribus similes, qui suas panaceas cunctis morbis mederi, ac annosNestoreos,& quandam quasi agerasian conciliare, rudi plebeculæ persuadent. In his exercitum ducit Gorgias Leontinus, qui maxima animi elatione ex om-

Idem Balsacius *Entret. p.*89. è Photii Bibliotheca meminit Græci cujusdam, qui vitam Alexandri M. scribens, se rerum gestarum hujus gloriam scribendo æquaturum, fuerit gloriatus, & alterum se fore in charta Alexandrum &c. Ibidem ex eodem Photio ridet cujusdam Græci vesaniam, qui cum novem Epistolas confecisset, & tres Orationes scripsisset, illis Musarum, his Gratiarum dederit titulum, tanquam Dearum quidam Parens. Inter Judæos inprimis jactatores plurimos invenias, qualis fuit R. Jochanan B. Saccai, qui in libro suo c.16. f.13. ita loquitur: si omnes cœli essent cortices, & omnes arbores calami, & totum mare atramentum, non sufficerent ad scribendam meam sapientiam. SCRIB.

Exercitum ducit.) Stupeo, medius fidius! quoties Charlataneriæ Claverianæ recordor. De hoc enim Jac. Claverio homine Italo refert Erythreus Pinac. I. n.3.

omnibus, ut traditur, ausus est in conventu poscere, qua de re quisque vellet audire; quem imitatus est Jacobus Mazonius, (Ery-

ipsum nummos trivialibus puerulis, cum variis bellariorum generibus distribuisse, quibus nimirum illi pellecti laudes ejusdem versiculis suis celebrarent. Quin eo usque stoliditatis progressus est, ut puerilia hæc carmina una cum reliquis, vel ab ipso conscriptis, vel ab aliis emendicatis sui Elogiis, duobus Tomis in lucem edere non dubitaret. Nimirum, ut Phædrus L. I. Fab. 2.

Virtutis expers, verbis jactans gloriam
Ignotos fallit; nobis est derisui. I. HALL.

In contraria omnia ibat Vir modestissimus, Christ. ab Uttenheim, Antistes Basileensis. Hujus enim Statuta Synodi Basileensis cum propter additam elegantem ad Clerum Orationem plurimorum carminibus panegyricis celebrarentur, Ille hæc sui Eulogia subsequente Tetrasticho deprecari conatus est:

Parcite Pierides nobis adscribere laudes;
Laus virtutis opus: nos mala multa premunt.
Exigua est nobis Virtus, nec labe caremus.
Plangite nos, celebrent Carmina vestra Deum.

(*Erythr. Pin. n.*38.) qui ad omnia, quæ quis percontaretur, copiosè respondebat ex tempore, nec

Referente id Paravicino, Cent. tertia singul. N.81. Q. M. A. R.

Copiosè respondebat ex tempore] Recordamur hic eorum, qui omni occasioni, qua ostentare doctrinam suam possint, avidissimè insidiantur, & cum in corona sedent Virorum eruditissimorum, continuò aliis ogganniunt, quasi ilia sibi rumpi timerent, nisi suas nugas, à re licèt, de qua sermo est, alienissimas, propalaverint. Itaque identidem reliquos interpellant, & veluti rem admodum ingeniosam narraturi ad arrigendas aures sedulò hortantur. Quo in censu fuit Medicus ille Parisiensis T -- de quo Patinus. *Quand il se trouve en consultation avec moi, ne manque pas de me prier de le laisser parler, promettant toûjours de belles choses sur le sujet. Je m' en donne quelquefois le plaisir quand les affaires ne me pressent point trop. Au reste vous jugez bien quel plaisir, ou plûtôt quelle mortification que d' entendre un homme qui fait le beau parleur; cette affectation suffit pour faire bientôt repentir les Auditeurs de leur complaisante attention. Il y a quelque temps qu' il etoit question d' une fievre continue avec de grandes douleurs de tete, il me conta merveilles du syllogisme, du*

nec ullam rem defendiſſe viſus eſt, quam non probarit, nullam oppugnavit, quam non everterit. Sed omnium inſtar hic erit Franciſcus Philelphus, qui alicubi magnificentiùs de ſe loquitur in Epiſtolis (*L.XVI. Ep.* 34.) *Unum Philelphus audet affirmare, vel inſaniente Candido,* (hoc nomen erat adverſario) *neminem eſſe hac tempeſtate, nec fuiſſe unquam apud Latinos, quantum conſtet ex omni hominum memo-*

diaphragme, & des qualitez de la cigue. La peſte ſoit du conteur de fariboles, disje en moimême, il s' agit bien d' une diſſertation etrangere, quand la diſpoſition du Malade preſſe. Il n' en faiſoit jamais d' autre, & vous euſſiez pensè que cet hommé tout berisſè de Grec, & de Latin, venoit faire plûtôt une leçon à de jeunes Medecins, que donner ſon avis dans une conſultation en forme. On peut dire de lui ce qu' un certain Proconſul dit injuſtement a S. Paul dans les Actes des Apôtres; Vôtre grand ſâvoir vous met hors de ſens. V. *L' Eſprit de* Guy Patin *p.52.* VAND.

toria, qui præter se unum idem nus tenuerit, exercueritque, & Græcam pariter, & Latinam oratio- nem, in omni dicendi genere, & prosa, & versu. Tu si quem habeas alterum, memora. Quid taces homo miserrime? Multum verò hi ad conciliandam famam facere

D arbi-

Idem unus tenuerit.) Nunc quidem in amplissimum superbiæ eruditæ campum exspatiari non vacat, vix tamen mihi ipsi tempero, quin brevissimis huc transcribam, quæ de Salmasio narrat Colomesius p.317. his verbis: *Messieurs Gaulmin, Saumaise, & Maussac, se recontrans un jour à la Bibliotheque Royale; le premier dit aux deux autres; je pense, que nous pourrions bien tous trois tenir tete a tous les Sçavans de l' Europe. A quoi M. de Saumaise repondit: Joignez à tout ce qu' il y a de Sçavans au monde, & vous, & M. de Maussac, je vous tiendray tête moy seul.* Hucusque Colomesius: & parum abest, quin mea hic faciam, quæ de Casaubono olim cecinit Vir eruditus:

Ilias ingenibus, spumat manus una Lebetem
Una veru versat, tres agit ille Viros.

Sed mitto Alastorem, lubensque Paracel-

arbitrantur, si eruditis aliis persuaserint, quasi plurima de rebus minimè tritis volumina parata habeant, quæ, si justum incredibilis operæ pretium statuatur, confestim typis mandari possent. Ut nihil dicam de Johanne Bourdelotio, & Marco Meibomio; quorum ille in Notis ad Heliodorum subinde provocat ad

sum, Thurvejum, Cardanum, Barthium, alios, sileo: è quibus alter ille, Thurvejus inquam, blasphemè jactavit, se solo improbante, totam Christi legem annihilari posse; si quidem vera sunt, quæ tradidit de eo Matthæus Paris in Histor. Anglic. apud Paravicinum in Singularibus pag.4. THEM.

Si eruditis aliis persuaserint) Splendidi hujusmodi Thrasonis meminit etiam Erasmus *Adagiorum p.637.*, ubi *Vix hæc scribens*, inquit, *à risu tempero, cum recordor Calliphanis cujusdam, quem olim cognovi, cum in familiâ Charissimi Patris, Henrici Bergensis, Episcopi Cameracini, versarer, sed nomini parcetur propter convictum domesticum. Is permulta volumina concinnabat, exornabatque, sed chartis ina-*

d libros suos, quos nunquam
ı lucem prodiisse constat; hic
erò, cum Amstelodami vive-
ɛt, grandissima volumina mon-
rabat adventantibus, quæ, si
igno pretio redimantur (im-
ıensum autem statuerat) haud
ltra invisurus esset eruditis:
ıemo facilè superavit fastum
'rancisci Crucimanii, qui, edi-
a ad Henricum III. Galliæ Re-
ɛem Epistola, * parata sibi ja-
ȷtat octingenta volumina, de-

D 2 cun-

ıibus, nisi quod in fronte videre erat ma-nificos quosdam titulos, velut Carminum,)rationum, Epistolarum. Singulis præscri-ıtum erat hominis tergeminum nomen, ut ɥui titulos fortè legissent, crederent eru-litum, & in literis multa, magnaque mo-ientem. KEND.

* Exstat illa, cum ipsa plutei delinea-:ione, sub finem ejus Bibliothecæ Galli-:æ Conf. & Baillet Jug. T. I. p.430. M.

Octingenta Volumina.) Vincentium Mari-nerium commemorat Nic. Antonius Bibl. Hisp. T. II. publico promisisse, quæ ipse elaboraverit, Volumina quinquaginta de-

cunctis rebus,quę humanæ ſcientiæ ambitu comprehenduntur, ſua manu exarata, ac centum pluteis diſpoſita, quæ ſe traditurum omnia Regi ſpondet, ſi vel pro ſingulis pluteis ducenti Joachimici ſibi numerentur, viliſſimum ſcilicet pro theſauris immenſis pretium.

Atque

argumentis graviſſimis pręter verſus, quos effuderit ultra 38000. Cumque promiſſori liberaliſſimo fidem adhibere ſe poſſe negarent tantum non omnes, ipſe datis ad ſingulos literis, perſuadere ipſis conabātur, vera eſſe quæ prædicaverat, amplos titulorum cathalogos adjiciens. Quodſi verò ſic etiam dubitare aliquem videret, ad exemplum Triſmegiſti provocabat, temporis quod lucubrationibus ſuis inſumſerat, rationem exponebat, chartæ foliorum, quę Commentationibus ſuis impleverat, numerum inibat. KEND.

Theſauris immenſis pretium.) Multo magis igitur inæſtimabilis fuit ille Fratrum Roſeæ Crucis liber, de quo præter alias impoſturas jactabant: *omnia ex illo uno diſci poſſe, quæcunque in reliquis libris quibuſcunque editis uſque huc, vel inpoſterum edendis, aut ſcribendis junctim leguntur,*

Atque hi intra promissa tantùm substiterunt: longè verò ineptior mihi videtur Nicolaus Riccardius Januensis (*Erythr. Pin. n.*22.) qui cum assiduam multorum annorum operam, studiumque se collocasse jactaret in refellendis, quæ contra sacrum Concilium in celebri, vulgatoque libro scripta essent, cumque eximium aliquod opus expectaretur, vix tandem prodidit paucas quasdam plagulas, ut montibus parturientibus similis haberetur, qui murem ridiculum esset enixus. Et constat de Johanne Capellano, Viro alioquin pererudito, quòd cum pensionem annuam nactus esset ab Henrico Aurelianensi Principe, ut de celebratissima Galliæ viragine, quam Puellam vulgo Au-

&c. vid. Naudæus in Instruct. ad Galliam de Fratr. Roseæ Crucis p.35. I. HALL.

relianensem vocant, heroicum quoddam carmen ad exemplum Homeri, aut Virgilii, Gallico idiomate conderet, atque is, quo diutiùs frueretur Ducis munificentia, annos plurimos impendisset huic labori, vulgato tandem frigidissimo poemate, quod *Puellam* [*La Pucelle d' Orleans*] inscripsit, tantum abest, ut ingenti, quam de se concitaverat, expectationi responderit, ut potius plerorumque in se scommata provocaverit, quos inter aliquis hoc in Puellam epigrammate lusit: (*Menagiana P. I. p.*15. *seq. Conf. P. II. p.*41.

Illa Capellani dudum exspectata Puella
Post longa in lucem tempora prodit anus.

Quem in censum, quoniam de iis

Quem in censum) Jure etiam in Thra-

iis dictum est hactenus, qui pridem vita functi sunt, nescio num referri etiam debeat è Soc. Jesu JohannesHarduinus, eruditę Galliæ lumen hodie, ac decus præcipuum. Is ut multa hactenus edidit scripta cedro dignissima, Plinium imprimis, quo uno labore nominis immortalitatem consecutus est apud omnes, aliquid tamen paradoxi obtrudere eruditis voluit, istud nimirum, quòd plerique Scriptores, Græci pariter, ac Romani, atque adeo Patres quoque ipsi, ab otiosis ho-

---

sonum literariorum numerum refertur Harduinus, non solum propter famosam illam Archontii officinam, ad quam hic respicitur; sed etiam ob mirum innovandi in Chronologicis pruritum, aliasque conjecturas nimis longè petitas, quas passim Memoriis Trevoltiensibus inseruit. Quin in ipso Plinio creberrimè egregius iste Vir humani quid passus est, ubique non inficianda eruditę vanitatis criteria immiscens. Conf. de la Croze l. c. I. HALL.

minibus, & nescio qua falsariorum conjurata societate, fuerint subornati. At cum id sparsim tantùm, & leviter scriptis suis insinuaverit, quæsitumque nuper admodum ab illo fuisset, ut systema quoddam hypothesium suarum proderet, latiusque paulo deduceret, quæ hactenus levi modo brachio attigisset, respondisse fertur, se spisso quodam volumine collegisse omnia, de quo sibi tantum, ac supremo Numini constet, cæterùm nihil ejus rei, quoad vixerit, proditurum, * qua de re quid sperandum sit, nasutioribus dijudicandum relinquimus.

Sed satis de his; ad eos pergo, qui cum ipsi nihil habeant, quod

* Nimirum per literas ab Amico mihi relatum est, his planè verbis respondisse Harduinum: *On le trouvera apres ma mort sur un papier grand comme la main, & il n'y a que Dieu & moy, qui le sçavent.* M.

quod prodant, vel polliceantur, satis tamen se tueri posse putant nomen eruditi, si cunctas suas facultates dilapidantes, quicquid ubique prodeat librorum, quos nec legunt quidem unquam, nec, si legant, intelligunt, avidissimè corradant,

---

Avidissimè corradant) Equidem sunt contra alii, qui cum ipsi libris non utantur, ad eos nè quidem admittere quenquam audent, nimirum ne quis fortè spolia sua, aut amicorum vindicet, certè codicem, quamtumvis obvium, nullis blanditiis, aut technis extorqueri sibi vel ad horulam patiuntur. Vir ille, de quo supra p.35. Bibliothecæ suæ selectum, ac raritatem identidem crepat, sed in communicandis libris parcior est, & si quem obtinueris ab illo, & reddendo gratias illi egeris, *apage*, dicet, *cum gratiis tuis, neque enim dignas mihi grates referre potis est, qui libri hujus, tam rari, tam exquisiti, usum à me impetraverit*. Petebat ab illo Vir quidam illustris librum mutuo, ut in eo locum aliquem, quem designabat, evolveret; noster notato loco illo, quem unicum liberè legere licebat, cęteras libri plagulas ab utraque parte compactas sigillis ob-

totósque montes, & acervos voluminum congerant, quæ longo ordine velut in armamentariis dispoſita, multoque auro, ac purpura diſtincta aliquoties per diem hilari vultu adſpectant, amicisque, ac clientibus ſuis identidem ad nauſeam uſque demonſtrant.

ſignabat, ne quicquam Vir ille præter iſtum locum deguſtaret. Poſtea cum liber ille ſolutis nihilominus ſigillis redderetur, tum nuntium intra muſæum pertrahens, gladium illico & ſclopetorum paria diſpoſuit in menſa, & *dicito*, inquit, *hero tuo*, *hæc ad injuriam*, *quam intulit & libro & ſigillo meo*, *delendam me parata habere* Sed hæc hos en parodo. VAND.

Voluminum congerant.) De Hario refert ex Lomaiero Paravicinus, *Cent.III. Sing. N.* 70. ipſum Bibliothecam tot voluminibus inſtructam Hagam tranſtuliſſe, ut populus innumerum librorum numerorum miratus, publicè profiteretur, ſe nunquam crediſſe vel in orbe terrarum tot codices reperiri; indeque eidem Hario, perpetuum poſt id tempus cognomentum *Johannis de Libris* adhæſerit. THEM.

Ad nauſeam uſque demonſtrant) Adduci poſſet Luciani Dialogus adverſus indoctum

ſtrant. Imprimis verò cœlum ſe manibus tetigiſſe ac Diis ſimillimos eſſe putant, cum in codicem quendam veteri manu exaratum inciderint, quem, utut exeſos tantum literarum ductus laceraſque chartas oſtendat, ſitque vel centies ab eruditis ſolicito ſtudio collatus, cum ingentibus divitiis & quicquid in rebus humanis eſt delitiarum permutare nolint. Noſtis, Auditores, quod de Fulvio Urſino, antiquitatis æſtumatore maximo, refert Janus Nicius Erythręus.(*Pinac.c.*4.)Pervetuſtis codicibus, inquit, quorum multos in ſua bibliotheca habebat, imma-

 nia

librorum multorum ſupellectile tumentem, qui exſtat T. II. p. m. 751. SCRIB.

Delitiarum permutare) Antonius Becatellus Panormitanus, An. 1555. prædiolum, quod habebat unicum, vendidiſſe fertur, ut exemplum Titi Livii emeret à Poggio Florentino. CHAR.

nia pretia faciebat, atque illud accidit perridiculè, quòd cum die quodam Francisco Cardinali Toleto Terentii Comœdias ostendisset, easque affirmasset ante annos mille fuisse conscriptas, ac revera essent antiquæ, sed mirè depravatæ, atque corruptæ, atque addidisset, nullam esse pecuniam, quæ antiquissimi illius codicis æstimationi par esset; proh Deus! Cardinalis inquit, quid audio? equidem mallem codicem unum quantumvis recens impressum, sed castigatum emendatumque, quàm decem alios mendosos, & corruptos, quam-

Affirmaßet ante annos M. conscriptas) Div. Chrysostomus in Oratione *Peri callous* refert miram antiquariorum fraudem, qui vilissimos quosque recentium libros abdere soliti sunt frumento, ut situm contraherent, atque ita pro antiquis majori pretio venirent. Vid. VVovver, *in Polymathia* c. 6. SCRIB.

quamvis Sybillæ manu exaratos. Hactenus Erythræus; peropportunè profectò, & argutè omnia. Sed

---

Manu Sybillæ exaratos) O responsum, Cardinalis sapientissimum! quale utinam omnibus superstitiosis Codd. Msctorum veneratoribus curæ cordique esset. Certus sum, nullum hodie Codicem monstrari posse, nisi mendis ubique refertum. Quare benè omnino judicavit Manutius in *Commentario ad Ciceronis Lib. V. Famil. Ep.* 2. *Nec verò librum ullum tam antiquum esse arbitror, qui omni prorsus vacet mendo.* Eccui enim ignota est Librariorum oscitantia? Quantum gaudium gavisuri essent Critici, si Codicem usquam invenirent Gellii ævo descriptum? atqui Gellius ipse gaudentes eosdem stultitiæ, & ovantes insaniæ accusaturus videtur, dum *L. VIII. Noct. Attic. c.* 10. expressis verbis, Codices suo jam tempore summè corruptos, atque perperam descriptos esse queritur. Criticus certè, qui sanam rationem ducem sequitur, huncque Lidium lapidem examinandis Antiquorum scriptis adhibet, pluris faciendus est, quàm alii Correctores Grammaticastri, & exesorum Codicum adoratores benè multi. Adi sis Rich. Simonium *T. IV. Bibliotheca Critica Ep.* 16. & Cl. Heumannum *de Arte Crit.* I. HALL.

Sed quoniam de antiquitatum patronis dicere cœpimus, non erit ab hoc loco alienum, illorum notare insaniam, qui nihil laudant, nihil admirantur, nisi quod vetustatem redolet, & dum alios

---

Quod vetustatem redolet) Adrianus Imperator amavit genus dicendi vetustum, Ciceroni Catonem, Virgilio Ennium, Salustio Cœlium prætulit, vide Spartianum in Adr. c.16. Vossius epistola ad Reginam Christinam, epist. III. p.9. fatetur, *antiquos historicos periisse sine posteritate: ut enim recentiores vincunt plebem, sic à priscis vinci nostros recentiores*. Pomponius Lætus abrogavit nomen suum Petri, quia Romanam civitatem non saperet, & maluit vocari Pomponius, quam Petrus. Freherus *Theatr. P. IV. p.*1427. Idem sibi è salario discipulorum agellum, ac domum in Quirinali comparavit, ubi non solum natalem Urbis coluit, sed Romulum quoque, urbis Romæ conditorem, publicè veneratus est, Vossio teste *lib. III. cap.*8. *de histor. latinis*; adde Sabellic. *vita Læti ad Maurotenum*, & Heumannum *de anon. & pseud. p.*136. 137. Franc. Redus de Peripatetico quodam narrat, quòd ex singulari erga Aristotelem reverentia Tubum noluerit inspicere, eo fine, nè fateri cogeretur, Ga-

alios omnes ad morem Sinensium pro monoculis habent, se solos credunt duobus oculis instructos, quoniam non ea tantum, quæ ante pedes sunt, prospiciunt, verùm & antiquissimorum temporum faciem exactissimè

lilæum à Galilæis novas, & ab Aristotele nondum visas stellas detexisse. Vide ejusd. *Observ. de viperis tom. 1. Ephemerid. nat. curios.* Daceria libro: *Des causes de la corruption du gout*, adfirmat, quòd sanior gustus proveniat ex cognitione Latinorum, imprimis verò Græcorum auctorum p. 20. Claudius Belurgerius, homo Gallus, insano amore erga Homerum ferebatur. Eum semper habuit in manibus, totum edidicit, in templa detulit secum, & recitavit loco sacrarum precum: pictam quoque à celeberrimo pictore habuit Thersitis imaginem, qualem ipse ex Homero dictaverat, & qua nihil illustrius, nihil magis divinum visu censuit. Immo voluit ipsos Trojæ campos, vetustique Ilii loca latè omnia oculis suis usurpare; hinc abiit in Italiam, conscensaque Venetiis navi in Ægyptum navigavit, inde abiturus in Asiam. Verùm Alexandriæ morbus eum oppressit. v. Erythr. *Pinac. I. p. 206.* Morhof. *Polyh. Tom.*

phronis, libros Numæ, myſteria aurei Velleris, epitaphium Æliæ Læliæ, libroſque Ægyptiorum, quos Apulejus dicit [*Lib. II. Metam.*] *literis ignorabilibus prænotatos, nodoſiſque, & in modum rotæ tortuoſis, capreolatimque condenſis apicibus, à curioſitate prophanorum munitos*, nullo negotio, ac veluti aliud agendo interpretantur. Sed quàm facilè imponi ſibi patiantur hi omnis

Imponi ſibi patiantur.] Præter Sigonium, qui Conſolationem Ciceronis artificioſiſſimè confecit, & Nodotum Gallum, ementito Petronii fragmento celebrem, adulterinorumque Numiſmatum fabricatores, Parmeſanum, Paduanum, Bolducem, atque ipſum Golzium, inſignis quoque in his fraudibus artifex fuit Muretus, qui Scaligerum ſuppoſito vetuſti Comici loco (non, ut vulgo dicitur, Epigrammate aliquo) ludens, re deteċta hoc diſticho ab indignante illo petitus eſt:

Qui rigida flammas evaſerat ante Toloſa,
Rumetus, fumos vendidit ille mihi.

Hæc quidem in vulgus nota ſunt: non æquè, quam referemus, altera impoſtura,

nis antiquitatis promicondi, testes

quia eidem Scaligero (quo ipso tamen nemo magis intima quæque Critices secreta penetrasse Eruditis creditur) palpum obtrusit idem Muretus; qui, quo emendationem Catulliani cujusdam loci feliciùs tueretur, versum sub Pacuvii nomine allegavit, à se confictum, nec usquam alibi reperiendum; hunc itidem Scaliger, ut genuinum, & Pacuvio dignum fragmentum suspexit. Elegantiora sunt Is. Vossii verba, quàm quæ Lectoribus nostris invideamus. Ille totam rem, ut gesta est, p.46. Catulli sui exponit, additque: *Mirum, fraudem hanc non detectam fuisse à Scaligero, cui meritò suspecta esse debuerant merces sub quocunque demum titulo è tam dolosa prodeuntes officina; utpote qui adulterinis hujus viri versibus deceptum se fuisse optimè nosset. Sed profectò tanti apud Scaligerum ponderis fuit Mureti facundia, ut bis quoque ab eo passus sit decipi.* Evolv. Morhofius *L. IV. C. XI. §.4. & L. VI. C. III. §. 1. Polyh.* Add. Menagius *T. I. Anti-Bail. Art.*83. ubi fusè de Mureto, & objecto ipsi à Scaligero crimine agit, multa etiam à Baileto & aliis secus dicta emendat. Præterea adduci hìc illi quoque possent, qui libros dudum typis divulgatos pro ineditis habuerunt, & quasi rarissima Bibliothecarum cimelia literato orbi de novo obtulerunt. Collegit horum

testes nobis sunt, ut alios taceam,

aliquot exempla Daumius in Præfat. ad opuscula nonnulla Hieronymi; Idque in sui ipsius excusationem, cum eundem errorem circa Palponistam Bernh. Geistensis erraverit, quem primum se ex Reinesii Biblioth. A.1660. edidisse putabat, jam A. 1501. cura Henr. Quentelii publicatum. E recentioribus plures ad hunc scopulum impegerunt, eo difficiliùs evitandum, quòd ipse celeberr. Fabricius, & nuper demum doctiss. Gallus, Montfauconius, sibi non satis ab eodem cavere potuerint. Agmen claudat ridiculus Richelii Cardinalis lapsus, qui Maurum Terentianum, celebrem Grammaticum, Comœdiam Terentii esse credidit, teste Matthæo Vayerio *Hexam. Rust. Dial. I. p. m.*30. THEM.

Testes nobis sunt) Jo. Scaliger deceptus fuit à Mureto, à quo afficta fuerunt Attio Tragico, Trabeæque Comico, quæ à Scaligero habita pro genuinis, ad Varronem de re rustica p.212. edit. 1573., quam fraudem Scaliger ultus est noto epigrammate. Vide Bælii *Lexicon* edit.2. in Trabea, & Menagium cap. 83. Anti-Baileti. Similis fucus Jano Dousæ filio factus ab Hieronymo Groslotio Lysleo notatur in Baudii amoribus p.463. CHAR.

Ut alios taceam) Nam & huc referri poterat M. Zuerius Boxhornius, qui satyram quandam nactus Michaelis Hospitalii,

ceam, omni exceptione majores, Athanasius Kircherus, & Jacobus Gronovius. Erant Romæ quidam adolescentes lasciviusculi, qui cum alicubi in urbe brevi excitandum ædificium intellexissent, ut Kircheri ingenium tentarent, eodem in loco clam defodi curabant scabrosum lapidem, quem miris nonnullis, & ad libidinem excogitatis figuris deformaverant. Quid fit

eam ceu certissimum vetusti Scriptoris monumentum luculento Commentario illustravit. v. Colom. *Partic.* p. 123. M.

Simili errore Th. Crenius *T. II. Method. p.* 403. fabulam illam, quæ incipit: *Rana paludis incola* &c. pro indubio vetusti Autoris labore habuit, immo Joh. Christoph. VVolfius eandem suæ Phædri editioni, quasi certissimum ejus Viri foetum inseruit: quæ tamen reapse satyra est Jesuitæ Galli, circa A. 1670. composita, cum Ludovicus Rex Belgium potestati suæ subjicere constituisset. Evolv. Ars. Jesuitarum Metrica p. 274. ed. Vienn. 1703. I. HALL.

fit? jaciuntur fundamenta novi operis; tollitur lapis, novum vetustatis monumentum, ipsa sui integritate admirandum; quæritur Oedipus; itur ad Kircherum. Is verò, viso lapide, tripudiare præ gaudio, & pedibus terram pulsare, mox circulos, cruces, & signa ad unum omnia tam concinnè, tam appositè explicare, ut nihil supra. Quid Gronovius? (*Thes. Ant. Græc. T. III.*) Monstraverat illi Vir politissimus (quem vocat) Ro-

Ut nihil supra) Succurrit alia de eodem Kirchero relatio æquè jucunda. Obtulerat illi amicus familiaris chartam bombycinam, quali Chinenses utuntur, miris characteribus insignem. His explicandis cum multum operæ, & olei impendisset bonus Athanasius, amicus denique impostor vani laboris pertæsus, ultro papyrum speculo admovit, statimque Kircherus indignè se deceptum deprehendit; cum ista literis Longobardicis retrorsum pictis Schedæ inscripta legeret: *Noli vana sectari, & tempus perdere nugis nihil proficientibus.* THEM.

Robertus de Neufville icunculam ligneam, metallifossoris Saxonici habitu indutam, quales vulgo pueri apud nos inter pupas, & crepundia servant. Gronovius, qui nunquam homines metallobajulos, & natipellitos viderat, *vetustissimi*, ut ipse loquitur, monumenti spectaculo admodum lætatus, *statim religiosam* in eo *memoriam renovari judicabat*, & cum *imagunculam* suam bellissimè cælari curasset, interpretabatur *Sacerdotem Germanum portantem navigium Isidis*. * Risum teneatis amici.

Et

* Ita vero inter alia in Thesauro Antiqu. Græc. statuam hanc depingit: *Est planè facies effera, & incultam torvitatem præferens, velamentum externum capiti velando ferè omne* (agnoscis mitram metallifossoris) *usque ad ipsa supercilia abscondens, ita versus sinistram tergi partem descendens, ut illic commodo loco præbeat aliquid spissum, cui navicula* (vasculum scilicet æri colligendo paratum) *cujus lon-*

Et quoniam incidimus in Gronovium, non possumus quin recordemur moris illius non minus ipsi quàm Pantocriticis aliis perfamiliaris, ut nihil facilè relinquant intactum aut illæsum, verùm

gior pars ultra tergum eminet, innititur. Vestis apparet longa, sed altè cincta ad liberiorem ingressum, ita ut posterior pars (en natipellem, vulgò *A*-*fleder*) *in humiliore esset in acumen aliquod desinens. Hic igitur est ille tam celebratus, si Græcè placet,* JEROPHOROS, *si Latinè, bajulus ceremoniarum sacra ferens, non ad Musarum ut castus Poeta, sed ad horrendum sui luci secretum &c.* Ceterùm ecquis Sacerdotem Germanum inter Græcas Antiquitates quæsiverit? M.

Nihil relinquant intactum.) Quantum ohe! Jacobus noster à Patre Johanne Friderico discrepat, Viro omnium modestissimo, qui adeo ab omni altercatione, maximè cum annos juveniles superasset, alienus fuit, ut ne verbo quidem quenquam offenderit, & nec provocatus descenderit in arenam. Etenim juvenis admodum personatum quendam Statii Commentatorem, *Mercurium Frondatorem*, in *Elencho Antidiatribæ* Par. 1640. 12. edito, paulo acerbiùs sale perfricaverat: at ejus Satyræ

verùm quoties quisquam aliquid in literis prodit eximium, id continuò allatrent, ac carpant, tan-

ita profecto illum postea puduit, ut exemplis, quæ comparare potuit, propè omnibus Vulcano traditis, nullis Celeb. Grævii, quo perfamiliariter utebatur, precibus adduci potuerit, ut ipsi libri illius copiam faceret. VAND.

Allatrent, aut carpant.) Ejusdem furfuris fuit Mich. Apostolius, cujus animum invidia usque adeo invaserat, ut hac ipsa ad turpissima quævis sese impelli pateretur. &c. Conf. S. R. Bœrneri *Differt. prima*, *de Exul. Græcis*. Idem propè de Politiano refert Jovius in *Elogiis doct. Vir.* n.29. deque aliis alii. THEM.

Nicanor Grammaticus *Stigmatias* dictus fuit, quòd nullum librum dimitteret sine censura. Vid. Vayerus T. XIII. p.347. Dabit hujus similes plures Spizelius in Literato felici Commentat. V. *de contentionibus Literator.* & Comment. VI. *de maledicentia*. Alexander Tassonus optima scripta ex invidia censura vexare solitus est. vid. Morhof. *Polyhistor. Liter. I. 21. pag.*265. De Petro Aretino, qui flagellum Principum dictus fuit, ex facto ipsi epitaphio, v. *Ancilloniana p.*186. de Paulo Benio Crassus in *Elogiis P. II. p.*80. Laurentius Valla se in Christum quoque spi-

tantum quippe decedere rati suis laudibus, quantum optimorum scriptorum divulgatione accedit alienis. Dicite, Auditores, ecquis vixit nostro ævo paulo literatior, in quem ille censuras, aut satyras suas non emiserit, etiamsi fuisset vix ullo facinore provocatus? Ceterùm adeo ferre non potest eos, qui ab ipso diversa sentiunt, ut, cum aliquando Joachimus Fellerus noster, edita sub Francisci Der- [illegible] E[illegible] masii

---

cula habere professus est: Vid. Pontanus *Lib.II. de Sermone c.*18. SCRIB.

Ab ipso diversa sentiunt.) Multos ubique deprehendimus, quos invidia, & zelotypia agitat, fastus plus quam hypodidascalicus inflat, atque Antilegophilia risu non indignatione digna effert. Quot horum, proh dolor! & quanta in omni loco exempla prostant! sed novi Virum eruditum, qui amplum *de Thrasonismo, & invidia Eruditorum* Commentarium conscripsit, multa exquisitissima Charlatanериæ literariæ specimina exhibiturum. I. HALL.

niafii nomine Epistola, ejus sententiam de nece Judæ oppugnasset, integris duodecim post mortem ejus annis non tantum ipsi Fellero, ceu mortuo leoni acerrimè insultaverit, sed & in innocentissimam Academiam, immo, & urbem Lipsiensem immani modo debacchatus sit, Lipsiensem appellans argutandi rationem, cum absonam dicere vult, aut inconcinnam. * Atque is planè similis videtur Caspari Scioppio (quamvis Latini sermonis elegantia, variaque doctrina-

na-

* Ediderat Gronovius An. 1683. *Exercitationes Acad. de pernicie, & casu Judæ*, in *Actis Erud. ejus anni p.* 513. à Frid. Ben. Carpzovio commendatas. Prodiit inde Felleri Epistola An. 1687., triennio post infelici lapsu exstincti. Hanc ergo Gronovius, cum alteram Exercitationum suarum editionem An. 1702. vulgaret, modestè adeo, pro more suo, refutandam suscepit. Qua de re *Act. Erud. An.* 1703. *p.* 5. merentur conferri. M.

na longè majori) quem *Canem Grammaticum* dictum constat, (*Bayle D. C. t. Scioppius . not. K.*) quòd non præstantissimos modò suæ ætatis viros, Scaligeros, Lipsium, Thuanum, Possevinum, Vossium, Stradam, Casaubonum, Mornæum lacessivit, sed & Phædrum Thracismi, & ipsum Romanæ eloquentiæ patrem Ciceronem Barbarismi postulavit.

Casaubonum, Mornæum) If. Casaubonus ei dictus *Alpha Cathedrariorum*, & Phil. Mornæus *dignus ob solœcismos naticidio*. M.

Barbarismi postulavit.) Palæmonis Grammatici arrogantia fuit tanta, ut Marcum Varronem porcum adpellaret, secum & natas, & morituras literas jactaret. Vid. Suetonium *de illustrib. Grammatic. n.*23. & Quinctil. I. 4. Huic adjungere possumus Hieronymum Cardanum, qui postquam satis temerè alicubi negasset, se quicquam ab aliis inventum sibi adscribere, cum sufficiant sibi propria, atque de iis conquestus fuisset, qui suppresso nomine inventa ipsius sibi vindicarent; omnes eos amentes vocavit, qui nescirent inventa

Hi verò quid aliud tanto conatu, quàm plausum quærunt, quem ut prudentioribus nunquam extorquebunt, ita vix etiam apud insipidos quosdam, & insulsos homines, & talpa cœciores consequentur. Quod notum etiam & pervulgatum est de Claudio Verdierio, Gallo, qui paucis plagulis, quibus *Censionis Autorum omnium veterum, & recentiorum* titulum fecit, (*Morhof.*

Cardani talia esse, ut à nullo inveniri potuerint, qui non jam fama egregia esset cognitus, ut loquitur Spizelius *de vitiis literatorum*, *Comment. II. p.*213. CHAR.

Titulum fecit.) Integer obesi scripti Titulus sic jacet: *Cl. Verdierii in Autores penè omnes, Antiquos potissimum, Censio, qua receptissimorum plerorumque Grammaticorum, Poetarum, Historicorum, Dialecticorum, Rhetorum, Oratorum, JCtorum veterum, & recentiorum, Mathematicorum, Medicorum, & Theologorum errata quædam deprehenduntur.* Enimverò totus libellus vix 30. folia replet, & maximam partem ineptiis refertus est &c. I. HALL.

*hof. Polyh. T.I. L.I. p.*191.) nè ipsi quidem Antonio, Patri, pepercit, à quo fuerat in Bibliotheca Gallica honorificentissimè commemoratus; veteres verò Scriptores, atque adeo Tullium quoque, & Maronem, & Flaccum, acerrimè perstrinxit, atque in hoc duritatem sermonis, in illo voces barbaras deprehendisse sibi visus est. Taceo Franciscum Robortellum, qui

Salsè igitur, sed meritò hæc *volatici, & ventosi ingenii flabra* perstringit Scioppius in Notis ad hanc Censionem, quas integras primæ rar. Libr. Collectioni inseruit Groschupfius. Q. MAR.

Maronem & Flaccum.) Qua ratione Jo. Ciampolus in Virgilium, & Horatium invectus sit, doceat Erythræus *Pinacoth. P.II. n.*19. SCRIB.

Franc. Robortellum.) Natus ille Utini, Fori-Julii Urbe, Professoremque Eloquentiæ Patavii egit; plura de ejus maledicentia lege apud Gaddium *de Scriptor. T. II. p.*396. Baillet *Jug. T.II. P.II. pag.*204. Morhof. *L.*6. *Polyh. C.*1. §.11. & in *Casaubonianis p.*38. I. HALL.

parem ferre non potuit, (*Gaddius de Script. T.II. p.296.*) eoque Alciato, Sigonio, Egnatio doctissimis viris, dicam scripsit. *Inerat enim illi*, ut Imperialis Vicentinus testatur, *turgida mentis ferocia, & effrænis civilis auræ cupiditas, quo nullum in secundis elatiorem, aut in adversis infractiorem invenias.* Taceo item Alexan-

Infractiorem invenias.) Digna sunt & sequentia Imperialis verba, quæ ex Museo ejusd. Ital. addamus. Sic nimirum ille in Elogio nostri pergit: *Inerat in homine hoc peracris obtrectandi libido, summaque in doctos omnes iniquitas, quos, cum pares ferre non posset, continuis proscindebat conviciis;* & post pauca: *Hinc Sigonio semper infensus, ut quem acerrimum sortitus erat æmulum industriæ, laboris, ingenii. Cum Alciato pariter, aliisque clarissimis ejus ævi luminibus internecinas prope simultates exercuit. Quo factum, ut semel Venetiis Bapt. Egnatius, optimus, ac doctissimus vir, crebris ab eo lacessitus injuriis, educto senili gladio, in eum impetum facere non dubitarit. Nihilo verò ille propterea vel ignavior, vel insulsior, in-*

Alexandrum Tassonum (*Erythr. Pin. c.* 110. *& n. I.*) & Nicolaum Villanum Italos, quorum hic Dantem, Petrarcham, Ariostum, Tassum, quorum nominibus totus Parnassi chorus assurgebat, aliosque recentiores, partim ut hebetes, tardos, ac rudes; partim ut humiles, inornatos, abjectos; partim ut sine lepore, pondere, & arte exsibilavit, & explosit; ille autem ipsius Homeri, cui tantus honor est habitus, ut tanquam Deo Smyrnæi delubrum ejus in oppido dedicave-

 rint,

enitos nunquam fastus deposuit. Hæc Itaus. De ipso quoque Scaligero Vossius III. 30. *de Idolol.* affirmare non dubitat, eundem heroicas planè ingenii, doctrinæque dotes, pruritu contradicendi nimio obfuscase. De Arnaldo verò, celeberrimo Gallo, Clericus in *Epist. Crit.* p. 311. *Ille igitur*, inquit, *vitam in inferendo, aut defenendo bello dum absumit, ira usque adeo ddictus fuit, vix ut ullum opus nisi felle tinum ab eo prodierit.* &c. Conf. *Selecta. ist. Liter. Observ. III.* THEM.

rint, quingentas ſententias,& eo amplius in unum volumen collectas ſe habere, quas editurus eſſet, ſtultè ridiculas, gloriatus eſt. Iſtud verò libertatem appellant, quam, ſi quæ alia, literaria certè Reſpublica ſibi vindicat pleniſſimam, nulloque limite circumſcriptam, ſcilicet ut impunè alios de re minima laceſſere, & contumeliis afficere, ac, ut ſolebat Catullianus ille cenſor, vecordem liceat excitare rixam. Nata quondam erat levis inter Laurentium Vallam & Poggium Florentinum de vocum quarundam uſu concertatio, quæ eo tamen paulatim invaluit, ut hic, atrociſſimis in- Vallam

Laurent. Vallam.) In Vallam jam olim dictum fuit:

Carpis majores, & te quoque, Valla, minores:

Carperis, & carpis, ſic tua fata ferunt.

CHAR-

Vallam invectivis editis, [*Gadd. de Script. T. II. p.215.*] eum non modo dementissimum omnium, furiosum, fatuum, monstrum, belluam, impium, detractorem, vesanum, sed &, quod dictu horrendum, scortum Romanum vocaret; atqui is idem Valla tam castus, ac purus erat, [*Raynaud. de bon. & malis Libris p.51.*] ut, cum aliquando in Grammatici cujusdam veteris explicatione in vocem paulò obscœniorem incidisset, *malo ignorari*, diceret, *quàm me docente sciri*. Quid memorem Petrum Ramum [*Naudèi Mascurat. p.423.*], qui Aristotelem; Georgium Trapezuntium, qui Platonem; tum Angelutium, & Castrum, qui Patritium, & Licetum indignis planè modis ex-

Modis exceperunt.) Quanta vehementia in Muretum invehitur Stubertus *de*

ceperunt? Quid Jul. Cæs. Scaligerum, [*Baillet Jug. T. I. p. 96.*] qui contra Erasmum, ideo quòd Ciceronem satis admirari

Sacrif. CXIX. ob diversam Phraseos *Hoc age* explicationem? Mordax ille Benevenutus Servium, Grammaticum antiquum, & optimè meritum, bestialem; Valla Adversarium suum Poggium bestialissimum appellavit; quamvis & Poggius ipse hoc Elogium satis meruerit, cujus maledicentissimum os gravi aliquando colapho per Trapezuntium in publica Panegyri castigatum est. Quid? quod ipse, lenissimus reliqua, Erasmus sibi temperare non quiverit, quin impium eundem Poggium, indoctum, & obscenum Rabulam nuncuparet. *L. IV. Ep.* 7. Quomodo se invicem exceperunt Scaliger, Cardanus, & Petavius, Salmasius & Grotius, Simon & Vossius, aliique? Non secus certè ac lippi solent, & calones, parasitorumque turba apud Comicum. I. HALL.

De Poggio addimus: eidem alapas has à Trapezuntio acceptas objici ab Adversario Valla in *Invectiva:* verùm Poggius ipse rem totam in ludibrium vertit, *in Philipp. secunda* adversus eundem Vallam. Dum non colaphis saltem, sed calcibus quoque, fustibus, & ferro tragœdiam

mirari non posset, tanquam publicum quietis turbatorem declamavit? Nec ignoratis fortè,

E 6 Au-

ctam, seque valde miratum fuisse testatur, quòd ipse Valla famuli vices in abstergendis sauciis administraturus, non advolaverit &c. Ceterùm tanta in hodierna imprimis Literatorum Democratia duellorum, digladiationum ubertas est, ut faciliùs t arenam calculare, quàm tot cum applausu dimicantium recensum instituere. Ex reliquis tamen, qui nostrum seculum illustrant, Heroibus, post Gronovium, Clericumque

Caput extulit unus

** B.*** Vir de togata militia immortaliter meritus, de cujus in his Gymnicis artibus experientia maxima quæque os exspectare jubent specimina, quæ subinde edidit, non contemnenda. Burmaniana verò, quibus contra incomparabilem Virum insurgere ausus est nescio quis de plebe pugil, parum movent Virum magnanimum,

Quo non Hectoreor, quo non Rolandior aliter.

u interim B.L. *ex itinere ejus in Arcadiam*, usque gravissima in Clericum satyra, *Le Gazettier menteur* inscripta, velut ex unguibus leonem hunc agnosce, mecumque, sapis, venerare. Q. MAR.

Auditores, quid inter Ulricum Huberum, & Jacobum Perizonium, doctissimos Viros, ante annos haud ita multos in Belgio gestum sit. Nam cum Perizonius illius Historiam civilem paulò attentiùs considerasset, & propè mille errorum reum egisset Authorem, tum Huberus, cum esset præterea liberioribus verbis subindè lacessitus, rem deduxit in forum, eoque, ut erat in agendis causis exercitatissimus, adegit adversarium, ut culpam deprecari, ac pro illatis injuriis mulctam fisco inferre juberetur. Sed ohe quanti inde clamores, quanta jurgia exorta inter Criticos, qui ista severitate vim inferri libertati literariæ, & quoniam difficile sit hoc tempore satyram non scribere, ignaviam confirmari, & attolli, eorum verò, quibus

De

De meliore luto finxit pr.
dia Titan,

nobilissimum ardorem opprimi querebantur, & exstingui. Certè ut in Romana Republica, donec illa libertate frueretur, artes, ac bonæ literæ egregiè effloruerunt, quæ contemptæ paulatim sub Imperatoribus, & ad barbariem adductæ sunt, ita ipsam literariam Rempublicam, ubi metus, ac servitus accesserint, stare neutiquam posse putant. Et dici quidem vix potest, quantum istæ eruditorum contentiones tum ad excitanda ingenia, tum ad ornanda literarum studia valeant: id quod nuper Caroli Boylii maximè, & Richardi Bentleji lite patuit, quæ ut ex levi admodum causa nata erat,

---

Ex levi admodum causa) Nimirum cum Boylius juvenis admodum, ut specimen daret eruditionis, in ea ætate non vulga-

:, attamen, cum ab utraque parte omnes ingenii vires intenderentur, fœtus longè elegantissimos produxit.

Quandoquidem verò de concertationibus, quæ calamo in- sti-

ris, Phalaridis Epistolas cum versione, & notis edere constituisset, & MSptum Codicem petiisset è Bibliotheca Regia, quem Bibliothecarius Bentlejus post aliquot mensium usum nondum satis collatum repetebat, Boylius in præfatione operis inter alia de illo Codice his verbis loquebatur: *cujus mihi copiam ulteriorem Bibliothecarius pro singulari sua humanitate negavit*. Quibus Bentlejus non leviter offensus, mox Dissertationem emisit de Epistolis Phalaridis, Themistoclis, aliorumque, quas omnes pro spuriis venditavit, ut nimirum ostenderet, vix operæ pretium fecisse Phalaridis Editorem. Qua in re etsi plerosque eruditos consentientes haberet, Boylius tamen cum sociis, ut creditur, aliis Collegii Ædis Christi, quod Oxonii est, edito elegantissimo libro, contrariam sententiam tuebatur, cui mox iterum Bentlejus Dissertationibus nonnullis, *cultis ædepol*, & *laboriosis* respondit, ita quidem ut Boylius ingenio, Bentlejus verò doctrina vicisse vulgo perhibeatur. VAND.

stituuntur, verba fecimus, dicendum quoque hoc loco erit de eo conflictu, qui in Academiis, & è cathedra depugnari solet.

E cathedra depugnari) Jo. Picus Mirandulæ Dominus Romæ conclusiones nongentas in omni scientiarum genere disputandas proposuit, quas per totum Orbem miserat. Nè quis autem eorum, quos ad opponendum invitaverat, itineris longitudinem caussaretur, omnes contra se disputatum venturos ab omni sumtu liberos præstare pollicebatur. Vide *Perroniana*. Erasmus quum in Anglia cum Thoma Moro de omnipræsentia Christi disputaret, Morus inter alia dixit: *Crede quod habes, & revera habes corpus Christi*. Abeunti postea Erasmo Morus honoris caussa equum suum commodabat, quo veheretur ad litora maris: Erasmus verò trajecit equum in Hollandiam, quod quum audiret Morus, literas ad eum dedit, repetens equum suum. Cui Erasmus hæc verba tantum reposuit.

Quod mihi dixisti nuper de corpore Christi,
Crede quod habes, & habes:
Hoc tibi rescribo tantum de tuo Caballo,
Crede quod habes, & habes.

Disputantes, qui vitia colligunt, satyrica ratione perstringit Charisius ab Amicis

solet. Etenim à longo tempore mos ille ita degeneravit, ut sępè de lana caprina, quod ajunt, rebusque vilissimis ingenti animi contentione, ac incredibili verborum ambitu disputetur: quas disceptationes ipsi etiam veteres *vitilitigia* non incommodè dixere. Sic & olim Amafinius, & Rabirius, ipso Tullio teste,

epist. de pædantismo & galantismo Latinę linguæ, quum ait: *hoc intellectus morbo multi philosophiæ magistri in Academiis laborant, quippe qui nè vitam silentio transigant, & nomen suum commendent immortalitati, id agunt, ut publicè disputantes peccatorum Grammatices accusent, & auditorum oculos in se convertant: quumque stercora sua exposuerint, discedunt elati spiritu, & id cogitatione sua complectuntur:* Me præstiti virum, & hunc Magistrum Philosophiæ infamiæ nota adfeci. *Cruenta sanè pugna! prælium æternitatis memoria dignum!* Cicero de officiis lib. I. dicit: *rectum est, etiam in illis contentionibus, quæ cum inimicissimis fiunt, etiamsi nobis indigna audiamus, tamen gravitatem retinere, iracundiam repellere.* VAND.

eſte, [*Acad. Qu. L.I. C.2.*] de ebus ante oculos poſitis acerimè diſputabant; & inter Pa.æmonem, ac Orbilium [*Balzac e Barbon p.363.*] gravis inter.:edebat controverſia, utrùm Eneas, cum in Italiam appulſſet, dextro prius, an ſiniſtro)ede terram tetigiſſet; & Ma.timus orator (*Conf. Ep. ad H. Meibom.*) Zopyrionem Grammaicum vehementiſſimè exagita)at, quòd, utra manus Veneis vulnerata ſit à Diomede, iaud ſatis haberet exploratum. Deinde ſunt, qui Andabatarum nore pugnantes, nullam certaninis legem, nullum ordinem idmittunt, ſed variis artibus elu-

Variis artibus eludunt) Inter artes con:iliandi plauſum utique hæc poſtrema non ſt, ut in velitationibus publicis ſpicula abeas parata, quibus riſum excites inter uditores. Pulcrum eſt Attilæ Philoſophi:i, vel Flagelli Neo-Magiſtrorum nomine

eludunt ictus adversarii, & quem argu-

---

superbire. Ad quam rem multum imprimis valent instantiæ, quas vocant Logici, lepidè excogitatæ, in quibus expeditè retorquendis ingenio opus est. Narrant Lipsiæ aliquando I. T-masio vitilitigatorem talem, absurditatem adversæ opinionis demonstraturum, inter alia scommata objecisse, *id perindè esse ac si dixeris: tute Lepus es, & pulpamentum quaeris*; at cùm is fortè medius inter duos assideret, promptè respondebat I. T. *quod ad Leporem attinet, illum quidem in medio relinquamus*; atque ita effusis in maximum cachinnum auditoribus omnis in Adversario vis elusa fuit. Vacabat ibidem Professio Hebr. linguæ, quam cum ambiret Vir Cl. C. Z. thema è Rabbinorum Commentariis producebat in cathedram: accedebat ergo, qui ad idem munus adspirabat, quod & obtinuit postea, Vir summè Rev. A. P., ac dubia sua urgebat maximo nisu, sed cum ille, & fortiter responderet, & subindè pro more suo scommata injiceret, hæc ita paulatim bilem movebant P-ero, ut filum abrumpens, nullis gratiis, ut moris est, actis discederet cum verbis: *triumphator abeo*: quibus vix auditis œstro velut percitus Præses, hoc eum versu extemporaneo insequebatur: *En modò victorem, qui fugitivus abit!* VAND.

argumentis non possunt, voce stentorea, & futili, ac inani loquacitate vincunt, joculares etiam sermones, & aculeos subinde injicientes, quibus risum eliciant ex Auditoribus. Narrabo vobis, Auditores, rem admodum ridiculam & jucundam, quam in hac ipsa Academia contigisse meminerint fortè aliqui adhuc è venerandis Senibus nostris. Accesserat ad nos Theologus magnæ famæ, & existimationis, præterea tantæ gravitatis, ut solo adspectu omnium animos sibi devinciret, sed doctrina mediocri præditus, & exigua disputandi peritia. Itaque cum cathedram ascendisset, nactusque esset adversarium in hac arte exercitatissimum, & Calvinianorum, Socinianorum, aliorumque, quos fortissimè debellaverat, trophæis illustrem, al-

to illum supercilio despiciebat, & in cathedra hinc indè deambulando, cum primum in ipsum telum detorsisset adversarius, ingenti fastu respondebat: *Isthunc quidem nodulum vel canis meus* (quem nimirum in cathedra collusorem habebat) *solverit;* cumque eo misso alterum etiam objiceretur, tum noster, *formidandum*, inquit, *profectò, & Herculeum argumentum, ad quod nec ipse Myriotechnites quicquam reponat.* Quæ cum ille minus rectè caperet, quòd, ut fieri necesse est, haberet animum ex tanta temeritate non leviter perturbatum, negaretque se *myriotechniten*; tum noster victoriam habere in manibus cernens, elato maximo cachinno, *ecquis verò*, exclamabat, *dixit, te esse myriotechniten?* Quid multa? discedebat ex ea palæstra inglorius for-

fortissimus pugnator. Tanta verò, Auditores, vis est impudentiæ, etiam in re seria. Quod cum animadvertant nonnulli, antequam descendant in aciem, non secus ac ignavi milites solent, liberaliori haustu genium provocant, atque ita temulenti, si non penitus obmutuerint, de insigni ac luculenta victoria sibi gratulantur. Ita Dominicum de Flandria ajunt, (*Gaddius de Scriptor. T.I. p.* 102.) cum ab Argylophilo, Græco, Viro singularis doctrinæ ac famæ, palmam reportasset in certamine literario, solutis omninò centum argumentis, dixisse: *si alterum œnophorum* (nam unum hauserat, antequam certamen ingrederetur) *addidissem, totam omnino Græciam confudissem.* Deni-

Totam Græciam confudissem) Agricola, celebris Medicus, ex acerrimo conflictu in

Denique egregiè circulatores imitantur, qui, ut omnium in se oculos convertant, vestitu utun-

febrem ardentem incidit, & Azo, illustris Sec. XII. JCtus, disputandi fervore abreptus, cultro in Adversarium irruens, lethale ipsi vulnus inflixit. De Trapezuntio Poggium colaphis objurgante supra dictum, & ipse memini duos Patriæ meæ Eruditos, oborta inter eos de verbo *inquam* controversia, multisque præmissis convitiis, mutuos tandem sibi fustes in publico vico impegisse. Alter nimirum quartæ, alter tertiæ Conjugationis id verbum esse contenderat. Næ verò! multò his prudentior judicandus est Antiochus Sophista, qui, quòd suæ sibi impotentiæ conscius, probè sciret, quàm difficile sit

Perversa rabidos natura abscondere motus,

per omne vitæ tempus domi latere maluit, quàm in publico comparens, commune incontinentis iracundiæ exemplum allegari. Immo verò, prudentissimos illos, qui cum VVolfg. Frantzkio cunctis Disputatoribus in singularis exempli vicem commendari merentur; quique, cum reliquos dignitate fortè, & scientia præeant, animi simul modestia testantur, quòd

Diversum sentire duos de rebus iisdem,
Incolumi liceat semper amicitia. THEM.

utuntur ſplendidiſſimo, aut certò eo, qui à communi rerum uſu alienior eſt. Non morabor veteres, Pythagoræos, Stoicos, alioſque, qui cum baculum, peramque geſtarent, pallioque incederent, ac barbam alerent promiſſam, vultumque torvum, ac ſqualidum induiſſent, qualis palliatus ille, & crinitus, barbaque propè ad pubem uſque porrecta, apud Gellium; (*N. A. L. IX. Cap.2.*) tum verò nihil ſibi deeſſe ad dignitatem Philoſophi

Dignitatem Philoſophi) Inter illos, qui decorum veſtium neglexerunt, noti ſunt Caſpar Barthius, Jo. Bapt. Bartolus, Hier. Cardanus, Franciſcus Petrarcha, & recentiori ętate Henricus Sickius. Demoſthenes, & Hortenſius ob nimias veſtium delicias olim reprehenſi ſunt, vid. Gellium N. A. Lib. 1. cap. 5. Baſileenſium quidam Profeſſor quum videret, ſe ab omnibus obviis nudato capite ſalutari eſte *eteromallo* (*Sammet-Peltz*) indutum, od ante factum non eſſe obſervarat, indabundus, veſti, non ſibi, id honoris eri, illam aſcia arrepta minutatim

phi existimabunt. Quorum nè sequi morem videretur Aristoteles, quòd nemo tam pauper esset, & ineptus, qui Philosophum mentiri non auserit, atque illa vestium sordities paulatim risum potiùs, ac despectum, quàm admirationem concitaret, novam viam ingressus est, & pretiosissimis indutus vestibus, & calceamentis, barba præter morem Philosophorum tonsa, digitisque annulis exornatis, id egit, ut vix ipse quoque, si rem accuratè perpendimus, à Charlataneriæ, quam vocamus, suspicione queat liberari. Ita verò & nostris temporibus fieri consuevit, ut vel inani gloriæ cupiditate inflati, magna vestium pompa

conscidit. Vide plura exempla in Autoris nostri Differt. *de eo, quod decorum est.* CHAR.

Vestium pompa se efferant eruditi.) Scilicet;

pompa se efferant eruditi, (*Conf. Lilienth. Mach. Lit. p.*107.) ut videantur homines ad genium F seculi

---

purpura vendit
Causidicum, vendunt amethystina: convenit illis
Et strepitu, & facie majoris vivere census.
* * * * *Ciceroni nemo ducentos,*
Nunc dederit nummos, nisi fulserit annulus ingens.
* * *Ideo conducta Paulus agebat*
Sardonyche, atque ideo pluris, quam Gallus agebat.

Juv. *Sat. VII.* SAM.

Nec malè: eo quippe seculo vivimus, quo:

Vir benè vestitus, pro vestibus esse peritus
Creditur à mille, quamvis idiota sit ille:
Si careat veste, nec sit vestitus honeste,
Nullius est laudis, quamvis sciat omne quod audis.

*Mascurat p.*205. Aliàs nota est fabula, quam de Hermanno Buschio, holosericam vestem domo repetente, narrant. Prodeat etiam hìc iterum aliquoties jam in scenam vocatus Glareanus, de quo quidem Rud. Gualterus affirmare non dubitavit; *illum esse doctissimum omnium stultorum, quos ipse quidem in omni vita sua esset conspi-*

ſeculi compoſiti, quos *galantſ-hommes* lingua Gallica dicimus, vel habitum decentem cum ſqualore

---

eatus. Hic Loritus noſter *in patriam Glaronam viſendorum amicorum gratia commeaturus*, *Tigurum Helvetiæ Metropolim tranſiit*, *ibique ad Enſem* (caupona eſt, ni fallor, publica) *divertit*. *Quoniam verò hic quoque neceſſarios quoſdam habebat, adire & eos collibitum eſt; ideoque ab Hoſpite petiit, ut togam ſibi quandam commodaret. Quod enim diem totum ſub dio confeciſſet, ſua, quæ pluviis madebat, uti non poterat. Hoſpes igitur, nè Loritum non omni populo deridendum propinaret, ſibi præter amiculum domeſticum quotidianumque, unicum dumtaxat eſſe cauſatus eſt, idque, quod crocei coloris ſit, ejus perſonæ minus fortaſſe congruere. Verùm Glareanus, nihil hunc colorem quicquam moratus, tunicam confeſtim afferri jubet, eaque indutus, in publicum evolat, amicoſque inviſit. Itaque magnus puerorum grex eum novo iſto habitu prolectatus, tum ab ipſo etiam hoſpite inſtructus, ingenti cum ſtrepitu atque clamore inſequitur, hocque præconio nobilitat:* ecce Dominum Glareanum, cujus Grammaticam diſcimus. *Hunc ad modum Glareanus à pueris & deductus & reductus fuit. Sic quidem ut lippis atque tonſoribus, atque adeo non hominibus*

lore permutent, pallio velati ſordido, veſte tecti carbonaria, ac tibialibus incedentes ad crura demiſſis, non alia ferè de cauſa, quàm ut credantur omnem ſuam cogitationem in ſtudia unicè direxiſſe. Horum etſi totas phalanges producere queam, vereor tamen, Auditores, nè quid apud

F 2 vos

tantum, ſed, & pecudibus ipſe innoteſceret. Iſta Melander in Joco-ſer. T. I. p. 720. qui poſt alia quædam, pergit: *Cæterum Glarearum domum reverſum hanc in rationem affatus eſt, nequam hoſpes: ex ore infantium, & lactentium perfeciſti laudem. Quam pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier, hic eſt. Tantum autem abeſt, ut hæc quidem hoſpitis cavillatio Lorito ſtomachum fecerit, ut potiùs ſubridens dixerit: ita me profectò pallium hoc tuum civitati huic notum fecit.*

Notior ut jam ſit canibus non Delia noſtris: ac denique præ ſe tulerit, ſibi non parum ſæpè inter eundum veniſſe in mentem Martialis carmen:

Rideris, multoque magis traduceris, Apher,
Quàm nudus medio ſi ſpaciere foro. THEM.

vos detrimenti patiatur nomen eruditi, cum tot viros eruditissimos tam parum sui fuisse studiosos intellexeritis. Unum non possum prætermittere Jacobum Rohault, rerum naturalium scrutatorem profundissimum, qui pileum frequenti plica deformem portare sueverat: itaque Molerius, cum Philosophum umbraticum producere vellet in theatrum, pileum illum mutuatus eò rem deduxit, ut vix eo conspecto omnes Rohaultum agnoscerent, atque effusissimè riderent.

Præterea verò nec desunt, qui semet ipsos data opera deridendos propinant, modò id videantur consecuti, ut omnium in ore

---

Pileum frequenti plica) *Einen Hut mit etlichen Krempen*; testatur *Grimaret dans la vie de Moliere*, id in dramate *le Bourgeois Gentilhomme* factum esse. Conf. Acta Erud. A. 1706. p. 84. M.

ore ferantur velut novum quoddam, & inauditum facinus aggressi. Quam in rem unus nobis instar omnium erit Henricus Loritus Glareanus, Erasmi familiaris, qui Basileæ primum Philosophiam, & deinde Friburgi Brisgoiæ Historiam, & Poesin ingenti plausu publicè professus est. Nimirum magna fuit olim inter Professores Basileenses controversia (*C. Ens Epidorp. IV. p.* 115.) ecquis Glareano in Professorum numerum cooptato in publicis consessibus locus esset assignandus. Etenim cum illustris esset Poeta, & Commentariis aliquot in lucem editis clarus, Magistrorum subselliis videbatur superior; quia verò Doctoralibus insignibus non erat ornatus, inter ejus ordinis homines non videbatur admittendus. Itaque bonus Glarea-

 nus,

nus, vel inter Scholasticos delitescere, vel Magistris extremus adhærere cogebatur. Tulit id quidem molestissimè, dissimulavit tamen, futurum sperans, ut sibi honestior aliquando assignaretur locus; verùm posteaquam rem exitum nullum habere vidit, rationem aliquam comminisci instituit, qua certum inter Professores locum inveniret. Itaque cum Doctores nonnulli creandi essent, asinum conducit, & conscendit, & in Gymnasium sic invehitur, & Scholasticorum cœtui immistus, sic asino insidens, omnium oculos in se convertit. Variæ tum erant, pro cujusque ingenio, spectatorum cogitationes. Erant, qui subverebantur, nè homo è mentis potestate exiisset: alii verò risu propè rumpebantur, quoties asinus, vel ruderet, vel cal-

citra-

citraret: alii denique putabant fieri hoc ab eo, ut Doctorandis medium ostenderet digitum, eorumque insulsitatem perstringeret. Quid multa? cœpit ad extremum ejus scholæ Rector è Glareano ipso percontari, quamobrem jumento isto sic in panegyrin hanc deferri voluerit? Ut, respondit ille, certa mihi sit & stabilis sedes: tot enim nunc menses dubitatis, inter Doctores nè, an Magistros mihi locus assignandus sit; quamobrem ut & vobis hunc scrupulum evellam, & mihi ipsi non desim, constitui deinceps huic asino insidere, & ex eo vos audire. Sed mittamus asinum.

Jam restabat, ut singulas scientiarum classes lustraremus, ea advertentes imprimis, quæ passim ad fallendam, alliciendamque in Republica literaria ple-

bem mira ingenii humani perversitas excogitavit; at, cum temporis habenda sit ratio, hæc in aliam panegyrin rejicimus, eoque propiùs nunc accedimus ad id, quod hujus diei celebritas à nobis exigit. Et quoniam more, ac consuetudine majorum laudabili, publica in hac panegyri à Candidatis Magisterii edi specimina receptum est, tu primus in hanc scenam prodeas, J. D. S. Philos. & Bon. Art. Licent. ac nomine Nationis Misnicæ Orationem Latino sermone compositam de pruritu contradicendi, de quo nos quoque paulo ante nonnihil tetigimus, breviter edisseras.

* * *

Turpitudinem, quam studium *antholcês* secum trahit, egregiè nobis depinxisti, doctissime Domine Candidate, nec quis-

quam

quam nostrum futurus est, qui tibi contradicendi pruritu agatur. Quin potiùs omnes ambabus manibus applaudunt, & has tibi cogitationes, hanc mentem perpetuam esse cupiunt.

Ad te nunc convertor, doctissime itidem Philosophiæ, & optimarum artium Licentiate, S. B., & quoniam Græca amas inprimis, in quibus illustrandis, cum jampridem eximios tuos labores probaveris Orbi erudito, & nomen quoque apud summos viros consecutus sis, nomine Nationis Saxonicæ, quæ in patria tua per tot secula floruit, nunc Græcam Oratiunculam de capessendis honorum gradibus Academicis recita.

*
* *

Sophôs, *calôs*, *agathôs*, ita tibi planè applaudo, mi B., quemadmodum veteres quoque Orato-

ribus suis publicè acclamasse accepimus. Pergas hac via, quam ingressus es, & ut in Homero hactenus, & Aristophane, ita in Herodoto quoque, quem sub manibus habes, aliisque Græcis auctoribus ornandis operam porrò strenuam ponas, nec unquam tibi credas amicos, qui quoscunque honores mecum impensè tibi gratulentur, nunquam Mœcenates defuturos, qui novis honoribus, & lautissimis, quæ mereris, præmiis te cumulent.

At tibi quoque pulcrum est aliquid in Græcis conari, politissime J. G. G., Philosophiæ, & Bon. Art. Licentiate, qui, cum apud animum tuum perpenderes, quæ tristia nuper fata experta sit florentissima Civitas, de metu graviori propter bella urbiumque incendia, nomine nationis

tionis Polonicæ, Græcum nobis carmen decantabis.

*
* *

Ohe! jam satis est querelarum: avertat sinistrum omen Deus immortalis; tibi verò, quoniam de incendiis dixisti, accendat animum, ut paulatim bonis literis lucem affundas fulgentissimam.

Nulla utique salus bello, pacem te poscimus omnes. Itaque Tu, solertissime L. M. Phil. & Bon. Art., recens create Licentiate, nomine Nationis Franconicæ, de pacis Trajectinæ fructibus, quod in promptu habes carmen heroicum Latinum nobis non invideas.

*
* *

Auguror, te Poetam olim futurum non publici saporis, sed tersum satis atque elegantem. Faxit autem Deus, ut pax læta, ac proficua propediem affulgeat,

geat, pax optima rerum, quas homini novisse datum est!

Jam audiendi etiam essent reliqui nisi temporis habenda foret ratio; & persuasos vos satis esse puto, Auditores, neminem esse ex tota hac Candidatorum corona, qui non paria præstare valeat. Quin audeo ipse asseverare, vix unquam è Facultate nostra tot in scenam productos fuisse Viros juvenes apprimè eruditos, quorum aliqui jam publicè tuendis thesibus auditoribus eruditionem probarunt, alii non Græcis modò, sed & Latinis optimæ ætatis autoribus edendis, atque illustrandis, alii denique historiæ literariæ juvandæ ita operam addixerunt, ut nomen in erudito orbe jamdum fuerint consecuti.

Cum igitur vos, præsentes optimarum Artium Licentiatos, voti,

voti vestri, ut Magisterii axiomata consequamini, reddi compotes unanimi inclytæ Communitatis Philosophicæ decreto sit constitutum, agite, antequam quod mearum nunc est partium, absolvam, eminentiorem hunc, vobis peculiariter paratum, omnes, & singuli conscendatis locum.

CATHEDRA.

Ecce, primum in altiore hoc vos collocavi loco, cathedraque, non, ut cathedrarios, umbratilesque, sed sinceræ doctrinæ Philosophos, ut intelligatis, vos Scholasticorum censu jam esse eximendos; veterum nempe Romanorum exemplo, qui militem spectatæ virtutis, ad se in sublimius tribunal receptum, coram tota concione laudabant, & imitandum reliquis proponebant.

PI-

PILEUS.

Pileos rotundos, violaceosque vobis impono; pileos, inquam, tanquam signum libertatis, non effrenis quidem illius, quam in Republica Literaria nequaquam tolerandam ostendi, sed quod emissi jam sitis ex angustis studiorum cancellis in campum liberum publicè docendi. Rotundos, ut rotundè ad quæsita, quæ vobis incumbunt, & non per ambages, & Sophistarum more ambiguè respondeatis, doceatis. Violaceos, qui humilitati proprior color est, ut superbiam deponatis, & non elato, ut illi, quos in Charlataneriæ censum posuimus, animo incedatis.

LIBRI APERTI.

Libros vobis aperio, ut; ante-

tequam vos Magiſtros renuntiem, intelligatis, è quibus profeceritis magiſtris, eoſque diligenter habeatis ante oculos, nec ideo quòd ipſi audiatis Magiſtri, prorſus credatis ex manibus deponendos. Neque tamen exiſtimetis, in omnibus rebus vobis, æquè ac tyronibus ad dictionaria ſua, ad libros eſſe recurrendum. Quapropter

LIBRI CLAUSI.

claudo iterum libros, authorque vobis exiſto, nè voſmet mancipetis aliorum ſententiis, & multum quidem aliorum judicio, aliquid autem & veſtro tribuatis, continuò memores illius: amicus Plato, amicus Ariſtoteles, ſed magis amica veritas.

ANNULUS.

Denique hunc annulum vobis

bis induo, quo vos castissimæ virgini Sophiæ desponsatos utique cupio, cui & perpetuo vinculo conjuncti, nunquam patiemini vos ullis malevolorum persuasionibus dimoveri.

His ita peractis nihil superesse videtur, quàm ut vobis decretos à Facultate honores solemni actu impertiam.

RENUNCIATIO.

Quod igitur æternus, & misericors Deus, Pater Domini nostri JESU Christi, in Divini sui nominis gloriam, Ecclesiæ, Reipublicæ Christianæ & Academiæ salutem, vestrumque omnium honorem, atque emolumentum benè vertat; Ego Johannes Burch. Menckenius, Lipsiensis, J. U. D., Potentiss. Regis Poloniarum, & Electoris Sax. Consiliarius, & Historiographus, Histo-

ſtoriarum in hac Academia Profeſſor Publicus, Facultatis Phil. Aſſeſſor, & hoc tempore Decanus, authoritate plena, & poteſtate, à Spectatiſſimo Domino Procancellario mihi conceſſa, Vos optimarum Artium, & Philoſophiæ Licentiatos, nominatim

* * *

Vos inquam, numero triginta quatuor, omnes & ſingulos, abſentes tanquam præſentes, optimarum Artium, & Linguarum Magiſtros, id eſt, totius veræ, ſalutaris, & infucatæ Philoſophię facio, creo Doctores, factos creatoſque publica voce renuntio, tribuens vobis plenam poteſtatem docendi hìc & ubique, cum omnibus privilegiis, juribus & commodis, quibus Magiſtrorum ordo, more antiquo, & recepta hujus Academiæ conſuetudine, uti

uti frui consuevit, & quibus notis distingui eos à reliquis ordinibus Majores nostri voluerunt, in nomine Dei Patris, Dei Filii, & Dei Spiritus Sancti, Dei-triunius, à quo, in quo, per quem, & ad quem sunt omnia, qui est totus, unus, ipse. Amen.

Quoniam verò Magistri præcipuæ partes sitæ sunt in docendo, & explicando bonos Authores, ut auditores etiam de hoc possint esse securi, faxis intelligant ii, qua dexteritate, tu, J. C. O. Linguarum, Artium, & Philosophiæ recens create Magister, qui primus in ordine adstas, nobis jam breviter pensum è libris Philosophi ad Nicomachum explicare possis.

* * *

Credo de viribus tuis persuasos esse Dominos Auditores, quare

quare non est ut patientia illorum diutiùs abutamur.

Nunc, quod unicum nobis restat, & ipsa in Deum, & Superos pietas jubet, tu, C. G. B. Philos. Linguarum, & Liberal. Artium Magister, felicem huic Actui colophonem decenti gratiarum actione imponas.

* * *

DE-

DECLAMATIO II.

Magnifice Academiæ RECTOR, Spectatissime Fac. Phil. Decane, Viri cæteri excellentissimi, Tuque ornatissima Studiosorum Corona.

EX quo primus omnium mortalium in maxima rerum præstantissimarum affluentia cœpit nauseare, cœlumque ipsum petere stultitia, ita cunctos implevit rerum novarum studio, ut, quo quis doctior prudentiorque habetur, eo flagrantiùs insectetur ea, quę & mira, & stupenda, & à publico rerum ordine videntur aliena. *Quod intellectu facillimum est*, ut Synesii verbis utar [*in Encomio Cal.*] *despicitur; prodigiosæ narrationes afferantur, oportet.*

tet. Nimirum is demum de plausu securus est, qui uti Amphion uniones, & gemmas allicere, ut Giges oculis præsentium se surripere, ut Janus biceps non minus futura quàm præterita intueri, & ut Dædalus per aera volitare didicerit, montesque aureos, insulas errantes, minotauros, chimæras, gryphos, ac difficiles nugas alias crepet. Ut nihil dicam de Apollonio, Theophrasto, Cardano, atque aliis, qui cum essent absurdissimi, suos tamen admiratores invenerunt, non possum quidem præterire Guilielmum Postellum, qui cum somnia sua atque deliramenta de Virgine Veneta, quam matrem suam Johannam appellare consueverat, publicè exponeret in Collegio Lombardico, tantam auditorum multitudinem concitavit, ut plurimi, quos

haud

Fratres Roseæ Crucis, quanto hominum non obesæ naris plausu fuerint commenti, Vir elegan-

Et quamvis magni à multis fiat ejus notitia linguarum, rectè tamen judicasse videtur Scaliger in *Excerptis*, quæ ab ipso nomen gerunt, *prioribus* p.125. quòd scilicet *nullius lingua ad unguem fuerit peritus*. Mirum igitur, quòd aliquibus nugæ Postelli in tanto fuerint pretio, ut omnia ejus verba velut tot oracula, & ex tripode dicta apophtegmata suspexerint. Vid. Pope-Blount in Cens. Aut. p.670. Multo sanius de ipso judicium tulit Naudæus in *Instruct. ad Galliam suam de Fratr. R. C.* p. 8. ubi & historiam superiùs allatam exponit, add. Sammarthanus in *Elog. L. III.* I. HALL.

(Idem laudatus Scaliger c. l. *verè stultum fuisse*, apertè dicit, cum aliàs vivicomburium non effugisset. Sic Baconi quoque, *Vir capite motus*, *& non integra Phantasia* vocatur in Tr. de Long. & brev. Vitæ. Omnem verò miri hominis historiam accuratissimè, post Colomesium, & Observatores Hallenses, exposuit Author *Memoriarum literariarum*, quæ nuper in Belgio edi cœperunt, T. I. Art. 1. qui tamen & ipse elegantem B. Ittigii Exercit. Historico-Theologicam de Gu. Postello ignoravit. Q. MARC.

gantiſſimus Gabriel Naudæus luculento, ac lepido libello expoſuit. Quos porrò non faſcinavit ars magna Lulliana, è cœlo, ſi Diis placet, demiſſa? Enimvero citius utique è tenebris Heracliti lucem, è dubitatione Socratis certam ſcientiam, & è Diogenis ſtultitia ſapientiam elicias, quàm ex illius logogryphis & thaumaturgicis micam ſalis. Et cum nihil, ut vulgo ferunt, tam abſonum, nihil æquè ab omni ratione remotum excogitari queat, pro quo non ſapientum aliquis tanquam pro aris & focis depugnaverit; ita non minus verè affirmaverim, neminem unquam exſtitiſſe tam ſtolidum, tamque inſipidum prorſus, & inficetum, quin nactus fuerit aſſentatores, longè, ut par eſt, ſe ipſo ſtultiores. Neque enim defuere, qui cum He-

Heraclito primum principium, cum Parmenide rerum pluralitatem, cum Prothogene veritatem ipſam negarunt, aut cum Anaxagora cœlum lapidem, & nivem nigram ſibi perſuaſerunt. Præterea quamvis unum omnino Deum Opt. Max. non ſolum res humanas præſentes omnes uno obtutu contueri, verùm & ea, quæ futura ſunt, longiſſimè proſpicere, ipſa nos doceat religio, multi nihilominus mortalium futuros rerum eventus curioſiſſimo oculo rimantur. [*Naudè l. c. p.6.*] Non memorabo nunc Merlinum Anglum, Joachimum Germanum, Savonarolam Italum, Johannem Pariſienſem, tum Teleſphorum de Cuzentia, Dandalum, Ruſticanum, Ubertinum de Caſali, Lolliardum, Noſtradamum, Lichtembergenſem, & febriculoſos

centum alios, quorum quidem ſomnia haud infimi ſubſellii Viri eruditi, Arnaldus de Villanova, Cyprianus Leonicenus, & Cuſanus Romanæ Eccleſiæ Cardinalis avidiſſimis auribus excepere; quin potius hominem novum producam, Iſaacum Bickerſtaff, Anglum, qui ſive ſerio, ſive ut veſanæ hominum curioſitati illuderet, tot portentoſas ſummorum Principum mortes eodem anno annuntiare auſus, non Angliam modò, verùm & Orbem univerſum diù an-

---

Iſaacum Bickerſtaff) Fictum eſt nomen, quo author imprimis etiam inclaruit, cum libellum, *the Tatler* vulgaret, quo mores Anglorum mirè perſtrinxit, undè in Dedicatione Epiſtolarum Obſcurorum Virorum, Londini 1710. 12. editarum, quæ ad ipſum directa eſt, elogio *Cenſoris M. Britanniæ* mactatus eſt. Enimvero quæ ille Calendario-graphi perſonam induens prædixerat, ideo tantum vulgaverat, ut horum hominum, quos Angli curioſiùs ſectantur, vanitati illuderet. SAM.

anxium tenuit & ſolicitum. Quæ cuncta dum recta lance perpendimus, haud aliter profectò comparata videntur, atque Empiricorum deliria, qui ut miſeram plebem illiciant, ac fallant, mimos, & præſtigiatorum omne genus, ſimiaſque, & mures alpinos alunt, atque inter hæc jactitantes ſua pharmaca, panacæas, emplaſtra, ſpectatorum marſupia callidiſſimè emungunt. Jam pridem, ni fallor, intellexiſtis, Auditores, quorſum mea tendat oratio; nam cum de Charlataneria Eruditorum generatim ex hac ipſa cathedra dicere cœperim abhinc biennio, reſtabat, ut hoc tempore, quo Procancellarii munus in me delatum video, quæ dicenda ſuperſunt reliqua paulo diſtinctiùs percenſerem. Quod dum paro, id mihi curandum præcipuè intelligo,

nè circulatorum, quos rideo, consuetudinem ipsemet amplecti deprehendar, neve in ipso orationis meæ limine nimio ambitu utar, verbisque sesamo, quod ajunt, & papavere sparsis, ad arrigendas aures Vos exstimulem, Auditores; nihil enim addo præter veterem formulam: linguis, animisque favete.

Prima nobis prodeat Grammaticorum ac Criticorum gens aspera & ferox, qui cum pueros ad virgam obsequentes habuere in scholis, nulli erudito-

rum

Gens aspera, & ferox) Benè est, si suis hariolationibus addant, *isos* vel *forte*; sed tum principatum sibi vindicant, cum his formulis utuntur: *lege meo periculo; legere jubeo; ita legi debere, quovis pretio ausim contendere; nihil videam, si non ita legendum sit;* & ubique, quamvis sensus Sole meridiano clareat magis, nebulas obscurissimas, portenta Lectionum, Augiæ stabula, deprehendunt. SER.

Nulli eruditorum parcunt) Gravis est ea de re querela. Thomas Brovvn in *Religio-*

rum parcunt, & in ipſum Orbem Romanum, Grȩciamque uni-
G 3 ver-

ne Medici P. II. Section.3. ita loquitur; *Quæ rixæ, quæ prælia Grammaticorum! quoties ſolummodo, quid Jupiter in genitivo gignat, contenditur? Quam miserè ſibi ipſis cerebrum comminuunt, ut Priſciani calvitium tutentur! ſi foret in terris, rideret Democritus. Immo de ejuſmodi lana caprina etiam à prudentioribus non raro confligitur. Quot vulnera data, & accepta ſunt! Quanta hominum ſtrages edita, quoties de ignobili aliqua opinione, aut vili diſtinctiuncula prælium inſtituitur! Doctorum quidem toga ſunt, non arma; at linguis utuntur Actii novacula acutioribus, & calami ipſorum ipſis tonitribus longiùs petunt, longiùs audiuntur. Archibaliſtæ furorem excipere malo, quàm ſævientis calami.* Suum huic calculum addit Leo Allatius *de Patria Homeri p.*108. ita ſcribens: *Ea eſt cenſorum rabies, & faſtus, ut, dum authores corrigunt, mentem illius, qui dixerit, non inquirant, ſed quid debuiſſet dicere, & modum illum præſcribant, quem ipſi rectum judicant, non quem author ille ſervavit. Quare ſuperſtitioſa quadam, & lima plus æquo iniqua ita authorum dicta pertractant, ut in alium cœlum deferant, & authores ipſi, ſi reviviſcerent, propria ſcripta, utì ſibi incognita, deteſtarentur.*

versam principatum quendam ambitiosè sibi vindicant. Sive enim Græcus, sive Latinus Scriptor proponatur, non tam id agunt, ut scitè, & appositè dicta evolvant, ac nitori suo reddant, quàm ut nodum quærant in scirpo, & ad manuscriptos co-

Nè exemplis rem satis notam confundam, & Plauti aliorumque Poetarum manes novis questibus exturbem, quid intentatum recentiores isti censores argutulis sententiolis, & otiosis ad nequitiam usque correctionibus in uno Tacito reliquerunt? Ferè omnia à prima illa facie, & antiquo prospectu, quo in publicum primùm venit, in venustiorem, ac placidiorem, ut ipsis placet; immutarunt. Quorum studium sicuti, ubi opus fuit, & lacera, ac inversa authoris verba remedium poscebant, eoque præcipuè, si aliorum codicum auxilio id factum sit, laudo; ita, ubi similis necessitas non urget, sed ut ingenium ostentent, ex ingenio corrigunt, & supplent, diligentiam vitupero. SCRIB.

Ad MStos codices confugiant.] Sunt certè hodienum Viri benè multi, quos cum Beccatello prædiolum suum pro unico Livii MSto vendidisse non pigeat.

odices confugiant, variasque
ectiones, nullo habito delectu,
umulent; tum verò urere, se-
are, & nihil à virgula censoria
itactum relinquere. Et quanta
G 4 quæso

vid. Baillet *T. I. p.*546.) quibusque Co.
ex, longa carie, ac situ squallidus, tan-
est,

Quanti vix Priamus, totaque Troja fuit.
ilicet ultra vulgus sapiunt hæc SS. An-
quitatis mancipia, & benè norunt, ex
iovis vetusto Romanorum stercore recens
irum colligi posse. Iisdem tamen palmam
iperstitiosæ ineptiæ, si non præripit,
rtè dubiam reddit aliud Cuminisectorum
enus, quod omnia mavult sceleratæ cri-
ina vitæ admittere, quodve

Ædes sacratas populari, fanaque Divum
Contrectare velit;

iàm pati, ut Classicus suus Author erro-
s vel minimi reus postuletur. Quo fit,
t miseri homines per integrum sæpè no-
endinum ungues rodant, donec inveniant,
ade *verberabilissima* quævis, & manifesta
loli sui, (antiqui inquam Scriptoris)
aroramata, invita Minerva, invitis Mu-
s nescio quo fuco obducere, & tantum
on pro elegantiis imperv estigabilibus cre-
ulo auditorio obtrudere possint. Ridet
oc nomine *Mascuratus Naudaanus* p.219.

quæso litigia, quanta bella exoriuntur, si ab istis Hypercriticis, & Pantocriticis vel latum unguem discesseris? Neque enim dubium ullum est, quin læsæ majestatis literariæ reum te acturi

Pontanum, Mazzovium, & Galluzcium, quibus Turnebum ego junctum volo, & Gruterum. Hi omnes mirè ingeniosi fuerunt in excusando Mantuani Vatis Anachronismo, quando ille IV. Æneid. v.366. Palinurum Velinos portus laudantem introduxit, quæ tamen Velia tum quidem nuspiam terrarum extitit. Multo itaque expeditiùs de tota controversia Servius judicavit, qui optimè *hac in opere*, inquit, *inemendato miranda non sunt.* Conf. si tanti est, A. Gellius *N. A. X.16.* Quanto fervore hoc nostro tempore Galli pro Homero suo digladientur, omnibus constat, & publica Reipubl. Literariæ Acta loquuntur. Ex Nummophilis unum addo Adolphum Occonem, qui Gordianum argenteum tanti redemerat, quanti postmodum fateri puduit; notatus tamen ob id ipsum à Patino, qui majori fastu, an vanitate, publicè testatus fuit, sibi pudori futurum, si rem tantam tantulo pretio coemisset. THEM.

i continuo, & de lana capri-
a litem intentaturi sint graviss-
mam. *Itaque ars critica*, ut lo-
uitur nostri temporis Tullius,
*Gravina Orat. III. p.137.) quæ
iscrimen erat veritatis, & tem-
orum, atque falx errorum, nunc
ditionum literariarum fomes, ac*
G 5 *turbo*

Seditionum literariarum fomes.) E' vete-
bus Gellius XIV. 5. habet elegantia exem-
la. E' recentioribus pertinet huc exem-
lum Manutii, & Lambini de scriptura
ocis *consumtus*, num sit scribenda *consum-
tus*, an *consumtus*, de quo risu digna ha-
et Boccalinus *Relat. ex Parnasso*; Nizolii
: Majoragii, quoniam Majoragius non
intus æstimator erat Ciceronis, ac Nizo-
us, de qua controversia videatur Jo: Im-
erialis *Museum historicum*, & Freherus
*heatro suo P.IV. p.*1455. Siberi, ac Deci-
natoris, vide Morhofium *Polyh. liter. IV.*
. 13. Leon. Aretini, & Francisci Flori-
i Sabini, de discrimine Linguæ Romanę
octæ, & plebejæ, vid. pluribus Morho-
um *de Patavinitate Liviana cap.VI.* De
olitiano dicit Mornæus De veritate Reli-
ionis Christianæ: *Politianus Scripturarum
ectionem planè rejiciebat: Videamus, quid
dem in pretio habuerit: disputavit, quam-*

turbo ingeniorum evasit. Hi nimirum sunt illi censores Catulliani, qui *vecordem solent excitare rixam, ut veniant in ora vulgi*. Quos inter exercitum è veteribus ducit Asinius Pollio, qui & Livio, & Sallustio, & ipsi Ro-

---

diu vixit, dicendumne esset Vergilius, an Virgilius, Carthaginensis, an Carthaginiensis, primus an preimus, & si quid otii ab istis nugis superfuit, epigramma aliquod Græcè composuit in Cupidinis, aut præpostera Veneris laudem. Grave profectò hominis judicium, dignum, quod præjudicium adferat nobis. Plura habet Paschius in *Invent. non-antiquis p.69.* CHAR.

Huc referendi sunt illi, qui studiosè solent colligere vitia grammaticalia. Elegans exemplum profert Charisius ab Amicis Epistola de Pæd. & Galantismo Latinæ Linguæ: *de C. C. ab amico quodam mihi è B. hæc scripta fuerunt:* cum inviserem C., multum disputavit de C. P., deinde varios libros mihi ostendit, in quorum margine vitia Grammaticalia notaverat, quæ digito mihi monstrabat, hæc verba adjiciens: *his armis de hostibus meis triumphare possum, & quum destitutus sum omni spe, unicum solatium mihi sunt.* VAND.

Romanæ eloquentiæ patri Ciceroni suos nævos exprobrabat.* Referunt de Francisco Philelpho, quòd, cum de unius vocabuli Græci genuino sensu barbam stipulatus esset cum Timotheo, victorque demum evasisset, nullis Timothei precibus adduci potuerit, ut barbæ parceret; discissam utique barbam, velut ingens tropæum circumferens in triumpho. Et plerumque sanè circa minutias, & quisquilias occupantur homines isti,

* Vide exempla plura selectissima, tum veterum, tum recentiorum, apud Agrippam de Vanitate Scient. C.III. sub fin. & conf. nostram Orat. I. M.

In Triumpho.) Applausum est triumphanti Victori sequenti Epinicio:

is super accentus Græci ratione Philelphum
Timotheumque inter (Græculus ille fuit,)
rta est: dissidium placet hoc sopire pe·iclo;
Græculus es: barbam victor ut ille ferat.
i benè, Romanus superavit: & ille co·ctus
E' pacti barbam tradere lege fuit.

qui & Græcorum morbus fuit, qui *quem numerum* [*Seneca de brev. Vitæ C.13.*] *remigium Ulysses habuisset? priorne esset scripta Ilias, an Odyssæa?* & similes quæstiunculas alias miro conatu agitabant; & Romanis adeo familiaris erat, ut ipse Tiberius Imp. minutiarum illarum usque ad ineptias, & derisum studiosus, his plerumque quæstionibus exerceret Grammaticos: *quæ mater Hecubæ? quod Achilli nomen inter virgines fuisset? quid Sirenes cantare sueverint?* & reliqua. [*Suetonius in Vita ejus C. 70.*] Et hinc de re minima vasta sæpè volumina conscripta videas: nam & Nicanor Grammaticus sex libros de puncto Gram-

Exultas spolio: Græcaque uxore superbis,
Non est ingenio laus minor ista tuo.
sic Latomus in *Elog. Doct. Viror. Jovii p.44.*
THEM.

Grammatico composuit; & Messala Corvinus de litera S, ac Mart. Fogelius de Germanorum litera B, prolixiùs disseruerunt, (V. Liliental de Machiavellismo Literar. p. 115.) ut taceam Agnum Benignum Sanrey, qui de recta nominis Paracleti pronunciatione integrum tractatum scripsit, & alios. Nescio verò, an non & inter inanes lites nostris temporibus referri debeant illæ, quæ Bentlejum & Boylium, Fabrettum & Gronovium, Clericum & Burmannum, & nuper

De Germanorum litera B) De litera Q & ejus pronuntiatione acriter disceptatum in Gallia sub A. C. 1550., Sorbona sonum patrium in vocibus Latinis defendente, & unum è Sociis retibus suis spoliante, quòd veterem pronuntiationem Latinam Gallicæ anteferat, & P. Ramo veterem adstruente pronuntiationem, nec approbante illa vocabula *quisquis*, *quanquam*, per *kiskis*, *kankam* efferri. Vid. Zvvinger. in *Theatro vitæ hum. L. I. f.* 110.

SCRIB.

per Kusterum, & Perizonium, de unica voce *cerno* disputantes, exercuerunt, quos summos in re literaria Viros, nostrique ævi he-

Alia lis est inter Criticos de Orthographia, utrùm scilicet Literæ Q insit vis *ton* U, quod adeò firmiter sibi persuasit Thomas Gatakerus, ut integrum opus M. Antonii Imp. *de rebus suis* ita curaverit imprimi Cantabrigiæ 1652., ut U post Q omitteretur, & v. g. *qi*, *qa*, *qod* scriberetur, qod qantum offendat Lectorem, qivis facilè intelligit. Et Gatakero hæc fortè condonanda: at illud vix ferendum, quod Belgæ, cum *Opera* illius *Critica* junctim ederent Trajecti ad Rhenum 1698, eandem rationem in hoc scripto servaverint, in ceteris communem secuti. VAND.

Voce cerno *disputantes*) Videtur quoque Massonius *Historiam* suam *Reipublicæ literariæ criticam*, opus cetera egregium, hujusmodi de lana caprina controversiis nugisque eruditis consecrasse. Testes ejus rei sunt diversæ cum Daceria, ejusque Marito, Clerico item, & de Epistolis Bælianis, nummisque aliquot, ac minutiis aliis, disceptationes. Neque suspicio abest, nos posthac plura de bellis grammaticalibus nova inibi esse lecturos. Pugnant hi homines pro fama, cumque ambitio erudita sit

ıeroes, par erat in re magis ar-
lua laborem posuisse. Sed ut
ıd Pseudo-Grammaticos rever-
ar, nemo illos expressit luculen-
iùs Antonio Bynæo, cujus ver-
ıa vix temperare mihi possum
ıuin hoc loco repetam. Ita ve-
ò ille : [*In Somnio p.* 12. 13.
*'onf. Lilienthal l. c. p.*110.] Om-
ıis cogitatio & industria ho-
um hominum in levibus, & mi-
imi momenti rebus tota ver-
ıtur. Hi vietas & rancidas tan-
ùm observatiunculas proferunt,
uasi iis ignoratis Respublica
lite-

---

nnium maxima, præstat omninò vitiliti-
ıre, quàm latendo cum reliquis ingloriis
ıimalculis, post fata ignorari. I. HALL.
Neque facilè quis inficias ibit, huc quo-
ue Jesuitas Gallos referendos esse, quibus
ıemorias Trevoltienses debemus, quibus-
ıe rigidissimis Italorum censoribus, ce-
berr. Fontaninius eo nomine vapulavit,
ıòd du Capita immediatè sequentia ea-
ın ocu a *Sed* orsus fuerit. Vid. *Giorn.*
Le ter.ti T. XXI. Art.II. ubi plura.
MARC.

literaria periret; ac in eo disputat: *Virgilius scribendum sit, an Vergilius?* & *Noctium Atticarum author vocandus Agellius, an Aulus Gellius?* Tales quæstiones hi vani homines, & sui ostentatores maximi, avidè captant, & arripiunt, ex tali mustaceo laureolam quærunt, totamque in nugis istiusmodi terunt ætatem. Hos capita, & diatribas conscribere videas, si non integra volumina, de antiquis illis næniis: *Homerus, an Hesiodus sit natu major?* & reliqua. Si MStum ali-

---

Si MStum nacti fuerint) In vita Antonii VValæi scribitur p.614. edit. Batesianæ: *Maximi æstimabat Bibliothecam MSc-torum authorum, ad quam illi liber aditus per Virum Clarissimum Janum Gruterum, Conterraneum suum, patuit: verùm ad collationem Manuscriptorum cum impressis planè animus non inclinavit. Nimia varietate lectionum alienus sæpè sensus authoribus affingitur: & nisi in locis tantum sit maximi momenti, inglorius prorsus est la-*

liquod nacti fuerint, qualia
ummo ſtudio undique conqui-
unt, & è Bibliothecis eruunt,
c in eo vocem aliquam, pau-
o aliter quàm in editis ſcriptam,
epererint, vel literam mutatam,
tatim corrigunt, & *euſtochon*
uam maximè clamant, majo-
emque gloriam in tam bella
nventione collocant, quàm ſi
Babylona, vel Trojam ipſam ex-
ugnaſſent, ac de literula, vel ſyl-
aba triumphant, quas jugula-
unt. Tum quicquid non implet,
ut

or, nec pluris eſt aſtimandus, quàm eo-rum, qui Indices conficiunt. SCRIB.

Trojam oppugnaſſent) Ita Heinſius Orat. in funere Joſephi Scaligeri *Orat. p.* 40. 41. *Si quis locum unum Nonii, aut Feſti emen-daſſet, literulam, aut ſyllabam reſtituiſſet libi, aut ejeciſſet, & hunc ludum ſine ſo-lida cognitione rerum ſtrenuè, ſed ſic ut ni-hil ageret, luſiſſet, Trojam expugnaſſe vi-debatur; & hos tamen, ſi Diis placet, Cri-ticos vocabant*. SCRIB.

Non implet aures eorum) Pertinent huc, quæ Vulgus de numero oratorio nugatur,

ut ipsi solent dicere, aures eorum, vel non Latinum satis videtur, statim

re vera inter ideas otiosæ mentis chimericas referenda: certo enim persuasus sum, quòd ii ipsi, qui ubique positionem numericam crepant, quòd illi, inquam, ipsi, quid hoc rei sit, nesciant. Neque enim de illa judicium ferri potest, cum res omnis auribus sit permittenda, auditus autem non minus ac gustus variet. Illud, *esse videntur*, vel quæ alia est Ciceronis polysyllabica periodi clausula, non omnibus æquè placet; immo fortè nec deliberato consilio eandem adhibuit Romanus Orator. I. HALL.

Non Latinum satis videtur) Huc pertinent, qui superstitiosè colunt Latinam linguam. Ad quam classem refert Charisius in Epistola supra cit. illos, qui de castitate vocis unius acerbè disputant: hoc illustrat exemplo Cellarii, qui de se ipso p. 307. Curarum poster. fateatur: *Hieronymi exemplum, quod Cælius, vel Stephanus in Foro R. allegat, invenire non potui, quanquam integros tomos ejus caussa perlegi*; illos porrò, qui de originibus Latinarum dictionum adeo sint soliciti, quasi ab illis salus reipublicæ dependeat, quod illustrat exemplis Scaligeri, Vossii, Martinii, Daumii; illos, qui Ciceronem solum imitandum commendent, quod pro-

statim de mendo suspectum habent, ac ex conjectura illud corrigunt, vel si verum audire velint, corrumpunt, & loca sana lacerant, distrahunt, ac pervertunt. Veri librorum carnifices, &

---

bat exemplis Petri Bembi, Christophori Longolii, Marii Nizolii, Pauli Manutii, Lazari Bonamici, qui dixerit: *Se magis velle loqui, ut Cicero, quàm esse Pontificem Romanorum;* illos, qui in orthographia solicitè versentur, &c. VAND.

De D. Reunemann dicitur, quòd non *ejus*, sed *eijus*, non *major*, sed *maijor* scripserit. Vid. Anonymi *Beschr. der Stadt Erfurt* Lib. I. cap.6. Alexander Burgius obvios in via amicos sententia aliqua, aut verbis ex Ciceronis epistolis desumtis salvère jussit, unde apud eos, qui eum non nossent, pædagogi speciem non poterat effugere. Vid. Erythræum *Pinac.p.*119. Andreas Bajanus Grammaticam non in luce hominum, nec in illustri quodam loco, sed in tenebris, atque urbis angulis plebem docuit, teste Erythr. *Pinac. p.*258. Idem de illo narrat, quòd barbaro, & superbo fastidio repudiaverit patriam, atque ex Indo Lusitanum, ex Goano Conimbricensem se dici voluerit. CHAR.

& pestes, qui authores urunt, secant, mutilant, ac pro suo libitu eorum membra transponunt, & monstra quædam ex iis conficiunt. Adeo ut jam verè dici possit, quod de Homeri exemplaribus olim dictum est: authores multo meliores, & emendatiores esse, qui minimè sunt emendati. Hactenus Bynæus. Cęterùm horum morem callidissimè æmulatus est, quisquis sub Chrysostomi Mathanasii persona nuper admodum acerbam in Criticos Satyram Gallico sermone conscripsit. * Sed (*Barlæus Poem.*)

Cedite, Grammatici, magno quibus ilia fastu
Inconsulta tument, delapsaque litera sede

Suf-

* Titulus est: *Le Chef d' œuvre d' un Inconnu avec des remarques &c.* A la Haye, 1714. 12. M.

Sufficit ad bellum, vel iniquum comma minaces
Exacuit calamos, & tanti ſcena paratur
Nominis.

Proximè hos conſequuntur illi, qui perſuadere nobis cupiunt, quaſi linguas devoraverint om-

---

Quaſi linguas devoraverint) Quo pauciores ſunt, qui linguarum ſtudium ſectantur, eo & arrogantiores plerumque deprehenduntur, & cum unam fortè, alteramve leviter deguſtaverint, omnes ſe perſpectas habere hoc impuniùs gloriantur, quo rariùs ſuam inſcitiam prodi vident. Nam ut de cultu linguæ Sinenſis tantum dicam, Memini A. P. cathalogum Codicum Sinenſium, qui in Lipſienſi Bibliotheca Senatoria exſtant, conſignandi munus quondam in ſe ſuſcepiſſe, in quo codicem quendam retulit inter Medicos, quem poſt aliquot annos Jobus Ludolfus, linguæ illius, ſi quiſquam alius, ſcientiſſimus, vix inſpectum Hiſtoricum eſſe demonſtrabat. Hic eorum etiam mentio fieri poſſet, qui Albis Studioſorum, vulgo *Stammbücher*, Arabicas, Armenicas, aut Runicas ſymbolas inſerunt, ut ſupra vulgus ſapere videantur, quum re vera præter eam ſententiam nihil omnino, aut parum ſapiant. Quem

nium gentium, eoque ad se potissimum pertinere volunt illud Apostoli: *Gratias ago Deo meo, quòd omnium vestrum linguis loquor*. Ita inter admiranda Fratrum

---

morem risisse videtur idem, quem modo innui, A. P., qui in ultima Albi plagula Arabico caractere adscribebat verba illa ex Joh. X. 8. *omnes, quotquot ante me venerunt, fures sunt, & latrones*. VAND.

De Andrea Mullero constat, quòd officio suo se abdicaverit, ut linguis vacaret; nec desunt tamen, qui *Clavem* ejus *Sinicam*, quam identidem minabatur, ad Bibliothecam promissam, & *latentem* jure meritoque referant. Et quis Mathanasio fidem habeat, qui de Massonii, cui librum suum *Chœf d' œuvre d' un inconnu* inscripsit, scientia Sinica magnificentiùs loquitur? SER.

Omnium vestrum linguis loquor) Jactabundum aliquem, qui ut *polyglottias* laudem consequeretur, Ebraicè, Græcè & Latinè Albo cujusdam inscripserat, falsè perstrinxit Frid. Taubmannus, ista è Johannis Evangelio adscribens: hæc scripta sunt Ebraicè, Græcè, & Latinè. Vid. *Taubmanniana p.211*. An laudabile sit diversarum gentium idiomata discendi studium, disquirit Arnoldus Geulinck *Saturnal. Quæstion. XI. p. m. 225*. De Antonio VValæo in

trum Roseæ Crucis (*Naudè hist. p.94.*) id quoque celebratum est, quòd in universo terrarum orbe dispersi, ubique tamen linguam habuerint propemodum vernaculam,& usque adeo familiarem, ut in ea nati viderentur, atque educati. Guilielmus Postellus linguas quindecim, Andreas Thevet viginti octo ita callebat, ut expeditissimè loqueretur,

---

Vita ejus p.606. edition. Bates.traditur existimasse, eos, qui nimium studii, nimium operæ linguis impendunt, raro solere severiores disciplinas capere solidè, & in eas profundè penetrare; ubi addit Author vitæ hæc: *Linguæ superbę sunt, sola coli volunt, nec aliarum scientiarum servitio discentis animum patiuntur occupari; tantum in memoria consistunt, nec ullam cum rebus similitudinem habent, qua eum in sui notitiam deducant, aut initiata cognitio possit promoveri.* SCRIB.

Expeditissimè loqueretur.) Petr. Kirstenium, Medicum Hamburgensem, XXVI. linguas ex asse calluisse, testatur Inscriptio sepulchralis, apud Bælium *T. II. Diction. p.* 1714. Schurmanniam perhibent

retur ; at Josephum Scaligerum, qui

XIV. Jobum verò Ludolfum, præter vernaculam, XXV. exoticorum idiomatum peritissimum fuisse. Vid. Junckerus in *Vita Ludolfi*. Sic quoque J. H. Heideggerus, A. Pfeifferus, A. Acoluthus, magno consensu, ut Viri orientalium, occidentaliumque linguarum peritissimi àb omnibus celebrantur. Verum enim verò, si, quod mihi videtur, liberè fatendum est, nihil Oratorem nostrum à veritate alienum dixisse arbitror. Postellus minimum, & Thevet (quibuscum tamen absit, ut laudatos modò celeberrimos viros in unam classem posuisse velim) hi duo inquam, ejusmodi terræ filii erant, qui verbis sæpenumero sidera pulsaturi, reapsa ut plurimum parum præstare valebant. I. HALL.

Jos. Scaligerum) Dignus *ma Dia!* Scaliger qui ob hoc pariter, & alia dicta Charlatanicotata, Reipublicæ Babinensis Syndicus constituatur. Nihil enim profectò hujus Viri jactantia dici potest stolidius, neque arrogantius, neque mendaciloquius, neque argutum minus. THEM.

Insignem quoque inter Circulatores eruditos locum merentur illi Grammatici, qui multo conatu eo tendunt, ut reliqui eodem, quo ipsi, styli genere utantur; secusque facientes odio plus quam Vatiniano prosequi solent. Miramur certè eadem

qui nè quidem unicam se ignorare gloriabatur, quàm divitem linguarum fuisse exstimatis, Auditores, si in nostrum orbem quadrarent, quæ de septimi cœli ha-

insania laborasse Josephum Scaligerum, de quo Bælius in *Dict.* testis est, eum in ipso mortis articulo constitutum moribunda jam, sed severa voce professum esse: *id denique se edicere, quòd nunquam sibi probatus fuerit Lipsii stylus plus justo concisus*. Miror hoc ultimum ejus plus quàm Archi-hypodidascalicum judicium non in tabulas testamenti relatum fuisse; quo scilicet puri sermonis cultores sollicitè sibi ab hac Lipsiana brevitate cavere possent. I. HALL.

Ignorare gloriabatur.) An plures igitur Scaliger linguas calluit, quàm ultimi illi Ægypti Principes, vel Josephus etiam, Myoses, & Rex denique Salomon: de quibus singulis Judæorum Doctores fabulantur, LXX. eosdem linguis locutos fuisse. Leg. Gaulmin *de vita & morte Moysis p.*312. & Carpzov. *de Sapientia Salomonis*. Quis interim neget, dignissimum fuisse Scaligerum, qui Synedrii Hierosolymitani magni Præses eligeretur? quem nimirum LXXII. idiomatibus omnibus Terrarum Nationibus, in totidem Dialectos divisis, responsa dedisse, autor est Maymonides. I. HALL.

habitatoribus Mahumedes impudentiſſimè effutivit, *quorum nimirum quiſque habebat ſeptingenta millia capitum, & in quolibet capite ſeptingenta millia ora, & in quolibet ore mille ſeptingentas linguas, laudantes Deum ſeptingentis millibus idiomatibus*. Nec deſunt recentiſſima jactatorum horum exempla, de quibus haud immeritò dixeris, quod Seleſtadius olim Poeta de Hiſpanis:

Si quantum linguæ, tantundem cordis haberent,
Non foret æthereâ tutus in arce Deus.

Jam ut ad Oratores tranſeam, non morabor illos, qui, ut infamem Sophorum appellationem vitarent, Sophiſtæ vocari malue-

Sophiſtæ) De Sophiſtis egregia habet Creſollius in Theatro Rhetorum apud Gronov. *Theſ. Antiqu. Gr. Tomo X.* & Kriegkius *de Sophiſtarum eloquentia* Jen. 1700. 4. Ceterùm eorum qui res viles laudarunt, mul-

luerunt. Isti res in aprico positas, ac cunctis Scriptorum calculis probatas, conquisitis undique ratiunculis, in dubium vocare audent, Iliumque nunquam

H 2

ta exempla collegit Caspar Dornavius in Amphitheatro Sapientiæ Socratico-jocoseriæ T. I. & II. CHAR.

Conquisitis undique ratiunculis) Scitissimè de his Vossius C. I. *de nat. Rhet. p.6: Alii id nomen, tanquam gloriosum sibi, studiosè arripiebant, quales Protagoras, Gorgias, Hippias, alii, viri in dicendo præstantes, & doctrinæ suæ caupones. Quam acceptionem ejus vocis aperit M. Tullius II. Acad. Quæst. Quis, inquit, fuit hic? num Sophistes? Sic enim appellantur ii, qui ostentationis, aut quæstus causa philosophantur. Ac similiter Seneca epist. XXIX. Illos misi circulatores sophistas, qui philosophiam honestiùs neglexissent, quàm vendunt. Ubi circulatores, h. e. periodevtas appellat, quia ostentationis, aut quæstus causa, Græciam atque Asiam peragrarent.* THEM.

In dubium vocare audent) Hos inter suo merito referendus Autor anonymus, qui A. 1672. librum edidit sub titulo: *La Fatalitè de S. Clou*, quo probare voluit, Henricum III. nequaquam à Jacobo Cle-

quam captum, aut magnum illum Alexandrum meticulosum, Helenam imbellem ac deformem in theatrum trahunt; pocula & libidines, & quicquid est flagitiorum, multo verborum apparatu commendant; ipsamque stultitiam, febrim quartanam, podagram, calvitiem, asinum, muscam, pulicem, laudibus ad cœlum extollunt. Nam & isti quid aliud agunt, quam ut falsis ac fictitiis rerum imaginibus ludentes, gloriolam captent apud illos, qui nihil nisi quod aures blandè titillet, admirantur, ac genuina artis Rethoricæ præcepta nunquam degustarunt? Itaque dum phaleras sectantur, & figurarum omne genus, & amplificationes afferunt portentosas, ipsum orationis nervum amit-

mente fuisse occisum. Vid. *Journal. Liter.* 1715. *T. VII. p.* 169. VAND.

amittunt. Id quod de iis quoque non incongruè dixerim, qui è rethoricis ſcolis Chriſtiani Weiſii prodeuntes, nihil ſe eximium conari poſſe credunt, niſi vel ſymbolis, atque emblematibus, è Picinello, Saavedra, vel Petraſancto ſollicitè corrogatis, cunctos parietes impleverint, vel ingenioſo quodam numiſmate donaverint auditores ſuos, velu-

E' ſcholis C. VVeiſii prodeuntes] Bene eſt, quòd non de ipſo VVeiſio, ſed de quibuſdam ejus diſcipulis hic agat Autor. Nam cum ipſe non ignoraret, quæ ad veram & maſculam illam eloquentiam requiruntur, pueris interim, rerum ignaris, viam facilem commonſtrare voluit, qua verba facere diſcerent; qua in re cum aliqui artem univerſam conſiſtere exiſtimarent, nihil ſe parere in oratione eximium poſſe putarunt, niſi numorum inſcriptiones, emblemata, ſymbola venarentur. VAND.

Emblematibus) Emblematum nimium uſum benè improbat Morhof. *Polyhiſt.* P. I. L. VI. c.4. p.292.: *Minimè omnium placent, qui emblemata velut in ſcenam magno apparatu producunt. &c.* SCRIB.

ti oculos fascinaturi, aut manus deauraturi eorum, quorum mentibus imponere laborant. Præcipuè verò hic de saltatione rethorica, & rethorismo histrionicó dicendum nobis videtur: quandoquidem hodie plerosque deprehendimus (*Agr. de Van. Sci. Cap.*21.) mira vocis contentione, vultu multiformi, oculo vago & petulanti, jactatis brachiis, saltantibus pedibus, lascivientibus lumbis, ac variis motibus, inversionibus, circumductionibus, resupinationibus, saltibus, gesticulante toto corpore, animi videlicet mobilitate ipsum secum volvente, ad populum proclamare, memores fortassis Demosthenis sententiæ, qui (ut est apud Valerium) interrogatus, quidnam esset in dicendo efficacissimum? respondit: hypocrysis; iterum deindè & ter-

tertiò interrogatus, idem dixit, ac penè totam dicendi vim huic deberi affirmavit. Equidem haud ignoramus, Socratem, Platonem, Ciceronem, Quintilianum, ac Stoicorum plurimos artem illam admodum utilem Oratori, immo & necessariam existimasse, quatenus nimirum apto quodam corporis gestu, vultus, & corporis composita adformatione constat, tum vigore oculorum, pondere vultus, accommodatoque singulis verbis, & sententiis sono vocis, & efficaci corporis motu ad ea, quæ exprimuntur. Quod cum intelligeret Petrus Francius [v. *Specimina Eloqu. externæ*, & *Or. pro Eloqu.* in *Posth.*] artificium jam pridem deperditum quasi postliminio revocare cœpit, & novam quodammodo *eloquentiam* commentus est, quam *externam* vocavit. Itaque adole-

ſcentes continuò duxit ad ſpeculum, ut, quomodo & ora, & oculos, ipſaſque manus ad ſingulas voces componerent, hoc veluti magiſtro diſcerent; tum verò novos Roſcios prodire in theatrum, ac declamare juſſit orationem quandam Romanæ eloquentiæ patris Ciceronis, ingenti utique Auditorum plauſu, qui ad rem novam, ut ſolet fieri, non leviter commovebantur. Verùm tantum abeſt, ut eloquentiam, ut potiùs affectationis turpiſſimum vitium cum Thraſo-

Duxit ad ſpeculum. Idem de celeberrimi nominis Oratore ſacro, D. J. F. M. retulerunt amici, qui, quoties coram concione aliqua honoratiore verba facienda eſſent, toties ſpeculum (quod in hunc uſum ampliſſimum, & ex puriſſimo chryſtallo Veneto affabrè fabricatum in Muſæo cuſtodire ſolebat) geſtuum ſuorum, & *parreſias* neceſſariæ judicem conſulebat.

THEM.

Turpiſſimum vitium cum Thraſoniſmo) In *Parrhaſianis p.* 229. dicitur, hodie ge-

ſoniſmo iſto diſcipulis ſuis inſtillaverit Francius, Vir alioquin laude ſua nequaquam fraudandus.

Pergimus ad Hiſtoricos, qui, cum res geſtas ſummorum Principum, aut familiarum origines deſcripſere, non minùs in Charlataneriæ, quam vocamus, vitium inciderunt. Quidam ut ad Livii gloriam quàm proximè ac-

 ce-

ſtibus operam dari, ut attentiores fiant auditores; olim Apoſtolos exeitaſſe attentionem miraculis & ſanctitate vitæ. Ibidem p. 124. quidam in eo ſtudio nimius dicitur *un grand chaſſeur des moulins*. SCRIB.

Nequaquam fraudandus.) Addi fortè hic poſſent, quæ de Andreæ Bajani oratoria narrat Erythræus *Pinacoth. p.* 258. Is nimirum pueris oratiunculas ſcripſit, quas in Æde D. Euſtachii die eidem ſacro, ut mos eſt illorum adoleſcentium, haberent, quæ ineptam ac ridiculam pædagogi ſedulitatem, & induſtriam declarant, cujuſmodi fuit illa, in qua ita verba coagmentantur, componunturque, ut ipſa per ſeſe ſe teneant ac ſuſtentent, nec aliquo verborum adminiculo innitantur. CHAR.

cedant, historiolas suas longis, atque tædiosis orationibus inferciunt, adeo ut barbaris etiam hominibus tribuant ingeniosissimos sermones; id quod in Paulo Æmylio, Gallico Scriptore, plures adnotarunt. Alii quasi de Lectoribus desperent, nisi oculos jucundo spectaculo oblectent, singulas paginas scitissimis figuris exornant, &, quod ridiculum, pugnas quoque ipsas, & velitationes, nullo sæpè ordine gestas, sollicitè depingunt:

Singulas paginas scitissimis figuris) Freheri Theatrum ob putidas imagines notat Thomasius in *Colloquiis menstruis P. II. p.261. f.* Clarmundum, vitarum scriptorem, & mirificum imaginum concinnatorem, personatus Gaspar Bonifacius in Epistola de Clarmundo, quæ Bibliothecæ Halensi inserta est, *P. VII. p.567.* SCRIB.

Ordine gestas) Quare non immeritò Michaelem le Vassor dehortatus est celeberrimus Belli Dux Schombergius, nè prælia, & pugnantium actiones fusiùs deduceret, quippè quòd ipse, quoties cum hostibus

gunt: qui non magis mihi sapere videntur, ac primi illi librorum figuris distinctorum editores, qui quoties, vel urbis alicujus, vel prælii, vel viri aut fœminæ illustrioris meminere, eandem nobis tabulam identidem exhibent; id quod in Stumpfii, & Dresseri Chronicis, nec non in Pantaleonis Prosopographia,

---

confixerit, paucissima accuratè satis observare potuerit. Multo interim felicior est Vulgus Scriptorum, qui omnia hæc artificiosissimè exsequitur. Ictus illi præliantium graphicè depingunt, & globorum abeuntium, redeuntium vias ad amussim delineant. I. HALL.

Vel prælii, vel viri) Similes etiam picturas Ill. Pufendorfii Historiæ Caroli Gustavi nulla quidem Autoris culpa, insertas adnotamus, quas, ut compendium fieri posset sumtuum, præstaret (ut in ceteris tanti Viri libris factum) penitus omissas. Et observarunt aliqui, in ipso Theatro Europæo nonnullas præliorum repræsentationes in diversis Tomis repetitas, easdemque picturas præliis diversis fuisse dicatas. VAND.

aliisque superioris ævi libris plurimis deprehendimus. Sed & minùs meo judicio ferendus Johannes Palatius, qui ut genio seculi, quo res numaria florebat, placeret, exsangue, & elumbe historiæ suæ corpus opplevit numismatibus, sed adulterinis, ex otioso ipsius cerebello profectis. Alii quo tutiùs adblandiantur suis Mæcenatibus, & Lectoribus ob-

Adblandiantur suis Mæcenatibus) Hi sæpenumero, ut cum Naudæo meo loquar, peccant, *non quia judicio carent*, sed *quia moribus ita receptum est*, immo quia, Plutarcho teste, *Lucri scilicet bonus odor ex re qualibet est, cur non & à mendaciis profecti?* Hanc ditescendi & proficiendi artem non ignoravit Jovius, de quo Lipsius L. I. Polit. in Not. ita: *Judicio ac fide ambiguus, ubi affectus non distrahunt, rectus, ubi illi adsunt, obnoxius. Ad gratiam scilicet se dat & aurem. Laudationum nec causam sæpe habet, nec modum* &c. Quid, quòd ipse de se jactare solitus fuit, binos sibi calamos esse, aureum alterum, alterum chalybeum, ad inæqualiter tractandos Principes, inæqualibus se benefi-

obtrudant fabulas Milesias, nescio quæ archiva, quos codices jactant, & eruta ex obscuris latebris manuscripta; quos inter artifices nequissimos principem locum merentur, è nostris Georgius Ruxnerus [*Bibl. des Hist. p.* 175.], qui, ut familias quorundam nobilium extolleret, ad Magde-

---

ciis affecturos? &c. Conf. Teisserius in ejus Elogio. Verùm vix quidem opus est exempla horum hominum à majoribus repetere, cum hodieque omnis terra plena sit pennis; manibusque venalibus, & nostri temporis Annales magnam partem *mendacii, atque adulationis Gymnasia esse consueverint, ubi*

Uni se atque eidem studio omnes dedere, & arti,
Verba dare, ut cautè possint pugnare, dolosè
Blandiri, certare, bonum simulare virum se,
Insidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes.

Lucilius apud Lactantium L. V. de Justitia C. IX. Conf. Naudæus in Dial. Masc. p. 75. THEM.

Magdeburgici codicis, quem nemo vidit, fidem provocat, & ex Gallis Antonius Varillasius, qui, quoties genio indulget, spissa manuscriptorum nube se tuetur. Taceo falsarios, & sycophantas alios, qui integros libros nobis dedere, Annium, Viterbiensem, qui Berosi Chaldaei Antiquitates, Inghiramum, hominem Florentinum, qui Antiquitates Etruscas, Ant. Dominicum Floccum, qui L. Fenestellae librum de Magistratu, & Sacerdotio Romano, Hieronymum Romanum de la Higuera [*Ib. p.*324.] qui Flavii Lucii Dextri, Marci Maximi, Braulionis, & Helecae (*p.*215.), Ant. Lupianum Zapatam, qui Hauberti, & Gregorium de Argaez, qui Liberati Chronica excogitarunt:

Chronica excogitarunt.) Conf. testis omni exceptione major, Nic. Antonius, qui

runt: neque ex his quisquam tam bardus fuit, aut ineptus, quin ex vetustis codicibus accuratè omnia descripta prædicaret; quin & aliqui, quod de Zapata inprimis fertur, quo faciliùs fidem invenirent, se furto abstulisse codices è Bibliothecis exteris, Lectores suos persuadere conati sunt; vel nova subinde chronica confinxerunt, quod de Argaezio constat, ut spuriis antea editis autoritatem conciliarent. Verùm, ut hi onerant Annalibus suis orbem literarum, quos æterna nocte sepultos præstabat, ita sunt alii contra, qui splendidos historiarum libros publicè

blicè

in *Bibl. Hisp. T. II. P. I. c.8.* imposturas hujus Higueræ, Joan. verò Tamaji de Salazar *T. I. p.601.* & Thomæ Tamaji de Vargas fraudes *T. II. p.252.* prolixè exposuit. Add. Struvii Diss. *de doctis Impostoribus*. I. HALL.

Splendidos historiarum libros publicè nobis pollicentur.] Ita Sammarthanus *Elo-*

blicè nobis pollicentur, eoque nomen sibi comparant inter historicos primi ordinis, quos tamen, cum diem obierint, ne per somnium quidem ea de re apparet cogitasse. Quo nomine Jo. Franciscum Carrettonium non ineleganter arguit Erythræus [*Pinac. C.63.*], qui cum idoneus esset habitus, cui Societatis suæ annalium confectio demandaretur, non solùm statim id, gloriæ & ostentationis causa, divulgavit, verùm & iterum iterumque gloriatus est, perfecturum se, ut omnes intelligerent, nemi-

gior. *L. II. p. m.61.* de Gulielmo Philandro testatur: *Commentationum in Vitruvium Proœmio multa insuper alia reconditioris, & insolentioris doctrinæ opera temerè pollicitus, tam pulchræ lucubrationis gloriam inani tot promissorum expectatione non mediocriter obscuravit. Quasi enim esset eo famæ nascentis auspicio contentus, pristinam deinceps diligentiam abjecit. &c.* SCRIB.

minem eorum, qui viverent, majori, quam ipſum, eloquentiæ, ceterarumque virtutum inſtructu, apparatuque ornatum, ad ſcribendam hiſtoriam acceſſiſſe: ſed tam magnificum dictum, utpotè plenum vanitatis ac ſpiritus, tenues abiit in auras, nec adhuc annalia, quæ nemo unquam eſt inſpecturus, apparent. Et noſtis, Auditores, quæ inter noſtros Vir magni nominis de vita Leopoldi M. & inter Batavos de rebus geſtis Wilhelmi III., Regis Magnæ Britanniæ, Hiſtoriographus ejus minatus fuerit, quorum in ſchedis, poſtquam è vita diſceſſere, vix una atque altera lineola, quæ huc faceret, reperta eſt. Quotuſquiſque

Quæ huc faceret, reperta eſt) Ita tempore Henrici II. Regis Galliæ Carolus Paſcal, è Vaſconibus oriundus, multis perſuaſerat, ſe Vitas editurum clarorum Virorum ſui temporis, quo id effecit, ut

que est porrò historicorum, qui non in ipso limine omnia ad unam veritatis regulam exactissimam redacta liberaliter polliceatur, quos ipsos tamen cum inter se componimus, rarissimè videmus conspirare? Herodianus Alexandrum Mammææ filium accusat, quem laudant Lampridius, aliique; Juliani virtutes commendant Ammianus Marcellinus, & Montanus, cujus vitia

plurimi, qui in his Elogiis locum sibi dari optabant, versiculis eum, & epistolis honorarent. Factum & inde, ut ad Historiographi Regii munus vocaretur; atque tum in Delphini nuptias orationem publicabat, velut ex Historiæ sue Libro IV. & V. depromptam. Enimverò post illius mortem patuit, eum nè quidem de simili opere unquam cogitasse, v. *Lettres de Pasquier.* SER.

Rarissimè videmus conspirare) At hi ferè sunt, quibus unicè fidem habemus in iis, quæ tradidere. Ergo Pyrrhonismo historico opus est, de quo subinde eleganter egit Bælius in *Dict.* SER.

tiæ perstringunt alii: Dio facta Bruti, & Cassii damnat, probat contra Plutarchus: Paterculus Sejanum extollit, plerisque aliis exosum: Claudianus Ruffinum proscindit, Arcadii præceptorem, quem Zosimus, Zonaras, Eutropius, & Paulus Orosius summis laudibus afficiunt. Sed

missis

Summis laudibus afficiunt) Sunt etiam Historici, qui veritatem scribere planè non volunt, sed orbem eruditum decipere ultro conantur; qualis, præter Varillasium Gallum, Polyd. Vergilius fuit, de quo ingeniosè Ovvenus *L. IV. Epigr.* 49.

Virgilii duo sunt, alter Maro, tu, Polydore,
Alter, tu mendax, ille Poeta fuit.

Talis fuit Poggius Florentinus, de quo itidem non malè Sannazarius ap. Vossium *de Arte Hist. C. X. p.* 56.

Dum Patriam laudat, temnit dum Poggius hostem,
Nec malus est civis, nec bonus Historicus.

Alii è contrario non possunt, etiamsi velint, veritatem dicere, vel propter intellectus vitium, & judicii defectum, vel quòd oculi cœco quodam affectu obfuscati, cor-

missis his, in quibus enarrandis dies nos citiùs, quàm dicendi ma-

---

rum scelera non dignoscant, quos venerantur, vel illorum merita non agnoscant, quibus infensi sunt. Aliqui veritatem ex proprio commodo metiuntur, largis pollicitationibus inducti, ut Annales condant. Ejusmodi perversi mores non possunt non Lectorem cautum reddere, & diffidentem. Quippè haud vereor, pluribus recentioribus pariter, & antiquioribus Historicis applicare verba Terentii ex Andriæ Prologo:

Historicus cum primùm animum adscribendum appulit,
Id sibi negotii credidit solum dari,
Populo ut placerent, quas fecisset, fabulas.

Pari jure in hunc censum referendi sunt multi Ephemeridum scriptores, qui sine ullo aut judicio, aut delectu, excerpta compilare, & superfluis suis, insulsisque alieni laboris sive censuris, sive Panegyricis, mercedem menstruam promereri soliti sunt. &c. I. HALL.

Alii id curant tantùm, ut suos ipsi libellos, eosque qui ex officina Typographi sui prodeunt, extollant, ceteros omnes, præstantissimos licèt, carpunt & sugillant, quo id consequuntur, ut Autores velint nolint, sua scripta offerant gratis Censoribus illis, ut vel levi saltem cen-

materia deficiet, eorum quoque attingenda eſt temeritas, qui in re Genealogica ad primam ſtirpem deſcendere audent. Nam, ut taceamus veterum Gentilium inſaniam, qui Principes ſuos Deorum ſanguine procreatos mentiebantur, aut eorum, qui gentium origines tradidere, & Hiſpanos à Tubale Japeti filio, Cam-

ſura afficiantur, vel indicta certè maneant. Scilicet de illis quoque dici poſſet, quod de P. Jovio refert Teiſſier *Elog. des Sav. T. I. p.65. il ſe vantoit d'avoir une plume d'or & une de fer, pour traiter les Princes inègalemènt, ſelon les faveurs, qu'il en recevoit*. VAND.

Ad primam ſtirpem deſcendere audent) Sic Johannes le Maire Gallorum Regum originem ad Trojanos refert, teſte Sorello in *Bibliotheca p.294*. In Oppido Heverlea, haud procul Lovanio, eſt templum, & in hoc marmorea Principum Crojorum & affinium monumenta. Ibi Genealogiam Ducum de Areſchot ab Adamo uſque ad præſentes ultimos videbis in choro ad latera, uti teſtatur Golnitius in *Itinerario Belgico-Gallico p.114*. SCRIB.

Cambros à Gomero, altero ejusdem filio, Britannos à Bruto, Francos à Francione, Priami aut Hectoris filio, Brandenburgicos à Brenno, ab aliis alios, arcessiverunt; illud profectò dignum risu, ac multò cachinno, Franciscum Sandovallium (*Oeuvres de la Mothe le Vayer T. I ed. in fol. Nicholson*), Hispanum, Caroli V. Imp., Wilhelmum Slatyer (*Scotch Hist. Lib. P.* 140.), Anglum, Jacobi I. Angliæ Regis; & Joannem Messenium Regum Sueciæ familias inde ab Adamo, primo omnium parente, non interrupta per tot capita serie, deduxisse. Neque feliciùs, ut arbitror, operam suam collocarunt Jacobus Zabarella, qui Joannis Casimiri Poloniæ Regis, & Godofredus Siegfried Megander, qui Christiani Saxoniæ Ducis cum Regibus, ac Principibus

pibus Europæ tantùm non omnibus cognationes, descriptis pluribus tabulis, delinearunt.

Accedo ad Poetas, genus hominum lepidum & facetum, sed &

Delinearunt) Non ineptè fortè illi quoque accenseri ceteris poterant, qui arcana aularum sollicitiùs rimantur, & nova identidem, ac inaudita crepant, velut ea effutientes, quæ è sanctiori concilio accepissent. Quem in censum ex Italis Gregorium Letum, & è Gallis Michaelem le Vassor aliqui referunt, quorum hic tamen illo multò ingeniosior est. SER.

Genus hominum lepidum, & facetum) P. I. Beronici, quem P. Rabus in Carminum ejus, quam adornavit, editione incomparabilis Poetæ titulo insignivit, ad Poetas Charlatanos meritò referas. Hunc enim, cum stupenda prorsus carminis extemplo fingendi vi polleret, versusque furore quodam quasi percitus funderet non ineptos, sæpiùs Thrasonis instar de ingenii sui promtitudine mira narrasse; artisque suæ documenta nimiùm ostentasse, aliisque obtrusisse tradit Ant. Borremansius *Var. lect. c. 6.* qui præterea caminos verrendo, cultros acuendo, & similibus artium mechanicarum vilissimis, imprimis autem agyrtam agendo, & populo vendendo fu-

& inflatum, & arrogans, de quibus, nisi alia dicenda superessent, latissimum utique haberem disserendi campum. Nimirum ex quo ita persuasum fuit nonnullis, quasi ex ipso Poetarum patre Homero rerum omnium hu-

---

mos vitam ipsum tolerasse scribit. Conf. *Act. Erud. Suppl. T. II. p.*161. TRIVULT.

Patre Homero) Quantæ anno superiori de Homero lites inter ejus fautores, Daceriam, Gacon, aliosque, & Homeromastiges, de la Motte, Terrasson &c. ortæ fuerint in Gallia, non attinet hic repetere: plena de iis sunt diaria. Carmina, quæ ad hanc litem spectant, imprimis diligenter exhibet Autor Novorum Liter. (*Nouvelles Literaires*) quæ Hagæ Com. A.1715. singulis septimanis prodire cœperunt. Ceterùm ut taceam eos, qui Theologiam ipsam ex Homero petunt, & in ejus descriptione cesti Veneris Iliad. XIII. v.215. 216. 217. mysteria, & ænigmata multa contineri putant, teste Eustathio in Schol. ad Hom. l. c. p.979. (qua de re videri poterit Autor noster in Diss. *de eo quod placet* §.8.); ecquis putet, contra morbos quoque remedia ex Homero peti posse? quod patet ex ejus Scholiaste Latino, qui testatur,

humanarum, atque divinarum fontes derivari possent, incredibilis profectò fastus invasit cunctos, qui in re poetica fuere vel leviter exercitati. Nam ut olim Accium Lucium Poetam, cujus vix nomen ad nos propagatum

---

versum illius Iliad. B. v.95.

Turbata autem fuerat concio; subtus autem gemuit terra,

podagræ mederi. VAND.

Quod verò Homero inter Græcos, ut plura sæpè invenisse sibi in eo videantur Lectores, quàm ipse quidem satis Homerus perspecta habuit, idem ferè etiam Virgilio inter Latinos accidit. Nam ut de sortibus Virgilianis nihil dicam, non desunt sanè, qui Physices, Oratoriæ &c. præcepta, atque argumenta ex eo deprompserunt, qualis Casp. Knittelius è Soc. Jes. qui in Regia Via ad omnes artes, & scientias, primum Æneidos Virgilianæ versum: *Ille ego, qui quondam gracili modulatus avena*, septem verbis constantem, totidem argumenta de humilitate dicturo subministrare docuit. Conf. *Acta Erud. A.*1682. *p.*336. & Morhof. *Polyh. P. I. Lib.II. p.*353. *seq.* CHAR.

gatum eſt, Julio Cæſari, in Collegium Poetarum venienti, nunquam aſſurrexiſſe conſtat, quòd tantum Imperatorem in carmine multò ſe putaret inferiorem; ita inventi ſunt ſequioribus temporibus longè plurimi, qui neminem poematis gloria parem ferre potuere, nedum ſuperiorem. Unus nobis inſtar omnium erit Belmontes Cagnolus, Abbas Italus (*Erythr. Pinac. Cap.* 2.), qui cum Aquilejam captam ſoloque æquatam carmine deſcripſiſſet, nomen ſuum in toto orbe celebratum arbitrabatur, eoque, ſi literatus aliquis ei continuò non aſſurrexiſſet, elatus iracundia hiſce hominem verbis increpabat: Itane? Abbas Cagnolus, everſę Aquileję, & tantorum carminum Autor, tuam potuit notitiam effugere? non fit veriſimile; cumque in Humo-

moriſtarum cœtu carmina quædam horrida & inculta recitans, omnium in ſe riſus excitaſſet, quid ridetis, inclamabat, inſani? ego ſum ille Abbas Cagnolus, omnium, qui ſunt in hoc numero, multò antiquiſſimus, quique ex dirutæ Aquilejæ poemate tantam mihi gloriam, famamque collegi, ut nullus in terra vivat, cujus nomen ſit apud omnes illuſtrius, & clarius. Et quid mirum criſtas erexiſſe Poe-

Cujus nomen ſit illuſtrius, & clarius) Tria Epigrammata veterum Poetarum, Nevii, Plauti, Pacuvii, quæ ſepulchris incidenda ipſi ſibi ſcripſerunt, plena faſtus, & ſuperbiæ legenda ſunt apud Gellium *L.* 14. *Noct. Attic.* De Suffeno Catullus Epigr. XXII.

- - - *Neque idem unquam*
Æquè eſt beatus, ac Poema cum ſcribit,
Tam gaudet in ſe, tamque ſe ipſum miratur.
Cicero proindè T. Q. V. 22. *Adhuc neminem cognovi Poetam (& mihi fuit cum Aquino amicitia) qui ſibi non optimus videretur.* SCRIB.

tas, quos ab ipsis summis Principibus, aliisque spectatissimis in Republica Viris longè plurimis, in delitiis habitos, magnisque honoribus, ac præmiis affectos fuisse novimus? Alexander M. cum ad tumulum constitisset Achillis, eum hoc uno beatum prædicabat, quòd præconem virtutum suarum Homerum nactus esset; & nisi Ilias exstitisset, inquit Tullius, idem tumulus, qui corpus contexerat, nomen quoque obruisset. Augustus versus in laudem Æneidos ipse componebat, ut vel sic absterreret illos, qui ad ipsius Maronis moribundi præceptum, præstantissimum poema igne cremari, ac subduci posteritati cupiebant. Et ut alios taceam, inter recentiores, qui modicis carminibus ingentes divitias collegerunt, non

Divitias collegerunt) Huc referri possunt

non possum certè hoc loco præterire Petrum Ronsardum (*Nouv. Oeuvr. de M. le Pays T. II. p.* 182.) qui non modò tanta apud Re-

Malaherba, cui Maria Medicea 15000. librarum pensionem annuam procuravit, teste Menagio *Rem. sur les Poes. de Malherbe p.* 378.; & Desportes, de quo ita loquitur le Pays *Nouv. Oeuv. T. II. p.* 180. *Un seul Sonnet luy fit payè dix mil francs par l' Amiral de Joyeuse, & enfin apres s' estre bien lassè à faire des vers, sa Muse acquit un repos de dix mille ecus de rente. M.*

Philippus Desportes pro parvo poemate à Carolo IX. centum aureos nummos, & pro paucis versibus ab Henrico III. mille unciales accepit. Vid. Baillet *Jugemens T. IV. P. IV. p.* 84. Jo: Baptistam Marinum pro *Adonide* Maria Medicea, Regina Galliæ, munere 100000. florenorum donavit, quod ipsi tamen non longè post furto ablatum fuit, tanquam quòd ita magnum non meritus esset. Vid. *d. l. p.* 204. De Barlæo in Sorberianis p. 40. hæc leguntur: est tamen vir inter magnos ævi nostri numerandus; elogium scripsit Cardinali Richelio quinque millibus florenor. repensum. Ipse Barlæus ad Jacob. Petitium *Epistol. XXXVIII.* inter eas, quas Jo: Brant ineditas ante Amstelodami a. 1702. vulgavit: *Illi per tri-*

gem Carolum IX. gratia florebat, ut cum illo carminum certamen inire non detrectaret, sed & ob unam poematis gloriam, ab Elisabetha Angliæ Regina adamante pretiosissimo, & à Maria

duum Haga Comitis, evocatus ab illustrissimo Oxenstirnio Legato, qui lacrimas meas, quas superiori æstate in obitum Regis Gustavi effudi, abstersit aureo sindone. Sanè hæc ex Aquilone mihi tempestas non fuit gravis. Expediet reges sic mihi sæpè mori. Idem, cum è Britannia regium munus accepisset, ita ad Godofredum de Hæstrecht læto calamo scribit: *Ante pauculos dies ad me misit Legatus Britannicus, Serenissimi Regis nomine, aureum torquem, δῶρον verè basilicon. Jactet vetustas laureatos, aut hederatos Poetas; ego auratus esse malim. v. Epistol.* 58. inter Barlæanas, quas Gerhardus Brandt vulgavit; sed idem tamen Baudii conditionem tangit, non æquè feliciter auro inhiantis, ita scribens *Ep.* 61. *Baudii sortem memoras, cui minùs feliciter successit poeticum hoc negotium. Memini Scaligerum abiturienti illi in Angliam cum ingenti Jamborum mole ad Jacobum Regem, dixisse:* Baudi, tu abis in Angliam gravis spe, sed redibis levis ære. *Nec fefellit vatem augurium istud.* SCRIB.

ria Scotica supellectile aurea, &
I 4 ar-

Supellectile aurea, & argentea.) Naudæi Mascurat p.185. de Mazarino suo: *Balsac & Corneille l'ont remercè publiquement, le premier, de ce qu'il luy faisoit payer punctuellement une pension de quinze cens livres, & l'autre, de ce qu'il luy en avoit donnè une de cent pistoles. --- Mais crainte que tu ne me serves d'un Vel duo vel nemo, venons, je te prie aux autres. L'Ode de Monsieur Chapellain, n'a t'elle pas estè recogneue d'une pension de cinq cens escus? la preface des poesies du president Maynard ne luy valut-elle pas milles livres? le Cordelier du Bosc n'a-t'il pas estè gratifiè d'une pension de six cens?* &c. De Desportes conferri meretur Menagius in *Anti-Bail. T. I. p.*385. & ipse Bailletus *T. I. p.*558. qui à p.556. usque 562. pluratalia exempla cumulavit. Ex his illa tantùm nostra facimus, quæ p.562. leguntur, ut constet, quandoque & Baviis regalia dona cessisse: *Mr. de Balzac avoit raison de louer ce Dictateur Roman, qui donna de l'argent à un mauvais Poete, qui luy avoit presentè des Vers, à condition, qu'il n'en feroit plus à l'avenir. Et l'on estimera toûjours un trait de la sagesse & de la generositè de la Reine de Suede, qui recompensa un froid & pitoyable Harangueur, pour avoir fini.* THEM.

argentea donari meruerit, dictumque vulgo fuerit, nunquam Galliam ex triſti luctu, quem ob captivitatem Franciſci I. Regis ſui conceperat, recolligere ſe potuiſſe, niſi Ronſardus eo ipſo die, quo Franciſcus captus eſt, miráculo quodam in lucem editus fuiſſet. Memoratu dignum eſt, quod de Camillo Querno refert Scriptor diſertus Paulus Jovius (*Elog. P.II. p.156.*). Is, inquit, è Monopoli, Leonis X. Pont. fama excitus, quum non dubiis unquam præmiis Poetas in honore eſſe didiciſſet, in Urbem venit, lyram ſecum afferens, ad quam ſuæ Alexiados ſupra viginti millia verſuum decantaret. Arriſere ei ſtatim Academiæ ſodales, quòd Apulus præpingui vultu alacer, & prolixè comatus, omnino dignus feſta laurea videretur. Itaque

ſolemni exceptum epulo in inſula Tyberi Æſculapio dicata, potantemque ſæpè ingenti pa-
I 5 tera,

Potantemque ſæpè ingenti patera) Scilicet ut Flaccus ait :

Nulla placere diu, nec vivere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus .

& Plutarchus in *Sympoſiacis* teſtatur, ideo Æſchylum Tragœdias potando ſcripſiſſe, quoniam vini calor inveniendi vim excitat, quæ in ſobriis torpet aliquando: imaginationes movet, impetumque, & fiduciam miniſtrat. Atque ideo, vel Platone, & Ariſtotele etiam docentibus, Bacchus quidam eſt furoris Deus, ſine quo vates, & Poetæ parum proficere gentes arbitrabantur. v. Gyraldum *de Poetar. hiſt. Dial. VI. Opp. T. II. p.*345. Et hanc ob cauſam hedera olim non minùs, ac lauro coronatos fuiſſe Poetas oſtendit Borremanſius *de Poetis, & Proph.p.*24.*ſeq.*De Anacreonte nemo dubitaverit, qui ejus Odam XXXIX. legat, ad quam vide interpretis Galli Longepierre Notas p.200. Nec minùs de Propertio conſtat, fuiſſe vini amantem, ſiquidem *Lib.III. Eleg. XV. ad Bacchum*, ita loquitur :

Quod ſupereſt vitæ, per te, & tua cornua, vivam :
Virtutiſque tuæ, Bacche, poeta ferar .

tera, & totius ingenii opes pulsata lyra proferentem, novo serti genere coronarunt: id erat ex pampino, brassica, & lauro elegan-

E recentioribus exempla plurima prostant eorum, qui genium mero provocarunt. De Mureto certè, quem meritò Poetis accensemus, refert Erythræus *Pinac. n.5.* quòd interdum vino se ad ebrietatem oneraverit. Cæsar Ursinus, *Vir sanè carus*, ut Anagramma habet, Bacchi furore multa se scripsisse fatetur in Præfatione *Macaronicorum*, quæ sub nomine *Magistri Stopini* edidit, & in *Poem. I.* Johannem Bocerum post cœnam sæpè, ac Ennii exemplo benè potum magnam optimorum versuum copiam fundere sine ullo labore, & sine lituris se vidisse, testatur David Chytræus apud Jo: Goes *Opusc. de VVestphalia p.26.* Pontus de Thiard, Poeta Gallus, capacissimos calices exhausit, nec unquam cubitum ivit, quin mero se totum proluerit, ut testis est Baillet *Jug. sur les Poet. n.1367.* Dominicus Baudius passim *polypotes* audit, quem & ideo, ut notum est, Jac. Arminius *scandalum* vocabat *Academia Leydensis*. Conf. Arnd. *Bibl. Pol. Herald. p.135.* De Beronicio verò (de quo paulò ante)
Vitam cui vinum præbuit, unda necem,
vide *Act. Erud. Lips. l. c.* VAND.

ganter intextum, sic, ut tam falsè quàm lepidè ejus temulentia brassicæ remedio cohibenda notaretur, & ipse publico consensu *Archipoeta* cognomen, manantibus præ gaudio lacrymis, lætus acciperet, salutareturque itidem cum plausu, hoc repetito sæpè carmine:

Salve brassicea virens coronâ,
Et lauro, Archipoeta, pampinoque,
Dignus Principis auribus Leonis.

Nec multò post tanto cognomine percelebris productus ad Leonem, infinita carmina, in torrentis morem rotundo ore decantavit, fuitque diu inter instrumenta eruditæ voluptatis longè gratissimus, cum cœnante Leone porrectis de mensa semesis obsoniis stans in fenestra vesceretur, & de Principis lagena perpotando, subitaria carmina

Subitaria carmina factitaret) Quotus

na factitaret, ea demum lege, ut præscripto argumento bina saltem carmina ad mensam tributi nomine solverentur, & in pœnam sterili vel inepto longè dilutissimè foret perbibendum. Itaque cum aliquando, ut idem Jovius testatur, de se canere jussus, in hunc hexametrum erupisset:

Archipoeta facit versus pro mille Poetis,

&

---

quisque est Poetarum, qui, ubi stans pede in uno centum, aut mille versus effuderit, non glorietur maximè, & exultet? Instar omnium ille apud Horat. Serm. L. IV. 14. fuerit:

Crispinus nummo me provocat: accipe, si vis,
Accipe jam tabulas; detur nobis locus, hora,
Custodes: videamus, uter plus scribere possit.

Nummo lego cum Cl. Bentlejo, non *minimo*, quæ fuit hactenus recepta lectio. SAM.

Jovius testatur.) Refert id quidem de Andrea Marone, Poeta, sed haud dubio errore, Caspar Ens *Epidorpidum* L. I. p. 248. M.

& demum hæsitaret, illico Pontifex perargutè addebat pentametrum:

Et pro mille aliis Archipoeta bibit.

Etenim & longè plures commemorari poterant Poetæ, qui genium mero sollicitare paulò largiùs consueverunt, nisi temporis habenda esset ratio. At de Poe-

Habenda esset ratio.) Non levis quoque est Gallorum ineptia, arbitrantium, sola sua patria vina sufficere ad excitanda, & alenda elegantiora ingenia, nec inde fieri posse, ut genuinus Germanus sit genuinus Poeta. Atqui confundant illos, non refutent, Viri præstantissimi, & ingeniosissimi Hofmansvvaldau, Besser, Neumeister, alii. Doctissimus Gundlingius hæc de Gallis illis Thrasonibus *C.I. p.79. edit. prima*, *Otiorum* monuit: Galli Germanorum Carmina legere nesciunt, eo quòd linguam nostram militibus saltem convenire existimant, & hinc est quòd suspicantur, nulla nobis alia Poemata esse, quàm quæ callidas *Reinicke* vulpis technas exponunt, aut boni illius *Sachsii* Rhythmologias, quas Phonasci hodienum in pretio habent. I. HALL.

Poetis laureatis nonnihil hoc loco dicendi peropportuna nobis nascitur occasio, quippè qui non minùs ac victores in Olympicis, sibi

Quid inde mirum, quòd ignorantes hi osores nobis quoque impudico ore oggan-niant Distichon, quo Gambaram, Poetam Antvverpiensem, paucis mutatis lusit Muretus:

Credite, Vestratum merdosa volumina Vatum
Non sunt Nostrates tergere digna nates.

Sed facessant bardi illi & inficeti. Condignè tamen ipsorum convitiis responderunt post Lansium, Cramerus in *Vindiciis*, Bernhardi *in Meditat. Acad. de Germania artibus literisque nulli secunda*, Richey *in judiciis quor. Gallorum iniquitatis convictis*, Gryphius *in Schediasm. Anecdoto de erroribus Gallorum Geographicis*, & alii; de quibus olim ex instituto. Q. MARC.

De Poetis laureatis) Utique hi sibi maximoperè placebant, cum se laureâ caput cincti in speculo velare conspicerent.

.... Beatus Fannius, ultro
Delatis capsis & imagine.

Hor. *Serm. IV.* 21. 22. Ceterùm de Poetis laureatis vide Berneggerum *Observ. hist. pol.* 1. in fine, Taubmannum in *Dissert. de Latina lingua*, & Jac. Thomasii, & Th. Reinesii *Epistolas duas* Marestanis sub finem additas. SAM.

ſibi placent, & quendam quaſi in Poeſi dominatum erigunt. Ipſe Petrarcha (*Nouv. Oeuvr. de M. le Pays T. II. p.* 186.), qui primus ferè honorem illum conſecutus eſt, non alio in loco Romæ, quàm quo Imperatores Romani conſueverant, coronari voluit; & conſtat de Ludovico Arioſto, quòd, cum ab ipſo Imperatore Carolo V. lauream accepiſſet, tanto repentè gaudio fuerit perfuſus, ut velut œſtro percitus per omnes plateas curſitaverit, ipſo *Rolando furioſo*, quem carmine deſcri-

* *Quendam in Poeſi dominatum erigunt*) Taubmannum adhuc Alumnum Meliſſus laurea donavit; vid. Eraſmi Schmidii Orat. in memoria Taubmanni in *Memoriis Philoſophorum VVittenii Decad.* I. *p.* 83. qui tamen in diſſertatione *de Latina lingua P.* I. 109. Poetæ doctiſſimi Adami Theodori Siberi meminit, qui nomen ſuum Poematibus ſubſignaturus, ſe Poetam non laureatum ſcripſit. SCRIB.

scripserat, longè furiosior (*Lassel Voy. d' Ital. T. II. p.* 244.). Henricus Loritus Glareanus, cujus & supra mentionem fecimus (*Paravicini Singul. de vir. cl. p.* 81.), à Maximiliano I. Imp. corona poetica donatus, cum peregrinos aliquos se ipsum visendi gratia accessisse audivisset, tum laurea indutus, & aurea torque ornatus, ac conclave elegans, & amplum ingressus, & in hemicyclum se recipiens, sedebat immotus, perinde atque illos non

---

Longè furiosior.) Hetruscum est poema, quod *Orlando furioso* inscribitur: dedicaverat illud autor Duci Ferrariensi, sed nihil aliud ab eo retulit, præter verba illa: *Signor Ariosto dove per Dio avete pigliato tante ....?* v. Le Pays *l. c. p.* 184. & ridetur falsè Ariostus ab autore libri *Hist. Poet. de la Guerre entre les Anc. & Mod. Lib.* 5. M.

Sedebat immotus.) Non multum abit, quod de Barthio habet Paravicinus Cent. III. Singul. N. 4. Ille, ut erat in plurimis morosus, ita exteris accessum, ad se vi-

non videret, qui accesserant, atque ita etiam abire patiebatur. Et relatum accepimus de Simone Dach, cujus est in Borussia nomen celebratissimum, nunquam eum in publicum prodiisse, quin corona, ac ceteris ornamentis, quæ Poetam laureatum decent, fuerit insignitus.

---

dendum, non facilè permittebat. Cum tamen aliquando ipsum Anglus quispiam inviseret, intentis eum oculis aspiciebat, sed clauso ore; denique se avertens ajebat: *Si me à parte anteriore contemplatus es, contemplare nunc etiam à posteriore.*

Quantum verò ad Dachium, certiores nos fecit Vir gravis, & fide dignus, nihil sibi horum, cum ante annos jam benè multos Regiomonti degeret, de optimo viro innotuisse, quin potiùs contrarium se testari posse; quòd scilicet Dachii memoria apud omnes cum Academiæ, tum oppidi Cives, ut Viri moderati, & placidi in summo honore fuerit. Neque ipse diffiteri possum, mihi similem penè narrationem de nescio quo *Hombergio* Poeta Germano, factam esse. Quanquam & de hoc nihil certi affirmare ausim. THEM.

tus. Deinde illud quoque præcipuum habent Poetæ, quòd ingenii sui fœtus, perinde ut canis catulos suos, amant & lambiunt, & præmaturo sæpè partu in lucem protrusos centies prælegunt amicis suis, ac patronis, & cum alios non invenerint, quorum aures obtundant, no-

Centies prælegunt amicis suis) Equidem & veteribus id solenne fuit. Unde Plato Antimacho sua poemata recitanti omnium instar fuisse perhibetur. Conf. Rob. Titi Bergensis *Prælect. in* Catull. *p.*601. Quintilius liberrimè corrigebat, quæcunque ipsi prælegebantur, carmina, fidelissimè admonens morigeros, sed cum obstinatum videret Poetam, tacitè illum, nullo addito verbo, dimittebat. Vid. Robortelli *Comm. in Poet. Hor. p.*18. Et Ferdinandus Furstenbergius in Poem. p.99. scribit:

Sic Venusinorum sermonum candidus audit
Judex Tibullus, & suos
Nasoni solitus recitare Propertius ignes
Arbitrio illius stetit.

Sed ea est plerumque Poetarum arrogantia, ut pauci æquo animo ferant amicorum admonitiones; verùm plausus tantùm,

novem Musas cum Apolline provocant, ut numerum faciant. Quin & nova comminiscuntur carminum genera, Choriantica, Ascle-

---

ac præconia quærunt, eoque ad alteram identidem stropham in sinu quasi gaudentes, oculos in auditores suos conjiciunt, ut illis se placuisse intelligant. VAND.

Ut numerum faciant] O felices quondam Poetas Romanorum, qui, cum recitandum esset poema aliquod, certos alebant homines, qui recitantibus plauderent. Juvenalis *Sat.VII:*

Scit dare libertos extrema in parte sedentes
Ordinis, & magnas comitum disponere voces. SAM.

Comminiscuntur genera.) Germanos præ reliquis hujus pruritus insimulat Naudæus l. c. p.213. ubi personatus *Saint-Ange* ad *Mascuratum* suum: *Je m' etonne toute fois, qu' ayant parlè de celles* (Poesies Macaroniques) *des Italiens, & des Francois, tu ne dis rien des Allemands & Flamands, qui sont naturellement portez a toutes ces sortes des Badineries*. &c. Atque, si verum fatendum,

Nil intentatum nostri liquere Poetæ;
Sed minimum meruere decus

Carminibus suis hieroglyphicis, cancrinis, pyramidalibus, cruci-& calici-formibus,

Asclepiadica, Dicola, Distropha, Tetrasticha, Acrosticha, & nescio quæ alia, in quibus non quod

aliisque genuinæ Poeseos dehonestamentis. Ut mirer sanè, Virum literatum, ante XII. hos annos peculiarem Commentarium *de Poesi Germanorum Symbolica* publicasse. Taceo Poetastros, & Rhythmidædalos, qui in sutrina sua, vel ad textorium sedentes Musis vim inferre, versuumque, si Diis placet, Myriades profundere non verentur. Talis fuit sciolus ille Pædotriba rusticanus, qui tantùm non Megalesia celebrari fecit, aut munera accolis suis edidit, cum post quinque, & quod excedit dierum sudores, distortum denique hunc Pentametrum enixus esset:

Quæ non mutari, sunt toleranda, queunt.

Itemque bonus iste Andr. Colbius, qui, quòd porcus mactatus erat præpinguis, atque ei & anser, & capus, & gallina suppetebant, lepus etiam, piscesque ex sententia aderant, admovendum omnino dubiæ cœnæ putavit Petr. Paganum, Veterem Fautorem, istumque his versiculis invitatum voluit:

Domine Petre, Domine Pagane,
Colbius rogat, velis, ut, Andreas,
Vesperi quarta mactabimus suem,
Ad se venire.

Bellissimè omnia! nec enim hospites opi-

quod pueri in faba invenisse sibi videntur. Taceo vesanam illorum fingendi, ac mentiendi libidinem, qui vel cum Ariosto illo, de quo modo diximus, cum hippogryphis ex Luna descendunt, vel cum Typhone apud Nonnum (*In Dionysiac.*), se aurigaturos cœlum, immo octies majus effecturos, quòd hoc nostro capi satis non possent, & novis nuptiis copulaturos stellas, ut cœlo plenior sit soboles, ineptissimè somniant. Nec quic-

parum convivium recusarunt, sed lautè coenatum est, crateresque in seram usque noctem eversi. THEM.

Caucrinos versus, qui retrogrado ordine legi possunt, nemo ante Joannem Henricum Risium, in comitatu Sponheimensi natum, aggressus est, qui Epigrammata cancrina Viris eruditis primus scripsit, teste Frehero *Thc. Vir. claror. p.690.* De versibus Leoninis plurima lectu jucunda collegit S. R. Rechenbergius in *Diss. de ineptiis Clericorum Romanens. literariis p.590. seqq. Diss. Acad.* CHAR.

quidquam addam de *Furore*, quem vocant, *poetico*, in quo *Theîon* quippiam inesse sibi persuadent; quamvis illum quoque facil-

Inesse sibi persuadent.) Maximè in Anagrammatibus nescio quid peculiare & ominosum quærunt ista Vervecum capita. Atqui divini nihil, nullumve *theîon* in illis latere, vel ex eo solo clarum fit, quòd Eruditi etiam in scriptis eristicis adversarios suos iisdem traducere non dubitarunt. Sic Emericus Cruceus à Joh. Frid. Gronovio fortè lacessitus, hæc ex ejus nomine fabricatus est: *Ego unus, cor asini ferens, rudo*: quibus & hoc Distichon superaddidit:

Lucius inversus hominis sub Pelle Gronovi
Occultas asinum, quem procul ire jubes?

Evolv. otia Gundlingiana, ubi C. VI. lepidum Epistolium de Anagrammatum Admiratoribus, & p.255. edit vet. singulare illud de Gronovio & Cruceo legitur. Possent hic afferri plura aculeata Anagrammata, quæ mores ejus, quo de sermo est, non malè exprimunt; quia verò & illa ipsa sæpiùs animi exacerbati, & infesti, quàm excellentis ingenii inventa fuerunt, nobis quidem ista tangere nefas esto. I. HALL.

Lipsiæ quidem in anagrammatibus multam olim operam posuit quidam M. Fren-

facillimè trahi poſſe in rem noſtram, nemo ibit inficias.

Nunc ubi ad doctrinam Logicam, & Metaphyſicam delabimur, proh quantum ubique ineptiarum deprehendimus! Quis enim ferat tot vanas, & inu-

---

zelius, qui, cum funus duceretur Viri honoratioris, illud uno ſaltem anagrammate, ſi non pluribus, proſequi ſuevit. Sed referunt, tam difficiles ipſi partus hos extitiſſe, ut, quoties in anagrammate inveniendo laboraret, toties humi ſe projecerit toto corpore, atque ita ſe mirum in modum contorquens, & nunc huc nunc illuc volutans, nunquam ceſſaverit, quin aliquid elicuiſſet, invita licèt ſæpiùs Minerva. VAND.

Ad doctrinam Logicam) Meum hic facere poteram verſiculum, quem, teſte Naudæo in dialogo *le Maſcurat* p. 393. Cœleſtini monachi Pariſiis cœnobii ſui foribus inſcripſere:

Linquo Coax ranis, Cras corvis, vanaque vanis;
Ad Logicam pergo, quæ mortis non timet ergo.

Autor ejus perhibetur quidam Silo, ſeu Serlo, Profeſſor Log. in Academia Pari-

inutiles digladiationes (*Conf. Agr. de Van. Sc. Cap.8.*) de formalitatibus, hæcceitatibus, quidditatibus, intentionibus, ſuppoſitionibus, exponibilibus, reduplicativis, particulariſationibus, ſuppoſitis, mediatis, & immediatis, complexis, & incomplexis, (jam ſpiritus me deficit) breviter, tot intolerandis ſubtilitatibus, cum quibus ſi Cleanthis, aut Chryſippi argutiæ unà

ſienſi circa A.1181., qui à diſcipulo quodam harum ineptiarum ſtudioſiſſimo, ut convenerat inter ipſos, poſt mortem de pœnis infernalibus admonitus, miſſis ſophiſticationibus, & adſcito habitu religioſo, hoc ipſo verſiculo ultimum vale dicebat auditoribus ſuis. Conf. Ant. VVood *Athen. Oxon. in Faſtis T. I. pag.*833. M.

De formalitatibus, hæcceitatibus &c.) Alia id genus vocabula, tum & quæſtionum ſtolidarum, & inutilium exempla, qualia barbara ſecula olim pepererunt, ſuppeditabit Roſtochienſium celeberrimus Theologus Dn. Jo. Fechius in Diſſertat. *Jo: Reuchlini Vita*, à Majo conſcriptæ præmiſſa. *A.* 5. 6. SCRIB.

unà cum Daphitæ, Euthydemi, Dionysiodori circumventiunculis componantur, penitus crassæ, rusticanæque futuræ sunt. Enimverò etsi jam pridem à nostris explosas novimus Scholasticorum quæstiunculas, tot bellissi-

Subtilitatibus) Adde passionabilitates, ampliationes, coessentiationes, futuritiones, potentionabilitates, virtualitates, fœmineitates, bestieitates, equeitates, petreitates, & similes, tum distinctiones inter *catapodialiter* & restrictivè &c. CHAR.

Scholasticorum quæstiunculas) Addamus nonnullas illustrationis ergo: Utrùm logica sit scientia rationalis, una, & ab aliis distincta? utrùm sit modus sciendi? utrùm logica sit acquisita per logicam? quodnam sit principium individuationis? quomodo ens se habeat ad Deum, & creaturas, ad substantiam & accidens, an univocè, an æquivocè, an analogicè? an Physicæ objectum sit ens mobile, an corpus mobile; si hoc, an qua mobile, an verò qua naturale? an materia prima sit pura puta potentia? utrùm materia sit actus entitativus? quomodo privatio principiet corpora naturalia? utrùm inter materiam & formam, quando uniuntur, detur du-

lissimis Sophisticationibus involutas: *utrùm* scilicet *Deus in firmamento sit in aliquo prædicamento? num Magister nostrandus, an noster Magistrandus dici debeat? Quodnam majus sit miraculum, an, si elephas æquè exiguus fuerit ac pulex, an verò si pulex magnitudine sua æquaverit elephantem?* aut *num chimara in vacuo bombillans possit comedere secundas intentiones?* adhuc tamen monstra illa verborum, perterrefaciendis pueris inventa, *barbara*, scilicet, *celarent*, *darapti*, *ferison*, & similia studiosè colimus, ac tuemur. Prorsus ut ad nostra quoque tempora accommodatum videatur epitaphium, quod

plex unio? an primæ qualitates sint formæ elementorum? num, si quis duobus Collegiis intersit, dici de eo debeat: iste est *membrum* duorum Collegiorum, an verò: iste est *membra* duorum Collegiorum, & reliqua. CHAR.

quod barbaris seculis quisquiliarum harum patrono positum accepimus : (*Naudè Hist. de Fr. de R. C. cap.92.*

Hic jacet Magister noster,
Qui disputavit bis aut ter,
In Barbara & Celarent,
Ita ut omnes admirarent,
In Fapesmo & Frisesomorum,
Orate pro animas eorum.

In Barbara & Celarent) B. Sch. pulchro epigrammate primæ Figuræ modos complexus est . Scripserat nonnemo novam Logicam , atque in ea novitatis studio primum modum in prima Figura , quem *Barbara* vocant Logici , omiserat ; accidit verò , ut idem postea Gothæ Barbaram virginem imprægnaret , quam uxorem ducere jubebatur à Principe . Itaque his in eum versibus lusit :

Novam qui scripsit Logicam ,
Figuram negat unicam ,
Gothanam nempe Barbaram .
Quàm vellet , ut celarent *nunc ,*
Quam concupivit dari *tunc !*
Hanc tu figuram ducito ;
Dicit Princeps , aut ferio.

Memini B. Parentem meum ita olim his ineptiis occupatum fuisse, ut sæpè postea exsecratus fuerit tot horas, atque dies, futili labori consecratos, quos multo rectiùs insumpsisset illis studiis, quæ deinde, cum ad se rediisset, non sine aliqua laude tractavit. Et dignus est auribus vestris titulus, Auditores, thematis prope inextricabilis, quod admodum juvenis ad capessendum inter Magistros Jenenses locum (nam jura ipsa Magisterii apud nos jam adeptus fuerat) publicè in Academia Salana proposuit: *de Præcisione inter creata realiter identificata*, *num objecti-*

Creata realiter identificata) Quis credat etiam hodie, &. quidem in media Gallia, illa politioris literaturæ sede, deprehendi, qui rerum extra se omnium realitatem negent? Refertur enim in Memoriis Trevoltiensibus, Parisiis novæ sectæ authorem (cujus quidem nomen non

jectiva sit, an verò tantùm formalis? Etenim audax facinus, & temerarium visum est omnibus, quòd Vir imberbis, & aliunde in hanc altercationis sphæram delatus, rem usque adeo perplexam, & absconditam in cathedram deducere, & cum exercitatissimis vitilitigatoribus, ac logodædalis in arenam descendere non dubitaret: Gloriabatur ante alios ex Adjunctorum, quos vocant, Facultatis Philosophicæ ordine aliquis, (quem, nescio num subtilitatibus istis, ad dementiam demum adactum

additur) existere, qui ex Mallebranchii Metaphysicis plus nimium sapiens, eo processerit, ut statuat, se solum re verà existere, cęteros homines, & creaturas omnes suos esse conceptus, vel rectiùs, somnia. Atque is quidem nactus est discipulos, *Egoistas* dictos, quorum singulos pariter de se ipsis credere tradunt, quòd soli sint in mundo, cætera omnia tantùm in ipsorum cogitationibus existant. VAND-

constat) Vir utique acutissimus; quem non secus atque olim Raymundum Lullum, radium mundi, & virum illuminatum vocabant discipuli, se Lipsiensem istum Juvenem mirè depexum daturum, & ducturum ad absurdum. Fit pugna: torquentur in nostrum tela acerrima, intermistis haud parcè scommatibus, quę probè norunt Athletæ isti, quantum faciant ad excitandos risus, & cachinnos. Sed non minùs ille fortiter cuncta excipiebat, & juvenili paulatim ardore inflammatus hostem crudelissimum redigebat ad incitas, victoriamque omnium confessione luculentissimam deportabat. Pungebant hæc non parum Adversarium, quare, ut novum æmulum in invidiam adduceret apud studiosos juvenes, proximo statim post pugnam die ex valvis

pu-

publicis indicabat, ſibi propoſitum eſſe, docere juventutem, qua ratione non tantùm Opponens, & Reſpondens, verùm & Prçſes maximè in congreſſibus diſputatoriis prudenter ac modeſtè ſe gerere debeat. Quibus vix auditis, noſter ex iiſdem valvis annuntiabat ſcholas novas, in quibus, quo ordine, quave modeſtia non modò Præſidem, & Reſpondentem, verùm & prçcipuè Opponentem uti conveniat, demonſtraturum ſe pollicebatur: id quod incredibili omnium concurſu haud infeliciter præſtitit. Sed juſto longiùs me abduxit dulciſſima Parentis mei memoria, cujus hìc mentionem me feciſſe eo minùs indecorum arbitror, quòd ipſe quoties iſta narraret, fateretur ingenuè, ſe illo tempore, quo tenerum animum invaſerant nugæ illæ, fuiſ-

se omnium, quos Sol adspicit, stultissimum. *Nihil* enim, ut Sarisberiensis loquitur, (*In Policratico*) *est infelicius, quàm in eo, in quo minimum proficias, plurimum laborare.*

De

Omnium quos Sol adspicit stultissimum) Ita B. Christ. VVeissius in Epistola ad Balbinum non obscurè suam vicem deplorat, cum octodecim annorum adolescens Lipsiam deductus esset, totos dies, totas noctes sæpè Suaresii, Oviedonis, Arriagæ, dantis lectioni, & scribendi suam rationem non parum ita corrumpentis. Vid. *Epist.* ejus nuper ed. *p.*58. SCRIB.

Plurimum laborare) Possent de illis aliqua addi, qui sive dicant, sive scribant, meros syllogismos loquuntur; quasi verò scitum argumentum non absque addita etiam *Majore* validè concludat. I. HALL.

Immò addi & ii poterant, qui methodos singulares in tradendis disciplinis crepant. Nonnulli in rebus incertissimis Mathematicam secuti sunt methodum, quam nec satis videntur habuisse perspectam. Quo loco non possum prætermittere Yvonem Gaukes M. D. qui in Dissertatione *de Medicina ad certitudinem Mathematicam evehenda* Amst.1712. methodum Mathematicam sequi constituit, è qua tamen

De discplinis practicis nihil
licam; ecquis enim ineptias quę-
verit inter eos, qui primi om-
ium animum hominis ad sa-
ientiam, & virtutem compo-
unt? Quamvis nec hìc quidem
rorsus sterilis nobis futurus sit
ger, si vel unam de affectibus
octrinam consideremus, cum
lii in perspiciendis aliorum af-
:ctibus lynceos oculos, alii in
:œnandis, eradicandisque pro-
K 5 priis

ihil adhibuit, præter verba illa, *Defi-
nitio*, *Propositio*, *Postulatum*, *Scho-
um*, quæ discursibus suis addidit, &
robationibus, quæ nihil habent cum Ma-
ıesi commune, citationes nonnullas inse-
ıit. Atque ita tamen casus è praxi cli-
ica demonstrare ausus est; e. g. probat
ropositionem: *febris decem dies duravit*,
x eo, quia decem dierum spatio remo-
ı fuit causa febris; item illam: *Homo
uidam triginta annorum febrem accepit*,
x eo, quia hominis triginta annos nati
ınguis calidior sit, quàm aliorum. Conf.
Acta Erud. Lips. 1713. *p.*33. 34. VAND.

priis vires Herculeas jactitent. No-

Vires Herculeas jactitent) Hi homines nobilissimum DEI donum neque rectè cognoscunt, neque grati agnoscunt. Quemadmodum enim aqua stagnans vix à corruptione absque motu conservatur, sic humani corporis machina sine affectuum adjumento in statu suo subsistere haud potest. Abusus, etsi permagnus, rectum tamen usum, tot egregia præstantem, non tollit. Affectati in exstirpandis affectibus Heroes, aut sejpsos decipiunt, aut alios; crebrò utrosque. Dantur homines ejus simplicitatis pariter & audaciæ, ut aliis persuadere conentur, se affectibus, voluntate, concupiscentia, immo cogitationibus ipsis, & sensibus, (quidni & ratione?) carere. Illis addenda videntur Ingenia sympathetica, quæ sese hominem ex odore, visu, vel voce dijudicare posse jactant, utrùm sibi similis sit, & affectuum domitor? At, ô quam verum est nostrum illud: *Mundus vult decipi*. Eandem Epigraphen ii quoque merentur, qui conjecturas aliquot morales, vix levem probabilitatem inferentes, summa cum fiducia pro certissimis criteriis venditare audent, quibus instructus, abditos cujusque hominis affectus felici successu conjectare queas. Ecquod verò, sodes, necessarium vinculum est inter alicujus pronunciationem, stylum, incessum, vul-

Notæ ſunt Stoicorum nugæ, qui ſapientem credidere neminem, niſi qui perturbationum prorſus expers, hoc eſt, homo mar-

tus colorem, inter capillos denique, pedes, & manus, cum ejuſdem motibus internis? Hoc nihil obſtante tam firmus eſt in ſua arte Claramontius, ejuſque digniſſimi ſucceſſores Cajus, Lucius, & Sylveſter, ut tibi certas conjectandi regulas præſcribere nulli dubitent. I. HALL.

Stoicorum nugæ] Nonnulli veterum Philoſophorum omnes affectus malos, adeoque tollendos contendebant, *apatheian* ſtatuentes, ut Stoici, vide Lipſium *Manud. ad phil. Stoic. lib.II. Diſſ. VII. p.*120. *ſeqq.* Quidam duriores Stoicorum voces *tollere*, *eradicare*, *carere* emolliendas eſſe cenſuerunt, ut in gratiam redeant cum reliquis philoſophis, vid. Rappoltum *ad Horatium p.*1224. Alii in alterum extremum prolabentes, *empatheiam* affirmarunt, quæ Epicuræis vulgò tribuitur ſententia, quanquam conſtet aliunde, quæ Epicuri mens de hac re fuerit. Temperandos eſſe affectus, reliqui exiſtimabant Philoſophi, Pythagoræi, Platonici, & Peripatetici, conf. Buddei *Inſt. Theol. moral. I.* 1. 6. 31. *p.*303. Atque hic quoque error recentiorum quorundam Philoſophorum, illorum præci-

moreus, aut ſtipes fuerit. Quos imitati ſunt quodammodo Aloyſius Luiſinus, Lælius Peregrinus, aliique ſexcenti, qui ad compeſcendas, ſuffocandaſque feras animi libidines, duriſſimas leges propoſuerunt. Et quis neſcit noſtris temporibus exſtitiſſe plures, qui novam quandam artem exploratoriam commenti, in-

puè, qui Carteſium ſequuntur, debet ſubnotari, qui verſantur in ea opinione, quaſi omnes affectus ſint indifferentes. CHAR.

Lælius Peregrinus) Lælius Peregrinus, cujus liber *de noſcendis, & emendandis animi affectionibus* prodiit Romæ CIↃICXCVII. Urſellis CIↃ IↃCIII. Argentorati CIↃIↃCXIV. cum libris *Ethicorum* Abrahami Sculteti, & Lipſiæ MDCCXIV. cum Placcii *moralis ſtudii ſuccincta hiſtoria*, hanc affectuum doctrinam pro ratione illius temporis multum illuſtravit, & ad vitæ uſum accomodavit. Sed maximè abeſt à Scholaſticorum nugis, nec leges eius, quas tradidit, adeo ſemper ſunt duriſſimæ. CHAR.

Artem exploratoriam] Hæc ars etiam

ntimos mentis humanæ recessus
ıerreptarunt, & iræ, avaritiæ,
upiditatis nunc semiunciam,
nunc

---

icitur *caracteristica*, item *semieotice*. Con-
inet *signatum*, id est, intellectum & vo-
ıntatem, cujus vires, propensiones, af-
ectus non solùm, sed infimos quoque il-
ɔrum gradus se noscere quidam sibi vi-
entur, immo ex stilo de internis animi
ropensionibus judicare contendunt; & *ip-
a signa*, quæ dividunt in caussalia, & non
aussalia, & hæc iterum in naturalia & mo-
alia. Ad naturalia etiam pertinent phy-
ognomica. En! ex naso, ejusque magni-
ıdine, ex incessu, ex coma, ex barba,
uum modò sit longa, modò crassior, mo-
ò suavior, ex manibus, ex oculis, ex co-
ɔre cognoscunt interiores mentis propen-
ones; quæ? qualis? quanta connexio?
ac ratione ars caracteristica nullius esset
egotii. CHAR.

Itaque Physiognomiæ gnaros esse opor-
:t, lineasque ac ductus oris diligenter an-
otare, qui homines intus, & in cute nos-
:, eorumque adeò ingenio se attempera-
: ritè velint. Sed non sola morum doctri-
a ea arte indiget; ipsa historia, & anti-
uitates ab illa lumen quoddam mutuan-
ır. Quam probè certè cum fide historica
ɔnspirent nummi, ex iconibus Principum
ı nummis repræsentatis, ipsisque adeo

nunc assem deprehendisse sibi visi sunt. Nec Politici deessent, qui cuncta ad Reipublicæ Platonicæ, quam nuspiam, nisi fortè in Utopia, invenerint, formam metientes, beatitudinem no-

Physiognomiæ regulis, non ineleganter docuit Sponius in Miscell. Cur. Antiq. (*Recherches curieuses d' Antiquitè*) Dissertatione XXIV. VAND.

Nec Politici) Fraudes Politicorum sunt multi generis, quo pertinet *Pacifici à Lapide homo politicus*, hoc est, consiliarius novus, officiarius, & aulicus, secundùm hodiernam praxin, Cosmopoli 1665. 4. plag. 7. Auctor pestilentissimas Pseudopoliticorum artes protulit, minimè verò animi sui sensa. Vide Placcium *in Pseudon.* n. 1977. & Heumannum *in Schediasmat. p.* 95. Becanus *lib. V. manualis controversiarum*, egit de controversiis Politicorum, quas ita describit: *qui pluris faciunt politiam, quàm fidem Christi*. Adjungi potest *Stapletoni* oratio: an Politici horum temporum sint in numero Christianorum habendi? CHAR.

Ad Reipublicæ Platonicæ formam) Respublicas tales ideales finxerunt Autor *des Staats des Konigr. Ophir*. Jacobus Harringthonius in *Oceana* Londini 1700. fol. die-

nobis qualem vel Dii invideant, perfectiſſimam pollicentur. Sed properandum eſt ad alias diſciplinas.

Succedant itaque Mathematicæ (*Gravina Orat. I. p.*126.), quæ

ta, Baco Verulamius *Novam Atlantidem* emittendo, & alii, de quibus doctiſſimus Polyhiſtor J.A. Fabricius in *Bibliographia Antiquar. XIV.* 16. *p.*490. SCRIB.

Mathematicæ) Ut uſum Matheſeos eximium facilè agnoſcimus, ita non diſſimulamus, inter eos, qui in circulo occupantur, multos quoque circulatores deprehendi, qui ſua inventa paulò nimis jactitant. Nihil enim hos magis pungit, quàm ſi gloriam inventionis ſibi ab aliis præreptam vident; at quanta gaudia, quum problema intra temporis, quod is, qui dedit, præfixerat, ſpatium ſolverint! Atque hic omnes animi vires intendunt, ut nomen conſequantur. Quæ ambitio movit haud dubiè Georgium Joachimum Rheticum, ut de Martis motu aſſequendo deſperans, malum genium invocaverit, qui eum capillitio arreptum capite ad imminens laquear affixiſſe, ac deindè ad pavimentum proturbans amarulenter irriſiſſe fertur, additis verbis: *hic motus eſt Martis;* quamvis Keplerus in Epiſtola dedicatoria ad Comment-

quæ mentes ordine certo à certis quoque ducunt simplicibusque principiis, undè obscura diluuntur, dissolutaque componuntur, & composita in suas di-

Martis, putet illum conturbato è perplexitate rei spiritu furibundum surrexisse, caputque allisisse ad parietem. VAND.

Etenim Mathematici eo audentiùs reliquis Mortalium imponunt, quo pauciores sunt profundioris Matheseos ita gnari, ut probrosas Circulatorum myriotechnas aggredi, larvaque, sub qua securus latet impostor, detracta, Eruditorum sibilis eundem exponere audeant. Quotus quæso annus elabitur, in quo non repentinus aliquis Archimedes *eureca* canat, corvosque hiantes, sive *Quadratura circuli* recens inventa, sive *latitudine Maris* exactissimo calculo emensa, sive expetito tot seculorum votis *Perpetuo Mobili* exstructo deludere præsumat? Immo verò, si quandoque genuinus albæ gallinæ filius insigne quid prestitit, mirum est, ut ex quovis statim angulo prosiliat *novus Rhombodidascalidifaciarius*, qui quasi stipendio conductus, quosvis optimi hominis conatus arrodere, extenuare, & quantum quidem in se est, penitus evertere allaborat. Verùm: *Crabrones nè temerè!* THEM.

dirimuntur partes: ut hac recta differendi consuetudine mens assuescat semper insistere ipsis rebus, atque ita omnis cogitatio, seriesque omnis argumentorum progrediatur à veris, & mens exuat sibi sensim quod è vulgari judicio temerè, ac stultè conceperat, neque deinceps admittat, nisi quod ordine illo expensum fuerit & exploratum. Etsi verò tantum omnino utilitatis habeant illa studia, ut eleganter diduxit ornatissimus Gravina, insunt tamen & plurima, quæ *nec ignoranti nocent, nec scientem juvant* (*Lactant. Ep.* 45. *Lib.6.*). Longum foret, per singulas Matheseos partes ire, in quibus me fateor mediocriter

Longum foret per singulas Matheseos partes ire) Neque tamen temperare nobis possumus, quin mentionem hic injiciamus Optici cujusdam jactabundi, *Cornelii Vvan rebbel*, qui in epistola *ad Isebrandum à*

ter esse versatum; Arithmeticos tantùm, & Astrologos tangam. Atque illi quidem nihil tam immensum putant, ac nullo limite circumscriptum, cujus numerum

Rietvvick ita loquitur: Ego, *inquit*, *in camera manifestè sedeo solus, nemine mihi adsistente. Et primò vestitum meum transformo in præsentia, & aspectu illorum omnium, qui in cubiculo sunt. Nunc induor totus nigro holoserico, & momenti spatio, immo tam confestim, quàm aliquis cogitatione assequi possit, holoserico viridi, ac rubro amictus sum, in colores omnes mundi me transmutans. Nec solùm hoc, sed commuto meam vestem cum qualibet specie pannorum, quæ ipsamet volo; nunc bombycina, seu sericea colorum omnium, tum ex villis texta omnium colorum: nunc argento, nunc auro variegatis vestibus utor: nunc regis ornatu, & adamante ac omni gemmarum specie sum splendidus, at in momento postea mendici habitum assumo, pannis obsitus ac deformis, cum in illo actu unicam dumtaxat vestem habeam, quam abs me non depono. Præterea converto memet in arborem naturalem, contra quam aliter aliquis animadvertere queat, folia hinc inde motantem quasi vento agitaretur. Nec solùm in formam arboris, sed in omnia*

n inire posse desperent; ita-
e & cœli stellas, & calculos
nes ad litora maris, nescio
non & atomos, ac ipsas exha-
la-

ra arborum, prout mihi placuerit. Po- formam mutuor cujuslibet rei creatæ, mcunque cupio, ut jam muter in Leo- , jam in Equum, jam in Ursum, in- am, in Ovem, in Vitulum, in Porcum. Et præter hæc apparere facio, quasi ter- aperiretur, & spiritus ex ea provenirent; num in forma nubis, & postea se ver- tes in aliam speciem, quam illis impe- & uti quæque mihi bona videntur, ut ersonam Alexandri M., vel alterius Prin- s, aut Regis, pro arbitratu meo. Quin hoc exhibeo, ut Gigantes veteri ævo co- ti ex terra prodire videantur, viginti triginta pedum longitudinem exæquan- , qui tam miris modis, ac ea perfectitu- e corporis sui membra librent, ac moveant, si naturaliter viventes. Atque hæc om- in medium produco nova inventione, m beneficio Opticæ excogitavi, cujus vi mirabiles, ac pulcherrimæ præstari pos- t, quas longum hic memorare foret. V. st. à Colomesio Clementinis additas. IVUT.

Ad litora maris] Qua ratione Archime- coram Gelone Rege Siciliæ arenarum

lationum particulas, per analysin infinitorum exactissimè com-

---

numerum syllogisticè voluerit inferre, è Clavii *Sphara c.* 1. VVeberus ostendit, in *Arte discurrendi p.*13. SCRIB.

Analysin infinitorum) Non ignoravit fortè Author, quantum hic Leibnitius,& Nevvtonus, magna lumina, præstiterint, sed VVyerum Gulielmum Muys videtur arguere, qui quantitates infinitè parvas, seu infinitesimas pro veris entibus habuit, eoque docuit, extensum magnitudinis finitæ non modò secundùm unamquamque dimensionem in infinitum, sed in infinities infinitum, immo in infinities infinities infinitum, & sic porrò sine fine divisibile esse, eademque ratione augmentabilitatem extensi non modò in infinitum, sed in infinities infinitum sine fine admittit. Qua in re falli Virum eruditum, in *Actis Erud. Lipsiensibus A.*1711.*p.*394. 395. demonstratum est. Neque minùs huc spectare videtur Guido Grandus, qui unus nunc inter Mathematicos Italiæ triumphat, cum eandem lineam infinities positam, & infinities subtractam,relinquere sui medietatem, atque adeo nullitates infinitas aggregare quantitatem, statuit, quod quantùm repugnet sanæ Geometriæ legibus, patet ex iisdem *Actis A.* 1715. *p.*42. *seq.* Idem fervidè satis defendit, dari spatia plusquam

omputant, & ad sacra conver-
, ipsum flagellorum, quibus la-
ce-

finita, quæ VVallisius per præcipitantiam ituerat, & ideò insultavit Varignonio, ii errorem correxerat, approbante Ill. eibnitio. Vid. *Acta Erud. An.* 1714. AND.

Ad sacra conversi] Parum plerumque liciter in re sacra versantur Mathemaci. Et quamvis Mersennus, Leibnitius, ernardus, & pauci alii de Religione Chriiana immortaliter meriti sint, plures taien, quum cogitationibus suis ea, quæ sunt sensibus remotissima, assequi se posse inelligunt, Divini Numinis omnipotentiam, attributa alia mirari desinunt, ut taeam, eos, qui Apocalypsin supposuere alculo suo, mera somnia dedisse, & reactos aliquando fuisse ad insaniam. VAND.

Johannes Craig, Mathematicus Scotus, *heologia Christianæ Principia Mathematia* edidit Lond. 1699. 4. In eo libro de iribus, & diminutione probabilitatis agit.)mne *testimonium humanum*, sive ex inpiratione proveniat, sive minùs, probaile dicit. Supponit, hanc probabilitatem oc magis decrescere, quo magis procediur ab eo tempore, quo testes illi vixerunt. taque adhibito calculo Algebraico, reeriffe se prætendit, quòd Religio Chriiana possit adhuc durare 1454. annos, iis

) Hevelius (*Selenogr. p.*226.)
nam accuratè dimensus, pe-
:gantes nobis dedit tabulas
ographicas Lunares, montes-
& sylvas, lacus & flumina
exit; id sibi reliquum puta-
Ricciolus, ut novum hunc
oem in certas provincias di-
bueret, & unam Copernico,
:ram Galilæo, tertiam Keple-
(*In Almag.*204.) assignavit,
- ipsi verò tractum optimum,
maximè conspicuum animo
quaquam novercante vindica-
. Isti nimirum sunt, qui non
odò Pomum Imperiale, Sce-
·um Brandeburgicum, Enses
xonicos, & insignia alia pro
) in Principes affectu, cœlo
in-

Hevelius Lunam dimensus) Lunæ incolas
ouit Hoel Anglus, in *Epistolis* verna-
a lingua scriptis, *Volum.II. ep.*9. *p.*409.
Luna ipsa indigna multa de se confin-
, & proponi queritur ad Menippum
ud Lucian. *T. I. Opp. pag.*701. SCRIB.

inferunt, & astris appendunt, verùm & apotheoseos jura sibi sumunt, ac nova consecrandi ratione, quoscunque velint, sive vivos, sive mortuos, inter sydera collocant, cujus quidem assentationis luculentissima afferri possent exempla, nisi parcendum esset nominibus. Præcipuè verò hoc loco de iis dicendum esset, qui rerum mortalium omnium eventus ex astris portentosa ratione derivantes, ut lucel-

---

Vivos inter sydera collocant.) G. K. stellæ nebulosæ, à se detectæ, imponebat nomen *Ile*, Amici sui, qui & ipse inter stellas magis, quàm inter homines habitabat. VAND.

Ratione derivantes,) Quàm periculosum sit astra futuri nuntios consulere, suo nos Cardanus exemplo docere potest: qui, quòd se annum ætatis *septuagesimum quintum* non superaturum ex natalitio Themate prædixisset, inedia perire, quàm fallere voluit. Longum foret tot Astrologorum præstigias recensere, longius easdem refutare; sed gaudent brevitate moderni,

ellum captent, quod volunt, : quibus volunt, vitam, salu-m, honores, opes, poten-am, victoriam, sanitatem, bolem, amicos, conjugia, agistratus, & similia prædi-int, & ab iis drachmam pe-int, quibus regna pollicentur. 'erùm de præstigiatoribus istis, qui

deque nihil addo, præter ludicrum di-chon, quo Latomus jocatus est apud Jo-um in Joh. Manardum, Uladislai Regis ng. Proto-Medicum, qui decrepitus se-ex ex intemperantis Veneris usu sibi mor-m acceleravit, quamvis, nescio quis Cir-ilator astrosophus severè hortatus esset onum Virum, ut sedulò sibi à fovea ca-ret, lapsuque: hinc Poeta:

In fovea qui te periturum dixit Aruspex,
Non est mentitus, ...

THEM.

De Præstigiatoribus istis) Utique Mathe-iaticos imprimis technis uti convenit, si uditores velint allicere. Nimirum expa-andum in campos, fossæ ducendæ, for-ilitia excitanda, oppugnationes instituen-æ, tentandi insultus, per lusum quidem mnia, & jocum. Hæc si neglexeris, ra-

L

qui eo audaciæ processere, ut ipsius

---

ros invenies Auditores, vel nullos; cuncti te hominem morosum exclamabunt, qui in re nullius ponderis, vel usus, solicitè nimis labores. Dici hic posset de Erhardo VVeigelio, qui Mechanicis inventis corvos hiantes deludebat, prudentiorum verò provocabat satyras. Ejus ligneos equos cursorios D. Becherus ridet *in der narrischen VVeisheit*, inventa alia alii. Ridicula imprimis fuit ejus puerorum institutio, quos petauro (*Schaukel*, *Knebel*) hinc inde agitatos, & lanceis instructos, literas alphabeti è saccharo efformatas petere jubebat, simulque singulari adhibita admodulatione (nam literas alphabeti singulas, ut & conjugationes, & declinationes notis musicis adornaverat) quam petere vellent, literam intonare, quam si lancea sustulissent, comedebant, ut ita planè in succum, & sanguinem converterent. Accidit autem sinistro fato, ut discipulus non immorigerus, idemque unicus è Familia nobili hæres, petauro non satis obfirmato, è fenestra decideret, ac miserè vitam finiret. Idem VVeigelius in Philosophia Mathematica multa obscura vocabula effinxit, ut maximè vulgaria tanquam singularia, & sublimia proponere posset. Neque tamen Hugenium probo, qui in suo Exemplari Actorum Eruditorum

psius Christi horoscopum con-
truerent, & virtutes ejus ac mi-
acula ex eo repeterent, quòd
aturnum habuerit in Geminis,
nortemque ipsam humano ge-
eri tam salutarem Martis opus
uisse fabularentur, malo vos,
Auditores, è Jo. Pico Miran-
lula (*Libris XII. ad versus Astro-
ogos.*), Henrico Cornelio Agrip-
a (*De Van. Scien. Cap.* 31. *seq.*),
tque aliis, quorum plena sunt

 de

---

ecensioni libri hujus hæc verba adjecit: *Iovi & conveni hunc Virum; erat senex ugivendulus, & Mathematum imperitus.* VAND.

Ipsius Christi horoscopum) Fecit istud etiam 'iberius Russilianus Sextus; vid. Naudæus i *Judicio de Augustino Nipho*; & Paulus ovius Lutheri hæresin ab occulta cœli otestate, & maligno sydeum concursu ult provenisse. *Historiar. L.XIII. pag.*239. SCRIB.

Mortemque ipsam) Notum est Carda-um Christi genesin construxisse, quam um defendendam suscepisset Jo: Bapt. Aorinus in Astrologia Gallica, eam vel ianc ob causam ipsi Christo inscripsit. M.

de his volumina, accuratiùs cognoſcere.

Nec magis morabor Phyſicos, quorum aliqui nihil omnino in rebus, quæ ſub Sole ſunt, inacceſſum, nihil impervium putant, adeo ut non modò in his, quæ ante oculos poſita ſunt, ad inſaniam uſque ſcrupuloſi ſint, verùm & *ten-*

Nihil impervium putant) Quemadmodum Mathematici mirum in modum ſe torſerunt hactenus, ut quadraturam circuli, gradus longitudinis, & lineam hyperbolen in ſpeculo cauſtico invenirent, fruſtra quidem hactenus; ita Phyſici operam ferè incredibilem in eo poſuere, ut virtutem molliendi vitra, liquorum Alcaheſt, lumen æternum, lapidem Philoſophorum, & Mobile perpetuum detegerent. Motum perpetuum artificialem ita inventu difficilem, immo impoſſibilem judicant Itali, ut qui eum quærere tentet, *Matto perpetuo* appellent, ut teſtatur D. Becher *in der narriſchon VVeiſſheit* p.160. qui & refert p.162. Hartmannum quendam Lipſienſem, de inveniendo motu perpetuo demum deſperantem, ipſum è triangulo infauſto motum perpetuum in litera longa Eraſmi, ut loquitur, factum eſſe. VAND.

tentare cavas uteri, & terebrare latebras.

ſſueti, in ipſum terræ centrum
eſcendaht, igniſque ſubterra-
ei vires cauſticas explorent,
nmo & ipſum tentent primum
ıundi chaos, ac præterea in Lu-
a homines, dæmoneſque, & ge-
ennam quærant in Sole. Tum
emo eſt in his rebus paulò na-
ıtior, qui non nova ſibi fingat
erum naturalium principia,
uibus tanquam firmiſſimo fun-
amento Syſtema Philoſophiæ
ıaturalis integrum ſuperſtruat,
am parum ſæpè ſibi conſtans,
ıt vix exſtructum dementiam
rodat Architecti, & ad leviſ-
imum venti ſufflatum corruat.

Quærant in Sole] Infernales tenebras, uæ nemini hactenus mortalium viventi atuere, in Sole lucidiſſimo deprehendiſ- ſibi nuper viſus eſt oculatiſſimus An- lus Anonymus, de quo vide *Acta Erud.* *nni* 1715. *Menſ. Mart. p.*107. *ſeq.* M.

Nam Thales Milesius (*Agrip. l. c. C.50.*), primus sapiens ab oraculo judicatus, ex aqua omnia constare voluit: ejus auditor & in schola successor Anaximander, rerum principia dixit infinita; illius autem discipulus Anaximenes infinitum aerem esse rerum principium adstruit. Hipparchus, Heraclitus Ephesius, Archelaus Atheniensis, ignem; AnaxagorasClazomenus, infinita principia, tanquam particulas minutas, & confusas, sed Divina mente in ordinem postea redactas; Parmenides, calidum & frigidum, tanquam ignem, qui moveat, & terram quæ formet; Leucippus, Diodorus, & Democritus,plenum, & vacuum; Diogenes Libertus, aerem, divinæ tamen rationis compotem; Pythagoras, numeros; Empedocles, litem, & amicitiam, ac quatuor

tuor elementa; Epicurus, atomos & inane; Plato, ac Socrates, Deum, ideas, materiam; Zeno, Deum, materiam, & elementa; Ariſtoteles, materiam, formam, & privationem, & Hebræorum Philoſophi, materiam, formam & ſpiritum, pro primis rerum principiis venditant. Nec major recentiorum conſenſus eſt, quos inter Licolnienſis, radios; Reuclinus, Cabalam (*Naudè l. c. p.* 100.); Campanella, calorem, frigus & ſpatium, Verulamius, inſtantias; Chymici denique, ſal, ſulphur, & mercurium ſubſtituunt; ut taceam centum alios, quorum deliria ſi repetam, ve-

L 4 reor

Deliria ſi repetam) Poſſent hæc inter referri etiam, quæ veteres Scholaſtici in Phyſica ſua diſputarunt de appetitu materiæ, de ipſius potentionabilitate, ſubjicibilitate, tranſmutabilitate, componibilitate, reſolubilitate, aptitudinabilitate, de prædicatis eſſentialibus cauſſæ, de præ-

reor nè & aures vestras obtundam, Auditores, & crabrones irritem. Quid alias memorem Physicorum sententias, ut Sanctorii (*Id. p.* 16.), qui transpirationis insensibilis quantitatem exactissimè ponderabat; Fusilii, qui Jul. Cæs. Vaninum in medio rogo constitutum fumo potiùs suffocatum, quàm igne absumptum affirmabat, quoniam, ut loquitur in *Mastigophoro*, ignis multò magis frigidus est, quàm calidus; Suisseti, qui tanta subtilitate res naturales explicavit, ut ipse Cardanus (*Lib.* 16. *de Subtil.*), subtilitatis author, fatetur,

dicato prioritatis debito caussæ; de prædicato indistantiæ debito caussis; de præexistentia formarum in materia; de distinctione actionis creativæ à re creata; de compositione continui successivi. Legi possunt Jesuitæ *Thomæ Mlodzianowsky* prælectiones, in octo libros Physicorum Aristotelis, Lesnæ anno MDCLXXI. fol.
CHAR.

tur, *in ejus unico argumento, quod contra experimentum de ratione est, solvendo, totàm posteritatem laborasse*. Quibus nescio an non accenseri possint Aristotelici, qui suas qualitates occultas tantopere jactitant; Cartesiani, qui bruta animantia sensu prorsus carere, & automati in modum

Automati in modum.) Memini me inter literas Dn. d'Her elegans epistolium legisse, in quo satyrici ingenii mulier familiarem suum, Cartesianæ Philosophiæ addictum, lepidissime exagitat. Illa percepisse se scribit, eundem Cartesii asseclam factum esse, sicque nullum apud se dubium restare, quin ipse quoque animalia bruta pro meris machinis artificiosis habiturus sit, quæ sensione, & perceptione destitutæ, velut alia automata, per internam partium structuram moveant se, & moveantur. Verùm nè hujus asserti experimentum desit, rogare se, ut binas ejusmodi affabrè factas machinas, canem e. g. marem, & fœmellam, per aliquod tempus committere velit; brevi numerum suum duplicaturas, atque tertiam, quartamque, & quintam sibimet ipsis simillimas machinas producturas. Ex quo (pergit illa) colligat, simplicesne machinæ cre-

agere somniant, ac nostro tempore Angli quidam, qui in rebus omnibus *vim* quandam *attractricem* deprehendisse sibi visi sunt. Et *quæ beatitudo erit mihi proposita*, ut cum Lactantio loquar (*Cap.*8. *Lib.*3. *divin. institut.*), *si scivero, unde Nilus oriatur, vel quicquid Physici de cœlo delirant?* Cęterùm non esset fortè ab hoc loco alienum de iis nonnihil commentari, qui ad exemplum Midæ, cuncta, quæ contrectant, in aurum converti

---

denda sint bruta, aut pro meris automatibus habenda? Ego quidem lubens concedam fœminæ argutissimæ, multum in hoc passu brutis animalibus cum hominibus convenire. I. HALL.

In aurum converti) Alchymistarum artes nemo magis graphicè descripsit authore libri rhythmici vernaculi, sub tit. *Froschmäusler* editi, qui in dedicatione præmissa vocatur *Marcus Hupfinsholz von Meusebach, der jungen Frosch Vorsinger und Calmeuser im alten Maschenvvigk*. Cæterùm de iis fortè hìc etiam agi potuisset,

ti posse sperant, & bona dilapidant omnia pro lapide, nisi hæc constaret ab aliis jam pridem occupata, & explosa.

Quamobrem ad Medicos, qua proxima via est, transeo, quibus hoc Charlataneriæ vitium adeo familiare, & veluti proprium est, ut difficulter admodum distinxeris Empiricos à pro-

L 6 bis,

qui de præsagiis, quæ ex Cometis, Eclipsibus &c. petuntur, de magis item, sagis, spectris, & id generis aliis parum aptè, quòd Physica ignorarent, egerunt. CHAR.

Difficulter distinxeris Empiricos) Si exemplum Empirici, seu Agyrtæ desideres, dabit id Gargilius Mamurra, seu Petrus de Montmaur, Greçæ linguæ Parisiis quondam Professor, de quo lege Menagium in ejus Vita, qui ita inquit: *Mamurra, qui Aristotelem pharmaca vendidisse acceperat, nec erat nescius, ut quisque inter Agyrtas loquendo pollet, Medicinæ licèt imperitum, maximi illico fieri, cum circulatoriam quandam volubilitatem haberet, Avenione periodeuticen cœpit profiteri: ubi pharmacum quoddam, quod panchymagogum vocabat venditando, quæstus fecit uberrimos:*

bis, & doctis Medicis. Etenim non ignoramus, optimos quosque è filiis Æsculapii ingenuè fateri, admodum instabilem, fallacem, & lubricam esse hanc artem, cum & morborum causæ sint incertissimæ, & expeditissima remedia non rarò spem Medici fallant. Adeo ut idem de Medicis dici possit, quod de Haruspicibus Cato quondam pronuntiavit, (*Cic. Lib.I. de Nat. Deor.*), scilicet *mirari se, quòd non rideret haruspex, haruspicem cum vidisset*. Nulla certè iis formula solennior præter illam.

Si vis sanari de morbo nescio quali,
Accipias herbam, sed quam, vel nescio qualem,
Ponas nescio quo, sanabere nescio quando.

Nam

Vide *Hist. de Montmaur par* Sallengre *T.I. p.52. seq.* VAND.

Nam cum omnia profundissimè nesciant, suas tamen pillulas, syrupes, guttulas, & nescio quæ alia arcana, ceu panaceas, cunctis propinant tanta impudentia, ut vel mortuos in vitam se revocaturos polliceantur. Interim, pro immensa, qua valent, potestate impunè occidunt, felices utique dicendi, quòd prosperos ipsorum successus Sol adspiciat, & illustret, adversos autem ter-

---

Nam cum omnia profundissimè) De his Grimaret in Vita Molerii ita scribit : *On m' a assuzè, que Moliere definissoit un Medecin, un homme, que l' on paye pour conter de fareboles dans la chambre d' un malade, jusqu' à ce que la nature l' ait gueri, ou que les remedes l' aient tuè.* v. la Vie de Moliere p.15. Notum est illud Medici cujusdam Itali de quodam suo ductu juxta regulas artis mortuo effatum : *è morto canonicamente, e con tutti gli ordini*, ut citatur in libro Anonymi : Germania milite destituta. Vid. *Collectio librorum rariorum fascicul.II. p.*314. SCRIB.

terra contegat. Exemplum luculentum præbet Andreas Baccius (*C. Ens*

Terra contegat) De his verè *Mantuanus Ecl. VI.*
His, etsi tenebras palpant, est facta potestas
Excruciandi ægros, hominesque impunè necandi.
Namque
Nuper erat Medicus, nunc est Vespillo Diaulus,
Cœpit, quod potuit Clinicus, esse modò.
sive, ut alii:
Quod Vespillo facit, fecerat & Medicus.
Satis id intellexit Petrarcha, non vulgaris Medicæ gentis adversarius, quando ad verba, *Ars longa, vita brevis*, quibus Aphorismos suos auspicatur Hippocrates, ita commentatus est: *Hi verò*, (Medici) *vitam dum brevem dixerunt, brevissimam effecerunt*. Neque dissentit Menagius T. I. Menagian. p.294. sic differens: *Senèque disoit autrefois de la multitude des Livres.* Distrahit animum librorum multitudo, onerat discentem turba, non instruit; *La quantitè en est plus onereuse qu' utile. Il est bien plus vrai de dire de la quantitè des Medecins*, onerat ægrotum turba, non solatur: idemque pag. antecedenti se ipsum ceu exemplum allegat his planè verbis, *Je devrois ètre immortel, car les Charlatans, & les Medecins n' ont pû venir à*

(*C. Ens Epid. p.*342.), Medicus Florentinus, artis ſuæ probè gnarus, ſed cerebroſus, qui ad fœminæ cujuſdam curam vocatus, explorato arteriæ pulſu, qui vehementis febris indicium faciebat, inter alia tandem de ætate rogavit: cumque illa ſexaginta tres annos ſe natam diceret, rejecto ægræ brachio, quam diu, inquit, tu in hoc mundo ſuper-eſſe

bout de me faire mourir. J'ai eu juſqu' à treize Medecins de la Facultè tout à la fois. Ils m'avoient condamnè à ne point ètudier & à ne jamais ècrire, diſant, que ce ſeroit le moien de me faire mourir plûtôt. Depuis que je n'ai plus eu beſoin d'eux, j'ai plus ètudie, & plus fait imprimer qu'auparavant. Cautè igitur Princeps ægrotus ad Medicaſtrum ſummam artis ſuæ peritiam jactantem: *non ego alium recipio Medicum, niſi qui triginta homines occiderit;* cui Medicus: *Parum abeſt, nunc enim jamjam omninò XXIX. contumulari feci.* Ad quod iterum Princeps: *Tu igitur mihi quidem idoneus non es, cum timendum ſit, nè ego numerum completurus trigeſimum fiam.* THEM.

esse cupis? & irato similis protinus discessit. Porrò cum non igno-

Irato similis &c.) Mihi artis suæ non multo peritior fuisse videtur quàm alter ille, qui cum ægro de certa pecuniæ summa pro pellenda febri tertiana pactus erat. Verùm cum illi hæc brevi post in semitertianam degeneraret, parentes decumbentis Medicastrum ulteriùs ferre noluerunt. Ille igitur indignabundus, solvite saltem, inquit, dimidiam promissæ mercedis partem, cum ipse febrem jam partitus semitertianam ex tertiana fecerim. Existimabat scilicet Idiota tertianam febrem graviorem esse, & magis malignam, quam ipsam semitertianam. I. HALL.

Protinus discessit.) Multo tamen Baccius hic felicior, immo & prudentior Andr. Vesalio, celeberrimo cætera Medico, fuit, qui Nobilem quendam Hispanum obiisse credens, cadaver ejusdem concedentibus necessariis cultro anatomico dissecuit; sed postquam pectus aperuisset, cor palpitare, & hominem vivere cum horrore deprehendit. Sed ægrè ob id civile pariter, & sacrum Inquisitionis judicium evasit, eoque peregrinationem religiosam in Terram sanctam instituit. Adeat, qui plura vult, Paravicinum in Singular. rem fusiùs Huberti Langueti verbis exponentem, *Cent.II. p.* 214. THEM.

ignorent isti, quanta sit vis imaginationis, nunc cum Kenelmo Digby pulverem sympatheticum extollunt (*Naudè l. c. p.*14.), nunc cum Leonardo Turneissero simplicia sub certis cœli constellationibus colligunt; nunc cum Joanne Floyero (*Act. Er.* 1711. *p.*4.) nova adhibent horologia, ad quæ pulsuum motum examinant, & cum circulatoribus aliis lotium in consilium advocant, & ex colore, tactu, penè dixerim, etiam ex gustu de morbi constitutione sententiam ferunt. Narrabo vobis rem ridiculam, Auditores, quam à Viro fide digno, ac gravi relatam memini. Jactabat Empiricus quidam, se ex solo urinæ adspectu non solum de morbis omnibus, sed & de illorum causis, quæcunque demum illæ fuerint, sive natura, sive fors tulis-

tulisset, certissimè cognoscere; interea verò ita instruxerat servulos suos, ut callidè homines ad se accedentes explorarent, & de his, quæ comperta haberent, clam ad se referrent. Accedit mulier paupercula cum lotio mariti, quo vix viso, Vir tuus, inquit, per scalas domus infausto casu decidit. Tum illa admirabunda, istudne, ait, ex urina intelligis? Immo verò, inquit Empiricus, & nisi me omnia fallunt, per quindecim scalæ gradus delapsus est. At cum illa, utique viginti se numerasse referret, hic indignatus quærit: num omnem secum urinam attulisset, atque illa negante, quòd vasculum materiam omnem non caperet; itaque, ait, effudisti cum urina quinque gradus illos, qui mihi ad nume-

rum

rum deerant. Ecquis verò artes omnes edisserat, ac technas ad fallendam plebem excogitatas,

---

Ecquis artes omnes edisserat) Cl. Autor largiùs de Charlataneria medicorum potuisset differere, nisi id à proposita brevitate fuisset alienum. Plures dantur Pseudo-Medici, quàm veri artis hujus statores; plures mendaces, quàm doctores; plures professores falsitatum, quàm veritatum. *Rodericus Castellanus* Hispanus, Episcopus Zamorensis, Referend. Papæ Pauli II. in *Speculo vitæ human.* fatetur, vidisse se plures, heri aromatarios, hodie medicos, heri barbarum rasores, hodie morborum gravium censores: heri herbas, cęteraque materialia in apothecis commiscentes, hodie in Principum aulis morbos dijudicantes. Huc pertinent versus illi:

Singuli se Medicos doctos, Idiota, Sacerdos,
Judæus, Monachus, histrio, rasor, anus.
Miles, Mercator, Cerdo, nutrix & arator, &c.

*Levinus Lemnius in simil. Bibl. cap.*41. ait, novisse se quendam plumbei ingenii sacrificum, qui cineres buxi deustæ, atque secundùm Ritum Ecclesiæ Romanæ Dominica die Palmarum consecratæ, aquæ lustrali immersos, adhibito superstitioso quodam, & inani exorcismo, ad dispellendas, ut adstantibus persuaserat, febres, & vermes expel-

tas, quibus illi vulgo utuntur, quorum commune ſymbolum eſt: *Mundus vult decipi, ergo decipiatur?*

Aſcendimus ad JCtos, quos (*Acta Erud. Ann.* 1702. *p.*84.) *invictiſſimos juris in orbe Monarchas*

lendos, cuidam adoleſcentulo ebibendas propinarit. Verùm paullò poſt febrim quidem depulſam, aſt adoleſcentem morte ſopitum fuiſſe, adeò ut auctor fuerit ſuis civibus, nè quis ſimile quiddam iterum tentaret, quum buxeæ frondes ſint exitiales, & propter gravem, ac viroſum earum odorem, ſaporem amarulentum, corpori humano noxiæ, atque perniciosæ. Romanis feminæ medicæ erant, *Gruterus Inſcript.* p.635. 636., immo ſervi Romæ medicinam profeſſi ſunt, quamvis *Sponius miſcell. erud. antiq.* p.144. indignè ferat, Robortellum, ejuſque ſequaces adſerere, Romæ tantùm ſervos medicinam exercuiſſe. Athenienſes lege caverunt, *nè quis ſervus, aut femina medicinam diſceret*, ut Hyginus refert Fab. CCLXXIV. CHAR.

Quos invictos Juris in orbe Monarchas] In Vita Renati Choppini, JCti apud Gallos celeberrimi, cujus *de Jure Cœnobitarum* opus Francof. A.1709. iterum excu-

chas superioribus seculis dictos deprehendimus; & quotusquisque est hodie inter Doctores vel infimi subsellii, qui non *ex utroque Jure Cæsar* appellari gestiat? Enimverò *dignitas in tam tenui scientia quæ potest esse?* (utor verbis potentissimi Romanorum Oratoris (*Cic. Or. pro Mur.*), non meis) *res enim sunt parvæ, prope in singulis literis, atque interpunctionibus verborum occupatæ. Deinde etiamsi quid apud majores nostros fuit in isto studio admirationis; id enuntiatis vestris mysteriis totum est contemptum, & abjectum. Itaque irati aliqui, quòd sunt veriti, nè dierum ratione pervulgata, & cognita, sine sua opera*

sum est, tale ipsi tribuitur elogium: *Lugete, Pan magnus oraculorum forensium occidit, Choppinus ille, scrinium legum, Canonum sacrarium, lux Juris Gallici, fax municipii, Orator causarum pius, verus, elegans, mirabilis!* SCRIB.

opera lege poſſet agi, notas quaſdam compoſuerunt, ut omnibus in rebus ipſi intereſſent. Has verò notas, atque formulas, quas ubi edidicerint noſtri homines tum jura omnia ſe devoraſſe arbitrantur, idem Tullius *inaniſſimas prudentiæ, fraudis autem, & ſtultitiæ pleniſſimas*, nuncupat, *totamque eam ſcientiam ex rebus fictis, & commentitiis conſtare* pronuntiat, ac poſtremò ſcitè admodum in hęc verba prorumpit: *Itaque, ſi mihi, homini vehementer occupato, ſtomachum moveritis, triduo me Juriſconſultum eſſe profitebor*. Quæ cuncta mentior, niſi noſtris temporibus ſint admodum accommodata: Equidem ſunt alii, qui paulò magis ſupra vulgus ſapientes, ſolicitiùs exercent criſin, & Græca continuò crepant, & cum hariolationes ſuas à Codice Pande-

dectarum Florentino, cana senectute venerabili, non prorsus abludere intellexerint, tum verò Diis se simillimos arbitrantur. At verendum est sanè, nè hi ipsi sæpiùs, dum in emendandis legibus omne ponunt studium, sanas leges corrumpant, corruptas lacerent penitus, & pervertant. Sed magis tamen illi etiam videntur ridiculi, qui, quum pro rostris dicendum est, ac legibus agendum, nè leguleji videantur, veterum Philosophorum, aut Poetarum sententias crebrò in medium adducunt;

Veterum Philosophorum sententias) Quod è Balsacio hic refertur exemplum, optimè quadrat ad ea, quæ Menagius de Mamurra(*Montmaur*) supra inter Medicos memorato, qui postea ad Themidos sacra accessit, memorat. Dignus est locus, quem integrum huc transcribamus. *Solebant illis temporibus*, inquit Menagius, *Parisienses Advocati, quoties locum aliquem ex antiquorum scriptis protulissent*, *qui*

cunt; qualem se audivisse Balsacius (*Epist. sel. Lat. p.172. ss.*) ali-

---

bellè in adversarium conveniret, Horatii verba subjungere:

Mutato nomine de te
Fabula narratur.

At Pragmaticus noster, haud contentus ea rei, qua de agebatur, similitudine, nomina ipsa Litigantium in libris Antiquorum investigabat. Hujus rei exemplum unum aut alterum temperare mihi non possum, quin hìc adscribam. Fortè fuit quædam litigatrix nomine Titie: *monuit Mamurra ejus Advocatum, de illa agere* L. Titiæ 36. D. de Legat. 1. *Fuit & alia nomine* Neæra, *clara in foro litibus femina: docuit & Patronum Adversarii, de ea accipiendos esse versus nonnullos Tibulli in Nearam. Ita factum est, ut à plerisque Caussidicorum, quibus hoc annominationum genus mirè arridebat, multum coleretur: & quoties una cœnitarent; nam*

Et certare solent simul, & cœnare Patroni,

nunquam non vocaretur: vixque ullus fuit, qui non secum malè agi putaret, si in Mamurræ amicitia locum aliquem non obtineret: adeo isti mamyrrismoi (sic enim vocabantur) omnibus placebant. Sed eos tandem fugavit è foro hujus figuræ crudelis eventus. Meandrum quendam, dubiæ hominem nobilitatis, immunem capitis tri-

alicubi teſtatur diſertiſſimum, ut creditus eſt, fori principem ita differentem: *Docebit vos, o Pro-*

---

buto, ob plurima ſua in patriam merita, cum Judices Pedanei pronuntiaſſent; ad ſupremam Vectigalium Curiam Vicani provocarunt. Ut literarum n *&* u, *& ſimilitudo inter ſe maxima eſt, & facillima alterius in alteram mutatio, fortè in titulo ſacculi litigatorii, necnon in pleriſque litis inſtrumentis,* Meander *ſcriptum fuerat, non* Meauder. *Vicanorum Advocatus, qui ſic re vera Adverſarium vocari exiſtimabat, illum de Popularibus quidem benè meritum fatetur: at liberum idcirco à tributo negat eſſe oportere, idque cœpit accepto à Mamurra Mæandri fluvii exemplo confirmare: qui cum in Deorum numerum quondam voluiſſet referri, licèt univerſa Lydiæ valdè commodus eſſet, quam non modò opimo limo fœcundaret, ſed etiam ita amaret, ut ab ea diſcederet quaſi invitus, quod ſinuoſis ſuis recurſibus teſtatur ſatis ſuperque; tamen propter maximam pecuniam, quæ in hanc Apotheoſin erat impendenda, prohibitus eſt à Regionis incolis. Dum hæc magna contentione Ruſticorum Advocatus loquitur, dicentem interpellavit, qui in hac homonymia litis ſummam verſari exiſtimabat, ineptus quidam Meaudri Procurator, mo-*

M

Procuratores, *officium vestrum Homerus Iliados K*, *& Eustathius Scholiastes Homeri in illos versus*; quos memoriter ad decem, vel duodecim recitabat, nulla numerorum, & accentuum habita ratione. Aliis nec Justinianus, nec Trebonianus satis placet, homines quippè, si illis credas, ineptissimi, & vix obelo digni, qui si Jus naturæ, tantopere hoc seculo decantatum, à nostris hominibus addidicissent, longè aliud ac emendatius Juris Corpus nobis dedissent. Itaque nihil admittunt à Legislatore sapienter constitutum, & tot judicum

---

nuitque Judices, *clientem suum non* Meandrum, *sed* Meaudrum *vocari*: *quod terque quaterque magna voce clamavit*: *undè tam magnus repentè risus exortus est*, *ut perorare vix licuerit Advocato*. *Atque ex eo tempore nemo ampliùs ausus est* mamourrizein. Vid. *Hist. de Montmaur par* Sallengre *T. I. p.56. seq.* VAND.

cum calculis firmatum, quod non ad naturæ, quam sibi fingunt, legem dijudicent (*Conf. Agr. l. c. C.91.*): quam si quisque rationem sequi pro libidine velit, ecquid tandem æquum, aut justum futurum existimatis, Auditores? Alii, cum materia aliqua juris deducenda est, & sive consilium, sive sententiam rogantur, omnes omnium JCtorum libros evolvendos sibi putant, totaque citatorum, quæ vocant, plaustra colligunt, quibus suas dissertatiunculas, re-

 spon-

Justum futurum.) Modò non nimius sit Juris Romani amor, qui nos leges patrias, mores Germaniæ, ipsumve jus Naturæ negligere faciat, nullis etiamsi convenientissimis argumentis eò perducendos, ut vel latum unguem à SS. Romanorum jure secedamus. Talis fuit egregius ille Disputator, qui verbis initialibus, *In Nomine Domini nostri Jesu Christi*, studiosè subjunxit allegatum necessarium: *juxta Proœm. Institutionum*. I. HALL.

ſponſa, decreta non tam ornant, quàm onerant. Id quod ſuo etiam ſeculo vidit Eraſmus, (*Enc. Mor. p.96.*) qui, inter eruditos, ait, Juriſconſulti ſibi vel primum vindicant locum, neque quiſquam alius æquè ſibi placet, dum Siſyphi ſaxum aſſiduè volvunt, ac ſexcentas leges eodem ſpiritu contexunt, nihil refert quam ad rem pertinentes, dumque gloſſematis gloſſemata, opiniones opinionibus cumulantes efficiunt, ut ſtultum illud omnium difficillimum videatur. Quicquid enim laborioſum, illud protinus & præclarum exiſtimant. Jam de illis dicendum erat, qui Cauſidicinam, ſeu Rabuliſticam exercent, ar-

Cauſidicinam) Ita vocat Scioppius, qui ante alios in *Conſultat. de Scholar. & ſtudior. ratione*, de Artibus Jure-conſultorum meretur conferri p. 40. ſeq. M.

artem mentiendi ab Ariſtotele dictam; iſti cum neceſſitati ſimiles, hoc eſt, ſine legibus ſint, literarum tendiculas, & aucupia verborum, vibranteſque ſen-

Sine legibus ſint) De his dici poſſunt noti verſus:

In Inſtitutis comparo vos brutis,
In Digeſtis nihil poteſtis,
In Codice ſcitis modicè,
In Novellis caciores eſtis catellis
In den Reichs-Abſcheid
Seyd ihr kommen nicht vveit,
Et tamen creamini doctores.
O tempora, o mores!

Alii ineptas protulerunt, & interpretati ſunt quæſtiones, e. g. an is, cujus gladio caput abſciſſum, ſi reviviſceret, eodem iterum ſit afficiendus pœnarum genere? *Finckelth. præfat. ad obſerv. practic.* n. 12.; vel, num Lazarus redivivus uxorem ſuam repetere queat? cui proprium ſit ovum, quod à variis gallinis in eodem nido poſitum? *Hering. de Fidejuſſ. c.* 10. *n.* 102. Zvvingerus *de barbarie ſuper. ſeculor. oratione p.* 121. dicit: *Ludovicus XII. Gallia-rum Rex Chriſtianiſſimus ſapiùs dicere ſolitus fuit, leges Juriſ-conſultorum ſimiles eſſe corio ſutorum. Ut enim hi corium, ſi brevius, aut denſius ſit, quàm conveniebat,*

tentiolas sectantur, quibus causas bellissimè circumducunt, donec emunxerint penitus suos clientes; aut si id fieri non possit, propter illorum opulentiam, litem ex lite trahunt, à seris demum nepotibus finiendam, aut potiùs deserendam. Longæ sunt lites, longæ ambages, & cętera de genere hoc, adeò sunt multa, ut loquacem delassare valeant Fabium.

Denique dum ad Theologos accedo, præcipua mihi circumspectione opus esse video, nè, dum Pseudo-Theologos in theatrum produco, eorum tangam sacrum caput, quos profundissima animi religione cum piis omnibus prosequor: quare, etsi no-

---

dentium morsibus fricent, stringant, atque distendant: sic & Jurisconsultos suas leges distrahere, stringere, contorquere, artibus mirabilibus tornare, donec proposito iniquo reddant accommodas. CHAR.

noſtros nequaquam fatear omni vitio carere, ab iis tamen potiſſimùm dicendi materiam petere conſtitui, quorum par fuerat non minùs perverſos mores, quàm doctrinam deſtituiſſe. Hìc itaque illi primum mihi memorandi ſunt, qui cum ſint flagitioſiſſimi, pietatis tamen larvam induunt, eoque continuò ad aram Lavernæ Deæ adgeniculantes exclamant: [*Horat. Epiſt.*]

Pulcra Laverna,
Da mihi fallere, da juſtum ſanctumque videri,
Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.

Hinc tot, ut cum Agrippa loquamur (*De Van. Sc. C.* 20.,) Stoicę ſimiæ, ac id genus aliorum turba hiſtrionum, quorum vita ſępè ſceleſtiſſima eſt, avaritia, libidine, gula, ambitione, temeritate,

petulantia, & omni ſcelere referta. Deinde de illis dici poterat, qui cum è ſacro ſuggeſtu verba faciunt liberrimè, nec quenquam timent, qui illis palàm refragari auſit, non tam illud curant, quemadmodum officii ſui rationes impleant, quàm ut auram popularem captent, eoque in hos, à quibus ſe haud ſatis profunda latria coli exiſtimant, ſatyram perpetuò exercent, & quoſcunque volunt, ita depingunt, ut mani-

Verba faciunt liberrimè) Charlataneriam Concionatorum ſui temporis reprehendit ſæpiùs *Eraſmus* in ſcriptis ſuis, inprimis in *Eccleſiaſte S. lib.4. de ratione concionandi*, nec non in *Colloquiis*. Quodſi quis complures eloquentiæ illius circumforaneæ flores colligere velit, adeat libros Anglica lingua conſcriptos: *Schotch Presbyterian Eloquence or the fooliſhneſſ of their teaching diſcovered &c.* it. *The Grounds and Occaſions of the contempt of the Clergy and religion enquired into.* TRIVULT.

nibus palpari queant; quod dum faciunt, tum demum expergiſcuntur, eriguntur, inhiant omnes. Aniles porrò fabellas, quas à nugaciſſimis mulierculis accepere, tanta fiducia narrant, ut centum ad minimum rei geſtæ teſtes juratos habere dixeris, quæ nihilominus, ſi accuratiùs introſpiciantur, mera deprehenduntur mendacia, ac deliramenta.

Fabellas) Quidni etiam aliquid dici poterat de ineptis illis Theologorum diſputationibus? e. g. quomodo Deus diligat contraria, & quomodo poſſibilia nunquam exiſtentia? quomodo Deus poſſit plura ſcire quàm ſcit? utrùm corpus virginis Mariæ fuerit expoſitum influentiis ſtellarum? utrùm convenientius fuerit, Angelum apparere Mariæ in ſpecie humana, an verò ſerpentina, aut columbina? an in ſalutatione Angelus genu flexerit? cur Adam extra paradiſum creatus, Eva in paradiſo, Angelus in cælo empyreo? utrùm in ſtatu innocentiæ æqualis ſemper numerus fuiſſet virorum, & mulierum? &c.

CHAR.

nocturnos, quæ certissima bellorum, incendiive, aut pestis presagia interpretantur: quibus tamen rebus, si eventu destituantur, valdè vereor, nè Atheismum faciliùs, quàm morum emendationem provehant, & fidem apud prudentiores penitus amittant. Jam si exempla poscitis,

que trop sensible; aussi est ce à mon advis ce qui à donnè lieu à nostre proverbe: de grand Seigneur, grande Riviere & grand chemin, fuis si tu peux d'estre voisin. Q. MARC.

Penitus amittant.) Religio obstat, quo minùs colophonem addere jubeam Diaconum VVurmsfeldensem, qui postquam terribilissima quæque auditoribus suis retulisset de Vitulo recens nato Anthropocephalo, illa demum subjunxit: *Et quodsi denique falsus etiam fuerit de monstroso hoc vitulo rumor: vos nihilominus o Mei! persuasissimi estote, hunc & similes casus certa signa esse appropinquantis judicii supremi.* (*Solte ja dergleichen Kalb nicht gebohren seyn; so glaubet doch sicher, meine VVerthen, es sind dieses alles Zeichen vor dem lieben jungsten Tage.*) THEM.

tis, non eſt, ut ea copioſius ediſſeram, quæ de Nicolao Ricchardio, Thoma Rhedonenſi, vulgò Conette dicto, Franciſco Panicarola, & clamoſiſſimis hominibus aliis, narrant Scriptores fide digni; domeſticum afferam longè luculentiſſimum. Venerat Lipſiam ſuperiori ſeculo callidiſſimus impoſtor, homo Italus, qui Comitem de Pompejis mentiebatur, & ſe religionis cauſa huc delatum ſimulans, dili-

li-

Clamoſiſſimis hominibus aliis) De Ricchardio & Panicarola vide Erythræum *Pinac.* C.22. & 45. de Thoma Conette, qui ſæpè habuit Auditores 20000, tantoque in honore habitus eſt, ut quocunque iter faceret, Magiſtratus & populus ex urbibus illi velut Principi obviam procederet, vide Bayle *Dict. T. I. p.*891. *ed.* 1. Cęterùm in percenſendis Pſeudo-Theologorum ineptiis otium nobis fecit Eraſmus in Encomio Moriæ, qui, cum ipſe fuerit Theologus, non paſſus tamen eſt illis ob characterem indelebilem ſtultitiæ immunitatem concedi. M.

ligenter adibat Miniſtros Eccleſiæ, nè pecuniæ quidem in loco parcens, quòd, quanta illorum ad commovendos opulentiorum animos, excutiendoſque loculos vis eſſet, probè intelligeret. Eo delectabatur ante alios graviſſimus quidam diœceſeos noſtræ Antiſtes, eundemque, ceu è Magni Pompeji lumbis juſta poſterorum ſerie procreatum, pro ea, qua pollebat, facundia auditoribus ſuis enixè commendabat. Enimverò cum paulò poſt audiret, clariſſimum Hiſtoricum C. F. F. in familiari ſermone aſſeveraſſe, quòd è certiſſimis hiſtoriarum monumentis conſtet, jam tum ante mille quingentos ferè annos penitus defeciſſe ſtirpem Pompeji Magni; tum verò Antiſtes, denuò ſe prorumpens in ſuggeſtum, Pompejum ſuum ve-
he-

hementiùs extollere, & tantùm non diris devovere omnes, qui de profapia illius dubitarent, adlegatis in rem fuam verbis Salvatoris [*Joh.III. v.12.*]: *Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo, fi dixero vobis cœleftia, credetis*? Sed manum de tabula.

Quin ad id potiùs me converto, cujus gratia hanc cathedram confcendi. Nunc enim vos mihi compellandi eftis, doctiffimi Domini Candidati, qui ve-

Manum de tabula.) Cum de circumforanea maximè Eruditorum jactantia agere conftituerit Author, non erat abs re inter Pfeudo-Theologos, quos vocat, memorare Quirinum Kuhlmannum, qui in libro Lugduni Batavorum 1674. vernacula lingua edito, cujus titulus: *Neubegeifterter Bohme &c.* plufquam 1000000000. quæftiones, quas vocat, Theofophicas h. e. uti cap.XXI. p.374. rem explicat, infinitas quæftionum myriadas, omnibus Theologis atque Eruditis folvendas propofuiffe fibi vifus eft. TRIVULT.

vestrum in bonis literis studium, & industriam. Excellentissimis Dominis Examinatoribus abundè probastis, eoque digni estis habiti, quibus suprema in Philosophia laurea à Spectatissimo Facultatis nostræ Decano in hac solemni panegyri conferatur. Quare pro ea, quæ à Serenissimo Principe ac Domino, Domino MAURITIO WILHELMO, Duce Saxoniæ, Juliæ, Clivię, Montium, Angriæ & Westphaliæ, Postulato Administratore Episcopatus Martisburgensis, Landgravio Thuringiæ, Marchione Misniæ, ut & superioris, & inferioris Lusatiæ, Comite Principali dignitate Hennebergico, Comite de Marca, & Ravensberg, Domino in Ravenstein, Academiæ nostræ Cancellario Perpetuo, Domino meo Clementissimo, mihi clementissimè

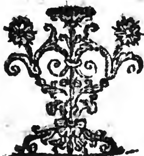
ſimè demandata eſt, poteſtate, ego D.J.B.M. - - & ad hunc actum conſtitutus Procancellarius, Vos Philoſophiæ, ac Bonarum Artium Baccalaureos, Te - -

* * *

Vos inquam numero XXX. Philoſophię, ac Bonarum Artium Licentiatos facio ac creo, factoſque renuntio, tribuens vobis jura omnia, quæ huic ordini conveniunt, idque in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. Amen.

Tandem ad Te convertor, Vir Spectatiſſime, Excellentiſſime atque Ampliſſime, Domine Ulrice Juni, Mathematum in hac Academia Profeſſor Publ. celeberrime, ut & Mathematice Regie, Collegii Maj. Princ. Collegiate, & h. t. Fac. Philoſ. Decane, Domine Collega, Compa-

pater, ac Fautor multis nominibus colende, tibique porrò potestatem facio his à me modò renuntiatis Dominis Licentiatis supremos in Philosophia honores publicè, & solemni ritu conferendi; Deus faxit, feliciter.

EPI-

EPIPHONEMA LECTORIS FEBRICITANTIS AD CHARLATANERIAM MENCKENII.

OHe, jam ſatis eſt, ohe, libelle,
Tandem deſine Charlataneriis,
Doctis quiſquiliis ineptiiſque
Tantorum mihi cranium virorum
Ægro rumpere nugivendulorum:
Ceſſent Demonſius, Politianus,
Segerus, reliqui cum Buccaferro,
Nil te jam retinet, rudens aſelle,
Cum ſeſſore furente Glareano,
Formet Menckenius Licentiatos:
Nugis quippè ſatis febriculoſis
Repletum eſt mihi languido cerebrũ:
Cum ſanus fuero, magis placebis.
Ohe, nunc ſatis eſt, ohe libelle.

METROBRAVIUS.

SEBA-

SEBASTIANI STADELII
AD
JANUM PHILOMUSUM
EPISTOLA
DE
CIRCUMFORANEA LITERATORUM VANITATE.

NON festivas solùm, quod soles, *Philomuse*, superioribus diebus ad me misisti literas, & ingenii tui, & tranquilli animi indices, sed etiam libellum non ita pridem editum, quo (ita me Musæ ament!) nihil esse potest festivius. Quo magis doleo, quam voluptatem ex ejus lectione capere potuissem, quo minùs solida ea esset, imperiosis Tuis Te precibus impediisse, à me exigentem, ut epi-

epiſtola non nimis brevi tria.
reſcribam, *primum*, quid exiſtimem de illo libro, vel potiùs de illo Satyrarum pari, quas nuper vulgavit MENCKENIUS, *Vir Tuæ laudis*, (ut ſcribis ,) *non indigus*, *ſed ſua luce radians*, in *Charlataneriam*, quam vocat, *eruditorum: deinde* an non barbara iſta appellatio alio poſſit permutari vocabulo, ſcilicet purè Latino: *denique* ſi plura *Charlataniſmi* exempla fortè mihi ſuppetant, ut opiparum eorum ferculum Tibi apponam.

Poteram, Vir optime, moleſtum hunc, & invidioſum laborem recuſare, nè vel *Menckenii*, ſi de ejus Satyris liberè, quod ſentio, dixero, vel Charlatanorum illorum, quorum ulcera tractanda ſunt manu immitiori, iras provocem, & aculeos. Cum enim *Menckenius* vix par

ſit

ſit Charlatanorum, quos irritavit, inſidiis, quid me futurum putas, ſi utrique impetum in me faciant, conjunctiſque ſignis tam imbecillem homuncionem adoriantur? Noſtin' illud: *Veritas odium parit?* Et alterum ejuſdem Comici [*Terent. Eunuch. II*, 2. 22.]: *Omnia aſſentari is quæſtus nunc eſt multò uberrimus*. Quid ergo? Reſcribam, ut Tibi: tacebo, ut mihi gratificer. Reſcribo ſcilicet Tibi, taceo aliis. Scis, quid velim? Tibi ſoli hæc dicta ſunto, ut & amicitiæ legibus ſatisfaciam, nec alios temerè offendam.

Ut igitur primo loco meam exponam de Menckenianis Orationibus ſententiam, ſcias, eas hactenus vel maximè mihi probari, quòd Auctor celeberrimus vitioſos literatorum mores docto ſale conſperſit. Quippè hoc pa-

pacto non solùm impeditur, quo minùs vitia literatorum ipsis literis aliquid infamiæ affricent: sed etiam ipsi literarum cultores sive exuere sua, sive non imitari aliorum vitia pœnę Satyricis dandæ metu coguntur, atque ita suus literis honos, sua literatis existimatio servatur illibata. Præterea fatendum est mihi, non adversante Genio effusas esse illas Satyras, sed naturali lepore, profluenti sermone, docto delectu, castis facetiis lectorum animos vi quadam dulci, & grata ad se rapere.

Tria tamen sunt, quæ peccasse videri possit *Menckenius*. Nam *primum* injurius quodam modo est in literatorum ordinem, cum nè obiter quidem Charlatanismi à cæteris ordinibus exerciti meminit, adeoque nostrum ordinem in suspicio-

nem

nem adducit, quasi in eo ſolo ridiculum illud genus hominum inveniatur. Scilicet vel tribus verbis indicare debebat, turpem illam artem, *Charlataneriam* quam vocat, non coli à ſolis eruditis, ſed Charlatanorum plena eſſe omnia: ſe verò jam Charlatanos dumtaxat eruditos mordaci fodiendos ſtylo ſuſcepiſſe. Perſpectè obſervavit *Pufendorfius* (*Lib.II. de Jure Nat. & Gent. cap. IV. §.3. extremo*, *p.*256.), *Pædantiſmum mentis, non literarum, aut ſectæ alicujus vitium eſſe, ſed omnis generis, conditionis, & ordinis homines perambulare*. Idem veriſſimè de Charlanatiſmo dici poſſe, haud dubiè non neſcivit, ſed tamen non monuit *Menckenius*. Quî enim ignoraret, quod jamdudum præter ſingulorum dierum experientiam docuit *Petronius*,

totum orbem exercere histrioniam, id est, Menckeniano vocabulo, Charlataneriam? Quod si verbulo indicasset, illiterati non possent abuti ejus optimis alioqui Satyris in contumeliam literarum, sed secum recordati, idem vitium propriis nasci in hortis, moderatiores se præberent in eo, quod ex Cadmæa hac pugna capiunt, gaudio.

Alterum, quod in Menckenianis desidero Satyris, illud est, quòd, neglecto *Ciceronis* præcepto, nulla apparet Charlatanismi definitio, quæ naturam ejus planè describat, ac Charlatanismum à cęteris literatorum vitiis sejungat. Ita enim factum est, ut, maximè in posteriori oratione, permulta non tam Charlatanismi, quàm Pædantismi, exempla afferantur. Ergo, inquies, Tu utrumque fini, & distin-

diſtingue. Accipe igitur imaginem utriuſque vitii, quam concepi animo. *Pædantiſmus eſt ambitio ex ejuſmodi eruditione nata, quæ verſatur in rebus non maximi momenti*. Hæc ambitio, quia inopiam judicii prodit, non poteſt non gignere facta ineptiſſima, & quæ largam præbeant ridendi materiam: verbi gratia, cum illud Criticorum par de quæſtione, utrùm *emtum* an *emptum* ſcribi fas eſſet, non verbis, ſed telis, digladiaretur: cum Poeta ille, *Menckenio*(*p.*193.) laudatus ſcilicet, nè Cæſari quidem aſſurgere dignaretur: cum Grammaticus ille Suetonianus ſecum natas, ſecum morituras quiritabatur literas: cum Nero Imp. citharam, hiſtrioniam, & poeſin doctiſſimus, morti propinquus identidem exclamaret: *Qualis artifex pereo!* (*Suetonius in*

N 2 *Vi-*

*Vita Neronis cap.*49.) *Pædantiſmus* igitur arguit ſimplicitatem mentis: *Charlataniſmus* in impoſtores cadit, qui more circulatorum id agunt, ut decipiendis hominibus quæſtum faciant. *Pædantæ* igitur ſe ipſos priùs, quàm alios, decipiunt, vana neſcio cujus ſapientiæ opinione turgidi: *Charlatani* contra non tam ſibi, quàm aliis, imponunt, animumque habent quæſtum inde faciendi. Ambitio quidem certè à Pędantiſmo ſeparari non poteſt, Charlataniſmus poteſt: quippè non omnis ambitio lucrum & applauſum ſpectat, ut vel ex allatis Pædantiſmi exemplis facilè intelligitur. Ita *Segerus* ille (*Vid. Menckenius p.*27.) miſerabilis fuit Pædanta, Charlatanus non fuit. *Charlatanus* igitur *literatus* (en definitionem!) *eſt homo vix mediocriter eru-*

di-

ditus, qui immoderata scientiæ suæ jactantia, historionicis interdum facetiis mista, hominum applausum captat, eo consilio, ut aliorum stultitia fruatur ad famam, opesque suas augendas. Talem illum ex sutore Medicum, sive Charlatanum describit *Phædrus* (*Lib. I. Fab.*14.): tales videmus circulatores in nundinis: tales ergo oportet esse, quos Charlatanorum literatorum appellatione insignire jure velis.

Tertium superest, quod in Menckenianis Satyris reprehendere ausim. Scilicet cum ostentatio faciat Charlatanismum, interdumque scurriles accedant facetiæ, cave, quasvis facetias à bono doctore abesse oportere putes, nec omnem scientiæ ostentationem ab ejus persona alienam judica. Hoc igitur est,

quod præteriit *Menckenius*. Quid? oſtentationem ſui honeſtam à vitioſa, itemque *eutrapelian*, ſive laudabilem ſermonis jucunditatem ab hiſtrionalibus ſcurribuliſque facetiis non diſcernendo, ipſam eruditorum prudentiam invidiæ & obtrectationi expoſuiſſe videtur. Nimirum, non quivis jocus hiſtrionem facit, ſed ſapientiſſimus quiſque hoc interdum condimento utitur, veritatis cibum præbens auditoribus. *Duplex* (*Phædrus lib.* 1. *proleg. v.* 3. *Item lib. II. proleg. v.* 3. *&* 6.) inquam, Doctoris *dos* eſt, quòd *aurem capit*, & quòd *errorem corrigit mortalium*. *Duplex*, inquam cum *Cicerone* (*Lib.* 1. *de offic. cap.* 29.), *omnino eſt jocandi genus: unum illiberale, petulans, flagitioſum, obſcænum: alterum elegans, urbanum, ingenuum, facetum: quo genere*

etiam

etiam philosophorum Socraticorum libri referti sunt. Deinde nec omnis ostentatio est bono viro indigna, sed est omnino ars quędam, virtutes suas aliorum ingerendi oculis, salva modestiæ lege, eoque tantummodo fine, aliorum ut commodis eò magis consulere possis. Ignoti nulla cupido, nulla æstimatio. Quare prodeundum sanè in publicum est, mercesque exponendę, nullos aliàs inventuræ sive amatores, sive emtores. *Non parva est prudentiæ prærogativa*, [agnosce perspicacissimi illius *Verulamii* (*Libro VIII. de Augm. Scient. cap*.2. *p*.433.) verba) *si quis arte quadam & decore specimen sui apud alios exhibere possit, virtutes suas, merita, atque fortunam etiam (quod sine arrogantia aut fastidio fieri possit,) commodè ostentando: contra, vitia, defe-*

ctus & dedecora artificiosè occultando. Plura in hanc rem ibidem edisserit, quæ suo loco, si libet, leges.

Habes, *Philomuse*, meam de *Menckenii* libro sententiam, vel potiùs leves in tam pulchro corpore nævos. Nihil enim addo, nè calamum crimineris censorium, aut *polythrylleton* illud occinas: *Râon momeisthai*. Sequitur, ut appellationem planè Latinam nec ipsis priscis illisRomanis inficiandam circumspiciam, quæ, quod *Menckenius Charlataneriam* vocavit, declaret. Ac sanè dubito, an uno verbo vis barbari illius nominis satis exprimi possit. Venit mihi in mentem *Thrasonismi*, item Scioppiani * *Solipsismi*. Sed neutrum sa-

* Scioppius adscito *L. Com. Europæi* nomine contra Jesuitas scripsit *Monarchiam Solipsorum*.

satisfacit, nec omnes *Charlataneriæ* recessus pandit. Nec tamen tam inops est * Latium, ut *Charlatanismum* in civitatem cogatur recipere. Poterat *Menckenius*, quod & in præfatione fatetur, librum suum inscribere *de circulatoriis ** literatorum artibus*: poterat, quod mihi placuit, *de circumforanea literatorum vanitate*: poterat *de aretalogis *** literatis*: poterat

 de-

* Quod ad Græcam linguam attinet, ea Charlatanos Philosophos vocat *sophistas*. *Sophistes*, inquit *Aristoteles* Lib. de Elenchis sophisticis cap. 1. §. 8. est, qui falsam illam philosophiam in quæstum suum convertit.

** Hæc appellatio jam *Lipsio* arrisit, & *Balio*, quorum ille in *Seneca* Epist. 88. ita legit: *Appion sub C. Cæsare tota circulatus* [pro *circumlatus*] *est Græcia*; eumque Appionem *agyrtam* fuisse *&* *circulatorem*, scilicet literatum, scribit; Hic *Lipsio* subscribens, eundem Appionem (Diction. v. *Appion*. not. D.) vocat *un Charlatan, & un Saltinbanque*.

*** Recordor, hanc appellationem jam

denique *de seplasiariis literatorum artibus*.

Postremum restat, idemque molestissimum, ut, si qua alia hujus furfuris exempla in promptu habeam, Tibi liberaliter, ac toto, quod ajunt, horreo admetiar. Neque verò, *Philomuse*, ad fastidium usque Te obruam, sed *Menckenium* imitatus potiora seligam, hoc Te Catone contentum fore confidens. Repetas autem & ob oculos tibi ponas velim, nè à janua aberremus, allatam modò definitionem *Charlatani literati*. Scilicet is est *homo vix mediocriter eruditus, qui immoderata scientiæ suæ jactantia, histrionalibus interdum facetiis mista, hominum applausum captat, eo consilio, ut alio-*

Morhofio in mentem venisse, qui Lib. i. Pol. lit. c. 9. §. 12. *Aretalogorum, & Thrasonum literariorum* meminit.

aliorum ſtultitia fruatur ad famam, opeſque ſuas augendas .

Ut de hiſtrionalibus facetiis priùs dicam, ex claro, honeſtoque viro indignæ ſunt, ideoque pauciores ex literatorum ordine producere potero honoris ſui tam prodigos, ut ſcurrilibus nugis applauſum, & opes quærerent. Nam ipſi quoque Medici Charlatani gravitate ſua indignum judicant, riſum captare ſtultiloquio, ſed ſannionem ſibi adjungunt, qui ridiculis geſtibus, ac fabulis populum delectet. Interim nec tales literati moriones deſunt. Cui enim ignotus eſt *Taubmannus*, cui *Abrahamus à S. Clara?* In celebri quadam Academia ſacerdotio Bavarus quidam fungebatur, qui in ſacris concionibus tam lepidus erat, ac feſtivus, ſæpè ut in cachinnos ſol-

veretur auditorium. In eadem alius, & Philoſophi perſonam ſuſtinens & Theologi, tantos in ſcholis riſus ciere quotidie ſolebat, ut jurares, ipſum Titi Imp. illud ſuum feciſſe: *nullum debere triſtem ab ipſò diſcedere:* Adeò enim ipſe in riſum effuſus erat, ſuiſque auditoribus & exemplum, & materiam ridendi præibat, ut quovis morione eum facetiorem eſſe facilè aſſentireris. Verùm, ut dixi, pauci literati à ſe impetrare poſſunt, ut rideri gaudeant ſermones ſuos. Cęterùm haud pauci in admirationem ſui rapere ſtudent alios, ac *digito* gaudent *monſtrari & dicier: HIC EST*. Charlataniſmi hujus ſequentes potiſſimùm ſive artes, ſive genera deprehendi.

Aliis pulchrum viſum eſt, ſuas ipſorum laudes ebuccinare

more

more Aſtydamantis. Hoc faciebat ille paucis ignotus, qui tres eſſe ſua ætate eruditorum principes dictitabat, quorum duos nominans, tertium ſe proferre nolle addebat, ſcilicet ut auditoribus proclive eſſet adjungere magiſtrum. Ipſe novi quendam Philoſophiæ Profeſſorem, magnæ famæ hominem, novitios ad ſe à Depoſitore adductos hac adhortatione dimittere ſolitum: *Frequentate, quæſo, meas ſcholas: quippe princeps ego Philoſophorum ſum in hoc Lyceo, nec meliorem ducem nanciſcemini alium*. Atque is quidem imitari malebat notum illum in Saxonica circulatorem, qui cum prodit in ſcenam, & populo fit ſpectaculo, hoc ſtatim proœmio faſcinat circumfuſam turbam: *Ego ſum celeberrimus ille Sideropogon;* quàm Socratem, qui rogatus à quodam,

quis

quis optimus esset Philosophiæ magister, eum in alius Scholam prosequebatur. In Poetis maximè notatur illa sua laudandi impudentia: inter quos eminere *Malherbium* notat *Balius* (*Diction. v. Malerbe not. C.*). Talis olim fuit *Appion* ille, qui *Polybistor* appellatus est. Hunc enim *in prædicandis suis doctrinis maximum venditatorem* fuisse, testis est *Aulus Gellius* (*Noct. Att. Lib. V.c.*14.). Idem Auctor alium producit jactatorem, *qui se unum, & unicum lectorem esse enarratoremque Sallustii* (*Lib. XVI. cap.*4.) *dicebat, neque primam tantùm cutem, ac sententiarum speciem, sed sanguinem quoque ipsum, ac medullam verborum ejus eruere, atque introspicere penitus prædicabat.* Annon *Caspar Barthius* in præfatione *Adversariis* suis præfixa *Appionis* vestigia presserit, aliis per-

permitto arbitrandum.

Ad eos, qui, quàm magnificè de ſemetipſi ſentiant, manifeſtum facere non erubeſcunt, eos quoque refero ſuo merito, qui nomen infantibus inditum mutant longè auguſtiore. *Vaninus* ille *Julii Cæſaris* nomen ſtolidiſſimo faſtu adſcivit: *Philippus Bombaſtus* latet ſub ſplendido tegmine *Aureoli Theophraſti Paracelſi*.

Ad eandem caveam pertinent, qui nominibus ſuis omnes ſuos titulos, quorum plerique inanes ſoni eſſe ſolent, longa ſerie ſubjiciunt. Quid eſt enim hoc aliud, quàm Charlatanorum illud: *Sechter*, *meine Herren!* Talibus non ſufficit, quòd ſcriptę à clientibus epiſtolæ illam titulorum pompam præferunt: ſed ipſi *omnes* * *triumphos ſuos*, *omnia*

* Agnoſce verba Ciceronis Orat. III. in Catil. cap. XI.

nia ornamenta honorum, *monumenta gloriæ*, *laudis insignia*, repræsentant oculis legentium quavis occasione, immemores Tulliani ** illius: *Insignia virtutis multi sine virtute assecuti sunt*. Horum hominum propterea me miseret, quòd *Sycophantam* illum Plautinum [*Trinummo IV.* 43.] imitantur, qui nomen suum rogatus, ita respondebat; *Si ante lucem ire occipias à meo primo nomine, concubium sit noctis, priusquam ad postremum perveneris: opus face est & viatico ad meum nomen*. Sarsinati is ideò *solidè sycophanta* (*v.* 47.) visus est, mihi illi *solidè Charlatani* videntur.

Vos quoque in hanc Charlatanorum tribum adscriberem, nisi

** Lib.III. Epist.13. Idem Cicero Lib. X. Ep.6. *Dignitatis insignia* discernit ab *honorum vocabulis*.

nisi vestra timerem graphia, Clarissimi Domini *Magistri*, *atque Doctores*, qui soluta impudenter pecunia licentiam emitis vos appellandi Magistros Philosophiæ, [vah quàm nomen hoc magnificum est !] Doctores * Theologiæ, vel Jurisprudentiæ, vel artis Medicæ. Ecquis non misereatur virginis, se ipsam formosam appellantis, suæque formę testimonium magna pecunia redimentis? Quid, quæso, vos facitis aliud? Facite verò, ut, quemadmodum puellæ pulchritudo, sic eruditio vestra incurrat in oculos, ac de semet ipsa irre-

* Erasmus Charlatanicum hunc morem aversatus, nunquam nomini suo præscripsit sacrosanctum illud D., cum tamen creatus esset in Academia Taurinensi Theologiæ Doctor. Hodie multi idem spectare videri possint, cum *Magistri* titulum abdicant, nisi constaret, eos non splendore, sed vilitate hujus tituli adductos id facere.

irrefragabile edat testimonium. Præsta, inquam, Te virum, præsta Te Doctorem, præsta Te Magistrum. Quid opus est verbis, quid titulis, ubi rerum adesse debent testimonia? Pythagoras nè *sapientem* quidem se ab aliis appellari patiebatur. Vos vobis non videmini solum, sed vocari gestitis, non *sapientes*, sed *sapientiæ magistri*. Valdè ridebatur Roterodamensis ille Medicus, sacerdotis simul munere fungens, cum hæc Vatis antiqui (*Isaiæ LXIII.* 1. teste *August. Pfeiffero in Theol. Medic.*) verba ædibus inscripsisset suis: *Ich bins, der Gerechtigkeit lehret, und ein Meister zu helffen.* An non vestrum quisque, quoties cum elogio nomen suum emittit in publicum, hoc ipsum dicit: *Ich bins?* Sed in dicta sunto, quæ dixi. Nolo namque

pro-

propria vineta cædere, nec optare, ut proſcriptio hujus Charlataniſmi iis Academiis fraudi ſit, quæ more majorum ſumunt pecuniam, & mittunt *Doctores, Magiſtroſque* in patriam: maximè cum ſatis gravibus rationibus Academiæ permoveantur ad illam titulorum erogationem continuandam.

Cæterùm libet hac occaſione de titulorum magnificentia, qua quidam literati, pariter in hunc Charlatanorum ordinem referendi, gaudent, addere nonnulla. Inter hos haud dubiè immodeſtiores ſunt, qui ſemet ipſi magnis exornant titulis: ſed nec illi intra modeſtiæ limites conſiſtunt, qui titulos juſto majores ab aliis ſibi tributos non recuſant. Utriuſque generis exempla, quæ occurrunt, afferam. *Vaninus* principe loco poni mere-

retur, cujus Charlatanismum vix quisquam superavit. Suis enim in *Dialogis* modò *acutissimum Doctorem*, modò *ingeniosissimum Philosophum*, modò *Philosophorum Principem* se appellat. *Nec sanè* (quæ *Parkeri Disp.I. de Deo* S. 26. *pag.*77. verba sunt,) *tenui isto Sophista* [*Vanino*] *quævis hominum ætas virum peperit, qui, tanta de se opinione, & scientiæ ostentatione, minus intellexerit*. Nec modica vanitas proditur isto Epitaphio, quod etiamnum in quodam urbis Patavinæ templo visitur: *Paulo de Castro, Avo, & Angelo, Patri, Comiti Palat. Utr. Jur. Doctoribus, & in orbe Monarchis, Nicolaus de Castro, Utr. Jur. Doctor, Canonicus Paduanus, Apost. Cubicul. & Comes Palat. fieri fecit MCCCCLXXXVIII.* Quam inscriptionem cum nescio quis Lipsiensi luce (*in*

Actis

*Actis Erud. A.*1702. *pag.*84.) dignam judicasset, rectè hanc *epicrisin* subjecit: *O quantam voluptatis titillationem sensisse credamus Nicolaum, dum Monarchas qualescunque inter suos progenitores numerare potuit!* Recordor opportunè ejusdem valoris titulum, quem *Stephano Riccio* in epistolis ad eum datis tribuebat *Thomas Naogeorgus*. Appellabat enim eum *Imperatorem Scholæ Salfeldensis*, *Læbero* [*Hist. Eccles. Orlamund. p.*403.] teste. Sic quis nescit, quàm vulgati usus hodie in Italia sit titulus *Viri illustrissimi*, cum olim *Illustris* titulo contenti fuerint potentissimi Francorum Reges? [*Mabillonius Lib.II. de re Diplom. Decade IV. c.*10.] Adi sis *Michaelis Piccarti Observationes historicas & politicas*, in quibus singulare deprehendes Caput, quo ambitionem quo-

quorundam circa titulos falsè exagitat, inter alia his utens verbis (*Pag.222.*): *Principes olim* optimos, & clarissimos *dicere multum erat: At quis hodie contentus illis sit ludimagister?* Pari acrimonia titulorum pompam insectatur *Buchnerus* [*Lib.1.Epist. 126.p.302.*], Germanos addens præ ceteris gentibus hoc morbi genere laborare. *Solent*, inquit, *Belgæ & Galli ridere Germanos, cum legunt talia, nosque hebetioris cujusdam, nec satis politi ingenii damnare.* Quàm exosa *Jo: Michaeli Bruto* fuerit hæc titulorum arrogantia, vel *Balius* [*Diction. v. Brutus Not. H. & I.*] Te docere potest. Eadem *Francisco-Hotomanno* mens fuit, qui cum à *Scipione Gentile* rogaretur, *unde Excellentia ipsius advenerit: Quam tu*, inquit, *Excellentiam mihi nominas? Dic potius: Tua miseria,*
tua

tua calamitas, *tuum naufragium*. Hoc ipse *Gentilis* refert in epistola quadam, quæ inter epistolas *ad Jo: Hotomannum*, & ab eo scriptas est centesima trigesima quinta. Non adeò his assentationibus adversus est clarissimus vir, *Thomas Crenius*, qui, cum aliquot abhinc annis eum convenirem, non unas mihi prælegabat literas ad se datas, in quibus *Excellentiæ* titulus ipsi tribuebatur. Experiebar & ipse ejus patientiam, an *Excellentiæ* titulum æquis auribus excipere ac ferre posset. Ferebat verò fortiter, &, ut credo, in sinu sibi applaudebat. Unam adjungo historiolam, cujus ipse pariter testis sum *autecoos*. Græcus quidam Abbas paucis abhinc annis in quandam delatus Academiam, accedebat ad Professorem Theologiæ in ordine suo ultimum,

mum, mistisque variis sermonibus cum discessurus erat, rogabat, quonam in ista Academia fungeretur munere. *Ego sum*, inquiebat ille ipsissimis hisce verbis, *archimagister Theologiæ*.

Charlatanismum quoque redolet, immo fœtet, mos eorum, qui tabulas amicorum encomiasticas in fronte librorum suorum suspendunt, istoque præjudicio admirationem lectoris excitare student. Enim verò vino vendibili non opus esse suspensa hedera, tritum sermone comprobatumque ab omnibus proverbium est. Ridiculè verò prorsus faciunt, qui emendicata ista suffragia valere putant ad fidem in re dubia faciendam, adversariisque suis hæc testimonia tanquam Medusæ caput obvertunt. Quasi verò tam impolitum sit seculum nostrum, ut nesciat,

ci-

civilitatis esse, etiam ea, maximè rogatum, magnis efferre laudibus, quæ vix mediocri digna esse tecum intus in animo judices. Proinde sapientiæ suæ documentum dedit *Samuel VVerenfelsius*, epigrammatibus, quæ amici ipsius *Dissertationibus Theologicis* præfixerant, hoc subjungens *epiphonema:*

Nemo fidem vestris habebit laudibus:
Hìc non amicis, nec poetis creditur.

Huc pertinent ii, qui ex amicorum ad se scriptis epistolis encomia suæ eruditionis, suorumve librorum publicant. Quàm parum enim fidei subsit talibus judiciis, *Balii*, *Salmasii* & *Buchneri* exemplis probatum legi in *Eruditorum Actis* [*A.*1714. *p.*441. & 442.] quæ Lipsiæ quot mensibus in lucem emittuntur.

O Aliud

Aliud Charlatanorum genus eſt eorum, qui libris ſuis glorioſos, & ad quos vel vadimonium deferas, præfigunt titulos. Noſti, *Philomuſe*, fuiſſe tempus, cum omnis fermè libellus *curioſitatis* lenocinio prima ſtatim fronte ſe commendaret legentibus; nec deſunt hodie, quibus eadem fraus pia arridet. Quot libris inſcripta eſt hæc formula ſalutaris: *Liber omnibus cujuſque Facultatis ſtudioſis utilis, ac neceſſarius?* Jam olim *Gellius* [*Lib.XX. cap. ult.*] riſit eos, qui libros ſuos inſcripſerant *Cornucopiæ*, *Pandectas*, &c. *Jacobum Gaddium* notat *Morhoſius* (*Polit. Lib.I. cap.16.*) quòd magnificum ſuis libris titulum impoſuerit, *ut ſolent* (en *epichriſin* Morhofianam) *plerumque eſſe verborum prodigi*, *qui rerum ſunt parci*. Scilicet *Phædri* (*Lib.*

IV.

IV. proleg. v.5. 6.) verbis.

Non semper ea sunt, quæ videntur: decipit
Frons prima multos.

Idem *Morhofius* (*cap. cit.*) parem *Claudii Verderii* Charlataniſmum exagitat. *Is*, inquit, *librum ſcripſit exiguum magnifico hoc titulo:* Cenſio Authorum omnium veterum, & recentiorum. *Quis non de locuplete penu hujus Pantoſophiſtæ præclara omnia, & tanti promiſſoris hiatu digna ſibi ſponderet? Sed miſerè ille corvos deludit hiantes.* Alibi [*Cap.XVII.*] *Ludovici Jacobi* Librum *De Bibliothecis* producens cum integro titulo, hæc addit: *Magnam hìc rem agi credideris: ſed ſi, quod res eſt, dicendum, amphoram titulus inſtituit, liber exit in urceum.* Eodem capite de ſimili *Galleſi* libro, grandiloquum pariter pręferente titulum, ita judicat: *Ma-*

gnus ille titulus strepitus facit: sed pro thesauris carbones. Idem alio ejusdem libri loco (*Cap. IX.*) ita scribit: *Aliqui, ut docti videantur, inauditos librorum titulos, nominumque monstra crepant*. Plura possem addere, sed claudat agmen * Hispanus, qui vitio suę gentis immodicus æstimator sui, librum hoc titulo insignitum emisit: *Penticontarchos, sive Quinquaginta militum ductor, stipendiis*

* Hispano jungere liceat Lusitanum, eodem sub Sole calentem, cujus ingens exstat volumen hoc præsignatum elogio: *Elysius jucundarum quæstionum Campus, omnium literarum amœnissima varietate refertus, Medicis imprimis, tanquam in quo luxuriantis naturæ spectatissimi flores erumpant, & admiranda illius opera contemplentur, maximè delectabilis: Theologis deinde, Juris peritis, & omnium denique bonarum disciplinarum studiosis, Philosophis, Philiatris, Philologis, Philomusis, summè utilis ac ab omnibus expetitus: Autore* Caspare à Reies Franco, *Illustrissimæ Urbis Carmonensis Medico Jurato*.

diis Laurentii Ramirez de Prado * *conductus, cujus auspiciis varia in omni literarum ditione monstra profligantur, abdita panduntur, latebræ, ac tenebræ pervestigantur, & illustrantur.*

Perstringendi mihi sunt & illi Charlatani, qui *polyglottiam* jactantes, scriptis suis præfigunt compendia scribendi Rabbinica, vel inserunt aliorum verba authorum, Rabbinico, Anglico, Gallico, Hispanico, Syriaco, Arabico (cur non, & Utopico, atque Sevarambico?) sermone **

* Hujus *Ramirezii* circulatoriam *docesisophian* in præsenti libro ostensam graviter exagitat *Gratakerus* Lib. de stylo N. T. c.23.

** Huc pertinent quoque, qui in concionibus sacris Græca, & Latina Patrum, Hebraica Rabbinorum, &c. testimonia recitant, vel *Propositiones*, quas vocant, Latinas afferunt: quem morem recte notat Benthemius Holl. Stat. P. I. cap.8. §.7. pa.260.

uſorum. Adjungendi his ſunt, qui in allegationibus, quas hodie vocant, modum excedunt, ac, *Baudio* (*Cent. I. Epiſt.* 83. *p.*138.) judice, *hoc unum gloriæ choragium ſectantur, ut multos libros evolviſſe videantur*. Jam olim in *Thoma Meſſanenſi* id vitii caſtigavit *Petrarcha* (*Lib.IV. Epiſt.*9. *p.*148.) ſic ad ipſum ſcribens: *Animadverti, te in ſcriptis tuis omni ſtudio, ut appareas, niti. Hinc ille diſcurſus per ignota volumina, ut ex ſingulis aliquid decerpens rebus tuis interſeras. Plaudunt tibi diſcipuli, & omniſcium vocant, innumerabilium authorum nominibus attoniti*. Addit autem, hunc doctis morem minimè placere. JCtorum ferè proprium eſſe hoc Charlataniſmi genus, in vulgus conſtat. Nec dubitat *Morhofius* inter eos, qui ineptis allegationibus magnos

gnos conſtipant libros, primum locum tribuere JCtis, *qui* (inquit) * *notiſſima quaque infinitis teſtimoniis confirmant*. Addit, ludibrium propterea debuiſſe JCtos *Paulo Sarpio*: (*Obſtetr. lit. Diſſ. III. p.29.*) cui adjungerem *Pag. Gaudentium*, niſi conſultius eſſet, Juris conſultorum inconſultas allegationes domeſticis inſectari damnationibus. Reprehendunt enim hoc moris ipſi JCtorum principes (*Lib.III. de cognit. ſui cap.3. p.275. In Nova meth. Juris prud. Diſp. de Crim. Magiæ* §.21.), *Diodorus*, *Tuldenus Leibnitius*, *Thomaſius*, *Boineburgius*, cujus de *Tilemanno* JCto ſententiam ipſius verbis proferam: *Fuit is vir*, inquit (*Ex Actis lit. Struvii T.III. p.51.*)

O 4 *uti-*

* Pol. Lit. Lib.I. cap.22. Ubi addit, hoc allegandi cacoëthes a Germanicis frequentari potiſſimum.

utique pereruditus: at pravo sui, & ævi, & ordinis more tam, vanus in alienis dictis citandis, & coacervandis est, ut fastidium sui cieat. Concludam testimonio *Struvii* (*Introd. ad rem lit. cap. V.* §.4. *p.*200. *seqq.*), qui maximi JCti filius, ipseque JCtus, ita differit: *JCtis hoc ferè proprium videtur, qui scripta sua tot allegatis munire solent, quæ tamen plerumque unus ex altero haurit. Pruritus* [Charlatanismus inquam,] *hic est sanè non laudandus, cujus finis potior hic est, ut quis videatur instructus insigni bibliotheca, & multæ lectionis, cum tamen vix centenam quandoque librorum possideat.*

Volui, *Philomuse*, epistolam scribere. Quare nè liber fiat, paucis cætera Charlatanorum literatorum genera accipe. In hunc censum igitur porrò illos re-

refero, Philoſophos dicam, an Sophiſtas, qui ſapientiam ſuam ęnigmatum, ſymbolorumve velamentis involvunt. Sciunt ſcilicet, verum eſſe Lucretianum illud:

Omnia enim ſtolidi magis admirantur, amantque,
Inverſis quæ ſub verbis latitantia cernunt.

Hi ænigmatici ſcriptores (ita rectè judicat non infimi ſubſellii philoſophus, (*Art. cogit. P. I. cap. 13. fine*)) arbitrantur, *res inficetiſſimas, nè dicam falſiſſimas, & maximè flagitioſas, grandium myſteriorum inſtar æſtimatum iri, ubi vocibus, ultra communem hominum captum in intelligibilibus, amictæ prodierint in lucem*. Hac fraude in primis Alchimiſtæ utuntur, de quorum libris meritò uſurpaveris illud *Plauti* [*Pſeudolo I. 1. 23. ſeq.*]: *Niſi Sibylla*

bylla legat, interpretari alium potesse neminem. Ad hos arcanorum venditatores refer eos, qui commercium cum Genio quodam jactitarunt, uti *Plotinus*, *Porphyrius*, *Brunus*, *Cardanus*, & alii. Junge his Cabalisticos nugivendulos, e. g. *Scalichium*, de quo multa dabit *Morhofius*. Nec omittendi sunt *Scholastici*, terminis suis obscurissimis tanquam ignorantiæ involucris totum orbem infatuantes. Scilicet ea est vulgi natura, ut, ubi nihil videt, eo magis spem suam inflet, ac maxima sibi bona promittat, nec nisi post damnum, & ludibrium suum sapiat. Non possum facere, *Philomuse*, quin hic acceptam ab aliis historiolam Tibi narrem, ut videas, Charlatanicas artes nec infimis quidem hominibus incognitas, vel inusitatas esse. Erat in oppidulo quodam

dam bubulcus, homo ultra ſuam ſortem nequam, cui per aliquot annos homines querquera laborantes feliciter curanti, non contemnendo quæſtui erat civium ſtultitia. Dabat autem ægris, ſoluta quarta imperialis nummi parte, amuletum ex collo ſuſpendendum, cui ineſſe aliquid præſentiſſima præditum efficacia, feriò jactabat. Ac nè fraude prodita lucrum ceſſaret, vultu ad ſanctiſſimam ſeveritatem compoſito prædicere ſolebat, qui auſus eſſet amuletum profanè curioſis manibus reſolutum inſpicere, eum febri nunquam cariturum, quoad viveret. Tandem denique quidam ſuperſtitione vacuus, fortè in id oppidum delatus, aperiebat ſacrarium iſtud, in quo nihil offendebat præter ſchedulam his inſcriptam verſiculis:

Der schielende Valten heiss ich,
Sechs Groschen krieg ich, das
vveiss ich,
Ein Zippel-Peltz und ein Fil-
tz-Hut,
Die sind im VVinter vors Kal-
te gut.

Proximos his colloco eos, qui vanarum scientiarum doctrinas *Abrahami*, *Hermetis*, *Zoroastris* nomine præscribunt: item, qui per plagium * literarium vel aliud imposturę genus, alienę laudis hæreditatem cernunt. Notum satis est *ignavum* hoc *pecus*, *fuci*, qui apum deprædant alvearia. Qualis, ut vel unum adducam, erat *Ouzelius* in suis ad *Mi-*

* Talem plagiarium scitè describit *Themistius Orat.I. pag.24. edit. Donzellini*, hunc in modum, quod aliena cum ab altero didicerit, & paululum immutarit, tanquam Autolycus furta, ea secum circumferat, jactans se atque ostentans apud eos, quibus eorum author, & inventor est ignotus.

Minucium Felicem Annotationibus. Ejus omnia furta singulis paginis, & lineis annotaverat in suo exemplari *Paulus Terhaarius*, teste *Boxhornio* [*Epist. p.*235.].

Charlatani, ut merces suas majoris vendant, ceterorum medicamina contemnunt, & invidiosissimis traducunt nominibus: id quod jam olim proverbio locum fecit: *Medicus medico invidet*. Quis jam dubitet literatos illos vocare Charlatanos, qui eundem morem sua in arte sequuntur? Meritò hic sisto *Aristotelem*, qui gloriæ studio, quosvis alios Philosophos despicatui habebat, ratus, *se regnare haud tutò posse* [*Verulamius Lib.III. de augum. scient. cap.*4. *pag.*166.], *nisi more Ottomanorum fratres suos omnes contrucidasset*. An *Democritus* quoque Charlatanismi, sive circumforaneæ vanitatis reus sit,

ſit, qui ſuum jactaſſe dicitur pharmacum, quo pulchri, fortunati, prudentes, & docti efficiantur homines, alii viderint. *Paracelſi* verò illius vanitas nimis in aprico eſt, qui minimo ſuo in digito plus dictitabat ineſſe ſcientiæ medicæ, quàm in toto Hippocrate, & Galeno. Huc eos refero, qui magnis, & illuſtri laude conſpicuis viris bellum inferunt, Alexandri exemplo, credentis (*Curtius.*) *magnitudinem ſuam clariorem fore, quo majores fuiſſent, quos ipſe viciſſet*: multoque majori jure eos, qui aliis doctoribus exitialis erroris [*hæreſin* nempe,] infamiam adſpergere geſtiunt. Memini, me olim videre librum neſcio cujus Theologi ita inſcriptum: *Abſurda abſurdorum abſurdiſſima*. . . . . Vidi alium librum JCti, cujus pariter nomen non ſuc-

cur-

currit, qui *Millenarios errorum* in fronte præferebat. Adjungo Medicum, *Jo: Freitagium*, cujus exſtat *Detectio, & refutatio novæ ſectæ Sennerto-Paracelſicæ*. Ipſum *Hieronymum* his darem ſocium, & collegam, niſi ejus inter Divos relati authoritas plus ponderis apud me haberet, quàm criminationes *Clerici* (*In Diſſert. de argum. Theologico ab invidia ducto*.)

Nec parum Charlataniſmi ineſt in pleriſque Diſputationibus Academicis. Ferè enim, qui cathedram conſcendunt, publicè demonſtratum eunt, ſeſe invictos eſſe gladiatores: poſteaque quàm inani verborum ſtrepitu duas treſve horas auditoribus ſuffurati ſunt, triumphantium ritu Muſeum repetunt, & ſolennes amicorum congratulationes expectant: immo ſæpè ante victo-

riam

riam triumphum canere jubent amicos, quorum epinicia Disputationibus associant. Quàm acri sale hunc morem perfricent *Caselius*, atque *Morhofius* [*Morhof. Pol. L. II. cap. XI.* §. 15. *&* 16.], alibi legas licet. Illustrius Charlatanismi hujus exemplum non succurrit, quàm *Jo: Pici*, Mirandulani Comitis, qui [ut ipse *Jo: Franciscus Picus* fatetur,] *humanæ laudis, & gloriæ cupidus*, & ingenium *ostentare* cupiens, Romam evocavit omnium gentium atque ordinum literatos, de thesibus nongentis secum disputaturos. Caruit res successu. Cęterùm satis scio, à Davide quodam hunc Goliathum prosterni potuisse. Adeo inepta multa, & falsa insunt in illis thesibus. Memoratu nec indignus est *Franciscus Macedo*, de cujus Charlatanismo disputato-

rio

rio haud pauca tibi ridenda propinabunt *Morhoſius* [*Lib.I. Pol. lit. cap.22.*] ac *Balius* (*Diction. v. Macedo.*). Exſtat contra *Macedonem* illum exaſciatiſſima Satyra ſummi viri, *Henrici Noriſii*, Amſtelodami A.1709. ſub hoc titulo recuſa: *Thraſo ſeu miles Macedonicus Plautino ſale perfrictus*.

Ab Academico Charlataniſmo ordo me deducit ad Scholaſticum. Scholaſtici enim doctores *tanquam piſcatores eam imponunt hamis eſcam, quam ſciunt appetituros eſſe piſciculos*, (id eſt, diſcipulorum parentes,) *aliàs ſine ſpe prædæ moraturi in ſcopulo*. Agnoſces verba Petronii, qui in Satyrico ſuo libello ſatis id genus hominum depexum dedit. Neque verò unquam hi tales deſiderabuntur, quamdiu non intermorietur ſpes lucri.

Quot

Quot enim quotidie propemodum videmus Programmata Scholastica, in quibus imberbes oratores [perinde quasi arduo huic muneri pueri sufficerent,] non solum producuntur, sed tantis laudibus onerantur verius quam ornantur, vix ut quicquam ad perfectam eruditionem deesse credas hisce discipulis, ex quorum invidendis scilicet profectibus metientur (si nimirum sapiunt) lectores magistri magnitudinem. Illud verò obscœnius multo, quàm Charlatanismi, nomen meretur, cum iidem umbratici doctores discipulos jubent publicè declamare Græco, Syriaco, Hebraicove sermone, & oratoribus, & auditoribus ignoto. Sed profectò *omne ignotum pro magnifico est* [*Tacitus Agric.* XXX. 4.], adeoque nunquam desunt, qui tali-
bus,

bus, & magiſtris, & diſcipulis frigidam ſtultæ admirationis, & aſſentationis ſuffundant, & in ſocietatem inſaniæ veniant. Pertinet huc jactatio omnipotentię, ut ita loquar, oratoriæ, quorum Thraſonum familiam ducit *Gorgias* ille *Leontinus*, jam *Menckenio* notatus.

Non ſunt prætereundi glorioſi promiſſores librorum edendorum, quorum cum integri catalogi proſtent, unum tantummodo * adducam *Andream Mullerum Greifenhagium*, qui intimam linguæ Sinicæ peritiam jactitabat, ejuſque *Clavem* magno promittebat hiatu, ſed, ut eventus

* Non planè prætermittendus, ſaltim in margine laudandus erat *Quirinus* ille *Kuhlmanus*, cujus impudentiam in promittendis vaſtiſſimis operibus mirari cogetur, quiſquis vel Morhofium evolverit Pol. Lit. lib.II. cap.5.

tus docuit *Jobum Ludolfum*, ** eam tenebat juxta cum ignarissimis, adeoque *magna minatus extricavit nihil* (*Phædr.IV.*22.4.).

Tandem illi Charlatanismi se reos faciunt, qui in Academiis, quando disciplinam aliquam docere aggrediuntur, in præfatione solemniter præmissa, mirificis elogiis suam celebrant Helenam, scilicet ut ceteræ disciplinæ ad hanc nihil esse videantur, & auditorum, vel potius emtorum augeatur numerus. Eadem chorda oberrant Criticorum permulti (*vid. Poiretus Lib. de erudit. falsa.* §.63.), qui solos artis criticæ peritos *eruditos* vocant, ceteros tanquam umbras contemnunt. Idem Charlatanismus in quibusdam Mathematicis deprehen-

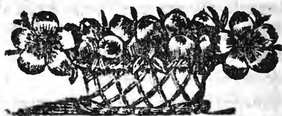
** Hujus duas lectu jucundissimas hac de re epistolas exhibet Struvius Act. lit. T.VI. pag.47.51.

henditur, meliora docendis à *Clerico* [*Logic. P.III. cap.*3. §. 13. 14.15.]. Horum princeps *Archimedes* non leve Charlatanifmi fpecimen edidit, cum ab Hierone Rege peteret, ut locum fibi quempiam extra has mortalium fedes daret, fefe tunc artis fuæ viribus totum terrarum orbem fuo loco moturum effe.

Ohe! jam fatis eft, *Philomufe*. Unum adjicio, quod ex recenti Orationis *pro lege Manilia c.XIII.* lectione adhuc memini: *Veftra admurmuratio facit, Quirites, ut agnofcere videamini, qui hæc fecerint. Ego autem neminem nomino. Quare irafci nemo poterit, nifi qui ante de fe voluerit confiteri*. Accipe & illud Poetæ (*Lib. IV. Trift. Eleg.*4. *v.*7. *feqq.*) uno verbo mutatum, nec Tibi tamen, fed Charlatano nefcio cui dictum;

Quod minimè volui, positis pro nomine signis
Dictus es. Ignoscas laudibus ipse tuis.
Nil ego peccavi: tua te mala cognita produnt.
Si, quod es, appares, culpa soluta mea est.

Vale, *Philomuse*, ac salve. Scrib. Cal. Sept. A. C. 1715.

Pro-

Programma Declamationi primæ præmissum.

DE APPLAUSU ERUDITORUM.

JAm pridem Eruditis observatum est, plausum, & acclamationes è theatro in scholas, atque auditoria migrasse, & Rhetores olim, Sophistasque, ac Declamatores cœnis, sportulisque datis plausum redemisse, domique aluisse acclamantium, & plaudentium chorum, qui dicturo, aut recitaturo semper adesset, prodeuntem comitaretur, & in ipsa etiam deductione acclamaret; immo & magnificas potentiorum ædes conduxisse, & numerosa posuisse subsellia, quo major alliceretur auditorum numerus; qua de re Viri omnium confessione doctissimi, Ludovicus Cresollius [*Theatr. Rhet. L. III.*

III. C. 20.] & Franciſcus Bernardinus Ferrarius, (*De veterum Acclam. & plauſu L. III.*) pereleganter, atque eruditè commentati ſunt, ut taceam Joſephum Laurentium, libelli perexigui (*De Acclamationibus ap. Gronov. Theſ. Gr. T. VIII. Conf. & Gaudentii Obſtetrix Liter. p.* 70.) authorem haud prorſus contemnendum. Enimverò non minori hodie cura, atque ſolicitudine Eruditi de plauſu ſibi conciliando laborant, eoque artibus propemodum utuntur iiſdem, quas mimi atque, hiſtriones in theatris ad concitandos populi plauſus, & cachinnos adhibere conſueverunt. De qua captatione plauſus, quam uno, quanquam barbaro, vocabulo *Charlataneriam* Eruditorum dixeris, quum in ipſa Magiſtrorum Panegyri proximè verba facturus ſim,

ſim, nunc tantùm Programmatis loco quædam de iis præfari conſtitui, qui miro quodam, ac inſolito Auditorum applauſu, ſive in prælectionibus ſive declamationibus gaviſi ſunt. Et ut veteres prætermittam, ut THEOPHRASTUM Ereſium, apud Laertium, alioſque, qui ultra bis, vel quater mille auditores habuere, primus quidem hic occurrit PETRUS ABÆLARDUS, qui quum in ea incidiſſet tempora, quibus ſordebant bonæ literæ, ſpiſſiſſimiſque tenebris obvolvebantur, auditores nactus eſt propè innumeros, qui non ex Gallia tantùm univerſa, verùm & Hiſpania, Italia, Germania, Belgio, ac Britannia certatim ad illum convolabant, & ruſticationis cauſa Lutetia emigrantem tanta frequentia comitabantur, ut ſi ipſi cre-

dimus (*Operum p.19. Conf. Bayle Dict. Crit. Foulques.*), *nec locus hospitiis, nec terra sufficeret alimentis*. Nec minor postea PETRI RAMI applausus fuit, qui cum Aristotelicos fortissimè oppugnasset, clarissimę sectę, quam plurimi inde, in Germania inprimis, Angliaque & Scotia, secuti sunt, autor extitit. Is verò, cum aliquando contra Carpentarium vehementiùs excanduisset, *ubi sunt*, inquiebat, *illa tempora, ubi duo millia hominum, qui Ramum volentes audire non potuerunt?* (*Naudèe dans le Mascurat. p.* 111.) Circa eadem tempora florebat in Italia lepidissimum JOANNIS ANTONII CAMPANI ingenium, qui vir quanto hominum concursu Perusiæ, cum primum scholas aperiret, declamaverit horas tres, ex ejusdem Epistolis à nobis edi-
tis

tis jucundiſſimè patet. Ita enim ut alia nunc prætermittamus, loquitur (*L.II. Ep.I. p.50. ed. noſtræ.*) : XII. *Kal. Novembris orationem habui apud Peruſinos longè glorioſiſſimam. Aderat Beneventanus Antiſtes urbis; aderant & JCti octo & quadraginta: quid tibi dicam Medicos, Grammaticos, Oratores pœne innumerabiles? quales ſunt Oratores hodie, ſi ſolùm non barbarè, illatineque loquantur. Præterea hominum pluſquam tria millia, qui ad me, de quo aliqua præceſſerat exſpectatio, audiendum convenerant frequentia incredibili*. Et paulò infra: *Effeci, ut totum triduum ingens quidam in Civitate ſtupor, ac tumultus eſſe videretur, omnes me loquebantur, digitis me, quocunque irem, oſtendebant*. Quin & teſtatur Michael Fernus in Vita Campani, (*Operibus Ven.* 1502. *f. editis præmiſſa.*)

 Gui-

Guidum Grammaticum ex eo tempore Perusiæ publicè docere haud ausum. Quanta & Florentiæ eadem ætate FRANCISCI PHILELPHI fuerit æstimatio, ipse alicubi (*lib. II. Epist.2.*) gloriosiùs prędicat, ubi non tantùm ipsas nobilissimas fœminas honorandi sui gratia via cedere sibi, verùm & auditores esse quotidie quadringentos, & amplius, & hos quidem magna ex parte viros grandiores, & Senatores, testatur. De JANO PARRHASIO referunt, eum tanto Mediolani plausu docuisse, ut inter juvenes Auditores Senex Tri-

Senex Trivultius) Huc pertinet, quod de M. Musuro Erasmus testatur L. I. Ep.23. ubi de Raph. Regio loquutus, pergit: *Erat tum, ut opinor, non minor annis LXX.* (Regius scil.) *& tamen nulla hyems fuit tam aspera, quin ille mane hora septima adiret M. Musurum Græcè profitentem, qui toto anno vix quatuor intermittebat horas quin publicè profiteretur.* Et Theodorum

Trivultius, summi nominis, & authoritatis Imperator, conspiceretur. (*Jac. Gaddius Script. non Eccl. T.II.p.*182.) Et scribit de se ipso ANGELUS POLITIANUS; (*in Miscell. cap.*19.) cum Catullum fortè Veronæ in officina quadam, Viris nonnullis Literatis pœne cogentibus, explicaret, non minus multos spectata doctrina viros, quàm magnam scholasticorum manum, pronis auribus cuncta accepisse,

Bezam coram XX. aut XXX. millibus auditorum verba facere solitum fuisse, ex Epistola anecdota probamus, quam anno sexagesimo secundo seculi XVI. Car. Clusius Antvv. ad Cratonem, trium Imperatorum Archiatrum, Lutetia misit, & ex qua hæc transcribimus: *Religionis negotium, tametsi Satanas, quantum possit, impedire conetur, satis bellè procedit; conveniunt enim singulis diebus ad XX. vel XXX. hominum millia, ad verbum DEI audiendum, quibus Dn. Theod. Beza concionatur, nonnunquam Franc. Parucellus*. THEM.

ac identidem clamasse: *demissum cœlitus Angelum sibi, qui Poetam conterraneum interpretaretur*. His proximus JULIUS POMPONIUS

Demissum cœlitus Angelum) Artes, quibus Angelus ille Bassus, à Patria Politianus, in parando auditorum plausu usus est, egregiè tradit Franc. Duarenus, ad Fr. Balduinum scribens, pag. 1478. Operum Editionis 1484. *Non possum*, inquit *mihi temperare, quin tibi nunc referam, quod Budeus noster de Angelo Politiano quondam nobis domi sua narrare solebat, idque se ex Jano Lascare, qui Politiani fuerat aqualis, crebrò audisse confirmabat. Cum enim Politianus Florentia Interpretationem Homerica Iliados in magna celebritate aggrederetur; non sine ingenti ostentatione, qua de Homeri Poemate perscripta sunt ab Herodoto, auditoribus suis è suo genio recitabat, quo tempore Herodoti liber Gracè scriptus, à nullo adhuc conversus in linguam Latinam, nec Typographorum formis excusus erat. Itaque Lascaris, qui tum honoris causa auditorum numerum augebat, cum paucis quibusdam aliis Gracè doctis hominibus, qui non ignorarent, unde omnia, qua pro suis recitaverat, hausisset, is igitur paulo post ad hominem conversus, eumque seducens, Dic mihi quaso, inquit, Po-*

NIUS LÆTUS fuit, Vir Latini sermonis ac veteris historię gloria illustrissimus, qui etsi in familiari consuetudine hæsitante lingua balbutire solitus est, (*Paul. Jov. Elog.*) tanta tamen eloquentia, tamque expeditè, ac venustè è suggestu ad cupidam juventutem verba fecit, ut auditores à media nocte ad præoccupanda

litiane, quo ore Herodoti opus insigne, quod ante tot secula conscriptum est, in tanto cœtu, ut tuum recitasti? Cui mox subridens Politianus, Nunquam, inquit, putassem sanè hominem Græcum adeò ejus artificii rudem & ignarum esse, quo apud multitudinem existimatio & fama comparari solet. Quasi verò, inquit, non satis intelligam, tres, aut summum quatuor fortassis vos bic adesse, quibus Herodoti libros aliquando inspicere contigerit. Sed quænam hìc sit turba nobis applaudentium, & in cœlum laudibus ferentium, vides, apud quos si existimationem nostram (quod minimè spero) vel tantillum lædere volueritis; oratio profectò vestra non multum fidei ponderisque habitura est. Hucusque Duarenus apud Colomesium *ceimel.*Liter. c.31. pag. Opp.304.

THEM.

subsellia in auditorium concurrerent. [*Vigneul Marville Mel. d'Hist. & de Lit. T. I. p. 226.*] Quod idem fermè de summo Theologo JOANNE MALDONATO testantur Scriptores, qui duabus quotidie, tribusve horis certatim discipulos subsellia occupasse prius tradunt, quàm ille ludum ingrederetur, sæpeque eum in aperto, atque adeo in viis publicis docere coactum esse, ob multitudinem auditorum, quos nullæ exedræ capiebant [*Anton. Bibl. Hisp. Nov. T. I. p. 558. & Teissier. Add. aux Elog. de Thou T. III. p. 303.*] Quemadmodum verò Maldonatus inter Theologos, ita inter Jureconsultos illa ætate JACOBUS CUJACIUS, quem per eminentiam *Jureconsultum* appellatum fuisse Thuanus author est, incredibili nationum omnium concursu
(*Toll.*

(*Toll. de infel. Lit. in nostris Anal. p.*474.) docuit, ac id imprimis impetravit, ut in tanto Auditorum numero nemo vel minimum ostrepere ausus fuerit. [*Scaligeran.*2.] Spectatque huc, quod Menagius refert, Cujacium, cum Maldonatum, qui prior illum inviserat, resalutaret, *corona octingentorum juvenum stipatum* (*A la tête de* 800. *ecoliers. V. Menagiana Vol.*1. *p.*13.) processisse, quos nunquam non auditores habuerit. Sed non inferior Cujacio fuit ANDREAS ALCIATUS, qui in Epistola ad Calvum ita loquitur: *Octingentis & eo amplius auditoribus profiteor; atque in his cum Episcopi, tum Abbates, Comites, aliique proceres sunt, sed & de remotissimis nationibus quam plurimi, qui ob solius Alciati nomen confluxerunt*, (*Epist. doct. Vir. e.*

Bibl. Gud. Ep.3.p.78.) Ita prorsus de FRANCISCO BALDUINO, doctissimo JCto, refert Sammarthanus (*Elog. l. II. p.* 101.), testis oculatus, quòd sæpè eum viderit Lutetiæ profitentem, *cum ad ejus auditorium permulti primæ notæ homines, Episcopi, Senatores, Equites libenter & maxima frequentia confluerent*. Et ut taceam JOANNEM CORRESIUM (*Cl. VVeis. de Fatis Er. in aula c.*1. §.5.), quem Tholosæ jura profitentem quater mille juvenes studiosos audivisse ferunt, reliquis haud immeritò subjungimus HIERONYMUM BUCCAFERRUM, Juris in Italia decus, de quo juvat audire Erythræum (*Pinac. n.*46.): *Duos & quadraginta annos, quibus jus civile docuit, tanti ad eum concursus fiebant, ut non modò lo-*

locus in subselliis maturè occuparetur, verùm etiam schola, atque adeo ambulacrum scholæ adjunctum, auditorum frequentia compleretur. Tantum à corona silentium fiebat, ut nemo nè mutire quidem auderet; tam multæ assensiones, tam crebræ admirationes oriebantur, ut qui procul adspexisset, summum esse in schola magistrum, & tanquam in scena Roscium intelligeret. &c. Verùm nemo auditorum numero superavit AZONEM Bononiensem, cujus, pristina jura primùm revocantis, *celebritas ex omnibus Italiæ regionibus excibat auditores; ita ut Bononiam attraxerit juvenum fere decem millia*, ut loquitur elegantissimus J. V. Gravina (*De ortu & progr. Jur. Lib. I. n.*151.*p.*180.) . Nec Medici exemplum deest, JACOBI SYLVII, qui cum nè gradum qui-

quidem Doctoris obtinuisset, in ipsa tamen Parisiensi Academia tanto plausu docebat, ut de illo J. Vævræus [*Morell. in vita Sylvii.*] caneret:

Quem certa methodo medicis de
rebus agentem
Assiduè in ludo totius principe
terræ,
Mille acri assiduè spectabant lumina visu;

Quamquam ipse tantummodò *auditores* numeraverit *circiter quadringentos* (*Præf. libri de Ossibus*). Cui fortè adjungi posset CAROLUS PATINUS, qui cum juvenis admodum cadaver fœmininum cultro Anatomico subjecisset, maximo applausu gavisus est; id quod de illo pater Guido [*L' Esprit de Guy Patin p.57.*] his verbis testatur: *il a eu si grand nombre d' Auditeurs, qu' outre le theatre, la cour*

est

est encore toute pleine. Et quoniam hactenus de Gallis tantùm, Italisve dictum est, è Germanis nunc producamus PHILIPPUM MELANCHTHONEM, quem auditores interdum mille quingentos habuisse tradunt. (*Konig. in Bibl. p.*527.) Neque incommodè huc referas, quæ de illo refert Jacobus Verheiden: (*Præstant. Theol. Effig. Elog. p*29.) *Tantus*, inquit, *studiosorum hic concursus atque frequentia: tanta Ministrorum Ecclesiæ, & Ludimagistrorum multitudo ex una Melanchthonis schola progressa, ut amplissima Germania, vicinæque regiones doctos piosque Ministros ac Præceptores, beneficio Melanchthonis, passim suis in locis habuerit, itaut non immeritò Ministrorum, præceptorumque Pater dictus sit*. Ita JOHANNES REUCHLINUS, vulgo CAPNIO, qui inter

Rideas hic, & alibi Hæreticorũ sua prædicantiũ jactantiam.

ter Melanchthonis familiares præcipuus fuit, in Epiſtola ad Jo: Secerium (*Præmiſſa eſt Xenophontis Apologiæ Socratis Gr. Hagen.* 1520. 4. *à Secerio editæ*.) fortunam ſuam prædicat, dum eſſe ſibi ſcribit in Scholis Græcis, & Hebraicis quotidie auditores propè quadringentos, numerumque augeri in dies. His addi poſſent multò plures, ut Eobanus Heſſus, aliique, etiam recentiores, qui plauſum ut meruerunt, ita nacti ſunt longè maximum. Quibus adjungi hoc loco illi etiam poſſent, qui cum omnium primi plauſum meruiſſent, illo tamen ita deſtituti ſunt, ut, qua hora diſcipulorum multitudini doctrinæ præcepta tradenda erant, à corona derelicti ante ſcholæ oſtium cum uno aut altero obambularent; id quod de Aldo Manu-

tio disertis verbis testatur Erythræus. Cui Paulum Benium, Julium Pacium JC., ipsumque Lipsium, Puteanum, aliosque addere possemus; nisi ad id nunc propiùs accedendum esset, cujus causa hæc præmisimus. Nimirum producimus Viros juvenes, doctrina, & moribus admodum excultos XXXIV, quibus, cum hactenus in examinibus studia literarum nobis probaverint maximè, Bonarum Artium, & Philosophiæ Magistri titulum, jura & honores, authoritate ac jussu Serenissimi hujus Academię Cancellarii, tum & Spectatissimi Procancellarii, impertire constituimus.

Itaque ut publicam hanc Panegyrin, ad diem proximum IX. Febr. celebrandam, sua pręsentia illustriorem reddere non graventur, Rectorem Academiæ Ma-

Magnificum, Comites Illustrissimos, ac utriusque Reipublicæ Proceres, & Cives, ea, qua par est, observantia rogamus, atque invitamus. Dab. Lipsiæ Dom. V post Epiph. MDCCXIII.

Programma Declamationi secundæ præmissum.

DE DIGNITATE MAGISTRI, PRÆSERTIM LIPSIENSIS.

DUm ad capessendos supremos in Philosophia honores juveniles animos erigere atque incitare constituimus, id agendum nobis videtur, ut nec eorum probemus timiditatem, qui perpetuò ad pedem Heliconis hærentes dignitates omnes fastidiunt, & fastum reprimamus illorum, qui ad splendidos Magisterii titulos non secus atque ad thiaram, vel diade-

ma rapiuntur. Etenim si primam vocis in Romana Republica consuetudinem contueamur, principes ex omni ordine viros Magistros appellatos fuisse deprehendimus. Habebant Romani *Magistrum Officiorum*, quem sequiori atque ipsa Caroli M. ætate *Magistrum Aulæ Imperialis*, & hoc tempore in aula Rom. Pontificis *Magistrum Sacri Palatii* dictum novimus: *Magistrum Scriniorum*, qui *Magistros Memoriæ*, *Libellorum*, *Epistolarum*, *Dispositionum* complectebatur: *Magistrum Archivi*, cui *Archeota* successit: *Magistrum Admissionum*, quem *Ostiariorum* postea dixere. Quid referam *Magistrum Populi*, seu *Dictatorem*, *Magistrum* porrò *curiæ*, *census*, *societatis*, *pagorum*, aut *vicorum*, seu *Vico-magistrum*, tum in re sacra *Magistrum Collegii Augurum*,

rum, *Larum*, *Saliorum*, *Fani*, denique *Magistros militiæ*, *navium*, *armorum*, *equitum*, *peditumve*? Quin & *Magister* erat *plausus*, qui Musicam ordinabat, & *Magister bibendi*, qui leges ferebat bibiturientibus, ut alios taceam longè plures. Transiit inde nomen ad scholas, primaque Parisiensis Academia *Magistros* habuit *Scholarum*, quorum princeps *Magistri Maximi* elogio superbiebat. Non memorabo eos, qui *Magistri* nomine in re literaria fuere illustres, *Magistrum Sententiarum* Lombardum, *Magistrum Decretorum* Gratianum, *Magistrum Historiæ Scholasticæ* Petrum Comestorem, tum & Græcos, Thomam *Magistrum*, Simeonem *Magistrum* Logothetam, aliosque; illud mihi præcipuè visum est memoria dignum, quòd tanta olim Seculo

XII.

XII. in universa Gallia *Magistri* fuit existimatio, ut nemo ad suprema in Ecclesia, & Republica munia admitti posset, qui *Magistri* honores non esset consecutus, ipsique Cardinales, & potentissimi in Curia Regia viri titulum hunc cęteris omnibus anteponerent, quod disertè docet doctissimus Bulæus in *Hist. Acad. Paris. Tomo II. p.369.* Atque id & alibi evenisse observamus, quoties ipse Princeps amaret bonas literas, quod Anglorum imprimis Annales testantur. Ita Jacobo I. imperante, Magnæ Britanniæ Rege, quem ob singularem in studia ardorem Henricus IV. Galliæ Rex *Magistri* (*Mons. le Maitre Jacques*) elogio compellare consueverat, nemo erat paulo in Aula spectatior, quin publico, ac solenni ritu *Magisterii* honores capesseret; & quo

quis

quis fortius sub Carolo I. in obsidione Oxoniensi causam optimi Principis tuebatur, [pugnabant verò certatim pro Rege studiosi juvenes] hoc promtiùs consequebatur *Magistri*, vel Doctoris titulos, ac privilegia, scilicet nè laurea deesset in utroque campo, Martis, & Apollinis, strenuè decertantibus. Equidem & fuere tempora, cum perexigua haberetur Magistrorum ratio, sive quòd Magistelli immenso numero veluti fungi una nocte propullularent, sive quòd optimarum literarum amor barbaris, & obscuris seculis refrigesceret. Nam & Michael Montanus suo tempore idem fuisse narrat *Magistri*, atque *Pædantæ* cognomen, teste Hubero *Or*. X, &, si Naudæo credimus, in Dial. *Mascurat p.6.*, spectatur Romæ epitaphium, cujus hæc inscriptio: *Hic*

Hic jacet Jodocus,
Qui fuit Romæ coquus,
Magister in Artibus
Et Doctor in partibus;
De gratia speciali
Mortuus in Hospitali.

Atque ita fit utique, ut nihil sit tam eximium, nihil tam laudabile, ac gloriosum, quod ubi abusus accesserit, derisioni haud exponatur ac despectui. Nostra certè Academia eam hactenus ab æquis rerum arbitris, ipsisque adeo exteris laudem obtinuit præcipuam, quòd bardos, stupidosque ac inficetos, & vervecum è patria natos à summis honorum titulis longissimè arceat, iique demum docti, probi, literisque perpoliti, & subacti vulgo censeantur, qui ex alma Lipsiensi Academia lauream deportarunt. Quodsi verò & jura atque privilegia, quæ nostris com-

competunt Magiſtris, perpendere paulò diligentiùs velimus; nullam omninò eſſe Academiam, quæ cum noſtra componi penitus queat, vix erit quiſquam qui dubitare auſit. Non urgebo nunc illud, quod *Rex Potentiſſimus*, ceterique Academię *Nutritii clementiſſimi*, in Literarum, quæ ad Academiam mittuntur, inſcriptionibus [*dem* Rectori, Magiſtris *und*, Doctoribus *der Univerſ. Leipz.* &c.] Doctores Magiſtris poſtponant, quod olim & à Carolo V. factum fuiſſe, apud Goldaſtum in *Conſt. Imp. p.* 245. legimus. Id enim ex eo ortum conſtat, quòd ſuperioribus ſeculis, qui ſupremum in Theologia gradum conſecuti eſſent, Magiſtri potiùs Theologiæ, quàm Doctores appellarentur. Idemque in Jure etiam ac Medicina antiquiſſimis tempori-

ribus obtinuiſſe proclive eſt, quandoquidem Seculo demum XIII. Doctoris vocem auditam fuiſſe, obſervarunt Viri eruditi. Quamprimum itaque, ut reliqua perſequamur, Magiſter fueris ſalutatus, nullis tibi ambagibus utendum, nec, quod fit alibi, à præceptore in cathedram inferiorem ducendus es: ſuprema patet; neque enim decorum eſt ex hac ipſa, quam jam ſemel ſuperaveras, rurſus ad infima deſcendere, ut loquuntur leges noſtræ; atque ita ſumtuum quoque compendium facies. Cum probè depugnaveris, nulla ad docendum indulgentia opus habes; utere jure tuo, & ad ſcholas Philoſophicas publicè invita juvenes ſtudioſos: nam & lubens volenſque Decanus Facultatis noſtræ, & gratis, calculum apponet. Li-

ce-

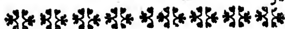
cebit verò philosophari liberè: dudum enim à nobis exulavit lex crudelis jurandi in verba Magistri; id caveas tantùm, nè aut rationem, aut sanctam religionem lædas; nugivendulis enim & obscœnis Divini Numinis contemptoribus nullum in Philuræa præsidium. Patet hinc aditus ad sacros Patrum consessus; quoties vel Rector eligitur Academiæ Magnificus, vel Canonicus, vel Syndicus, vel Decemvir, vel Senior, vel Assessor Concilii, non erit minoris ponderis suffragium tuum, etiamsi infimum locum tuearis, quam vel Primicerii, vel Secundicerii, aut cujuscunque è Decemprimis, ut vocabulis utar scholæ veteris. Deinde habes paratam ad honores, & præmia viam: nam, ubi bina disputatione dignum te præstiteris, adlege-

geris in consortium Assessorum Facultatis Philosophicæ, tumque & locus tibi patebit inter Quatuorviros in Concilio perpetuo, quo tota regitur Universitas, quem honorem tanti habitum fuisse à Viris haud obesæ naris meminimus, ut quamvis alibi summis muneribus præfecti, adduci tamen haud potuerint, ut titulum *Assessoris Concilii Lipsiensis Perp.* abjicerent. Et quotusquisque ignorat, sæpissimè Magistros nostros, spectatissimis ex omni ordine, etiam Professorio, Viris insuper habitis, in Collegiatorum numerum adscitos, eoque illorum rei familiari pulchrè fuisse prospectum. Enimverò hæc ita comparata sunt, ut facilè allicere possint Viros juvenes ingenuos, doctos, probos, diligentes, quibus de meliori luto finxit præ-

cordia Titan. Nam cum *Princeps Serenissimus*, *Dominus*, *Dn.* *MAURITIUS VVILHELMUS*, *Dux Saxoniæ*, *Juliæ*, *Cliviæ*, *Montium*, *Angriæ & VVestphaliæ*, *Postulatus Administrator Episcopatus Martisburgensis*, *Landgravius Thuringiæ*, *Marchio Misniæ*, *ut & Superioris*, *ac inferioris Lusatiæ*, *Comes Principali dignitate Hennebergicus*, *Comes de Marca*, *Ravensberg*, *Dominus in Ravenstein*, Academiæ nostræ *Cancellarius*, munus Procancellarii nuper mihi demandaverit, eoque sub auspicium Februarii anni proximè instantis distribuendi à me sint supremi in Philosophia honores, eos tantùm hoc programmate publico invitamus, qui literis, ut par est, sedulò incubuerunt, suaque studia ac doctrinam Examinatoribus probabunt; cæteros verò, qui cru-

crudis ſtudiis præmia deberi autumant, ſeriò obteſtamur, nè ſacros cancellos irrumpere,& repulſæ periculum facere audeant. Valete. Dabam Lipſiæ Domin. I. Advent. MDCCXIV.

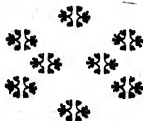

AD CHARLATANERIAM N. N.

NOTÆ TUMULTUARIÆ.

CUM de festivo hoc Libello multa passim ab Eruditis prædicari Typographus animadvertisset, ad novam illius parandam editionem, quæ omnium prima esset Italica, animum applicuit. Eo consilio exemplar à me, quod fermè unicum in tota Urbe fuerat, poscere, simulque rogare, ut si qua in promptu haberem ejus argumenti, maximè ad Eruditos nostrates, vel saltem Italos pertinentia, ea supplementi loco imprimenda tradere nè gravarer. Æqua postulasse visus est; quare Libellum statim exhibui, simulque tumultuario opere collectis iis, sive quæ in schedis meis ad privatam

tam eruditionem adnotata repere- ram, ſive quæ à me antea inter legendum obſervata, memoria ſug- gerente ſuppetebant, adnotationes haſce conſarcinavi. Hæc monuiſ- ſe Lectorem juvit, ut ſiqui impa- rato errores excidiſſent, illorum veniam facilis indulgeret; ſcitum eſt enim illud Caſſiodori: Reſpondendi celeritatem cunctos videtis exigere, & creditis impœnitenda proferre? *Præf. Variar.*

Pag.

PAG. 17. *Nomina ex Italis aliqui mutare consueverunt*). Inter innumeros Italos Scriptores, qui in exemplum venire possunt, apud nostros etiam Lucenses Gerardus de Justis occurrit, in Gerardum Dicæum transformatus. Hujus est Liber non injucundus à personato Joanne Villani, *La Visiera alzata*, primùm, deinde à Placcio in Theatro relatus: *Progymnasmaton Libellus, Reverendissimo in Christo Patri, & D. D. Marino Grimano Veneto, Patriarcha Aquilejensi &c. Lucæ per Salvatorem Sucham Florentinum A. D. 1523. in 4.*

Pag. 21. *Titulomania*). Horum facilè princeps Abbas Jo: Peregrinus Dandi nunquam sine ingenti titulorum satellitio nomen suum producit in publicum. *Omilia composta, e recitata dall' Abate Gio: Pellegrino Dandi da Forlì, Dottore di Sagra Teologia, d' ambe le Leggi, e Medicina, Protonotario Apostolico, ed Accademico delle Reali Accademie di Parigi, e di Londra.* Alibi novo paludatus amictu prodit: *Il gran Giornale de' Letterati ec. fatica generosamente intrapresa da D. Gio: Pellegrino Dandi di Forlì, Dottore d' ambe le Leggi, Teo-*

logo dell' Eminentissimo , e Reverendissimo Signor Cardinale Giacomo Boncompagni Arcivescovo di Bologna , e Vicario Generale della Città di S. Angelo in Vado. Hunc autem virum , quem solis inspectis titulis inter Eruditos Italiæ principem facilè crederes , ipsum esse scias Ephemeridum Eruditorum Foro Livii excusarum ineptum Scriptorem; in quibus nec ipsi Librorum tituli, Authorumque nomina satis integrâ fide referuntur. Hoc uno exemplo cætera disce. In Ephemer. an.1710. pag.8. occurrit Liber *Rolas historique Chronologique* &c. avec *Dissertations de M. Gundeville*. Idem Libri titulus nihilo meliori fide recurrit in indice ad calcem Libri. Verus titulus est: *Atlas historique* &c. Accipe , & aliud erratum: *Antiquitates Sacræ Vet. Hebr. authore Hadriano Zeland*; Verus Operis author *Hadrianus Relandus*. &c.

Pag.18. *Splendido tituli ornatu hedera suspenditur*). Inter ipsa titulorum portenta nescio, an portentosius aliud occurrat, quàm titulus Operis P. Coronelli. *Biblioteca Universale Sacro-Profana , ò sia Gran Dizionario Istorico , Geografico , Antico-Moderno , Poetico , Cronologico , Genealogico , Matematico , Politico , Botanico , Medico , Chimico , Anatomico , Farmaceutico , Giuridico , Filosofico , Teologico , Biblico , Oratorio , &c. diviso in* 45. *Volumi di fogli* 200. *l' uno, copioso di trecento mille , e più Voci differenti , ed ornato d' Indice particolare*

lare à ciaschedun Tomo, e di due generali; l'uno distinto in Materie, l'altro, che abbraccia tutti gl' Indici particolari di qualunque Tomo: colla retrattazione degli Errori, che si saranno presi in tutta l'Opera:

In cui si nota *l'etimologia, il significato, la definizione, la pronunzia, ed altre erudizioni desiderabili d' ogni Vocabolo, che proferir si possa, o usurparsi nel nostro Idioma Italiano, espresso per lo più eziandio ne' Linguaggi Latino, Ebraico, Arabo, Greco, Francese, Spagnuolo, Tedesco, Inglese, Fiammingo, ed in altre lingue: colla spiegazione degl' Idiotismi di molti Paesi, e de' Termini di qualunque Materia.*

Che contiene *quanto di più notabile sta raccolto ne' Lessici, Vocabolarj, Definizionarj, Calepini, Dizionarj, Indici, Biblioteche, Annali, Enciclopedie, ed altri Onomastici di varie lingue, e Professioni, confrontati con critiche diverse, con tutto ciò, che di notabile si trova nel Teatro della Vita Umana, nella Poliantea, nell' Alstedio, Martini, Vossio, Furetier, Herbellot, Richelet, Covaruvia, Pereira, Tunesseri, Brocardo, Zimerman, Chardeton, Moreri, Baudrand, Sanson, Antonio Nebricense, Parèo, Meuve, Bisso, Perazzi, Konigio, Bullart, Grutero, Prontuario Biblico, Fabri, Ciaconio, Magri, e Magiri, Adricomio, Bartolocci, Imbonati, Gesnero, Castelli, Gorreo, Festo, Chauvini, Vitali, Spizelio, e Spigelio, Calvini, Pratejo,*

Alunno, Alten Staig, Garzoni, Cesare Ripa, Natale Conti, Fungero, Clies du Pin, du Fresne, Ottavio Ferrari, Menagio, Bercorio, Laureti, Doleto, Brissonio, Crusca, Pergamino, Tassoni, Bertachino, e Alberici, Belluacense, Amaltea Onomastica, Sabelli, Stramusoli, Rossi, Bernardi, Baldinucci, Giustiniani, Ughellio, Bollando, Baronio, Piazza, ed in altre Opere anche Manoscritte, e particolarmente del Ligorio, dell' Angelini, e d' altri Autori, e compendiosamente descrive il Vecchio, e Nuovo Testamento, con i Misterj contenuti ne' Vocaboli Scritturali, le Vite de' Sommi Pontefici, de' Santi Padri, de' Dottori Ortodossi, de' Patriarchi, degli Arcivescovi, de' Prelati, e degli Eresiarchi più famosi. Degl' Imperadori d' Oriente; de' Re, de' Principi Illustri, e de' Gran Capitani. Degli Autori di grand' Opere, degl' Inventori, e Professori d' ogni Facoltà, e delle Persone dell' uno, e dell' altro sesso più rinomate per Santità, Nobiltà, Armi, e Virtù, de' loro più Eruditi Trattati, ed Opinioni de' Filosofi, con la succinta notizia d' ogni Scienza, Professione, ed Arte, tanto Liberale, quanto mechanica, e loro Inventori; e con la Descrizione delle Famiglie Nobili.

Dove si esprimono altresì *gl' Imperj, i Regni, le Republiche, le Ducee, i Marchesati, le Contee, le Baronie, i Feudi, le Provincie, i Territorj, le Città, le*

Ca-

Castella, i Borghi, i Monti, le Valli, le Miniere, le Pietre, le Gemme, i Laghi, i Fiumi, i Ponti, le Vie, i Mari, i Golfi, i Seni, le Piagge, i Promontorj, i Porti, le Navigazioni, le Pesche considerabili, i Navigli differenti, gli Animali Terrestri, Acquatici, Volatili, gl' Insetti, le Piante, i Semi, i Fiori, i Frutti, gli Alberi, le Accademie, le Università, le Biblioteche, i Lustri, le Stelle, gli Pianeti, la Comparsa delle Comete, ed i Tremoti occorsi, la Grandezza, i Confini, i Siti, le Forze, le Guerre, i Trattati di Pace, il Commerzio, gl' Incrementi, Decrementi, e le Popolazioni di qualunque Paese.

E nel quale sono registrati *i Concilj Ecumenici Nazionali, e Provinciali; i Sinodi, i Conciliaboli, e l' altre Assemblee del Mondo Cristiano, l' Eresie, le Persecuzioni della Chiesa, i Libri Proibiti, & Espurgandi, la Spiegazione delle voci Barbaro-Volgari, Sacre, e Profane, e delle Note antiche, le Favole con i loro significati, le Iscrizioni, le Abbrevazioni, i Geroglifici, i Blasoni, i Pesi, le Misure le Medaglie, e le Monete antiche, e moderne. La Fondazione, e i Successi di tutti i Patriarchati, Arcivescovati, Vescovadi, e Religioni, Claustrali, ed Equestri, Esistenti, Uniti, e Suppressi. Le Dignità, i Magistrati, le Funzioni pubbliche, e Solenni, i Giuochi, le Feste, i Spettacoli*

Teatrali, le Terme, i Bagni, i Riti, le Cerimonie, le Leggi, i Proverbi, con altre più importanti notizie, per l' erudizione, e per l' istoria. E molto più di quanto si promette in questo Frontespizio.

Ad uso dell' Accademia Cosmografica degli Argonauti, e d' ogni condizione di Persone in proseguimento de' 13. volumi già publicati dell' Atlante Veneto in foglio Imperiale; Autore Fra Vincenzo Coronelli Ministro Generale 78. dopo il Padre S. Francesco di tutto il Serafico suo Ordine de' Minori Conventuali, Cosmografo della Serenissima Republica di Venezia, e Lettore Publico di Astronomia, e Geografia in quella Università. Audistin, Lector, Charlatanum, Panaceam suam ampullosis verbis exaggerantem! Opus illud, in quo sanè nihil splendidum præter titulum, ultra paucos tomos non processit.

Huic Libro cum parem alterum non haberet Italia, nuper è Gallia quæsivit, in vernaculum sermonem translato, atque Patavinis Typis excuso, an. 1718. Libro scripto: *L' Uomo di un Libro, overo Libreria intiera in un solo picciolo Libro, fatto a posta per le persone d' ingegno ec. tradotto dal Franzese nel linguaggio Italiano, da Arione Rocchi di Matalona.* Quid expectas Lector? Grandem mole librum? falleris; vix enim 23. folia implet; grandem rebus? frustra in illo præter Chronologiam quamdam nudam, & arentem queras.

ras. An fortè judicium in seligendo ab Authore expectes? Hoc uno exemplo cætera disce. Inter Eruditos Superioris seculi solos Perronium, Bellarminum, F. Paulum Sarpi, historiæ Concilii Tridentini authorem, Petrum Berulli Cardinalem, & Becanum commemorat. Nostræ verò ætatis viros doctos quosnam potissimùm adducat, quos verò omittat, eruditus Lector, qui opus inspexerit, satis intelliget.

Pag. 46. *Fratrum Rosea Crucis*. Eo nomine per totam Germaniam superiore seculo virorum quidam cœtus, fictus tamen, & fallendis credulis ab otiosis hominibus obtrusus celebrabatur, de quo mira ferebantur. Sparsam de illis in vulgus opinionem alebant Libelli quidam, sub ementito Fratrum Roseæ Crucis nomine vulgati, miris verborum ambagibus portentosa plura, & inaudita jactantes. In illis constitutæ societatis honos tribuebatur *Devoto Religioso, & Illuminatissimo Patri Fr. C. R. natione Germano*. Novæ Religioni Sedes assignata in antro quodam latenti, ubi Tyrones instructi singulari ejus cœtus doctrina, ex variis ibidem servatis libris, & ex illo maximè, *in quo uno legere queunt quidquid in omnibus libris est, eritve, etiam futuris, aut possibilibus*, plenis scyphis largissimè perfunduntur. In eo scientiæ culmine constitutis prona erant, & subjecta omnia. Hinc *canendo possunt uniones & gemmas ad se allicere; omni hora vi-*

vivere sic possunt, ac si ab initio Mundi vixissent, & victuri essent ad finem; possunt & Principes Mundi commovere &c. & alia hujus saporis sexcenta. Confer de illis Libellum *Joan. Bringern.* Germanicè excusum Francofurti 1615., & Naudæum in historia Fratrum Roseæ Crucis.

Pag.48. *Nullum mensem abire patiantur*) Ut à fervidis istis ingeniis, volumen in horam parantibus, limatum aliquid exactumque prodeat, vix est quòd speremus. Quemadmodum enim purioribus rivulis inter fluendum cœnosum aliquid & lutulentum contraxisse contigit; ita sanè ingeniorum vena, ab illimi licèt fonte, non illimis ipsa decurrit. Tempore & meditatione opus est, ur repurgetur. Quòd enim perpetuo pennæ fluentis ductu ita universa effundatur oratio, ut nè minima quidem litura Opus fuerit secundis curis reformandum, de uno, quantum scio, Mureto jure meritòque narratur. Antonius Franciscus Doni Libros, quos frequentes vulgavit, ita adornasse fertur, ut in dies singulos tantùm dictaret, quantùm Typographus eadem die formis exciperet, ut idem esset imprimendi Operis, & scribendi finis. Re Amici epistola ad Roccum Granza delata, Amico ipse respondit: *Sarebbe meglio, che egli facesse poco, e bene, che assai, e male.* Extat Epistola ad calcem Libri *la Zucca del Doni.* Venet. 1552. typis Marcolini in 8.

Pag.

Pag. 51. *Ulyssem Aldovrandum*.) Vastum opus Aldovrandi, quo universam historiam naturalem, eam saltem, quæ de brutis & plantis agit, complecti meditabatur, nemini ignotum esse arbitror. Tredecim ex eo in folio tomi prodierunt, è quibus tamen sex tantùm priores Author vulgavit, reliquos post ejus obitum viri aliqui eruditi, ipsius Methodum secuti, suppleverunt. Obiisse autem ferunt in Xenodochio Bononiensi, ad extremam rei familiaris angustiam redactum, post erogatum amplissimum patrimonium, tum in variis remotissimisque peregrinationibus obeundis, ut res naturales exploraret, cum in conducendis exquisitissimis Pictoribus, ut earum rerum imagines, quantum fieri posset, ad vivum pictas haberet. Confer *Pope le Blount Cens. Auth. v. Ulysses Aldovran.*

Pag. 55. *Priores titulos resecant*). Quæ de Polyglottis Parisiensibus Alexandro VII. dicatis refert Mabillonius Itiner. Ital. tom. 1. pag. 95., hic transcribi ipsis ejus verbis merentur. *Ex libris editis* (Bibliothecæ Chigianæ) *præclara sunt Biblia Polyglotta Parisiensibus typis ante annos* 40. *expensis Jajanis impressa, & pretioso operta corio; quibus Alexandro VII. fucum facere tentarunt Hollandici Typographi tres Joan. Janssonius à VVaesberge, Joan. Jacobi Chipper, & Elisæus VVeirstraet. Hi cum anno* 1666. *Romam librorum venalium cau-*

causa adventassent, primum horum Librorum folium, quod titulum operis continet, cum anno, & loco impressionis novis typis recudi curarunt, adjecta Epistola nuncupatoria ad Alexandrum VII., in cujus gratiam hanc editionem primò factam fuisse videri voluerunt. Specimen ita habet: Biblia Alexandrina Heptaglotta auspiciis S. D. Alexandri VII. anno sessionis ejus 12. feliciter inchoato, Lutetiæ Parisiorum prostant apud Joannem Janssonium à VVaesberge, Joannem Jacobi Chipper, Elisæum VVeirstraet 1666. Hanc fraudatores illi artem iniverunt, ut Pontificiam pecuniam corraderent.

Pag. 68. *Ipsi suam eruditionem extollunt*). P. D. Gregorius Angelus Farulli Camaldulensis Cœnobita, inter cætera pseudonyma Opuscula, que typis vulgavit, quoddam edidit Lucæ typis Marescandoli anno 1723. scriptum: *Teatro Storico del Sacro Eremo di Camaldoli ec. composto dal Signore Francesco Masetti Romano.* In eo verò hæc de se Author: *D. Gregorio Angelo Farulli Cittadino Fiorentino, già Teologo del Serenissimo ec. Cardinale Francesco Maria de' Medici ec. antiquario dell' A. R. del Serenissimo Gran Principe di Toscana ec.*

Eruditorum verò alii occurrunt, qui non verbis quidem, sed reipsa magna de se prædicantes, eò sunt reliquis intolerabiliores, quò minori discrimine, sed non minori fastu, laudes suas obtrudentes, doli igna-

ignaros Lectores decipiant. Juvat in eam rem historiam ipsis eruditi Scholiastis ad Sectanum verbis recitare, desumptam ex notis in Sat.IV. L.I. v.133. pag.235. ed. Amstelod. an.1700.

Historiolam narrare placet, super cujus facto adeo indignatur Sectanus. Audi: ad Endymionis Comœdiæ calcem, quæ edita fuit Romæ paucis ab hinc annis, ejusdem Typographi prælo excusus, appositus fuit sermo quidam sub nomine Bionis Cratæi, qui idem ac Philodemus est, ut ex nostris Satyris patet. Doluit Bioni, sive Philodemo, se alteri saltem in ordine libri posthabitum. Hinc rationem, qua suum opus in capite libri locaretur, postposito Endymione, excogitavit, ut famæ pretium sibi augeret; crediditque se facilè consecuturum, si novam fingeret editionem peregrinam, & exteram. Ita factum est, solaque libri fronte immutata, apud Viduam quandam Amstelodamensem id actum simulavit, ibique inverso ordine Endymionem libri appendicem effecit. Sic igitur immutato titulo inscripsit: Discorso di Bione Crateo; *falsatoque loco, Romæ successit Amstelodamum, verumque impressoris nomen implevit Vidua ec. Hanc Metamorphosin passus est pauper Endymion, nec ullus amantis Dianæ benignus aspectus eum tutum reddidit ab injuriis ambitiosissimi Bionis.*

Philodemo socius accedit Erastus. Is Viri cujusdam docti Opus novis typis mox re-

recudendum audiens, Commentationes suas supplementi loco addendas tradidit. Ad calcem jam Opere deducto, elegans Libro frons supererat imponenda; quæ enim prima Lectoribus occurrit, hujus postremæ sunt Calchographorum curæ. Hanc igitur Typographus artis suæ peritissimus scitissimè adornat. Specimen ad Erastum transmittitur. Ille statim viso indignatur, mox palam inter amicos de accepta insigni à Typographo injuria queritur. Quanam rogo? quòd scilicet Erasti nomen minoribus excusum formis, Authoris verò principalis, majoribus exhibuisset; id autem præposterè factum clamitabat, suum enim uncialibus literis, minimis verò Authoris nomen fore excudendum. Frustra ad hæc Typographus, & artis regulas, & magistram rerum consuetudinem opponebat; namque Erastus ea, qua plurimùm valebat, Amicorum authoritate id obtinuit, ut si non majoribus, nunquam enim impetrari id à Typographo potuit, æqualibus saltem formis, & suum, & Authoris nomen exhiberetur. Ita factum est, ut in uno eodemque campo, & clarissimi Scriptoris gloria, & insignis Erasti fastus ex æquo certarent.

Pag. 74. *Si eruditis aliis persuaserint*). Vix est ut in hoc loco nobis temperemus à Patre Macedo, qui in calce libri de Amicitia, effudisse se profitetur 44. volumina, 53. Panegyricos, 60. Conciones Latinas,

nas, 105. Epitaphia, 500. Elegias., 110. Odas, 212. Epistolas Dedicatorias, 500. Epistolas familiares, 2600. Poemata Epica, ac tandem 15000. carmina. Apage Thrasones.

Pag. 86. *Quod vetustatem redolet.*) Lelius Guidiccionius Poeta Lucensis Virgilii, cujus ipse priores sex libros Etruscis carminibus reddiderat, amore adeò insaniit, ut Lallium authorem Poematis *l'Eneide travestita*, violati Numinis reum postularet: *esserfi arrivato a tal segno, di profanare il sacrosanto Virgilio.* Vide Bever. in Proem. *Eneid. di Virg. tradotto in ottava rima.* Legisse etiam apud Vallemont *Elem. de l' Hist. t.2.* succurrit de magno quodam Principe, qui T. Livium ad insaniam usque veneratus, & valetudinem ex morbo ejus merito tulit acceptam, & missis an.1451. Patavium legatis, manus illius, qua historiam scripserat, tradi sibi lypsana postulavit, atque obtenta, Sacri muneris loco, & cultu venerabundus excepit.

Pag.99. *Ciceronem barbarismi postulavit*). Pari laborans insania Tanaquillus Faber, Ciceronem Latinæ Linguæ, Aristotelem Gręcæ imperitiores arguebat: *Non minus ęquo animo*, ait, *elegantiores homines laturi sunt reprehendi à nobis Livium in cognitione latinitatis, quàm nuper in nostris ad Phadrum notis Aristotelem in cognitione sermonis Graci reprehensum fuisse patienter tulerunt.* Apud Journ. de Sçav.t.1.pag.573. edit. Amstelod.

Pag.

Pag. 103. *Humiles, inhonoratos, abjectos.*] P. Hyacinthus Serry, editis pluribus Libris insignis, eo nomine à pluribus vapulat, quòd fœdiùs sæpissimè adversarios suos, viros alioqui non imperitos, excipiat. Ita in Prol. ad nov. edit. Cani, P. Theophylum Raynaudum *gerronem* appellat. In Histor. Congr. de Auxil. P. Henao, gravem in primis Theologum, *nugatoris Ludimagistri* nomine, cæteros verò Jesuitas omnes *novatorum*, atque *subdolarum artium artificum &c.* traducit.

Pag. 124. *Tam parum sui fuisse studiosos.*] Antonius Magliabechus, Bibliothecæ Mediceæ Curator, eruditionis literariæ prodigium, quemadmodum in vestium cultu fuit neglectissimus, ita & in cibo, domesticoque ornatu erat simplicissimus, ut in tota ejus æde, angusta illa oppido, pro tota supellectile, nonnisi libri, ac plerique malè consuti, conspicerentur.

Pag. 148. *Criticorum gens aspera*) Malum hoc latè adeo pervagatum est, ut universam pænè Rempublicam Literariam invaserit: passim aliorum in alios reprehensiones inter legendum offendimus, ut nullus ferè Scriptor occurrat, qui alios ante se omnes ejusdem argumenti emendare, docere, reprehendere non præsumpserit. Singuli meliorem in suo opere methodum, exactiorem crisin, quàm reliqui omnes ante se, pollicentur. Neque is ego, qui tempore & studio profecisse artes

tes, & ſcientias negaverim. Sed longè aliud eſt errata, ſi quæ deprehenderimus, aliorum modeſtè corrigere, aliud cæterorum lapſibus inſultare, atque aliorum vitia in cenſum virtutum referre. Cicero in libro de Officiis, Panætii Philoſophi Stoici methodum ita ſecutus eſt, ut triplici ejus de iis, quę in deliberationem veniunt, diviſioni, quartam aliam adjiciendam cenſeret; utrùm ſcilicet duobus propoſitis honeſtis, honeſtius præferendum eſſet. Egregiè ille quidem; ſed quid opus fuit hunc locum omiſſum eſſe à Panætio, & à ſe adjectum toties inculcaſſe? Id ſanè ſtomachum Paulo Manutio ita movit, ut in Notis marginalibus adjecerit: *Nimis nę tu quoque gloriam amas, Cicero noſter, ſæpè enim jam hoc dixiſti*. Confer editionem Libri de Offic. Lugd. apud à Porta 1590. ad calcem libri primi de Offic. Ferendum tamen malum eſſet utcunque, ſi quæ tantummodo explorata habent alicujus momenti, carpere, reprehendere, & corrigere voluiſſent; nunc autem paſſim omnia levia, dubia etiam, & ambigua in deteriorem partem, typographica ſphalmata Authori vitio vertere; rectè etiam & verè dicta emendare, ſi Diis placet, auſi ſunt. Paulus Benius in Novellis Boccaccii unum ET redundaſſe deprehendens, Boccaccium ipſum quaſi dilapidati patrimonii reum tenet, apud Uden. Niſiel; ſeu potius Bened. Fioret. Progymn. Poet. Progymn. 10. Antonius Bendinellius no-

nostras, Vir eloquentissimus, plura Sigonio objicit, levia prorsus, & inepta, quæ obtrectatorem potiùs lividum, quàm gravem censorem audiant. Vitio gravissimo historico vertit, quòd scripserit: *Scipio vixit cum Panætio;* cum eandem sententiam inversis verbis Cicero maluerit explicare: *Panætius cum Africano vixit. Alii inermes*, scribit Sigonius, *ligna, & lapides* &c., malè *inermes* clamat Bendinellius, si lapidibus, & lignis armati erant. Displicet etiam Censori phrasis illa Sigonii *in studiis tempus traducere*. Displicet Appiani illud *Nyctos*, ita verti ab Historico, *silentio noctis*. Hæc, & alia sexcenta meliùs siluisset Bendinellius, quàm ut gravissimi Historici nævos prosequens, pro æquo censore invidum rabulam ageret. Lividus ille Historiæ Concilii Tridentini Scriptor, sub ementito Petri Sarpi nomine delitescens, cum in Oratione Cornelii Musso Episcopi Bituntini in cœtu PP. recitata, typis edita, ad eam sententiam *Papa lux venit in Mundum*, Papæ nomen pro papę! interjectione, Typographi oscitantia positum legisset, dicam clarissimo Oratori scribit: quasi scilicet lucem Fidei, quæ in his Scripturæ verbis commendatur, cum luce Pontificis æquare ausus fuisset. Vide Pallav. *Hist. del Conc. Trident.*

Neque hìc malorum summa; illud indignius, verè etiam, & rectissimè dicta, ut jam innui, Censorum obtectationibus patere

tere non rarò; quod ſive dolo malo, ſive imperitia, rerumque ignoratione factum habeatur, utrumque tamen reprehenſione dignum cenſeo; cum mendacii virum gravem arguere, veritate nondum plenè explorata, hominis ſit inofficioſi, atque illiberalis. Anonymus ille libri Gallici Scriptor, *La maniere de bien penſer dans les ouvrages d' eſprit*, tum in ſummos omnes politioris literaturæ Viros, cum in Italos potiſſimùm cenſoriam virgam erexit. Quàm frequenter ille tamen uſurpata ſibi authoritate peſſimè abutatur, modò rectè dicta carpens, veris quandoque falſa, genuina ſpuriis admiſcens, vide aureum librum, *Conſiderazioni ſulla maniera di ben penſare*. Libro Italico, *Notizia de' vocaboli Eccleſiaſtici di Domenico Magri*, Anonymus quidam criticas notas adjecit, quibus rectè quidem multa in Authore carpit, malè verò illud de Epigonato (genus eſt Sacerdotalis ornamenti apud Græcos, & apud Latinos in uſu tantùm Pontificis Romani). Hunc optimè Author à gremiali Epiſcopali diſtinguit; imperitè verò Scholiaſtes confundendum cenſet. Vide *Bona*, *Rerum Liturgic.*

Pag. 158. *De unica voce* cerno *diſputantes*.) De reciproco *ſuus*, *& ſui*, integro tractatu operosè hercule Laurentius Valla diſſeruit. De verbo *videor* integrum Commentarium quidam ex noſtris digeſſit. Quid Matthæus Regali? nonnè tamquam

quam pro aris, & focis, pro consonantium quarundam geminatione contra Donatum Antonium Leonardi scriptis duobus Dialogis pugnavit? Dialogorum tituli sunt: *Dialogo del Fosso, e del Serchio* &c. *in* 4. *Lucca* 1710. *Il Filofilo Dialogo ec. in* 4. *Lucca* 1712. ambo sine Authoris nomine prodiere. Franciscus Philelphus omnes eruditionis suæ nervos eò intendit, ut scribendum lachrymis, non lacrimis, scripta ad Petrum Leonem epistola, demonstraret. &c.

Pag. 171. *Res in aprico positas in dubium revocare audent*) Authorem nostra ætas vidit planè egregium, qui nos oculis videre, auribus audire negaret; verùm ea fuit ejus sententia, nos ad audiendum dentibus, ad videndum manibus uti. Id autem an ex animi sententia, sive exercendi ingenii gratia differeret, incertum; id constat, inter Charlatanos eo unico opere sibi non infimum locum promeruisse. Quanquam enim subtili quadam tactus discretione præstantes cæcos quandoque de coloribus, contra vetus proverbium, judicasse compertum sit, quemadmodum nuper est mihi ab Amico per Epistolam demonstratum, & res est passim Eruditis explorata; sicut & cytharæ manubrio dentibus apprehenso, ejus sonum, si fortè pulsetur, à surdis audiri contigerit; rara tamen ejus rei exempla suppetunt, nec est cur ex hisce peculiaribus rei experimentis

gene,

generalis regula statuatur; dentibus nempè audire homines, manibus videre. Extat Liber in Journ. de Sçavans relatus; quamvis, quòd ad manus Opus non sit, certum locum designare non possim.

Pag. 178. *Singulas paginas scitissimis figuris*]. Imaginum Charlatanariam nihil sanè illustrat magis, quàm Rovillii Promptuarium, Lugduni editum an. 1553. in 4. in eo enim inter summorum virorum ad vivum expressas imagines, ipsius Adami, & Evæ, primorumque Patriarcharum ex archetypo, si Diis placet, pictæ imagines exhibentur.

Franciottus noster eo nomine immeritò à Papebrochio in Actis SS. ad diem 3. Junii pag.335. vapulat, quasi scilicet, in Libro suo, *Vite de' Santi di Lucca*, S. Davini Armeni gesta descripturus, ejusdem Sancti Iconem, Armenum Episcopum referentem, exhibuerit; cum alioqui Laicum fuisse virum ex Actis ipsius constet. Omnis enim ejus rei culpa ex Franciotto in Typographum transferenda. Nihil enim ille unquam de Imaginibus reponendis vel cogitavit unquam, vel curavit. Typographus quas fortuito casu apud se habebat Icones, has ad Libri ornamentum, non ut argumento servirent, adjiciendas censuit. Hinc eædem sæpè Icones in eodem Opere ad varias Sanctorum Historias recurrunt.

Pag.273. *Fabellas*). Non desunt etiam nostra ætate Theologi plures, qui bonas

horas gravissimis fidei, & morum quæstionibus discutiendis impendendas, inanibus quibusdam tractandis, disceptandisque, maximo veræ eruditionis, adeoque etiam & solidæ sapientiæ dispendio erogant. Audisis summum nostra ætate Theologum Card. Josephum Saens de Aguirre, ita de hac re ad Mabillonium scribentem: *Sapè non solum in Scholis publicis, sed etiam in privatis Monasteriorum, magna temporis pars insumitur, jactura irreparabili, in Quæstionibus prorsus inutilibus, similibus aranearum telis, in quibus nihil est præter Scholasticam subtilitatem. Id mihi etiam contigisse pro more seculi, qui etiam in Religiosos viros, & Claustra Monastica irrepsit, fateor non absque dolore cordis mei. &c.* Extat Epistola Tractatui de Studiis Monasticis, latinè excuso Venetiis 1705. præfixa.

INDEX AUCTORUM, ET RERUM.

A

B

C

Char-

Em-

F

G

Hif-

Lo-

Me-

S

V

Vi-

W

Z

407

